

WITTE . . .
BIBLIOTHEEK

HET KONINKJE

DOOR

MARIE KOENEN

HILVERSUM
N.V. PAUL BRAND'S UITG. BEDRIJF.

HET KONINKJE

HET KONINKJE

DOOR
MARIE KOENEN

DERDE DEEL

UITGEGEVEN IN 1924 BIJ NAAMLooZE VENNOOTSCHAP
UITGEVERS-MAATSCH. V/H PAUL BRAND, HILVERSUM

HET KONINKJE

DERDE DEEL

Ecce Rex Vester.

I

Het gerammel met schalen en schotels in de zwijgende feestzaal brengt Siegbert plotseling tot bezinning, en daar hij zoo opeens terugdeinst, houden ook zijn zes knapen hier midden op het atrium hun ontstuwige vaart in, verwonderd naar hem omkijkend.

„Het maal is al begonnen,” fluistert het koninkje ontdaan. Maar een der zes, Nivardus, wil Siegberts schrik met een grap verdrijven, en mompelt minachtend, „’t Lijkt eer een begrafenis.” Dadelijk doen een paar anderen hem z’n grimas na, den mond breed vertekkend, het hoofd gebukt; een slaat de armen in de lucht als om zich los te woelen uit een net dat hem ving, en stelt voor, toch fluisterend: „Kom, we lachen ze wakker, de sufferds.” Met een handwenk, schichtig en gebiedend tegelijk hun stilte opleggend, glipt Siegbert van hen weg naar den zijkant, den paleistuin in, om den hoofdtoegang tot de zaal te vermijden. Vlug glijdt hij onderlangs de bordestrap, eerst aan den eindhoek de treden op, en schielijk dan, in een duizel van haast en angst, schiet hij vóór het verhoog

der musicijnen op zijn plaats aan. Als een diepe bres ziet hij ze open, daar tusschen Grimoald en bisschop Goëric aan de eeretafel.

Het opgelucht „ha!” dat er bij zijn komst opgaat onder de naaste aanzittenden, plant zich van tafel tot tafel naar de zaaldiepten voort. Even duurt een gestommel van opstaan en kijken, het vergeefschen wachten op een plechtige begroeting van Austrasiës jongen koning.

Ook de bisschop en Grimoald hebben zich opgericht. Hun sprakeloze nijging laat Siegbert nog meer verlegen worden, en als vroegen ze hem dringend om verantwoording, stoot hij uit: „Ik ging even heer Otton goeden dag zeggen.” Meteen wordt hij de steenharde starheid van Grimoald gewaar, de sombere zorg van den bisschop, waartegen Ottos naam afstuit.

„Beter zou het den koning van Austrasië gestaan hebben te blijven, waar hij wezen moet.” Nu ze weer zijn neergezeten, kan Grimoald niet nalaten zijn ontstemming lucht te geven, met leedvermaak over Siegberts ineenkrimpen bij deze ijzige bestraffing. Hij heeft immers niet meer te zoeken naar de juiste wijze om dit wasweeke kinderhart te kneden in zijn hand! Mooi begint zijn heerschappij in het Gulden Huis met deze fout van het koninkje!

„Heer Grimoald heeft gelijk: een koning mag nooit en nergens de plichten vergeten van zijn koningschap,” vult bisschop Goëric het verwijt aan, tot Grimoalds verheugde verbazing. En hij weer, de goede kans uitbuitend: „Een bewijs te meer, dat koning Siegberts vorming voortaan zeer ernstig dient ter harte genomen.”

Aldoor beklemd en nietiger voelt het koninkje zich in zijn zetel tusschen de twee strenge mannen. Achteloos heeft hij de kleine gebakken visschen van het eerste gerecht gegeten. Maar met weerzin wijst hij de volgende schotel af, geen moes en kruid, geen wildbraad. Terwijl hij langzaam en afwezig den druiventros ontkraalt, dien hij den kamerling vroeg.

Steeds langer duren de tusschenpozen, dat hij door een vreemde vermoënis bevangen bleek achteroverleunt, ondanks die beweegloosheid aldoor onrustiger de stemmen beluisterend, die hem met den zwoelen eetwadem aanwaren uit de zaal, vreugdeloos, of alle aanzittenden even bedrukt zijn als hij zelf hier geworden is.

Toch waait bijwijlen de zoelte van den laten zomermiddag verkwikkend uit tuin en atrium langs de wijd opengeschoven voorhangsels. Over de hoofden kleurt diep de weergloed der ondergaande zon, die buiten

langs de verweerde achtergevels van het paleis haar met purper doorzweemd goud streelt.

Juist nu de harpenaars en pijpers achter hem hun gonzende muziek weer beginnen, meent Siegbert den merel uit de jasmijnboschjes te hooren. Hij luistert. Maar in plaats van muziek en vogelzang kan hij niets meer verstaan dan de bedachtzame woorden van bisschop Goëric langs hem heen tot Grimoald. Hij spreekt over Thuringen, nu de derde maal voor de Franken veroverd. „Opnieuw gedrenkt, helaas, door het bloed van onze broeders. Maar nu ook duidelijk en voorgoed ons aangewezen, eerder dan welke landstreek ook, tot ontginning voor het Evangelie.”

Toespelingen argwanend stemt Grimoald effenaf in, dat het zwaard wel altijd en overal den weg zal moeten banen voor het Kruis. Waarop de oude bisschop zich onverwacht tot Siegbert wendt, een glimlach vindend, die zijn fijne gelaatstrekken nog scherper verpijnlíjkt. „Onze jonge koning deelt, laat mij hopen, mijn geloof: dat het Kruis overwint, ook zonder zwaard . . . Hij, die keizer Constatijns leuze tot de zijne voert: *In hoc signo vinces.*”

De vraag van den bisschop roept alle herinnering en werkelijkheid in Siegbert wak-

ker: hoe Otton hem dezen zomer de witte vlag met die leuze schonk, en hoe hij die zoeeven weergaf aan Otton. Tegelijk de helle bijgedachte: „Otton, die zoo anders was bij ons weerzien als bij ons afscheid toen!” Waarna het angstig inzicht blijft: dat immers alles plotseling zoo anders is als een uur geleden nog, dan vanmorgen en gisteren en wekenlang Hij zelf niet het minst. Wat gebeurt er toch? Maar och-ja, de bisschop vroeg over Kruis en zwaard, en wacht een antwoord . . .

„Wij overwinnen door het Kruis, en het Kruis overwint door God,” zegt hij eindelijk, hoog en eentonig, maar zoo snel alsof het een van buiten geleerde regel van zijn grammatica is. Zijn handen hebben zich vastgeklampt aan de armléuningén. Komt het door het verwonderd kijken van de twee naar zijn onthutsheid dat zijn hart zoo hamert? Of omdat hij zoo moe is, al te moe? Daarbuiten schijnt de zon nog en zingt de merel. Kon hij maar wegloopen!

Radeloos zoeken zijn oogen de vroolijke zes van zoeeven. Twee ziet hij er neergehurkt op den drempel tusschen de ingangszuilen, Brachio en Nivardus, de armen om de beenen, het hoofd op de knieën, als ingedommeld van verving.

Maar de bisschop, nog altijd met Sieg-

berts antwoord bezig, knikt goedkeurend en nadenkend. En na een pooze hervat hij: „Onze koning kent het woord van Gregorius van Tours: *Gesta Dei per Francos*. Waarlijk: God wil en is de kracht; wij Franken, uitverkoren dragers van het Christendom, zijn niet meer dan Gods werktuigen. Bij dit besef verzinkt alle roemzucht. Voor ons alleen het Kruis en Gods wil. Gelukkig de koning, die de roeping van zijn volk zoo jong al inziet.”

Verwonderd om dat prijzend woord ziet Siegbert den bisschop nadenkend aan. *Gesta Dei per Francos* prevelt hij hem na, en tegelijk klaart weer zijn geloof in het wonder hij de Unstrut in hem op. Hoe kon hij het, zelfs maar een oogenblik, vergeten, nadat het hem drie weken lang ophief en liet voortzweven in louter licht, alleen door zijn verlangen om er Otton van te vertellen? Nu heeft hij het Otton immers verteld, al ging dit anders dan hij meende, anders zooals Otton anders was, en Grimoald anders is. . . Want dit ziet hij duidelijk: zooals nu was Grimoald niet in den nacht van het wonder en niet op de terugreis.

„Allerminst, heer Goëric, zou ik u die uitverkiezing van de Franken willen betwisten.” Ook Grimoalds stem hoort Siegbert anders, nu hij zoo spreekt; spot en trots

trillen er in en breken haar klank. „Maar u zult me toegeven, dat de uitverkiezing van een volk zich steeds in enkelingen voltrekt”.

„Soms in een koning, in wien dan ook heel zijn volk verpersoonlijkt is en leeft,” overweegt de grijsaard.

„Soms in een held gezonden als redder.’ Siegberts plotseling onbevangen meespreken verbluft de beide anderen zóó, dat ze zwijgen en hem afwachtend aanzien. Maar alleen tot den bisschop wendt Siegbert zich nu, toch weer verlegen. „Het was zoo duidelijk door Gods wil, dat heer Grimoald kwam, juist in het grootste gevaar. Ik wist wel dat er een wonder gebeuren zou, maar wist niet hoe. Eigenlijk geloofde ik, dat Christus zelf of Michaël de aartsengel zouden neerdalen om te helpen. Daarom herkende ik Pepijns zoon niet dadelijk”.

In één adem heeft hij het uitgesproken, ook om zelf de zekerheid van dat wonder weer te vinden en niet ondankbaar te zijn. Schuchter, als smeevend om nieuwe toenaadering, reikt het koninkje de hand aan Grimoald.

Vluchtig omvat Pepijns zoon met zijn fijne koude vingers die teere kinderhand, minachtend meewarig, en overnijdend fluistert hij Siegbert snel toe: „Wijd me den huldedronk”. Opnieuw verward blik Siegbert hem in de onklare oogen.

„Er moet hier iets gebeuren om de feeststemming te wekken.” Luchtig pratend poogt Grimoald zoo zijn eisch een milder schijn te geven. „Of is dit geen feest bijgeval? Kom aan, koning, vivat en geen requiem!”

„Waar zooveel plaatsen leeg zijn” . . . De bisschop heeft Grimoalds opzettelijk luider betoonde laatste woorden opgevangen, en wil de doffe stemming in de zaal verontschuldigen. Zelf beklemd door de neerslachtigheid, die na den jubel der inkomste op een deel der aanzitteuden als droeve bezinning lijkt te wegen, op het ander deel als geërgerde verveling. Terwijl hij spreekt, ziet hij ze zoo, veelal sprakeloos, de een norsch, de ander somber; en weer vraagt hij zich bekommerd af, hoe al deze stemmingen en partijdigheden te verzoenen? Want het paleis houdt van Otton, dat staat vast en bleef onveranderd. Al heeft Grimoald dan leger en volk, adel en geestelijkheid wel bijna voltallig voor zich gewonnen.

„Waar zooveel plaatsen voor eeuwig leeg zijn, sluipende rouw binnen, eer iemand dat kan voorkomen”, voleindt de bisschop, die vooral den manmoedigen Bobbon en den edelen Milon blijft betreuren. Wie onder deze vele jonge antrustionen, prat op hun Gallo-Romeinsch bloed, kunnen die rasechte Franken vervangen? Trouwens Austrasië

zou al heel ondankbaar zijn, wanneer het niet bejammerde, dat juist zijn beste aanvoorders, de eerste van zijn grooten vielen in het korte treffen. welke gelukkige wending dit dan-ook nam."

Opnieuw aangehitst door achterdocht, verbetert Grimoald den bisschop scherp: „Waar zooveel plaatsen dan door Gods wil leeg zijn, heer Goëric, daar dienen ze door de begenadigde overlevenden met beleid te worden aangevuld". En daar hij na ongeduldig opletten nu het eerste gunstige oogenblik er toe benutten wil, tracht hij behendig het gesprek te houden, bij wat hem het eenige en eigenlijke is: „Er zijn hier groote veranderingen op til, naar mijn meening."

„Moeilijk wordt het". Afgeleefd schijnt de bisschop, terwijl hij zoo zuchtend het hoofd schudt.

„Moeilijk, wat een heel volk wil?"

„Daar hij blijkbaar niet uit vrije beweging plaats wil ruimen. En ontegenzeggelijk, hij heeft groote verdiensten."

„Hij leert wel willen", smaalt Grimoald geërgerd. Goëric buigt het hoofd en zwijgt. Hij kan het zich niet langer ontkennen: Er is veel in Griomalds houding en toon, dat hem bitter tegenvalt na zijn herwonnen vertrouwen in den zoon van Pepijn.

„Bedoelen ze Otton?" vraagt Siegbert zich

af, aldoor smaller en kleiner beklemd tusschen de twee sprekenden. En bedenkend, dat voor deze beiden de eigenlijke beteekenis van het wonder immers verborgen blijft, antwoordt hij zich zelf: „Natuurlijk bedoelen ze Otton! Als ze wisten hoe gelukkig Otton zal zijn met een opvolger!” Gezegden van Otton over hun roeping en toekomst lichten Siegbert door de gedachten. Aldoor rustiger glimlacht hij z'n nieuw denkbeeld toe: hoe verwonderd Grimoald en Goëric zullen zijn, wanneer ze nu eindelijk leeren inzien wie Otton is, de man Gods, de edelste van Austrasië. Al zullen ze wel nooit het echte weten, dat geheim van koning-en-priester, hun genade . . .

Warm is het harteleven weer opgebloeid in Siegbert, en edelmoedig denkt hij: „Nu die huldedronk voor Griomald.” Omziende zendt hij den kamerling tot den opperschenker aan de credensen.

Wachtend op den drinkhoren vraagt hij zich af, of een koning niet een toespraak moet richten tot den redder van zijn rijk. Zijn voorhoofd beschaduwde. Telkens opnieuw staat hij tegenwoordig voor zulke lastige vragen en besluiten. Maar dit is immers ook het begin van zijn koningschap. God zal hem raden en helpen. Spreken? Kan het anders bij een heildronk!

Reeds staat Siegbert recht. Gesta Dei

per Francos! Hij houdt den zwaren drinkbeker met beide handen opgeheven, terwijl zijn schallende jongensstem, plotseling uit alle beklemming vrij, die woorden door de zaal roept. Het doet allen verrast opzien, blij rechtstaan, terstond plechtig stil, terwijl het koninkje de roode lippen aan den oerouden runenhoorn zet, om hem daarop Grimoald toe te reiken, die hem met zwierige nijging overneemt . . .

Maar een vreemd rumoeren in de zuilengang achter het atrium brengt stoornis, die schrik wordt, als het overslaat tot een rauw gebrul, weer inzinkend tot kermen.

Van zijn hooge plaats vlak voor de open middenruimte tusschen de tafels, ziet Siegbert achter de zuilen een donkere schaduw laag over het zombeglansde mozaïek bij de fontein kruipen, krimpnd en zich krommend, armen die grijpend vooruittasten. Meteen opnieuw dat schor reutelen, nu overgaande tot een ronkend roepen „Moord!” en dan als een vervloeking andere klanken. Een naam? „Otton . . .” Waarom Ottons naam zoo vervaarlijk?

„Moord!” Met tienen, twintig tegelijk, — geen blijft waar hij stond of zat — hollen aanzittenden, lijfwachten, paleisslaven op de kruipende schaduw aan, weldra verborgen in het donker gedrang, dat aldoor aangroeit

en dichter ophoopt, om zich weer los te woelen en nader te schuifelen de feestzaal in.

In zijn ontzetting snakt Siegbert naar zekerheid. Dragen ze een doode? Een stervende? Vermoord? — IJzend wacht hij doodstil, onderscheidt reeds, in de groep vooraan, den machtelozen man, door zes wachters laag en langzaam getorst op de draagbaar hunner zes met mantels overworpen speren.

„Lotar!” Grimoald, die nog met den eerebeker in de hand geërgerd de stoornis duldde, schokt ineens op, zóó ontsteld, dat de drinkhoren neerkantelt van den tafelrand, waar hij hem in het weghaasten neerzette, De wijn spat en plast over het vloertapijt. Siegbert over de voeten heen, terwijl hij in één vaart Grimoald naspringt en tegelijk met hem nu staat bij den zwaar heigenden gewonde. Juist scheurt een honderdman hem den bloeddoorweekten, verkreukten en bestoften lijfrok open, zoekend naar het kwetsuur.

„Van den paleiswal tot hier kwam hij kruipen,” vertelt een der dragers na, wat hij verstond van dit kermen. „Hij schijnt verraderlijk overvallen te zijn.”

„Lotar!” Het is Grimoalds stem, weer volkomen kalm, langzaam en betoond gebiedend: Zeg op, wat is er gebeurd?”

Zijn meesters heerschende vraag wekt den

weg-zwijmende weer tot zijn wil. Met een ruk tracht hij zich op te richten, maar ploft meteen terug op het bed van mantels, haastig door de paleiswachten op den vloer gespreid.

„Otton” snakt hij, en dan opeens hard en nadrukkelijk „Otton, die sluipmoordenaar.” In zijn onmacht tot spreken briescht hij het uit, alleen weer dien naam „Otton,” en onverhoeds aan alle helpende en heelende handen zich ontrukkend, wentelt hij om, plat voorover, de armen uitgeslagen als om weer verder te kruipen, klauwend met kromme vingers in de leegte. Tot hij het uitsniikt, razend opvarend tot Grimoald: Wreek me — wreek ons!”

„Zeg me duidelijk, Lotar,” poogt Grimoald dit erbarmelijk kermen te bedwingen: „wie heeft je neergestoken?”

„Otton,” bevestigt Lotar nu in denzelfden nadrukkelijken toon van zijn heer, voor ieder verstaanbaar.

„De majordomus?” Er gaat een verward vragen en verwonderen op onder de omstaanders.

„Otton de bajulus,” herhaalt Lotar langzaam, en dan heft hij zich op met een ruk en zit recht, woest om zich heen blikkend. „Die heilige Otton . . .” Hij grijnst en reutelt tegelijk, de laaiende oogen wijd en star.

Een donker gemompel woelt zich los uit de verbijstering. „Onmogelijk. — Otton? — Hij noemt hem immers telkens opnieuw. — Ja, wees voorzichtig als afgunst en nijd macht krijgen over zoo'n stillen man. — Hij stond op vallen. — Maar waarom den dienaar uit den weg te ruimen, als de heer de mededinger is? Grimoald mag zich wel wapenen. Geen stap meer alleen verzetten. Otton heeft 'n aanhang. Een samenzwering? — Is Otton hier wel de eenige afwezige? — Een staatsgreep om de macht te houden?” Er groeit onrust. Wantrouwig wordt er omgezien. de verlaten gangen in.

Maar een pijnlijke kreet overstemt opeens het gezwatel van vragen en vermoedens. „Het is niet waar! Otton niet!” Het koninkje, dat na langzaam begrijpen zich in ontzetting afwendt, de armen klemmend om den marmerzuil waartegen hij het voorhoofd drukt.

„Lotar loog nooit. Een stervende liegt niet.” Grimoald poogt de verwarring te bezweren, die Siegberts angstkreet teweegbracht, vreezend dat hier aanstonds partij zal worden gekozen. Zoo prachtig voor hem is deze wending immers, al schrok hij eerst om het onvoorzien en ontijdig verloop van hun opzet. En Lotar, trouw tot in den dood, listig tot het einde, is hier niet langer van eigenbelang te verdenken. De prachtkerel,

die te sterven ligt aan zijn voeten . . .
Nooit vindt hij er zoo-een terug!

„Hij is meer mijn vriend, dan mijn dienaar,”
verwaardigt Grimoald zich na die over-
denking aan de omstaanders te verklaren.
Deze knikken erkennend. Zagen ze dien
Lotar niet bij alles en overal als Grimoalds
schaduw?

Zachter dan, opdat het koninkje, daar
star en wars aan den zuil geklemd, niet zou
verstaan, hervat Grimoald bedenkelijk: „Ik
wil nog ééns vragen. Luister goed,” en op-
nieuw roept hij „Lotar,” maar nu gewichtig
als een rechter.

Eer hij z'n vraag echter voleinden kan,
reutelt Lotar: „Otton heeft me vermoord,”
maar bij zijn hernieuwd schor snakken van:
„Wraak!” staat het koninkje daar als op-
gesteigerd, de krampachtig saamgeklemd
handen vaneenrukkend en uitslaande, „Het
is niet waar,” in een storm van drift en
angst, een koortsgloed over zijn gezicht, de
oogen brandend.

Bedarend vangt Grimoald hem in zijn
armgreep,

„Beveel, koning, dat heer Otton zich hier
persoonlijk tegen deze beschuldiging komt
verantwoorden.”

Siegbert heeft zich reeds gruwend losgerukt
uit dien arm om zijn lenden, de vuisten ge-

bald, nog dat wilde gevlam in de oogen. Verbijsterd terstond, daar bisschop Goëric genaderd is, de stola over het habijt; naast hem de hofkapelaan met de heilige vaten.

„Verschooning, heer Grimoald, maar bij een stervende gaat de priester voor,” en reeds knielt de grijsaard neer, en den mond dicht bij het oor van den zieltogende, spreekt hij hem toe: „Mijn zoon, verzaakt ge aan uw zonden?”

Uit zijn aanhoudend kermen schokt Lotar op, woest om zich heen bikkend. Dan, het verband wegscheurend van zijn borstwonde, schreeuwt hij woedend: „Ik wil niet dood,” en hij gooit zich om met een vloek,

„Geef hem de kwijtschelding, heer Goëric,” dringt Grimoald aan.

Dieper buigt Goëric en spreekt nog eens, priesterlijk: „Bid met mij”.

Als uitgetart vaart Lotar opnieuw overeind, ziet in zinneloozen schrik den bisschop aan, en terugzinkend in de armen van de wachters, die hem haastig steunen, barst hij uit „Ha, die heilige moordenaar! Otton! Hoor goed: de brave Otton! Sluipmoord! Vergift . . . Berg u, Grimoald”, en in lachen en snikken opnieuw die alarmroep: „Verraad!”

„Hij weet van een samenzwering!” oppert een der Gallische bellatoren. En roeziger wordt de onrust.

„Waarom moord en samenzwering?“ De oude Gonza is naar voren gedrongen, gereed Ottos pleit op te nemen. „Waarom dadelijk gelooven in beschuldigingen zonder bewijs?“

„De moordenaar blijkt geweten te hebben, dat Lotar mijn beste raadgever en helper was“, betuigt Grimoald. „Wie hem treft, treft mij. — Zeg op, wie heeft hier in 't paleis eenige reden mij te treffen? Enkel Otton, die begrijpt in Austrasië te hebben afgedaan“.

„Hij zal zelf komen!“ roept daar Siegbert weer boven alles uit, en in zijn stem is de drift geslonken. Want nu eerst is het begrip van Grimoalds woorden tot hem doorgedrongen „laat Otton zich persoonlijk komen verantwoorden“, en zonder zien of hooren verder, rent hij heen over het atrium. „Otton roepen“. Iets anders weet hij niet meer. Het zwoept hem voort. Op de zijgang holt hij aan, blind en al woester, ademloos naar de nis van Ottos kamer. Het flitst hem door de gedachten, dat juist hier Lotar hem straks zoo vreemd verschrikt is voorbijgeleden. Beduidde dat iets? Hij moet dat vragen, aan Otton alles zeggen en vragen, en toch dadelijk met hem terugloopen, eer ze ginds die vreeselijke leugen gelooven.

„Otton!“ Een noodschreeuw, waarmee hij de kamer binnenstormt. Maar meteen staat

hij als teruggeslagen. Leeg! Daar is de zegevlag, wit naast het muurkruis. Daar liggen rood-goud in de weergloed der avondzon, zijn eigen helm en pantser nog op de bidbank, zooals Otton ze er neerlegde. „De helm der zaligheid. De wapenrusting Gods”, vleugt het herinneren, dat de angst aanwakkert. „Hoor dan toch. Otton!” En hij stort zich naar den zijuitgang, zijn eigen slaapkamer binnen. Daar gruwelt hem de doodstille leegte nog holler tegen. Weer terug, rukt hij het voorhang open van Ottos slaapcel. Leeg! Stilte, die hem als een stikwalm benauwt. Zonder bedenken is hij opnieuw in de gang. Hij moet en zal Otton vinden Waar anders dan in de scola!

Reeds is Siegbert op den walomgang. Maar bij het terrasje stuit hij in z'n vaart, opeens pal stil in afgrijzen de oogen gevestigd op het rood, dat daar over de marmerplavuizen vlekt.

Bloed daar tot een plas, en onder zijn voeten een streep van bloed. Als hij omkijkt, wordt hij eerst nu het roode spoor gewaar over den weg waarlangs hij kwam. „Hier is het gebeurd,” beseft hij. „Hier een mensch vermoord”.

Met een doffen kreet rukt hij zich los uit zijn starre ontzetting, de armen vooruit in zijn dollen loop, de lange haren in de zoeving

der lucht, den mond open in zijn angstschreeuw. Als werd hij zelf achtervolgd door moordenaars, als doken ze met valsche oogen uit alle hoeken op.

Eerst als hij de scola binnentuimelt en die leeg ziet, komt hij tot bezinning. Leeger de scola, stiller nog dan de kamers ginds. Zoo leeg en stil, dat zijn roep hem op de lippen besterft. Maar zóó geweldig bonst zijn hart dat hij neerzinkt tegen den kathedervoet, schokkend en hijgend. Toch wendt hij de blakke oogen niet af van het hooge nisvenster, open tegen den Westershemel, waar purper en goud verkwijnen in een allengs verneveld rozig waas. Een zerpe smaak van bloed verstikt hem de keel, en zijn hart bonst maar, bonst . . .

Ineens voelt hij toch weer de kracht om op te springen. „Zoeken!” Hij weet niet waarheen, niet meer waarom. Alleen de noodzaak om zich veilig te verbergen in de armen van zijn eenigen vriend, drijft hem voort. Eerst bij Otton zal hij weer kunnen ademhalen en denken.

De paleiskerk in? Hij aarzelt voor de bronzen deur, die hij opeens herkende in zijn ongewissen loop. Het zou immers kunnen, dat Otton hier is binnengegaan, om zoover mogelijk van het feest weg, alleen te zijn met God, nu hij bijna priester is.

Meteen duwt hij bedachtzaam de deur open, en weerhouden door dien binnenschemer zwaar van wierookgeur, schouwt hij roerloos uit. Doet eindelijk een voetstap en nog een voetstap dit heilig halfduister in, schrikkend van het hol gestommel, dat bij zijn voorzichtige passen toch echoot tusschen de vaag-glorende mozaïekwanden. Niets meer te onderscheiden in de schemerkerk dan hier en daar een glimp van goud, hier en daar een schaduw, logger en zwarter.

Siegbert staat op een der knielbanken van de catechumenen, en speurt rond, tochal overtuigd dat Otton hier niet is; dat hier geen mensch ademhaalt, De kleine vlam der altaarlamp onder het ciborium spint bevende goudstralen naar zijn uitkijkende oogen, en wordt een ster, al lichter, al grooter, en zoo heel stil. Onwillekeurig hebben zich zijn handen samengevouwen. „Goede God, wijs me waar Otton is, en red ons.” Hij sluit de oogen om beter te kunnen luisteren naar het antwoord. Maar hoort niets, dan almaar dat bonzend hart van hem, dat kloppen in zijn slapen. Hij kan niet stil blijven. „Waar ben je dan toch, Otton? In de kerk niet. Niet in de scola. Niet in onze kamers. Buiten misschien? De bosschen in?”

Opziende, meent hij, dat zijn eigen laatste

vraag, die hem opeens zooveel nieuwe gedachten geeft, het niet meer verwachte antwoord Gods is. En meteen staat het bij hem vast: „Otton is naar Colombaans klooster. Altijd immers wanneer hij eens vrije uren heeft. Zoo vaak nam hij me mee daarheen.”

Siegbert is terug in de gangen en velerlei warrelt hem door het hoofd. Herinneringen aan hun wandeltochten en aan hun laatste samenzijn met abt Fedolius. Verwondering, dat alles zoo heel lang geleden lijkt; en dan weer de heugenis aan den avond van den heirban, aan den veldtocht, aan Thuringen. Aanstonds verdrongen door de vraag: hoe onbemerkt uit het paleis weg te komen? tegelijk met het ontwakend verlangen om ginds te zijn, de wegen op, de geurige, suizelende zomerbosschen in. Zal het er avond zijn? Neen, neen, bang is hij niet in een nachtdonker bosch. Hij weet wel: sinds dien vreeselijken nacht aan de Unstrut durft hij veel. Als hij dadelijk alleen door de straten zal gaan, alleen de stadspoort uit en langs de heirbaan tot het struikenpad, zal hij enkel maar bang zijn dat de wachters of wie ook hem zullen herkennen! De koning! Maar een koning is immers geen vogel in een kooi, een vogel gekortwiekt dat hij niet zou wegvliegen. Niet altijd lijf-

wacht en gevolg om hem heen! Daar moet iedereen in Austrasië maar aan wennen: dat hij een vrije koning wil zijn, vrij, zooals hij met Otton vrij was. Vooreerst nog een jongen, maar dan een mensch onder de menschen, aller broer en vriend, in de liefde die Christus leerde

Het nieuwe verlangen naar het zomerbosch laat de eigen milde gedachten weer in hem opbloeien.

Maar voor de zijdeur, waardoor hij over den omgang naar het eenige onbewaakte walpoortje meende te gaan, den uitgang van Otton en hem, staat hij stil. Nogeens dat terrasje langs? Hij vermag niet nog een voet te verzetten. Toch kijkt hij. En speurt naar het bloedspoor. Hoort hij waarlijk stemmen daar? Zwarte gedaanten bewegen er in de schemering.

Alweer vlucht hij verder, Dan maar de groote portiek uit. Zóó vlug zal hij er langs de muur glissen, dat de wachters hem zelfs niet gewaar worden. En eenmaal buiten, hoe zal hij voortrennen naar Otton! Eerst heelemaal en voorgoed gerust daar tusschen de oude boomen waar de vogels slapen.

Maar hij deinst terug. In de voorste zuilenhal, anders altijd leeg in dit avonduur, wemelt een dichte menigte van mannen-en-mannen, schemergedaanten in den avond.

Siegbert drukt zich tegen den gangmuur en kijkt. Verslagen. Zijn daar alle aanzittenden uit de feestzaal? Alle mannen van Metz? Het is een donker gewoel van schaduwen, een verward rumoeren. Klinkt Ottos naam niet telkens en overal? Luisterend verstaat hij duidelijk vlakbij praten over den majordomus; over het onverwachte; over zoeken en niet kunnen beginnen; onderscheidt dan alleen toch maar zijn eigen naam. Maar buiten op het plein schalt het op, uit een laai van flambouwen over donker gewoel: „Grimoald! Vivat Grimoald!” geroep van veel stemmen samen, even feestelijk als dezen morgen.

„De koning!” Het is een der antrustionen, die hem daar verrast ontdekt schuw weggevaagd aan den wand.

„Ach, heer Becco, niets zeggen! Laat me maar.”

„Wel twintig knapen en kamerlingen zoeken u. Alles wacht op den koning”.

„Ga dan melden, dat ik niet kom”, en schichtig zoeken zijn oogen naar een uitweg langs den wand, achter de ruggen door.

„De koning”. Reeds dringt er een kring om hem heen, aldoor dichter.

In zijn benauwing heft Siegbert den arm voor het gezicht en voelt aankomen dat hij aanstonds tóch door dien drom zal heen-

breken, alsof hij getergd zich redden moet.

Maar nu treedt Porcianus op hem toe, hoofdman van honderd, de hand aan het zwaardgevest, plechtig tot vervulling van wat hem is opgedragen.

„De paleisraad verwacht koning Siegbert in de groote troonzaal”.

Hefstig schudt Siegbert het hoofd:

„Ik kan nu niet”.

„De tegenwoordigheid van den koning is noodzakelijk”.

„Niets weet ik van een paleisraad vanavond, ik kan niet.”

Hij schreit bijna in z'n onwil. Becco en Porcianus raadplegen elkaar met een snellen blik, onmerkbaar het hoofd schuddend, toch meewarig.

„Een koning kan alles, wanneer de koningsplicht hem roept,” geeft Porcianus hem met een fijnen glimlach te bedenken. De Gallo-Romeinsche antrustionen kennen immers reeds het hooge plichtsbesef van Siegbert III, zij die onder elkaar spottend beweren, hoe dit tegelijk met z'n vroomheid wel bekoelen zal!

„Wat voor paleisraad dan toch?” vraagt het koninkje schrill, aldoor zich stijver tegen den muur drukkend.

„Bij deze onverwachte gebeurtenissen dienen er doortastende maatregelen genomen. Gelief me te volgen, koning. Het lijdt geen uitstel”.

Schoorvoetend voegt Siegbert zich eindelijk naast Becco. Porcianus, aan zijn andere zijde, dringt hem onmerkbaar voort. Het volk wijkt uit en wordt stil, waar ze voorbijgaan.

Siegbert loopt als slaapwandelend. Koortsig vlammen zijn oogen in het wasbleeke gezicht. Maar bij de bronsdeuren der groote troonzaal houdt hij in, de hand leggend op Becco's arm. „Zeg me,” smeekt hij nog met die schrille tranenstem: „is heer Otton hierbinnen?”

Bevreemd ziet Becco hem aan, en schudt dan stug het hoofd. „Natuurlijk niet”.

„Heusch, heer Porcianus, zeg dat ik niet komen kan. Eerst moet ik Otton zoeken. Straks komen we samen.” Haastig heeft hij het uitgestooten, wendt zich reeds om onverhoeds weg te schieten. Maar Porcianus springt versperrend vóór hem.

„Spaar u de moeite, koning Zestig gewapenden zijn bij paren naar alle kanten uitgestuurd om Otton te vinden”.

Bij Siegberts verbijstering vindt Porcianus het oogenblik gunstig om de deuren open te stooten en aankondigend de zaal in te roepen: „Siegbert III, koning van Austrasië”.

Siegbert is wel genoodzaakt voort te gaan tusschen de rijen bellatoren en fakkeldragers door, dan een wachter, gehelmd en geharnast, dan een fakkeldrager met rosrood laaiend toortslicht. Voor de zuilen tusschen midden-

schip en zijbeuken staan ze, en hun onafgebroken rij wendt zich in een halven kring langs de absis-ronding van het marmerverhoog der zaal diepte, achter de schare om die daar staat vergaderd. Helderder dan de walmige toorsten schijnen er de kleine vlammen der vier waslichten, die levieten heffen om den eedschrijn heen.

Voortgaande, onzeker en al te vlug, heeft Siegbert allengs die kiste onderscheiden, een doel voor zijn schuwen blik. Er naast waakt bisschop Goëric, met mijter en koorkap, tusschen priesters in misgewaad.

Daar treedt Grimoald hem tegen, hem groetend met straffen blik en hoofsche nijging, om hem te geleiden naar den leeg wachtende gouden troonstoel. Nauwelijks is Siegbert daar gezeten, doof door het hameren van zijn hart en slapen, blind door het wisselige spel van nevelenden toortsgloed en sombere schaduw, of Grimoald vangt aan, elk van zijn woorden behaagziek betonend:

„Koning Siegbert, het is volgens den wensch en den aandrang van den bisschop van Metz, van den paleisraad en het volk, dat we dadelijk hier deze vergadering belegden, onvermijdelijk na de rampzalige gebeurtenis, die het feest onzer overwinning zoo wreed verstoorde. Meer nog om den eervergeten sluipmoordenaar dan om den diep betreurden

vermoorde is aller hart vervuld van rouw. Helaas, geen twijfel lijdt het, dat uw gewezen opvoeder en majordomus Otton, verblind door afgunst en haat, zich verlaagd heeft tot een laffe misdaad, waarvoor hij den dood schuldig is."

Opgezweept als door een geeselslag springt Siegbert recht, de handen heffend, al z'n bloed opnieuw als vuur naar z'n hoofd: „Het is een leugen!" krijgt hij stampvoetend; elke spier en zenuw trilt aan hem. Maar met dreigenden blik dwingt Grimoald hem tot stil-zijn, snauwend tusschen de tanden: „Zwijg, of we steken hem de ooggen uit, waar je bij bent".

Ineenkrimpend deinst Siegbert terug, zinkt weer in den zetel, het gezicht als versteend naar Grimoalds gezicht geheven. Hij ziet niets meer dan Grimoald, hoort enkel nog Grimoalds stem.

Kalm en breedspakiger dan ooit gaat Grimoald voort in den plechtigen toon van den aanvang: „Tot mijn groot leed, moet ik zelf de beschuldiger en aanklager zijn van den man, dien ik altijd hoogschatte om zijn groote geestesgaven en verdiensten, maar bij wien tenslotte de hoofdzonde de deugden schijnt overwonnen te hebben. Het geldt hier den 'moord op mijn trouwsten dienaar, in wien ik mijn dierbaarsten

vriend, en u zelf, koning, een van uw meest belovende en verknochte onderdanen verliest. Behalve de dikwijls en duidelijk herhaalde aanklacht van den stervende, zijn er bewijzen te over van Ottons schuld. Overtuigd door deze getuigen en bewijzen, heeft het paleisgerecht in eerste zitting en met algemeene stemmen der twaalf auditoren bij voorbaat besloten den schuldige, die in zoo menig rechtsgeding hun voorzitter was, te ontzetten uit zijn ambt en al zijn waardigheden, en zonder uitstel den opvolger te benoemen, hier zoo noodig om bij uw minderjarigheid voor u te oordeelen en te beslissen."

Pijnlijk duidelijk heeft Siegbert elk woord verstaan en begrepen zooals hij nog nooit verstond en begreep. Hij zou zich willen losrukken uit den ban van Grimoalds overmacht, maar vermag het niet. Krampachtig klemmen zich zijn handen om de armleuning van den troon, zijn hoofd duikt voorover. Waar is nu de klank van zijn stem, waar zijn woorden, om Ottons onschuld uit te roepen? O God neen, niet die tranen, geen snikken — een koning moet hij zijn, geen kind! Voor Otton een koning. . . .

Nog zoekt en zint hij, wil en zal opstaan en spreken. Maar reeds zegt Grimoald de zaal in: „Siegbert III, koning van Austrasië, bekrachtigt het besluit van het paleisgerecht,

en verlangt dat er worde overgegaan tot de keuze van een nieuwen majordomus." Verward denkt Siegbert: „Het is niet waar," en ziet daar tegelijk den bisschop naar voren komen, terwijl Grimoald zich terugtrekt.

„Koning Siegbert", begint Goëric, en bij zijn stille stem voelt het koninkje allengs de felle spanning luwen, „de onheilvolle omstandigheden verplichten u en ons tot het vervroegen van een daad, waartoe we, ook na langduriger voorbereiding, toch dienden over te gaan. Het geldt hier de vervulling van een der vredesvoorwaarden, door den hertog van Thuringen gesteld en door Austrasië aanvaard: dat het majordomusschap in Austrasië moet opgedragen worden aan Grimoald, den eenigen zoon van den onvergetelijken Pepijn van Landen, in dank voor zijn bemiddeling bij den door beide tegenstanders, vooral om uwentwil zoo zeer gewenschten vrede. Onzerzijds zijn we dezen redder van het rijk voor immer dank en hulde schuldig. Nu het is uitgesloten, dat de gewezen majordomus Otton zijn opvolger de waardigheidsteekenen in plechtige zitting eigenhandig kan overdragen, en daar paleis of rijk, noch uwe jeugd, ook maar één dag zonder majordomus kunnen zijn, allerminst thans, stel ik u voor, mede uit naam van den paleisraad, aan heer Grimoald heden

nog de macht en haar teekenen toe te vertrouwen, waarbij hij onmiddellijk den eed van trouw aan koning en koninkrijk op de heilige kiste zal afleggen”.

Reeds zijn twee kamerlingen naast Siegbert gekomen, de een met het bandelier, de ander met den majordomusstaf. Grimoald buigt de knie voor den troon, fel den blik borend in Siegberts koortsoogen. Het koninkje voelt het bandelier in zijn handen gelegd.

„Hang het me om,” stoot Grimoald hem toe, zonder van houding te veranderen, zonder dat een lijn van zijn strak gezicht vertrekt. Machteloos tot tegenstand strekt Siegbert, toch onwillig, de handen met den kleurigen zijden band, die Grimoald over den schouder glijdt. En den staf, zijn warse kinderhanden opgedrongen, laat hij de vrouwelijk slanke mannenhanden nemen, die er zich kalm naar uitstrekken.

Meteen schallen de bazuinen, heffen de honderdmannen de schilden en roepen „heil”, en achter bisschop Goëric treedt Pepijns zoon op de kiste toe en zweert plichtmatig den eed van trouw aan koning en koninkrijk. Terug dan voor den troon, hervat hij voor allen verstaanbaar:

„Dankbaar voor den mij opgedragen plicht, dien ik met volle toewijding hoop te vervullen, stel ik den koning voor, de benoeming

der nieuwe paleisbeambten, gebruikelijk bij een nieuwe majordomuskeuze, te verdagen. Hoezeer we het ook bejammeren, verdaagd kan echter niet worden, de veroordeeling van Otton, zoon van Wer, wiens schuld aan den verraderlijken sluipmoord overtuigend bewezen is door de nadrukkelijke en herhaalde aanklacht van het stervend slachtoffer, bevestigd niet alleen door het onderzoek der paltsgraven op de aangeduide plaats en in Ottos vertrekken, maar ook door de getuigenis der zes paleisknepen, die den koning vergezelden na zijn laatste bezoek aan den gewezen majordomus."

„Wat hebben ze gezegd?" Siegbert is opgeschrokken uit zijn sombere verdooving, machteloos toch door een pijn in rug en armen, alsof ze door striemen zijn gekneusd.

Maar zonder acht te slaan op de bange vraag, gaat Grimoald voort: „Bijgevolg stel ik als aanklager aan 's konings paleisgerecht voor, genoemden Otton, thans voortvluchtig, vogelvrij te verklaren, vervallen van alle recht en bezit, zoodat iedere inwoner van Austrasië, hij zij vrijgeboren, hoorige of slaaf, volmacht heeft hem dood of levend over te leveren aan het paleisgerecht, aan mij zijn aanklager, of aan den koning, zijn oppersten rechter, wiens plaatsbekleeder ik

van heden af zal zijn ook in deze rechtzaak”.

„Ik wil weten wat de paleisknappen zeiden”, schreit Siegbert radeloos hard, nu Grimoald eindelijk zwijgt.

„Weet dan, koning”, gaat Grimoald voort, luid genoeg om door allen verstaan te worden en steeds in denzelfden toon van waardige meerderheid „dat de zes paleisknappen genoemden Otton met uw zwaard in de handen den kant zagen uitgaan van het wal-terras, waar de moord eenige oogenblikken later gebeurde”.

„Met mijn zwaard?” roept Siegbert uit. „Dat heb ik hem zelf gegeven, en hij ging mee”...

„Het is niet teruggevonden in Ottos vertrekken”, onderbreekt Grimoald hem haastig, „waar wel uw veldvlag, uw rusting en helm gevonden zijn. En wat alles zegt: Lotars wond heeft den vorm van de punt van dat Cloviszwaard. Die naar zeer ouden trant geslepen is, zooals iedereen weet”.

Maar onverhoeds bevrijdt Siegbert zich uit zijn verwarring: „Dan heeft Otton zich verdedigd tegen Lotar. Dat is het! Lotar sloop daar rond, om hem te overvallen.” Als bij ingeving weet hij dit plotseling en wil zich opheffen om het luid uit te roepen.

„Koning”, waarschuwt Grimoald hem, gebiedend de hand gestrekt om hem te

weerhouden, „opper geen veronderstellingen, die ten slotte de verdenking van medeplichtigheid op u zouden laten terugslaan.” En milder dan, bijna gemoedelijk: „Genoeg nu hierover. Vertrouw op mij. Ik kom vanavond nog met je spreken”.

Meteen zich omwendend roept Grimoald door de roezige zaal, luid en langzaam boven de stemmen uit, in naam van den koning deze vergadering te verdagen tot nader vast te stellen dag en uur.

II

Nu hij, na den schenker ook den eerbiedigen kamerling die de twee waslichten bracht, met een verveelden handwenk heeft heengewezen, gooit Grimoald zijn majordomusstaf achteloos op de tafel en laat zich neer op den vouwstoel er naast.

Hier moet hij dus eerstdaags het werk opnemen dat een ander liet liggen. Dwaas, die zijn leven van lust en rust opgeeft voor zooveel last! Geërgerd schuift hij met den elleboog folianten en protocollen, die de tafel bedekken, zoo ruw opzij, dat de gouden staf er af rolt, bijna tegen den vollen beker. Haastig grijpt hij dien om hem in één teug te ledigen. De gloed van den wijn slaat

door zijn bloed. Die opwekking heeft hij noodig na een overmaat van inspanning als deze dag hem zoo onvoorziens bracht.

„En nu allereerst hier weelde en behaaglijkheid om mij heen scheppen”. Hij wil met nieuwe plannen den wrevel paaien, die hem weer ging overmannen bij de gedachte aan dat laatste in de troonzaal zooeven: toen Siegbert met zijn gevolg van knapen en kamerlingen na de vergadering verdween, de bisschop met zijn priesters; en hij, nieuwe majordomus, die het paleis niet verlaten mag, voor het eerst in zijn leven zich afvroeg waar zich te bergen. Juist nu 't hem meer dan ooit een noodzaak is alleen te zijn en tot bezinning te komen.

„Ik trek me de eerste uren terug in de kanselarij. Stel wachters zes aan zes bij het begin en einde der gang. Dat niemand mij stoort”. Hoofdman Porcianus heeft bij dat vluchtig bevel niets bemerkt van zijn weifelend omzoeken naar een betere toevlucht, noch van zijn smachten naar het zoete Lauriacum.

En zoo zit hij, nieuwe heerscher van Austrasië, hier dan in het heiligdom der hofmeiers! Niet meer dan een kerkerkrot, door een lage nis verbonden met de scrinia van kanselier en refrendarissen, de tweede krocht, nog lager gewelfd nog dieper den grond in dan deze.

Niets om hem heen, dan de vier muren van ruwe bergsteen onder het drukkend verwulfsel; links en rechts in- en uitgang; de tafel onder het eenige diepe boogvenster in den voorwand; vlak er tegenover, achter hem, het houten kruis, donker tegen de muursteenen. Hangt het daar al sinds Arnulfus? Brave mannen, die elk van hun kamers wapenen met zoo twee aaneengespijkerde latten om den Booze er buiten te houden! Morgen reeds zullen die keldermuren dus met Oostersche tapijten bedekt zijn. Een altijd brandende bronzen lamp zal er hangen en een behoorlijk rustbed daar in dien hoek staan. Ofschoon ze hem hier niet vaker zullen zien, dan strikt noodig is om den schijn van plichtsbetrachting op te houden. Want een der paleisvleugels schiet er nog wel over, om tot een hem waardig verblijf te worden ingericht, Al wil hij dien, waar zijn vader en moeder woonden, evenmin als dien waarin Otton met het koninkje zich de laatste jaren schuilhield. In de dompe lucht van het voorbije kan een man als hij immers niet ademen.

Voor evenveel dwars tegen de tafel geleund, strekt hij de hand naar de schenkan, en hij ziet den wijn onder 't neervloeien in den beker robijnrood flonkeren in het kaarsenschijnsel. Met langzame teugen drinkt hij,

en nog nadat hij hem weer neerzette, blijven zijn vingers spelen langs de ribbels van den kelk.

„Grimoald, majordomus van het Metzser palatium”. Zoo is nu eigenlijk zijn titel. Een titel om er zich over te schamen. Toch maar een dienaar, als is 't dan als hoofd van koningsdienaren. Een onvermijdelijke tuschenpoos, inleiding tot het eigenlijke? Goed, maar dien knechtentitel gaat hij toch vast ruilen voor een beteren. Grimoald koning-regent, tot hij Grimoald imperator zal heeten, het eenige dat samenklinkt. En samenklinken zal over een wereld de eeuwen door. Gerust daarover!

Met een schok heeft hij zich rechtgezet, vlak voor de tafel nu, de handen klemmend om den staf, dat hem de kanten scherp in de weeke palmen dringen. Als tot aandachtig kijken fronsst hij de wenkbrauwen.

Dit zijn de feiten: Lotar dood. Otton onschadelijk. Siegbert sidderend van angst voor hem. Grimoald oppermachtig in Metz en Austrasië. Wel zal hij Lotars raad en daad ontberen, maar zijn dood ontslaat hem goedbeschouwd van een getuige, die hem gevaarlijk had kunnen worden, minstens lastig, daar hij nu al niet naliet z'n loon op te eischen. Aan Lotar te danken, dat hij alleen nog maar de hand hoeft uit te strekken

naar de kroon? Och wat, zonder Lotars listen en lagen was hij er evengoed gekomen, zeker minder omslachtig. Wel gerieflijk overigens, een ander te betalen om voor je te denken en te doen. Zoo spaarde hij al zijn geest en kracht tot nu ze hem noodig zijn. En Lotar heeft hij prachtig geëerd toen hij straks lag te zieltogen, door hem zijn vriend te noemen en zich te stellen tot aanklager van zijn moordenaar. Niet zonder eerst grondig te overwegen natuurlijk, of 't geen kwaad kon voor zijn kansen. Maar Ottos aanhang is immers haast tot niets ingeslonken na Thuringen. Met die twee ouwe sufferds, Gonza en Basinus, zal hij niet veel omslag maken, vooral „de samenzwering” niet loslaten en ze uitbuiten om de laatste dwarsdrijvers uit den weg te ruimen. — Otton? onschuldig veroordeeld? Die zal zich om of bij het paleis niet meer wagen om zijn onschuld uit te roepen, nu het omsingeld is door zeven honderdschappen, zevenmaal honderd elk met de speer geveld om hem te doorsteken. Over een vogelvrije zich het hoofd moe maken? Hoogstens kan die zich nog een tijd verschuilen bij de wilde zwijnen in de bosschen of als een opgejaagd hert van kerk tot kerk asyl zoeken. Allemans jachtbuit. Afgedaan!

Rest dus het koninkje! Arm koninkje.

Nesteling, die z'n veeren uitzet, die klapt met de vleugelstompjes, en daar zit hij toch in de groote sterke mannenhand gevangen . . .

Onwillekeurig heeft Grimoald de hand uitgestrekt en ziet er naar met een nadenkenden glimlach, die zijn straffe gezichtsuitdrukking ontspant. Alsof hij waarlijk daar zoo'n jong vogeltje in het holle van zijn handpalm houdt. Zacht sluiten zich zijn vingers er om dicht. Voelt hij het levend hartje niet kloppen en kloppen? Neen, bezeeren zal hij het niet. Alleen maar zorgzaam waken, dat het blijft zooals het nu is, machteloos gevangen in zijn hand. Dat zijn vleugels niet aangroeien. Dat het luide hartje aldoor zachter en trager klopt, tot het vanzelf stilstaat.

Grimoald heeft zich opgericht, hoofdschuddend over zijn gedachtenspel, dat hem zoowaar weekhartig zou maken, nu hij niet anders meer dan ijzerhard en ijskoud moet zijn. Al heeft dat kind dan iets zoo bekoorlijks in zijn dweepzucht, dat hem bezighield heel de terugreis door, van de Unstrut tot Metz. En hem iets liet voorvoelen van het genot dat hem wacht, wanneer hij straks Radolfs mooi dochtertje krijgt om te bewonderen en er zijn spel mee te drijven, even fijn maar juist tegenovergesteld: voor Siegbert naar den ondergang, voor Renula naar de eigen verwezenlijking, dat ze Gri-

moald imperator waardig wordt als keizerin van het Westen. Een dubbele opgave zooals hij alleen ze zich zelf kan stellen, zonder eenigen twijfel aan z'n welslagen. Waarom ook? Renula's opvoeding gelukt hem van zelf. Voor Siegberts ongemerkt verdwijnen, voorzichtigheid bovenal. Zoolang er blijven, die hem op de vingers kijken. Gelukkig worden ze oud, Goëric, Cunibert, Romaric, Amandus en Eloy. Hij zal zorgen dat ze, zoolang ze nog leven en oogen hebben, in hem Pepijns zoon blijven zien, die alleen denkt aan de grootheid van Austrasië, het heil van den koning en de uitbreiding van het Christendom. „Het Godsrijk” zooals het heet in hun vrome taal, waarmee ze blijkbaar een eenheid en macht voor Christus bedoelen als Grimoald voor zich zelf zal weten te vestigen. En toch moeten ze hem vertrouwen, blind voor zijn toeleg, dien hij immers zoo ragfijn zal weten uit te spinnen dat het door niemand ooit te tasten is.

Met half dichtgenepen oogen tracht Grimoald zich de toekomstbeelden te herinneren, waarin hij zich vermeide in de eenzame uren op zijn ligbed te Lauriacum. Daar school immers alle wijs beleid reeds in, dat hij voortaan, zonder Lotar, dubbel noodig zal hebben. Wat hij ook overwoog, 't kwam altijd weer op het eenig mogelijke neer :

zoodra de macht veroverd zou zijn, beginnen met den jongen Merovinger naar geest en lichaam uit te putten, door hem over te leveren aan het verderf, dat eenmaal overgeplant en met fijn verstand gekweekt hier in dit kloosterpaleis wel weliger nog zal tieren dan in Reuilly, waar Dagobert er aan ten gronde ging.

Voor iets zoo lang en diep bezonnen nu terugschrikken? Zoo doordrongen zijn als hij van het nabij bestudeerde voorbeeld aan het Byzantijnsche hof, en nog vragen: „hoe en wat en wie?” Misschien alleen door het besef, dat hij Lotars raad en daad zal missen.

Grimoald is opgestaan, zóó benauwd door de zelfgestelde taak die hij nu alleen zal moeten uitvoeren, dat het koud zweet hem uitbreekt, hoe ook de wijn hem verhitte. Hij voelt zich bleek worden en zijn handen klam, en begint als in koorts en pijn heen en weer te loopen tusschen gang- en scrinia-drempel. Tot hij een korten harden lach uitstoot. Hij zonder Lotar soms niet in staat om in dit Gulden Huis van Metz het verderf van Byzantium te telen? Doodgewoon! Wat schoone slavinnen en knapen van ginds, wat vele priesters, en dan aldoor weliger feesten, wulpscher dansen, wijn bij stroomen en de bedwelming der weelde. Ongemerkt begonnen en allengs toenemend. Goud ge-

noeg in de schatkamers der Merovingers. En de schattingen kunnen immers even ongemerkt beetje na beetje verhoogd. Heeft Austrasië's heerscher niet ten volle recht op de goederen der kerken, waarover hij wel-doordacht zijn oppergezag steeds duchtiger zal laten gelden? Daar moeten ze maar aan wennen.

Hij begrijpt zichzelf niet meer: zoo manhaftig redeneeren over iets dat toch allereenvoudigst is, en even benauwd blijven? Is hij soms weer bang? Ja maar, voor wie dan eigenlijk? Toch voor de bisschoppen? Of... bijgeval... voor den „alzienden God?” Och, natuurlijk weer niets anders dan de verwenschte erfelijkheid van den familieaard, die hem al te veel parten speelt de laatste jaren. Sinds zijn vader hem wegjoeg? Sinds zijn moeder hem, dien Januari-middag op Lauriacum, sprak van de stem Gods? Vervloekt dat verleden! Er is niets dan het oogenblik. Niemand dan hij zelf.

Stilstaande recht en rekt hij zich, kruist de armen op de borst, die hij welvend opzet.

„Grimoald magnus et magnificus”. Nogeens Lotars stem? Niet geloovend in de eigen verbeelding blijft hij toch denken Lotars stem levend gehoord te hebben, weer die woorden als op den Thuringer bergtop. Hij weet beter, maar ziet toch ontsteld naar den

ingang. En lacht opnieuw, korter en harder nog: want het komt natuurlijk alleen door den wijn, dat hij waan en werkelijkheid niet meer kan onderscheiden. Lotar ligt goed en wel dood op de baar, klaar om met al zijn listen voor eeuwig in het graf te worden geborgen. En hier staat die bleef: Grimoald de Groote! Wien Lotar niet meer, maar wel de oude goden zelf zullen helpen, daar hij hun rijk weer gaat herstellen op aarde, zonderdat iemand het gist, terwijl toch allen ongeweten zullen meewerken!

Wat een vondst! De oude goden! Niet vergeefs heeft hij zich dus zoovaak verdiept in hun wezen. En zijn waan wordt waar: Dood zijn ze niet! Voelt hij niet hoe ze zich aan hem opdringen? Laat de Christenen hen duivels noemen, hij, Grimoald, wars van al wat tam en saai is, wil hun uitverkorene zijn. „Hoor toe, goden, demons, duivels of hoe uw naam is: Ik erken uw macht en roep u aan tot raadgevers en helpers”. — Is 't zoo niet genoeg? Willen ze offers? Geloften? Alles wat ze wenschen. Morgen immers gaat alvast dat kruis daar van den muur. Of... liever geen uitstel? Mooi zoo, hij verstaat hun inspraak reeds. Ze eischen het op in dit oogenblik zelf, tot onderpand van zijn verbond met hen. Goed, ze zullen zien, wat hij overheeft voor hun bijstand.

Grimoald is op den muur toegetreden, neemt het kruis met een zwaai er af, en dadelijk den voet op den dwarsarm zettend, trapt hij tot die er af splintert. Dan kraakt hij de andere latten onder zijn stampende hakken, tegelijk gruwend van het ruwe geweld.

„Zie, zóó bang ben ik voor de bisschoppen, zóó voor den alzienden God”. Hij zegt het hardop tot iemand onzichtbaars, dien hij toch ziet, onlichamelijk en toch met Lotars blik en wezen. Nog met de voeten op de kruissplinters knikt hij welvoldaan zijn nieuw plan toe.

Eerst zooveel mogelijk Gallo-Romeinen kiezen voor het nieuwe palatium, van dat soort wien de heugenis aan de keizerlijke goddelijkheid en almacht zoo in het bloed zit, dat ze er naar snakken geregeerd te worden door één wereldbeheerschende hand. Dan — Byzantium leeglokken, leegkoopen van alles wat er schoon en voos is; tegelijk de Austrasische jeugd hierheen, de jeugd alleen, die zich door feest en wellust nog laat betooveren en wier eerezucht in wedijver met die der jonge Galliërs, hen allen samen van zelf tot Grimoalds gedweë slaven zal maken.

En wat nu Siegbert aangaat, Siegbert?...

Al denkend weergekeerd tot de eigen kalmte meet Grimoald met vluchtigen blik

de reeds over-half ingekrompen kaarsen, zijn eenigen uurwijzer, daar hij verzuimde den zandlooper te stellen. Zooveel tijd reeds verstreken in dit kot, zonderdat een gerucht van het leven er buiten tot hem doordrong?

Haastig schuift hij met den voet de splinters en stukken van het kruishout in een hoek, bedenkt dan, hoe ze gevonden door slaaf of kamerling wellicht aanleiding tot opspraak zouden geven. Wie hoeft iets te weten van zijn doen en denken? Grimoald bukt en stapelt onhandig maar omzichtig het hout op de zwart besmookte vuurplaat onder den rookvang, aldoor geërgerd zich zelf tot dit slavenwerk te moeten duiken. Eindelijk gereed, houdt hij dunne splinters in de kaarsvlam en steekt het vuur in het droge hout, dat knapt en knettert en terstond opvlamt.

Welgevallig kijkt hij naar het wakkeren der gouden en roode vlammen, naar de stuwende sterrensintels. „Mijn offer aan de goden!” Zonder zelf goed te weten of die overgave aan de machten der duisternis hem, eeuwige speler met het leven, ernst is of spel. Wat geeft het eigenlijk? In elk geval voelt hij zich niet meer radeloos en alleen. Kunnen ze, helpen zullen ze hem, omdat hij wil wat zij willen! Samen ruimden ze dat kruis immers al op, en meteen de herinnering hier aan Otton en Pepijn. Dit laatste zweem

zwart van asch en roet zal wel heenwaaien.

Weer volkomen zelfzeker zegt Grimoald zich, dat het nu tijd is tot het beloofde bezoek aan Siegbert.

Eerst nu hij het nispoortje openstoot en in de nachtdonkere gang kijkt, denkt hij aan toortsdragers en lijfwacht, en wendt zich terug om een der bronzen kandelaars te nemen. Dan glijdt hij, als in schuwen wedloop met zijn schaduw, langs den gangwand. Bij den intree der binnenhal stoot hij op zes speerknechten, die hem herkennen en drie aan drie, stram en stom, hem doorgang laten.

Opeens weer manmoedig gooit Grimoald den kandelaar op de vloersteen. „Twee toortsdragers en twee bellatoren voor den majordomus”, roept hij de hal in, ongeduldig trampelend als 't hem te lang duurt eer de roep van wachtpost tot wachtpost is overgedragen tot de hoofdwacht bij de groote portiek. Dan naderen uit de holle diepte van den avond de zwarte schaduwen met de roodlaaiende fakkelvlammen.

„Naar de vertrekken van den koning”. Met de hand op het zwaardgevest stapt Grimoald hoogopgericht tusschen de mannen, één toortsdrager voor, één achter, een lijfwacht links en rechts. Het doel genaderd, beveelt hij hun zich op twintig pas afstand

op te stellen, gereed bij zijn eersten wenk. Siegberts deurwachter echter gebiedt hij den senechal te gaan berichten, dat de majordomus de koninklijke gastenkamer wenscht tot nachtverblijf. Hij heeft opzettelijk luid genoeg gesproken, dat het koninkje hem hooren zou, en dus verwittigd is van zijn komst. Dan schuift hij het voorhang open, dat achter hem weer neervalt in zijn sombere plooiën.

„Het is mijn schuld!”

Nauwelijks drie stappen de kamer in, of Grimoald voelt zich tegengehouden door de tengere witte gedaante, die van de bidbank naast het bed op hem toevloog, en zich neerstort aan zijn voeten, de armen klemmend om zijn knieën, het betraande gezicht smeekend naar hem op, sidderend in een storm van snikken.

Een oogenblik staat Grimoald ontdaan, niet wetend wat te beginnen met een schreiend kind. „Bedaar wat”, gromt hij. Maar nog woester snikt het koninkje: „Alles mijn schuld”.

Dan rukt de groote man zich van hem los, zóó onverhoeds dat het kind voorovertuimelt op den grond. Met het hoofd in den arm verborgen blijft hij zoo verslagen liggen. Het diepe snikken vergaat in klaaglijk kreunen. Grimoald kan zijn ongeduld niet

meer bedwingen. „Wees niet kinderachtig. Allo!”

Alsof Siegbert nu eerst gewaarwordt hoe hij daar neerligt, heft hij zich na Grimoalds uitval op, beschaamd en toch onwillig, heel langzaam.

„Bedenk, dat je hier als koning je regent ontvangt”.

Siegbert wijkt terug, zonder de beschreide koortsoogen van Pepijns zoon af te wenden. Hoog blikte die op hem neer. „En nu spreek”. Geen woord wil er Siegbert over de lippen.

„Ik wacht”.

Er springen opnieuw groote tranen uit Siegberts oogen; zijn mondhoeken trillen. Maar Grimoald wil een nieuwe uitbarsting van dat wilde geschrei voorkomen en legt hem de handen op de schouders, smal en mager onder het dunne linnen van het nachtkleed.

„Waarlijk, ik hoopte altijd, dat er een held in je stak, Siegbert. Maar nu zoo”!... Gruwend voor die handen rukt het koninkje zich woest los. Als tot verweer stelt hij zich op tegen de kolom van het bedbaldakijn.

„Nou, nou. Ik zal je niet vermoorden”.

Het woord doet Siegbert ineenkrimpen, en Grimoald schaterlacht. Dan opeens in gematigden toon: „Zie nu zelf eens hoe overdreven en uitzinnig je bent. Nogwel

een koning, die een leger heeft aangevoerd midden in den slag”.

„Heer Grimoald” roept het koninkje uitgetard, te luid omdat hij zooveel tweestrijd onderdrukken moet met dien noodschreeuw, „ik wil het niet!”

„Wat nu weer?”

„Dat vonnis mag niet. Otton heeft het niet gedaan”.

„Ho, ho! Ben je nog dáár met je gedachten. Dat is afgehandeld en uit”.

„Ik wil het niet”

„Alsof je iets te willen hebt!”

„Ik ben de koning”.

„Hoor aan, hij laat zich gelden. Onthou het goed, mannetje, zoolang jij in de kinderkamer thuishoort, beslissen regent en paleisraad voor je. Het zal nog lang duren, helaas, eer we je meerderjarig kunnen verklaren”.

„Hij heeft het niet gedaan”.

„Nu dát nogeens? Spring niet van den hak op den tak”.

„Mijn schuld is het”.

„Dan wees voorzichtig” hoont Grimoald, maar toch wordt hij opmerkzamer.

„Ik had hem moeten zeggen, dat ik Lotar hier door de gang zag sluipen en hoe hij verschrikt wegging, toen ik kwam”.

„Kinderpraat”.

„Het is geen leugen!” bruist Siegbert op.

„Maar ik zal nooit meer iets verzwijgen, niets. Iedereen had 't moeten weten, dat ik alleen om Otton naar den oorlog ging. Alles voor Otton wat er gebeurde en wat God gaf”.

„Je raaskalt.”

Maar Siegbert laat zich niet meer van de wijs brengen. „Dat hij priester zou zijn en ik koning, samen één voor het Godsrijk”. Hij wil zijn waarheid redden en zijn stem hervindt haar klank en vastheid. „Ik heb alle teekenen gezien en alle genade gevoeld. Het is zoo. God bedriegt niet”.

„Ik versta er niets meer van. Maar doe je best mij te verstaan, als ik je zeg: dat jij, onbedrogen door God, je zelf toch wel bedriegen kunt. Een kind redeneert als een kind. Dat staat immers ook in de heilige Schriften? En wat voor kind dan nog, een als jij, zoo eenzijdig en eenzelvig opgevoed! Je weet immers niets van de wereld of de menschen of het leven. Geef je dat toe?”

Overbluft door Grimoalds radde welbespraaktheid, ziet Siegbert hem in spanning aan, zich aldoor nietiger voelend, alsof hij ineenschrompelt, terwijl al z'n gedachten verdwijnen.

„Nesteling”, denkt Grimoald „al heb je meer praats, dan ik meende, m'n vingers

hoeven zich maar even dicht te knijpen, en je geeft geen kík meer”.

„Jij, die me eerst aldoor iets vertelde over een wonder”, hervat hij terstond. „Wat meende je daar ook weer mee?”

Zoekend naar bezinning bekennt Siegbert aarzelend: „Dat God Pepijns zoon gezonden had als redder en helper. Vooral voor Otton en mij”.

„Geloof je dat nog?”

„Neen!” Het koninkje leeft op. Het bloed is hem naar het voorhoofd geslagen, zijn oogen vlammen. Want dit „neen” is plotseling ook voor hem zelf het antwoord op den opstandigen twijfel, die hem de twee laatste uren hier in zijn angst om Otton aldoor nog ongelukkiger liet worden.

„Da’s kras!”

„Het kon alleen door Gods wil als beproeving”, verklaart het koninkje nadenkend uitschouwend.

Grimoald grinnikt. „Handig je er uit gered, kleine man Gods. Dus Pepijns zoon werd van den hemel gezonden, om Austrasië en jou te redden en wie weet wat nog meer voor je te bewerken, en is toch maar, — hoe noem je dat in je heiligentaal? — misschien wel de geest der duisternis”.

„Onze strijd is niet tegen vleesch en bloed, maar tegen de overheden, de machten, de

booze geesten in de lucht". Vóór Grimoald hier bij hem kwam, heeft Siegbert die woorden der laatste oogenblikken met Otton telkens opnieuw bang overwogen. Nu uit hij ze onbevangen, en ziet Grimoald vast in de oogen.

„Gelukkig tenminste toch overheid!" lacht Grimoald opnieuw, alleen echter om z'n houding niet te verliezen, want de heugenis aan zijn heimelijk doen daar beneden weerlicht hem fel door de gedachten: Moet hij zich dan waarlijk voor dat kind in acht nemen? Ziet en weet het meer dan men zou gissen?

Ontrust begint Grimoald de kamer op en neer te stappen zonder het zelf te weten; staat stil voor de kruisreliëk aan den wand en kijkt zonder zien in de vlam van het olielampje er voor.

Hij hoorde zijn moeder wel vertellen over zieners, wier blik dringt door hemel en hel. En werd er vroeger niet gefluisterd over een uitverkiezing van dezen Merovinger? Ze zien iets in hem, verwachten iets... getuige Radolfs bijgeloovigen eerbied zoogauw hij voor hem stond... Och wat! Iets bovennatuurlijks zou er van zoo'n stumperd uitgaan? En Grimoald dus de regent van een heilige?... Maar hoe belachelijk ook, in elk geval is dat bijgeloof in en om het koninkje iets om

rekening mee te houden bij de opvoedplannen. Eigenlijk valt er te kiezen tusschen twee: Of het verderf, dat den Merovinger van aver tot aver toch al in het bloed zit. Of iets heel nieuws, zóó oorspronkelijk dat het alleen in den geest van een Grimoald kan opkomen: Dit koninkje laten stikken in zijn eigen heiligheid? Daar kunnen zelfs de bisschoppen aan meehelpen, zonderdat ze 't zelf weten. Mooie wraak op wie hem een duivel denkt. Zóó mooi, dat het moet en niet anders kan. Dat gaat pittig worden. Maar hij dient er een helper bij te hebben, die zijn werktuig wordt. Een, dien hij kan doordringen met zijn wil en bedoeling, zonder dat hij 't zelf gewaarwordt. Lotar zou er niet voor gedeugd hebben. Een ander soort, zooals zeker alleen Byzantium er oplevert. Hij moet er wat voor overhebben om er zich een te verschaffen Trouwens voor het heele geval zal hij niet weinig moeten overhebben, hij die het richting moet geven tot in de kleinste bijzonderheden. En daarom voor al niet uit het oog verliezen, dat Siegberts ondergang het middel, maar de eigen kroning het einddoel is. Al loont het middel op zich zelf de moeite vast door z'n belangrijkheid. Die welbeschouwd nog intenser zou worden en voor hem wel zoo genoeglijk, als hij verderf en heiligheid liet samenwerken om

dien uitverkoren Merovinger uit den weg te ruimen. Zooiets, hoe verwickeld ook, verwekt en bestiert de groote Grimoald immers evengoed, schijnbaar de lijdzame, inderdaad de leider van het lot, „de overheid, de macht, de booze geest in de lucht”.

Zoo herhaalt hij tot slot van zijn afgewaalde overdenking Siegberts eigen woorden luid op, schamper opnieuw vóór hem. Verbijsterd door die wrokkige herhaling na dit lange zwijgen, staart het koninkje hem aan. „Niet gering, wat jij durft beweren. Maar het zij je vergeven, omdat je niet weet wat je zegt. Je zult wel wijzer worden, nu je in betere handen gaat komen. Daarom genoeg voor vanavond. Ga nu liever gauw slapen”.

„Maar Otton? Wat nu met Otton?” schreit het koninkje uit, plotseling weer opgezweept in z'n angst, nu Grimoald zich zoo schielijk omkeert om te gaan.

„Je hebt 't al heel verkeerd aangelegd om me te vermurwen voor hem”, smaalt de nieuwe marjor-domus, bij den uitgang nog eens omziende, en dan 'n paar stappen terug de kamer in: „Had me je half koninkrijk tot weergeld geboden en deemoedig om genade gesmeekt voor hem, inplaats van me uit te schelden”.

„Er hoeft geen weergeld of genade voor wie onschuldig is”.

„Leer dat zaniken af! Altijd weer denzelfden deun. En ik waarschuw je nogeens: zwijg!”

Grimoald staat rood van ergernis te trappelen. „Dat geen ander je zottepraat hoort, versta je me? Want ik ben 't al niet meer alleen, die begrijpt, dat jij meer weet van dien sluipmoord”.

„Otton is onschuldig”, houdt het koninkje vol, halsstarrig en dof, maar zoo kalm, alsof geen van Grimoalds woorden hem treft.

„Ben jij dan soms alleen schuldig?” De terger ziet hem vernietigend aan. „Een mooie koning!” Maar dan plotseling genadig: „Nou afgedaan! Geen woord meer er over. Onthou het goed. Niet tegen mij, en tegen niemand. Het vonnis is geveld”. Grimoald is reeds met één voet over den drempel.

„Het vonnis is onrechtvaardig”. De armen uitbreidend wil Siegbert bij dien noodkreet op hem toe-ijlen om hem tegen te houden, aldoor nog hopen op een plotselingen ommekeer van haat in liefde. Maar reeds valt het voorhang achter Grimoald dicht en klinken in de gang de voetstappen van lijfwachten en toortsdragers.

Langzaam laat Siegbert de armen zinken en buigt het hoofd, terwijl zijn oogen zich sluiten.

Hoe ook weer? Wat heeft hij zoeven

geweten en gezegd? iets, dat hij opeens zoo duidelijk inzag en waardoor zijn hart meteen rustiger werd? Zeker, nadenken moet hij om 't wéér te weten, dit eenige, zoo vluchtig voorbijgeschoten, dat alles misschien stil kan maken in hem. Het begon met de gedachte aan wat er zoolang bestond, eerst als hoop, en dan bijna de vervulling: „Otton priester, Siegbert koning”. Daarna over Grimoald, o God ja: de zekerheid, dat Grimoald gezonden is niet om hen te helpen, maar om hen te beproeven, Otton en hem. Dat begreep hij plotseling, terwijl hij 't uitsprak. Dat heeft hij gezegd en weet hij nu voorgoed: In Grimoald is de macht van den Booze. En God laat hem begaan, om te zien of zij tweeën, Otton en Siegbert, sterk genoeg zijn en trouw....

Om beter te kunnen denken heeft Siegbert zich laten neerzinken op het bed, voorover, rillend van koorts zonder het gewaar te worden. Het gonzen in zijn hoofd, het bonzen van zijn hart wordt aldoor heviger.

De beproeving die God toelaat. Dus geduldig alles verdragen. Stil zijn. Niet gruwen. Geen angst. Alleen stil zijn en bidden... „Help ons God, haast u ons te helpen”.

Hij hoort de woorden in hem en buiten hem, en prevelt ze nu, weer en over. En houdt den adem in. Deus in adjutorium

meum intende. Hoort hij waarlijk Fedolius' stem? en dan in diepen één-tonigen samenzang de stemmen der monniken: Domine ad adjuvandum me festina. 't Is Pinksteren en ze zijn op het kloostererf. Otton naast hem midden in de zon. En aldoor de aandachtige stemmen die vesper zingen over den priester in eeuwigheid, over den Heer die koningen vernietigt. Otton en hij hooren dat, daar God het wil Omdat in dit Pinksteruur het wonder begint en tegelijk de beproeving, het wonder dat beproeving zal zijn. Want de beduidenis van wat ze aanhoorden met Pinksteren was niet voor dien dag in het licht, maar voor den nacht die nu gekomen is, voor dezen nacht waarin hij schreide en sprak, en nu droomt en toch de waarheid weet: Dat Fedolius' oude stem uit de diepte der eeuwigheid tot hem komt, om hem de beduidenis te bevestigen van toen en nu. Voor Siegbert en Otton. Dat ze als Gods Zoon zouden drinken uit deze beek van jammer en doodsangst, drinken en drinken en toch blijven hopen, om zooals Jezus Christus straks weer het hoofd te mogen heffen....

Veranderd is Siegberts droomgezicht. Alleen nog het bosch en die beek met water zwart als de nacht. En Otton, die het water schepte en met diepe teugen dronk uit zijn

holle handen, richt zich op en ziet hem aan met dien goedigen lach van immer: „Waarom bang voor wat God toelaat?” zegt hij blijhartig. En vanzelf verzetten zich Siegberts voeten om hem te volgen, dwars tusschen de meidoornstruiken door waaronder de beek verdwijnt en wier takken grijpen naar hun kleeren en hun tastende handen, maar openwijken eer ze hen raken. Omdat Otton wijs en rustig den weg baant . . .

III

Dit is niet het gonzen der nachstilte door de boomkruinen. Geen storm, die opsteekt en aanzoeft uit verloren woudravijnen, en toch een doffer en dieper begeleiding bij het klater-kabbelen van de bergbeek, dat hij hier voor 't eerst gewaarwordt. Hoelang klom hij reeds langs het oeverpad? Vaag nogmaär herinnert hij zich de slaapverslonken schaapskooi aan den bergvoet.

Otton staat stil, luistert nog, en zegt zich dat het een mompelzang van mannenstemmen moet zijn, daar omhoog vóór hem. Tegelijk beseft hij, dat het vreemde, nieuwe geluid hem deed ontwaken uit een kwaden ban, tot de werkelijkheid van tijd en plaats. Hij weet 't heel goed, dat hier de praatzieke Vogezenherder hem negen jaar geleden,

bergop leidde, dat juist de herinnering aan dien opgang hem nu hier teruggedreef.

Zijn het Romarics monniken, die hij hoort psalmen zingen op een beevaart door den nacht? Halverwegen den Heiligen Berg is hij hier. Zoo dicht reeds bij zijn doel na dien tocht door dagen en nachten, die hij niet telde en nauwelijks onderscheidde, alleen rustend of slapend, wanneer hij neerviel in het licht en de hitte van den vollen zomermiddag. Van den paleiswal tot hier? Van dien verfoeilijken zwaardstoot ginds naar de evenveel gevreesde als verlangde belijdenis daarboven, van de daad naar de boete, aldoor achtervolgd door Lotars rauw wraak-schreeuwen. Hoe is dat nu plotseling overstemd door dezen zang, dien hij aldoor duidelijker blijft hooren? Als hij weer voortklimt, vraagt hij zich af, wie of daar toch zingen. En heel zijn star-bang denken lost zich op in die kinderlijke benieuwdheid. Hij begint elken stronk en doorntak en den wirwar der struiken, die hem telkens tegenhouden, te verwenschen. Toch laat zijn rechterhand het gevest van het Clovis-zwaard tusschen zijn gordel niet los.

Geflakker van een rooden vuurschijn door de takken doet hem opnieuw stilstaan en aandachtiger luisteren. Neen, dit is geen monnikenzang bij het licht van wastoortsen.

Geen Christenpsalmen, maar heidensche
refreinen? Germaansche krijgers om hun
wachtvuur? Maar dan moest hij in de
poozen tusschen de zangzinnen het doffe
kloppen hooren van hun zwaarden op de
houten schilden.

Een scherpe rook van stroo en droog
hout hout walmt aan. En hij onderscheidt
nu, na den tragen dreun der mannenstemmen,
één schorre oude stem, die bedachtzaam
voorzingt:

Broeders strijden,
moorden broeders.
Vrienden breken eed en trouw.

De landstaal dus en wel wezenlijk een
Germanenlied.

Harde tijd,
O tijd van ijzer.
Tijd van stormen,
Tijd van wolven,
Waar geen broeder d'ander spaart.

Otton sluipt over den grasboord der beek,
tot hij eindelijk aan den rand der open
boschplek een houtvuur ziet op een offer-
altaar van saamgestapelde graszoden, hoog
laaiend in het rosse waas van den eigen
rook. Er omheen een kring van donkere
geaanten. Roerloos. En alle stemmen samen

weer traag en diep, als overwogen ze elk woord:

Vader van de tijd
O, Wodan.
Loki komt met Yormungandur,
Komt naar Asgard,
Komt met Fenris.
Wodan, blusch den wereldbrand!

Vier zitten er neergehurkt, ruig hun pelsjakken, ruig de verweerde baardtronies, knoestige reuzen, plechtig en somber. Twee slanke blonde jongens, tusschen hen in, kijken als kinderen. Aller aandacht is gericht op den éénen, die afgewend voor het vuur neergekniel, telkens de hand strekt om één der naast hem opgestapelde houtspaanders met eerbiedig gebaar in de vlammen te werpen.

Mimir aan de bron der wijsheid.
Zit en mijmert met de doden,
Aan den voet van Ygdrasill.
Wodan heeft één oog gegeven,
Ziet met één de toekomst open . . .

Otton heeft begrepen, dat dit heidensche landlieden zijn die hun Álfadur een offer brengen, op deze van oudsher aan Wodan toegewijde plek bij den samenloop der beken. Maar juist hier moest het groote zwarte

kruis immers staan vóór den voet van den omgehouden Wodanseik. Pijnlijk helder leeft in hem de herinnering op, hoe hij negen jaar geleden bij dat kruis bad: „Laat mijn offer haar tot overloed worden”. En Begga's bijzijn voelde. Waar is dat kruis gebleven?

Vader van den tijd
O Wodan

De zeven zingen voort. Vergeefs zoeken Ottos oogen achter den vlamngloed de strakke donkere lijnen van het kruis. Ze zien niets dan de beukenstammen als bronzen zuilen van een tempel vol verborgenheden. Is het kruis dan waarlijk verdwenen?

Zoekend en uitziende sluipt hij voorzichtig de struiken door, die de open plek omgeven, om aan den rand van het beukenwoud vlakbij den samenloop te komen. Als een bloedbeloopen éénoog staart de ronde wel, spiegel van het vuur, daar voor zijn voeten hem aan.

Neen, hij vergist zich niet. Dit is heel zeker de plek bij den overwoekerden eikevoet, de kleine boschvijver aan een bron gelijk, dien het zwarte kruis zegende met zijn schaduw.

Nu eerst wordt hij het zwijgen der zeven gewaar en ziet op in hun gezichten, die hem ontsteld aanstaren.

„Waar is het kruis van Christus?“ Helder schalt zijn vraag, door een stilte die enkel schrik lijkt.

Meteen ziet hij den man achter het vuur zich plat ter aarde werpen, het voorhoofd tegen den grond; terwijl de reuzige oude voorzanger zich opheft, hem fronsend aanblijkt, en nadert, langzaam, met een stap en nog een stap. De overigen uit den kring deinen terug, de jongens het verst, de oogen dekkend met den arm.

„Wie verschijnt ons bij het Wodansvuur?“ vraagt de reus met den aartsvaderskop.

„Waar is het kruis van Christus?“ herhaalt Otton.

Van achter het vuur komt huiverig de stem van den man, die zich ter aarde wierp: „Vraag hem niets, meester“.

Otton is een stap dichterbij gekomen en wijst naar de vlammen:

„Wat beduidt dat vuur hier?“

„We offeren Wodan het kruis. Om hem te helpen in zijn strijd tegen Loki. Want Loki is de schuld, dat eerst de vreemdelingen van den keizer met hun valsche goden in onze marken kwamen, en toen de monniken met den kruisgod“.

„Zwijg, Alred“ waarschuwt de man op den grond nog angstiger.

Maar zonder zich aan hem te storen,

klaagt de reus voort: „Rampen, niets dan rampen zijn er over ons gekomen. Door de runen weet ik, dat alles de schuld is van den listigen Loki, die zich heeft losgerukt van de rotsen en de vreemdelingen stuurde. Wie geeft me mijn zoon weer? Hij is gevallen te Thuringen in den oorlog aangevoerd door een kind en toch enkel verraad. Wie mijn ouderlijke hoeve, waarin de bliksem den brand stak? Wie mijn oogst, die verging in de vlammen?”

„Je werd zwaar beproefd”. Meer dan de klacht ontroeren Otton de tranen, die over de roode oogranden beven.

„Zwaar gestraft. Had ik den strijd tegen het kruis maar begonnen, eer het te laat was. Toch wil ik niet meer ophouden met roepen tot allen van onzen stam: „Keer tot Wodan terug. Offer Wodan het kruis van den God der monniken”. Al moet ik Wodans wraak voor mijn wankel geloof ook levenslang dragen. Verloren mijn zoon, mijn huis, mijn oogst verloren! Al m'n geluk weg”.

„Alles omdat de boodschap der zaligmaking niet tot je doordrong, arme vriend”. En blij als een vrijgesprokene begint Otton te gelooven, wat hem bij Alreds eerste gezegde al door de gedachten lichtte: „God zond me tot hen, juist hier, en juist nu voor hen en voor me zelf”. Is het na alles wat

hij innerlijk doorstond, niet een wondervolle troost en vergiffenis, zoo blijkbaar te worden toegewezen aan deze heidenen, hij, de eenige hier die Christus kent en hun dus wel moet, onvermijdelijk moet, de liefde van Christus verkondigen? Waarom dan toch aarzelen, al wellen de woorden hem reeds uit het hart?

De man achter het vuur heeft zich half opgeheven, ziet Otton met wijdgesperde oogen aan.

„Zeg het maar — ik weet het toch — je bent Michaël, de aartsengel, van wien Arnulfus de ziener ons vertelde. Michaël, die den duivel overwon”, en buigt het voorhoofd op Ottons voeten.

„Die den duivel overwon!” Otton deinst terug; ontsteld door die woorden juist nu hij, Siegbert gedachtig, vóór te spreken het Clovis-zwaard ophief, het zwaard des geestes, niet als een wapen, maar als een kruis, het lemmer in beide handen, het gevest omhoog, dat de edelsteenen flonkeren in den schijn van het vuur.

„Wat heeft hij je gedaan, Eggo? Zeg op, wat is er?” De anderen zijn nadergedrongen om hun gezelschap, die diep blijf neergebogen.

„Hij is waarlijk de gezondene, de duivels-overwinnaar”, mompelt Eggo, zonder zich

te verroeren. „Deer hem niet. Ik weet dat hij meer is dan een mensch. Hij werd gestuurd door den waren God.”

„Als je niet raaskalt, Eggo, spreek dan zoo, dat we 't begrijpen”, gebiedt de oudste.

Dan richt Eggo zich op de knieën, en na een schuwen blik op Otton de oogen dekend met den arm, begint hij :

„Weet dan, dat ik aldoor bad, meester Alred, zoolang ik met u samen ben. Maar tot wien te bidden wist ik niet. „Wodan of Christus”, bad ik „wie van u tweeën de ware God is, geef mij toch een teeken, dat ik weet tot wien te bidden ” En zie nu zelf, 't is Christus die me gehoord heeft, Christus die dezen heeft gezonden. Omdat Christus me hoorde en dezen zond tot een teeken, geloof ik opnieuw in Christus en nu voor altijd. Christus zal me vergeven, dat ik naar Wodan terugliep. Hij de alwetende, weet dat het enkel uit angst was. Maar nu is angst en ontrouw over. Ik geloof in den éénen waren God, die dezen „zond, Zijn verkondiger”.

„Mij ken je niet meer”, zegt Otton, hem trouwhartig „maar ik herken jou wel : je bent de herder die hieronder bij de schaapskooi woont en me langgeleden den weg wees”.

„Eggo, de slaaf van Alred, en vroeger woonde ik hieronder in de schaapskooi”.

stemt de herder in, die toch het bovenna-
tuurlijke niet prijsgeeft voor iets zoo aardsch
als zijn woonstee en een vreemdeling dien
hij ooit den weg heeft gewezen. „Dat u mij
kent en ik niet u, spreekt van zelf: Christus
en de Zijnen, ik weet het wel, kennen elken
mensch en elk menschenhart”.

„Maar hoe is 't mogelijk, dat jij die zoo-
veel van Christus weet en immers ook ge-
doopt werd, hier Christus' kruis helpt ver-
branden tot een offer aan Wodan?”

Opeens zich vermannend stort de herder
zijn hart uit in een woordenstroom niet meer
te stuiten. — De ziener van den Heiligen
Berg is dood, de heilige, die de wereld
boven alle ongeluk en angst op zijn handen
tot God hield opgeheven. Zoolang hij waakte,
waren Wodan en Christus verzoend voor
ieder, die bad „Onze Vader, die in den
hemel zijt, laat toekomen uw rijk”. Maar de
Ziener is gestorven. Mannen in witte en
gouden kleeren droegen met de zwarte mon-
niken van Remiremont zijn lijk, uit het rots-
graf in zijn kluis achter het altaar, naar een
graf van goud in de koningsstad. Toen
trokken ook de bidders en de zieken uit de
rotskluizen van den Heiligen Berg weg. En
weer was hier de strijd tusschen Wodan en
Christus begonnen. Wodan scheen te over-
winnen. De Alfien werden weer meester over

berg en bosch. Om de herdershut dansten ze en drongen de schaapskooi binnen. Ooi en lam stierven van schrik. En hun herder durfde het gebed der Christenen niet meer bidden, zóó bang werd hij, daar alleen aan den voet van den Heiligen Berg. Veel vroeger dan anders dreef hij de kudde terug naar de Rijnhoeve, en vond ze met de volle schuren in asch en puin. „Wij hier ondervonden hoe Wodan zich wreekt, op wie hem ontrouw zijn”, zei hem zijn meester. En met Alred en alle anderen op de hoeve ging ook de herder weer offeren aan Alfadur en de oude goden bij den eeuwigen eik en op de heuveltoppen en zong hij de zangen der vaderen.

Tot de runen eindelijk zeiden — „zeg zelf wat de runen u zeiden, Alred”, voegt de herder den oude toe, die somber heeft toegeluisterd.

„Hoor wat ze zeiden, en onthou 't nu, ongelukkige”. De reus staat daar opeens geweldig en onverzettelijk als daagde hij een leger van belagers uit. „Offer de kruisen door Loki's list geplant”, zeiden ze „Asch van het kruis bluscht den wereldbrand”.

Onvervaard bij die dreigende stem, gaat Eggo voort, eentonig en rad: „Toen zijn we op weg gegaan, Alred, zijn twée broers, zijn zonen Davo en Liafwin, met de oudsten van de hoorigen, en ik. Want ik moest hun

den weg wijzen naar dit kruis. Ik dacht dat juist dit kruis wel het ergste zou zijn, misschien het eenige dat de runen bedoelden. Het stond op de plaats van den Wodanseik, bij de Wodanswel. Altijd waren er de Alfen omheen, als ik er vroeger de Christengebeden bad, dat wist ik. Maar onderweg vonden we er nog andere. Een voor een ging 't er mee als met dit. Niets dan asch over. Zoo wilden we Christus verdrijven. En inplaats van straf zendt Hij ons Zijn bode".

„Waar vandaan?" vraagt Alred nōrsch.

„Uit Zijn Rijk," verklaart de herder zegevierend.

„Vader", klaagt een der jongens „het vuur dooft uit en de steenen geven geen nieuwe vonken meer. Alleen uit het kruis van zijn zwaard schijnt licht."

Zonder acht te slaan op de stem van zijn zoon, gaat de hoevenaar koppig met vragen voort: „Om wat te doen?"

Maar de jongen schreit 't nu uit: „Pas op vader, dit is geen man van Loki Balder alleen is als hij".

Daar is Otton plotseling al het eigene vergeten. De kreet van den knaap laat hem den uitroep gedenken van het volk van Lystra over Paulus en Barnabas „De goden zijn in menschenijke gedaante tot ons neergedaald.' En zonder verder bezinnen trekt

hij met de zwaardpunt een diep kruis in den grond bij de bron, terwijl hij begint te spreken met de Apostelwoorden: „Ook ik ben een mensch van dezelfde natuur als gij; ik verkondig u, dat gij van deze nietigheden u moet bekeeren tot den levenden God, die den hemel en de zee en alles wat er in is gemaakt heeft; die in het verleden alle volkeren hun eigen wegen heeft laten gaan; alhoewel Hij zich niet zonder getuigenis over zich zelf heeft gelaten door goed te doen, door van den hemel zegen en vruchtbare tijden te geven, door ons in overvloed voedsel en vreugde des harten te schenken”.

„Het is Alfadur van wien alle goeds kwam,” gromt de hoevenaar, die geboeid toelusterde, maar nu wars neerknielt om de laatste vonken in het offervuur aan te wakkeren. „Zeg ons liever van wien toch de rampen komen en haat en moord onder de kinderen der menschen.”

„De geesten der duisternis sluipen rond, geesten in den aanvang der tijden goed en heilig in het licht geschapen, maar door de eigen hoovaardij gevallen in den eeuwigen nacht.”

„Loki!”

„Wie den naam van den éénen levenden God niet kent, noemt ook den Booze met den naam der onwetenden door hem zelf

geblinddoekt. Weet dan, dat de mensch geschapen is in de kennis van den waren God, maar door zijn zonde viel in de macht des duivels. Hoever afgedwaald de mensch ook zij, de noodzaak om God te kennen is hem ingeschapen en kan hij niet weerstaan. Vandaar dat ieder volk, verblind door den Booze, goden aanriep, die ze zelf verzonnen of zelf uit hout sneden, waarvoor ze een naam vonden, en aan wie ze hun gedachten en hun leven overgaven. Maar ik zeg u, niet Wodan, niet Jupiter heet de Almachtige. Er is alleen de ééne levende God, drievuldig, Vader en Zoon en Heilige Geest, drie in één almacht. En van dezen éénen God drievuldig is de Zoon nedergedaald op aarde, de Verlosser den menschen beloofd sinds hun zonderval; het Woord vleesch geworden uit de Maagd, en Jezus Christus genoemd, mensch geworden onder de menschen, onze broeder, die boeten kwam voor onze zonden, de Zaligmaker. Al sprak ik jaar na jaar, nog zou ik u niet alles kunnen zeggen van Zijn liefde voor ons. Maar wij, ondankbare menschen, namen Zijn liefde niet aan. Zijn licht scheen in de duisternissen en de duisternissen zagen het niet. Daar kwamen verraders uit Zijn uitverkoren volk en namen Hem gevangen, hoonden en geeselden Hem, nagelden Hem aan den schandpaal van het Kruis.

Hij bloedde er dood en riep nog stervend :
„Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat ze doen.” Dit was de Verlosser uit de slavernij van den Booze, de Verzoener en Zaligmaker, die zich zelf ten offer bracht. Het Kruis echter werd het heilig teeken van de weinigen die Zijn liefdeleer aannamen, en die Hij kracht gaf om kinderen Gods te worden, het Godsrijk te verbreiden over geheel de aarde, den Booze te overwinnen en in liefde alle lijden te verduren tot loutering, om eeuwig deel te mogen hebben in Hem”.

Ottons stem, hoog en ijl van vervoering begonnen als hief ze een hymne aan, is aldoor stiller en dieper geworden. Alsof hij de woorden ten laatste alleen tot eigen overweging sprak.

Het houtvuur aan zijn voeten is uitgedoofd, de gedaanten der zwijgende mannen zijn weggewischt in het nachtdonker. Om te weten, dat hij niet droomt, omklemt hij het zwaard vaster. Tegelijk vraagt de hoevenaar, weerzinnig en toch beschroomd: „Zeg nu liever ook alles van dien levenden God”.

„Ach ja, alles!” Het is weer de jongen, die het uitsniikt, toch in een jubel. Otton hoort hem nabij, voelt twee gespierde armen zijn knieën omprangen, en ziet de schim van een dwepend opgeheven blank gezicht.

„Ik wist, dat u komen zou, man van

Christus. Mijn hart riep u bij de offerfeesten ..
Ik hield 't niet langer meer uit".

„Broeders, ik hoor en zie het: rijp zijn uw harten voor Gods genade en rijp is de tijd voor het Godsrijk. Daarom zeg ik u: Wie van u meer wil weten van den waren God, volg mij naar de Christen-priesters hier op den Heiligen Berg. Hun is de macht gegeven middelaars te zijn tusschen ons en Hem".

„Als gij waarlijk een bode van Christus zijt, bezit ge dan zelf die macht niet?" Wijs vorschend wil Alred begrijpen. Maar Davo antwoordt hem reeds: „Voelden wij dan die macht niet van hem naar ons?"

„Een zondaar ben ik op den boeteweg tusschen verleden en toekomst," bekennt Otton, „en dat ik hier tot u spreken mocht, is voor mij een wonder van Gods erbarming misschien even groot als 't voor u gaat worden. Weet dan, dat niet ik tot u sprak, maar Christus door mij. Meer dan gij, heb ik Zijn genade nodig. Laten we elkaar geleiden naar het nieuwe leven, gij zevenen mij en ik u zevenen. Laat dit kruis hier blijven waken en ons wachten, het teeken van onze broederschap, waar omheen we ons straks als nieuwe menschen opnieuw zullen vereenigen".

Rustig en welberaden heeft hij het Cloviszwaard geplant, als een kruis in de asch van het boschkruis. Even blijft hij er op

neerzien, weer denkend aan Siegbêrt die het hem gaf „het zwaard des geestes . . .”

„In rouw en geluk, ver of bij, eeuwig één blijf ik met u, mijn koninkje. God hoore en helpe me”.

Nauwelijks hebben de anderen zijn kort talmen bemerkt. Weer is hij bij hen. Reeds de zeven vóór, klimmend tusschen de beukenstammen, begint hij hun opnieuw in milde taal te spreken over den levenden God „die de wereld en al wat daarin is gemaakt heeft; in Wien wij ons bewegen en leven en zijn”.

Romarc de abt staat voor het altaar van Arnulfus' kluis­kapel en leest de vroegmis. Otton zag hem komen, hoorde nog het aan­vangsgebed *In troibo ad altare Dei* en is toen neergekniel­d voor den drempel tusschen het dagend morgenlicht en den binnenschemer, waarin de nacht nog nadroomt om de sterrevlammen der kaarsen. Al dieper heeft hij zich neergebogen, plat ter aarde ten laatste, zóó star, dat 't hem werd of er een wereld op hem woog, zijn eigen zielsangst, die zich met verdubbelde overmacht onverhoeds op hem heeft gestort, zoodra hij den priester zag en hoorde. Hij, die waande hier te kunnen bidden in de ééne bezieling en vergetelheid, begonnen bij het Wodansvuur en onder heel den opgang met zijn zeven gezellen hem

bijgebleven, is almaar weer bezig over de eigen daad op den paleiswal:

'n Mensch dood door hem, 'n zondaar in z'n zonden. Dood en verdoemenis door hem, waar de Zaligmaker wellicht dit leven vroeg of laat nog tot zich had willen trekken. Hoe kon hij het doen? het doen, en weglopen? Een zieltogende overlaten aan zijn doodsge-reutel en voor zich zelf geruststelling zoeken...

Opnieuw en vervaarlijker dan eerst huilt hem Lotars wraakschreeuwen door hoofd en hart, wild als zijn nieuw opgeschrikte gedachten, één met zijn gedachten, die hem overmannen als een waanzinnige zonder verweer. Alleen kan hij zich nog beheerschen om 't zelf niet uit te huilen van smart en angst om die daad boven zijn kracht, buiten zijn aard en wil. . . „'n Mensch dood door mij!” Zwijgend moet hij blijven, hij boeteling, die op zijn boetetocht zijn schuld nog ver-zwaarde door ze ten laatste te vergeten en zich wonderen van genade waardig te wanen.

„Klink mij aan Uw kruis, o Christus.” Daar vindt hij zijn eerste gebed, zoolang het Misoffer reeds duurt. Hij weet geen ander meer. Hij prevelt het weer en over, terwijl hij den priester de woorden van de Consecratie hoort uitspreken, en prevelt het nog bij die laatste woorden der dankzegging: *Per Christum Dominum nostrum.*

Romarc, de abt, knielt, kust het altaar en wendt zich, om met plechtig wijd kruisgebaar de aanwezigen binnen en buiten de ingang te zegenen.

Alsof die zegen hem kracht er toe geeft, heft Otton zich op, en is verwonderd na zijn gedachtenstorm zich zelf zoo stil terug te vinden voor den drempel der vredige kluiskapel. En weer zich afvragend of alles niet een koortsdroom is, ziet hij zoekend om.

Daar staan werkelijk Alred en de zijnen, zes van de zeven, aan den uitersten bergrand in een groep bijeen. Geduldig wachten ze in het jonge daglicht, dat hun gestalten omvloeit daar voor de eindeloosheid der heelalruimten. Eggo de herder alleen heeft zich gewaagd tot midden op het steenvlak, dat zich pleinvormig uitstrekt vóór de kluis en de spelonkige rotsuitstekken, die dezen hoogsten top der Vogezen links en recht bewallen. Eggo blijft op de knieën en zijn armen zinken niet neer, al ziet hij Otton aan even vol verwachting als de anderen. Otton beseft het: al hun hoop is op zijn voorgang! En teleurstellen mag hij hen niet, waar hier toch zoo duidelijk de Voorzienigheid hen aan elkaar toeweest. Toch kost 't hem een ontzettende zelfoverwinning om op Romarc toe te treden, nu deze eindelijk uit de kluiskapel nadert. „Terwille van de zeven,” dwingt hij

zich voort. Verwonderd ziet de abt hem aan, en staat afwachtend stil. Romaric heeft het misgewaad afgelegd, de kap verbergt hem schedel en habijt. Rijzig en forsich lijkt hij ondanks zijn zeventig jaar, eerder een krijgsoverste aan het hoofd van zijn leger, dan een kloostervader die van het altaar komt. Het armelijke kerkje schijnt weg te zinken achter zijn hooge gestalte.

„Vader abt,” begint Otton opeens vastberaden, „vergeef het ons pelgrims dat we het wagen u te storen.”

Meer en meer verbaasd glijdt Romarics blik langs de zijden paleisdracht van den onbekende. Sinds koning Dagoberts bezoek negen jaar geleden, zag hij op den Heiligen Berg geen dergelijke verschijning meer uit de verre wereld van zijn vroeger hovelingenleven.

„Zeg vrij-uit, wat ge verlangt van ons”. De abt stelt zich tot toehooren, toch ont-rust, als wacht hij kwade maren uit gindsche verten, die hem ondanks allen afstand toch zoo nabijbleven. Hun richter was hij immers naast Arnulfus, den al te zachtzinnigen waker. En moet hij niet sinds Arnulfus stierf richter en waker meteen zijn? Sterk is Romarics plichtsbef.

„Vooreerst verzoek ik u voor mijn zeven gezellen onderrichting in de leer van Christus”.

„Wie zijn ze?“ vraagt Romaric, nogmeer bevreemd nu hij bij het gebaar van den onbekende, de schamele groep aan den bergrand gewaarwordt.

„Op mijn weg hierheen vond ik hen dezen nacht bij hun Wodansvuur. Ik mocht hen bewegen mij te volgen tot hier.”

„Christus heeft hem ons gezonden”. De herder, nog altijd daar midden op het pleintje, dicht in hun nabijheid, kan zich niet weerhouden te getuigen, al buigt hij terstond deemoedig prevelend het hoofd zoodra Romarics doordringende blik zich op hem vestigt.

„Begrijp ik het goed, dan willen deze mannen dus onderwezen worden in de leer van Christus. Ze kunnen hier blijven, zich een woning zoeken in de rotskluizen. Onze broeders komen bij hen.... Maar nu over u zelf, vreemdeling. Zeg me uw naam”.

„Otton, zoon van Wer, gewezen bajulus en het laatst majordomus van koning Siegbert”.

„Otton, die majordomus was?” In één schok schrikt Romaric en beheerscht hij zich. Maar Otton ziet het nobel besneden grijsaardsgelaat plotseling hard en koud als werd het steen. „Wat is mijn naam voor hem?” vraagt hij zich onthutst. Met een stug gebiedenden hoofdwenk beduidt Romaric

hem te volgen, en gaat hem voor langs het smalle steenpad den top af, dan over den zandweg tusschen brem en braam. Otton laat den afstand tusschen hem en dien voorganger steeds wijder worden. Neen, hij wil niet opeens weer in zijn zielsangst terug bij dien onverhoedschen trots of toorn van den abt, die wellicht meer schijn dan werkelijkheid is, een doen Romaric eigen en dat hij niet kent. Wel ziet hij, dat die man daar voor hem met zijn heerschershouding en veerkrachtigen tred, ook in het kloosterhabijt en zeker ondanks zich zelf voluit de Romeinsche patriciër bleef, die hij in Metz altijd schijnt geweest te zijn. Overigens heel Austrasië weet het, dat Romaric niet alleen de strengste der kloosterabten, maar tegelijk de strengste der zelfkastijders is. Juist die strengheid immers heeft hij, Otton, noodig in deze allermoeilijkste verwickeling van zijn leven . . . O God, neen, nu niet meer weekhartig! Sterk in den strijd, zooals die man Gods vóór hem sterk is. In dezen een trots, dien hij dooden wil, zooals hij zelf den twijfel wil dooden, een trots en een twijfel, die aldoor opnieuw overwonnen, toch aldoor opnieuw hun zielskwellling zal zijn . . .

Door het dennenbosch, waar de nachtnevel nog omdreef tusschen de glanzig bruine schilfermasten, dan over het boomgaardpad

onder de jonge appelaars, zijn ze op het kloostererf gekomen, waar Otton negen jaren geleden de kleurig gestreepte koningstenten vond. Zooals hij 't nu weerziet voor Habendums vroegeren zaalhof, lijkt het hem vreemd verarmoed. En de gedachte komt in hem op als een pijn: „Zooals mijn eigen hart verarmoed is, vergeleken bij dat jonge warmlevende hart van me, negen jaar geleden”. Weer denkt hij met weemoed aan Begga en hun jeugdroom. Hoe rein en sterk heeft hij hier negen jaar geleden de gelofte gedaan, waarbij hij alle eigen geluk verzaakte terwille van Siegbert en zijn priesterroeping, de gelofte die hij wel even rein en sterk volhield negen jaren lang, tot . . . o God, tot hij daar op den paleiswal met die ééne onverhoedsche tegenbeweging voorgoed gelofte en hoop verloor, zijn levensdoel zelf voor Siegbert . . . Juist nu de dag nabij was van dat priesterschap, door zijn jarenlang bidden en boeten afgesmeekt . . . Romaric de strengste der kloostervaders zal het beslissen, of hij 't waardig of onwaardig is. Stil nu en sterk nu, dat hij de juiste woorden moge vinden om dezen zielsrechter alles te verklaren.

Achter den zaalhof heeft Romaric de plankendeur van een der schamele rietbedaaakte kluizen opengestooten en wenkt hem te volgen. Nu de deur in haar hennephengsels weer

achter hem is dichtgevallen, blijft alleen door het hooge venstertje in den achterwand de blauwige ochtendschijn van de zonlooze noorderverten tot een schuine lichtbalk glijdelings langs de hooge gestalte van den abt, die heel de enge ruimte schijnt te vullen. Nachtschemer kruipt nog naar de ongewisse hoeken.

Romarc wierp den mantel van de schouders en staat daar in zijn wijd zwart habijt, zooals hij 't zich zelf en zijn kloosterlingen in plaats van de witte pij te dragen gaf, sinds ze den Ierschen kloosterregel van Sint Colombaan naar den wensch van den Paus wisselden voor den Romeinschen van Sint Benedictus. Hij staat met den kloeken kaalgeschoren consulkop achterover, forsch en onverbiddelijk, en voegt Otton kortaf toe: „Nu spreek.”

Otton voelt dit gebod als een opstootenden vuiststomp. Maar hij bedwingt zijn plotseling opsteigerend verzet er tegen, en antwoordt: „Ik ben gekomen om u raad te vragen, vader abt, verstrikt als ik geraakte in tegenstrijdigheden.”

„Wel zoo! Ik hoor 't al, je weet mooi te praten. En je inleiding daarboven met die zeven doopelingen was ook, ik moet zeggen, mooi opgezet”, hoont Romarc in steenharde hoogheid. „Jammer voor jou, dat je juist een etmaal te laat komt. Gisteren

bracht een bode uit Metz mij de tijding van Grimoalds majordomusschap, tegelijk met de onheilsmare van Ottons misdaad en het vonnis over hem geveld."

Verbijsterd staart Otton hem aan.

„Loochen het niet, dat je Grimoalds intendant en trouwen vriend hebt neergestoken”.

„Dat heb ik. Dat wilde ik u gaan zeggen.”

Er doorvaart hem tegelijk een heftige opstandigheid tegen dezen trots, die hem veroordeelt zonder hem gehoord te hebben. Ze doet hem de waarheid uiten, waarmee hij zich zelf telkens vergeefs poogde gerust te stellen: „Den verrader, die me overviel, heb ik afgeweerd, misschien met een doodelijken stoot, maar zeker enkel uit zelfverdediging. Is dat een misdaad?”

Natuurlijk heb je de noodige onschuldsbetuigingen gereed. Spaar me die. Het hoogste gerecht, dat ik eerbiedig, heeft je oordeel geveld.”

„Dan, zooals u, zonder mij te hooren!” en even ontsteld door zijn eigen toorn als door zijn plotseling scherp inzicht, stoot hij uit: „Ik deed wat moest, wat niet anders kon, wat God wilde, en wat u of niemand in mijn plaats had kunnen nalaten.”

„Ik beveel je hier je toon te matigen.”

Maar geheel over alle wankelmoedigheid heen, gaat Otton in één opwinding voort:

„Had ik mij niet verweerd, dan lag ik daar dood, dan stond ik hier niet. Maar bij Gods wil sta ik hier en viel die ander. Die booswicht, dieduivel, van wien Grimoald en koning Siegbert, Austrasië en het Godsrijk moest verlost worden”.

„Aanstonds ga je je nog beroemen op je daad! Bedenk, dat iedereen er de beweegredenen al te duidelijk van doorziet. Je mededinger met zijn aanhangers moesten uit den weg geruimd worden. Al liep je toeleg mis, daar aan je eerste slachtoffer nog juist genoeg leven overbleef om je aan te klagen. De rechters hebben je staatsgevaarlijk geoordeeld, jou en je samenzweerdere in het palatium, Gonza, Bazinus en de rest”.

„God zij den man genadig, die met valsche beschuldigingen zijn macht aanvaardt. Want zoo iemand, dan kent Grimoald de bedoeling van Lotar om mij uit den weg te ruimen alsof ik mij zelf ombracht, naar 't heeten zou: uit wanhoop over mijn vernedering. Veroorloof mij, heer abt, u te verklaren dat ik alleen ter wille van Siegbert en Austrasië bezorgd Grimoalds overmacht tegemoet zag, die mij persoonlijk eigenlijk zooveel dichter zou brengen tot mijn ware roeping, het priesterschap, waartoe ik me negen jaar lang voorbereidde”.

„Je durft daar spreken — hoor ik goed? —

over priesterroeping? Jij hier tot mij? Dat gaat te ver”.

„En toch houd ik vol tot priester geroepen te zijn, en om die roeping waard te worden alles geofferd te hebben, en alles te blijven verduren. Ook uw verdenking en uw smaad”.

„Aldoor beter begin ik je sluwheid te doorzien. Je meende hier in mij een onvoorbereide te vinden, een wereldvervreemde, dien je licht begoochelen kon met je eigen schijnheiligheid en een toevoer van heidenen, door jou voor Christus gewonnen; iemand dien je zonder veel omslag er toe bewegen zou, je de Heilige Wijdingen toe te dienen . . . God heeft het voorkomen, dat ik een ter dood veroordeelde tot priester zou hebben hebben gewijd, een sluipmoordenaar, die onschenbaarheid voor het vonnis der wereldsche rechters zocht in een heiligschennend priesterschap”.

„Ik heb hierop maar één antwoord”, zegt Otton nu geheel en al reine kalmte: „Uw verdenking geeft me ten volle het geloof in mezelf terug”.

„Dat zal je weinig baten, waar de hoogste rechtspraak van het koninkrijk je bij overtuigende bewijzen vogelvrij verklaarde, en het vonnis bekrachtigd werd door den koning”.

Daar verbleekt Otton en hij voelt een verlamming door zijn leden zinken. „Siegbert,

die een doodvonnis bekrachtigde tegen mij!" Zijn lippen bewegen, maar zijn stem vindt geen klank, zoo heeft hem de angst overweldigd om zijn koninkje, dat hij achterliet tot een prooi voor hun beider vijanden. Roekelooze lafaard, hij, waarom dat eerst nu bedacht!

Als door een zweepslag staat hij verdoemd, en Romaric, die het ziet en niet beter wenscht dan wroeging in hem wakker te roepen en de berouwvolle schuldbelijdenis, gaat bedachtzaam voort: „Bewaarheid heeft zich, wat sinds lang werd vermoed, en wat ik inzag sinds mij ruim vier jaar geleden de eerste berichten bereikten over den rijksraad, waar Otton zeer tegen de bedoeling van de bisschoppen en mij tot majordomus werd gekozen. Een welslagend gelukzoeker was je van het begin af, zóó doortrapt dat je zelfs de besten misleidde. Ik denk hier aan Eloy, aan Pepijn en Fedolius. En ook aan Pepijns edele dochter. Hier op den Heiligen Berg weten we alles, wat er omgaat aan het koningshof. O, verblinding, die aan zoo iemand de opvoeding toevertrouwde van den meestbelovenden Merovinger!"

Onder de opsomming van de namen heeft Otton zich opgericht uit z'n verslagenheid, en weer volkomen rustig antwoordt hij nu: „Toch vergist u zich, heer abt. Ik voel

in uw oordeel over mij den invloed van den laster, die daarginds kunstmatig werd aangekweekt. En of u mij aanhooren wilt of niet, ik mag niet nalaten u te waarschuwen: Wacht u voor Pepijns zoon”.

„’t Is het verweer van den verdorvene, te beschuldigen wie hem beschuldigt. Genoeg tusschen ons. Ik eerbiedig wet, gezag en rechtspraak. Je bent voor mij de vogelvrij-verklaarde. Maar ook de zondaar, voor wien ik Gods ontferming zal afbidden. Verre van mij dus je over te leveren uit deze Godgewijde plaats, uiteraard vrijplaats voor elken gevonniste. Wil jij je verschuilen voor de wereldsche gerechtigheid in een van Arnulfus’ krankenkluisen, niemand zal je dit beletten. Wat hoop ik liever, dan dat je er, verlost van den Booze en je zelf, God terug moogt vinden”.

„Heer abt”, zegt Otton vastbesloten, „wilt u mijn biecht hooren, zooals elke priester van elken boeteling ze hooren zou?”

„Zoodra je in waarachtig berouw je zonden wilt belijden, zal ik als priester je biecht hooren”.

„In waarachtig berouw belijd ik voor God almachtig, dat ik een mensch liet sterven in zijn zonden, en verzuimde hulp voor hem te halen of Gods genade voor hem af te smeeken. Ik belijd machteloos geweest te

zijn tegen den twijfel aan me zelf, aan Gods wil en erbarming. Ik belijd verzaakt te hebben aan den plicht te blijven waken in het grootste gevaar over den minderjarige, die mij werd toevertrouwd. Ik belijd al mijn zwakheid en zelfzucht, en zoo ik hoogmoedig was tegen u, belijd ik mijn hoogmoed. Alles waarin ik ooit gezondigd heb, alles wat ik heb verzuimd in gedachten, woorden, werken...."

„Ik hoor het. Nog ver ben je af van de vermorzeling van je hart. Keer tot je zelf in, en erken dat plichtsverzuim, twijfel, zelfzucht, en hoogmoed, wel zeer valsche termen zijn om haat en nijd en sluipmoord aan te duiden”.

„Voor God, die de waarheid weet en de harten doorgrondt, houd ik vol wat ik heb beleden in de woorden der menschentaal, die voor wat er omgaat in de menschenziel wel altijd ontoereikend zullen blijven”.

„Dan hebben wij uitgesproken, tot je waarlijk berouwwol wilt belijden, wat waar is”.

„Zoo blijft mij niets anders over, dan uw verdenking te dragen, zooals ik het onrechtvaardig Metzer vonnis dragen zal en al het lijden naar ziel en lichaam, dat het me zal berokkenen. Zoolang God wil”.

„God zij je ziel genadig”.

„God geve licht aan uw geest en liefde aan uw hart”.

Langs den weg tusschen de dennen gaat Otton den berg af, zonder te weten dat hij of waar hij voortloopt. Hij weet alleen nog: een uitgestootene te zijn op den dag aangewezen tot zijn priesterwijding. Toch is alle storm in hem bezonken in een sombere maar geduldige overgave. Wel zou 't hem verlichting geven zich neer te werpen aan den wegrand en het uit te schreien van jammer, niet om eigen ongeluk, maar om zijn koninkje. Maar hij kent zich zelf: toegeven aan dien aandrang zou zijn: zich opnieuw gewonnen geven aan den zielverwoestenden, krachtverterenden twijfel, dien hij nu heeft afgeschud voorgoed. Om sterk en rustig te bedenken wat hij na dit alles toch nog doen kan voor Siegbert en het Godsrijk.

Eerst bij den samenloop der beken blijft hij staan, starend op de asch en het verkoolde hout van het uitgedoofde Wodansvuur. Tot zijn blik zich vestigt op het Cloviszwaard, als een kruis daar bij het morgenlichte water. Tegelijk herinnert hij zich Eggo's uitroep: „Michaël, die den duivel overwon” en ziet opeens zijn plicht: „Te zijn als Michaël! Den Booze verdrijven”. Begonnen met Lotar;

voortgegaan hier bij het Wodansoffer; het laatst uit de eigen ziel.... verder zoo, verder. Hij mag en kan: Den Booze verdrijven uit het Godsrijk. Christus, die hem het leven liet, helpt. Christus is niet onverbiddelijk als Romaric.... Van nu-af zij zijn wapen in waarheid: het zwaard des geestes, het zwaard tot kruis, het kruis tot zwaard geworden, voor Christus en Siegbert en beider ééne rijk!

Daar zingt hem het *Vexilla Regis* door de gedachten, de hymne van zijn levensweg.

Beata cujus brachiis
Pretium pependit saeculi,
Statera facta corporis
Talitque preadam tartari,

die overgaat in zijn gebed van de vroegte:
„Klink mij aan Uw kruis, o Christus....
En zend mij smarten toe, smarten in overmaat, alle smarten mede, die Siegbert, de zoon van mijn ziel, zou moeten lijden. Meer bid ik u, aldoor meer smarten, nooit genoeg, opdat deze handen door lijden en boeten rein worden en toch de zalving van het priesterschap waardig, op den dag Uwer genade.... Dat ik met priesterhanden voor mijn of zijn dood den Godsrijkkoning dit zwaard des geestes mag weergeven”.

Dan legt hij zich stil neer tusschen zwaard en bron, en wil rusten en wachten tot ze komen, de zeven nieuwelingen van Christus. Om hun te vragen: „Laat me meegaan naar de Rijnhoeve en er de knecht zijn van de slaven”. Beneden in de schaapskooi zal Eggo de herder hem het zijden paleiskleed wel voor wat lompen en vachten ruilen; hem het Godsrijkzwaard met hennepkoorden op den rug tusschen de schouders snoeren.

IV

„Tot mijn spijt, koning, zijn we verplicht voor heden de zeven beminnenswaardige bruidsjuffers van Mercurius en Philologia verder aan haar lot over te laten, daar ik moet overgaan tot de voorlezing van den brief mij door onzen hoogvereerden koning-regent voor u toevertrouwd”.

Onwillekeurig werpt Siegbert een blik op den pas half leeggelopen zandlooper. Het is voor 't eerst in de vier jaren sinds Salapius, de Griek, hem door Grimoald tot bajulus werd toegevoegd, dat Martianius Capella's boek *De nuptiis Mercurii et Philologiae* vóór den plichtmatig afgemeten tijd wordt gesloten.

„Een brief?” vraagt hij en heft zich lusteloos op van den zetel achter de boeken-

tafel, om zich neer te laten op het ligbed in den hoek. Hij kijkt nieteens naar het perkament, dat Salapius met de hem eigen bedaartheit ontrolt, zonder echter den blik van zijn pupil af te wenden.

„Waan vooral niet, koning, dat deze onderbreking in onzen zeer noodwendigen en schoonen leergang, voor het geringste ook uw betreuenswaardigen afkeer tegen de zeven vrije kunsten wil aanmoedigen. Het is bij buitengewone opdracht, en in dit zeer bijzonder geval....”

„Ik luister, heer Salapius”, wil Siegbert hem geruststellen. Half zittend, half liggend terzij tegen de kussens gezonken, de oogen neergeslagen, geeft hij zich gelaten over aan de verveling van immer.

„Zeer edele Koning”, begint Salapius de voorlezing, schraapt de keel en gaat nog deftiger voort: „Dat uwe Verhevenheid gunstig aanvaarde, wat ik mij vermeet haar te schrijven in naam van Jezus Christus”.

Verbaasd door dezen aanhef onderbreekt Siegbert: „Is dit dan geen brief van heer Grimoald zelf in eindelijk antwoord op mijn herhaalde aanvraag om de meerderjarigheidsverklaring?”

„Koning”, en Salapius meent te moeten glimlachen om zooveel onnoozelheid, „deze

brief werd te Metz gebracht namens bisschop Amandus”.

„O”, leeft Siegbert op, „van bisschop Amandus? Maar wat dan? Lees voort”.

En zalvend leest Salapius de breede latijnsche zinnen over de plichten van een koning, veel nadruk leggend op de raadgevingen aan den vorst, die reeds in zijn jeugd de volmaaktheid moet beoefenen om de vijandige volken vrees, zijn vrienden vreugde en zijn onderdanen eerbied in te boezemen. Glad en eentonig glijdt hij echter heen over de door Grimoald gewraakte plaatsen, waar sprake is van Siegberts koningschap en heerschappij. Dan weer verheft zich zijn stem: „Doorluchte koning der Franken en lieve zoon, gedenk dat gij God moet vreezen en beminnen. Geloof dat Hij tegenwoordig is, hoewel onzichtbaar. Vraag Hem elken dag het koninkrijk goed te bestieren, dat Hij u heeft toevertrouwd. Weet dat ge Zijn dienaar zijt, door hem gesteld om degenen, die het goede doen, te helpen; om degenen, die kwaad willen, te weerhouden door ontzag. Laat u regeeren door God, indien ge over anderen goed regeeren wilt”. En aan het einde: „Slechts weinig woorden heb ik gesproken, en toch wellicht meer dan mijn geringheid mij veroorlooft; wat ik gezegd heb, ik zei het doordrongen door de liefde

tot alle Franken. Ik bid voor uw geluk, zeer lieve zoon, en voor dat van al de uwen”.

„Bisschop Amandus heeft zijn doopeling dus nog niet vergeten”, zegt Siegbert na z'n aandacht de oogen opslaande met den glans van een lach door tranen heen, triest en gelukkig tegelijk. „'t Is een brief, die me goed doet, heer Salapius. Waarlijk in langen tijd heeft geen stem of gedachte me zoo welgedaan”.

Salapius kucht eens, en geeft dan vergoelijkend toe: „Inderdaad, koning, deze woorden zijn heel verstandig”.

„Is 't een van Amandus'priesters die hem bracht?”

„Een ongewijde monnik van Solignac”.

„Dus een bode van Amandus uit Eloy's abdij. Waar is hij?”

Siegbert is opgestaan in zenuwachtige onrust, het hoofd opeens vol nieuwe gedachten en voornemens. „Een gezondene van Amandus en Eloy, de eerste in al deze jaren dien hij den brief zou durven toevertrouwen, waarover hij zoo dikwijls dacht, een brief voor zijn laatste vrienden ginds, voor Amandus nu bizonder. Hem vragen: „Help me toch, gij die mij koning noemt, help me, want ze laten me geen koning zijn, hoe ik 't ook eisch en verlang”. Een brief waarvan Salapius niets mag weten. En toch is Salapius de

eenige, die hem den bode misschien nog kan zoeken en zenden.

„Waar zou hij zijn?” dringt Siegbert gejaagd aan.

Onverschillig haalt Salapius de schouders op, de vraag geen antwoord waard keurend. Hij is er enkel op bedacht vooral bij de door Grimoald en hem grondig overwogen bedoeling te blijven om dien brief niet tot hun last maar tot hun baat te laten dienen. „Er zijn in den inhoud van bisschop Amandus' schrijven zinsneden, koning, die ik u nader zou wenschen toe te lichten”.

„Ik wil den brief liever zelf overlezen”.

Maar als bemerkte hij Siegberts verlangend handreiken niet, rolt Salapius het perkament voorzichtig op om het op de boekentafel opzij te leggen.

Teleurgesteld zinkt Siegbert terug.

„Vooreerst” begint Salapius gewichtig, den vinger leggend langs den langen rechten neus „wil ik, o koning, uw aandacht vestigen op dit eene zeer ware gezegde, waarin wel heel de wijze bedoeling van dezen brief is samengevat. „Laat u regeeren door God, wilt ge eenmaal goed over anderen regeeren”.

Siegbert heft de hand met een pijnlijk afwerend gebaar Minder dan ooit kan hij de vettige stem van den bajulus verdragen, nu ze in dezen toon Amandus' woorden

herhaalt. „Ik kan 't immers veel beter zelf lezen en overdenken, heer Salapius.". Hij voelt hoe diep de nooit geheelde wond daarbinnen weer is opengewoeld, alles weemoedige herinnering, alles heimwee naar het verleden, naar die innige uren als Otton hem Pepijns testament voorlas...

Zonder te letten op zijn klacht, vraagt Salapius eigenwijs: „Heeft de koning de diepe beduidenis dezer woorden eigenlijk wel vermoed, zonder zelfs te spreken van verstaan?"

„Ik durf zeggen, heer Salapius, dat ik juist deze woorden van alle nog het best verstond en onthield. Daar ze zich uit zich zelve voegden bij wat altijd m'n gedachten bezighoudt". Siegberts stem is in deze vier jaren dieper en trager geworden, haar zuiver zilver van weleer is verloren in een dofheid, die aldoor een kreunen of snikken schijnt te onderdrukken.

„Juist wijl ik zo goed weet, hoe koning Siegbert, zoolang ik zijn leermeester en opvoeder ben, immerdoor als hetzelfde domme en ontevreden kind dwingt om een zelfstandig koningschap, geef ik hem met te meer nadruk deze woorden van den hoogvereerden Amandus ter overweging. „Laat u regeeren door God", dat wil zeggen: „gehoorzaam in alles aan Gods Wil".

„Het is Gods wil, dat het Godsrijk komt”, onderbreekt Siegbert hem, plotseling opvarend uit zijn gelatendheid „het Godsrijk, en niet deze eindelooze feesten, waarbij alles wat goed was, wordt verzuimd en vergeten. Het is verkeerdt, alles gaat verkeerdt”.

Salapius beweegt sussend de hand, en in zijn ziellooze groote glimoogen blikkert weer die lach van meewarige geringschatting, terwijl er toch geen lijn vertrekt in zijn door baard en haren donker omkroesd, blak-mooi, olijfkleurig gezicht. „Weer dat refrein van immer! Laat uw leeraar uitspreken, koning, want ook hij behoort tot uw ouderen, door bisschop Amandus in dezen brief genoemd, naar wier woord de minderjarige discipel luisteren moet. En juist dit wilde ik u naar aanleiding van den bedoelden volzin zeggen: wij, heer Grimoald en ik, zijn voor u Gods plaatsvervangers op aarde, die u bestieren in Zijn naam, en door wien ge u, volgens de vermaning van uw doopvader dient te laten regeeren, wilt ge zelf eenmaal goed regeeren over anderen. Wij onderscheiden voor u Gods wil, dien ge zelf in uw kinderlijke kortzichtigheid niet onderscheiden kunt. En laat mij herhalen, zooals het u zoeven behaagde uw eeuwig refrein te herhalen: wij beoogen niets anders

dan de grootheid van uw rijk en den roem uwer toekomst”.

De stijf dichtgekrampde vuisten steunend op den rand zit Siegbert met het hoofd gebukt, de tanden opeengeklemd, om niet door nog een woord Salapius' breedsprakigheid nieuw voedsel te geven.

Maar Salapius wil zich het lang verbeide gunstig oogenblik niet laten ontsnappen, en schikt zich tot rustig spreken: „Versta mij goed, o koning, wanneer dus uw voogden en opvoeders en in de eerste plaats de regent, door God over u gesteld, in hun bezorgdheid voor u oordeelen, dat de tijd uwer meerderjarigheid nog niet is aangebroken, dan is elk verzet uwerzijds eigenlijk een doodzondige opstand tegen Gods wil”.

Daar Siegbert bij die laatste bewering verbaasd opziet, meent Salapius wel waarlijk den juisten toon te hebben getroffen. Hij schuift den zetel wat nader en de stem dempend als tot dieper vertrouwelikheden gaat hij voort: „Laat me u eindelijk eens zeggen, koning, wat ik ter wille van uw jeugd tot heden moest verzwijgen. Nu echter uw achttien jaren vol zijn, en uw begrip, al is 't zwak en langzaam, naar mate uwer geestvermogens begint te rijpen, behoef ik er u langer geen geheim van te maken, dat 't alleen uit angst voor uw welzijn naar

ziel en lichaam is, dat onze geëerbiedigde koning-regent, in overleg met uw voogden, zoo lang mogelijk het tijdstip van uw meerderjarigheid verschuift, ten einde u te bewaren voor den zedelijken en lichamelijken ondergang, die uw vader te vroeg naar het graf sleepte”.

„Watvoor ondergang?” herhaalt Siegbert aldoor opstandiger.

Salapius' lippen liggen breed gesloten tot een bloedroode lijn in het zwarte baardgekroes. Hij knikt het hoofd met korte rukjes, alsof 't hem plotseling op den nek beeft, terwijl zijn waterige blik in het onbestemde verdooft.

„Begrijpt de koning misschien”, hervat hij eindelijk zeer bedachtzaam, „dat voor een kind zoo lang mogelijk het wezen der zonden en zeker de zonden van zijn vader en voorouders wordt verborgen gehouden? Zeker zou ik er u thans nog niet in inwijden, wist ik niet uit geheel uw gedragingen en al uw gezegden, dat het niet langer mag uitgesteld. Herinnert de koning zich zijn vader nog?”

Siegbert knikt onwillig. Onbestemd daagt hem het beeld van den bleeken blonden man op het troongestoelte van het Parijzer Maartveld der rijksdeeling, waarbij hij als vijfjarig kind tegenwoordig was.

„Zoo ja, dan weet de koning, hoe zijn vader

uitgeput en afgeleefd was vóór den volboei van zijn mannenleeftijd, een zieke naar lijf en geest, reddeloos ten doode opgeschreven, vóór zijn dertigste jaar, een menselijk wrak Neen, neen, leg me het zwijgen niet op, ik zwijg uit eigen kieschen eerbied. Hier kan niet anders dan gezwezen worden en vergeven, en ook de geschiedschrijvers zullen het verbloemen uit ontzag voor het koningschap. Maar u, zijn zoon, mag het helaas niet meer verborgen blijven, tot beter verstand van uw eigen bestaan en van de denk- en handelwijze uwer voorgden. Hoor goed: te jong regeerde uw vader eigenmachtig, dat werd zijn zondeval. Hij leerde zelfbeheersching noch versterving, geheel overgelaten aan eigen wil en macht, die vergingen in onbedwongen willekeur en te spoedig in enkel zinnenlust”.

„Neen, niet verder”, stuift Siegbert op. Het bloed is hem naar het hoofd geslagen en alles aan hem siddert. „Mijn vader was een groot en edel koning, dat weet ik zeker, een ware Christenkoning, die het Godsrijk wilde”.

„Vroom bedrog waarmee men kinderen paait”, bemeelijdt Salapius. „Die overtuiging van u stamt zeker nog uit den tijd van mijn voorganger hier, den beruchten Otton. Wees dankbaar nu geen huichelaar meer voor u

te hebben, die u verraadt met looze vleitaal. Waarheid is, dat koning Dagobert groote gaven had en een groot koning had kunnen zijn. Maar des te treuriger zijn ondergang. Hoewel God hem veel vergeven zal en rekenschap vragen aan hen, die hem zelfstandig lieten voor hij er rijp toe was".

„Een ware Christenkoning was mijn vader", houdt Siegbert vol, die Salapius' laatste bewerings nauwelijks verstond. „Hoe kon hij slecht zijn? Altijd was Pepijn van Landen naast hem, altijd die heilige".

„Voor niemand is het verborgen gebleven, dat heer Grimoalds vader een martelaar was van zijn plichtsbef. Hij heeft al bitter weinig voldoening gehad van den beschermeling aan wien hij zijn leven en grootheid ten offer bracht".

„Heer Salapius", begint Siegbert opeens kalm, „ik vergeef het u. U is een vreemdeling en lasteraars hebben u verkeerd ingelicht, eerst over mijn lieven vriend Otton, dan over mijn vader. Maar er leven God zij dank nog wel betrouwbare mannen, die koning Dagobert van nabij kenden. Wend u tot Eloy, die nu bisschop van Noyon is, maar vroeger mijn vaders muntmeester en edelsmid was en zijn vriend. U zult hooren, dat koning Dagobert waarlijk een trouw Christen was, en hoe hij er als koning

bovenal op bedacht is geweest het Christendom uit te breiden. In de diepste wildernissen van het heidendom stichtte hij immers kerken. Heeft u dan nooit gehoord over Wiltaburg in het land der Friezen en Heiligenstad in Thuringen?"

„Toegegeven, koning Dagobert stichtte hier en daar een kerk in de verre wildernis. Maar ondertusschen beroofde hij de christenkerken in het hart van zijn eigen rijk van haar goederen en inkomsten, om zijn vrouwen te onderhouden. Al schijnt het waar, dat uw moeder van de velen de laatste was”.

Siegbert is opgesprongen. Stampvoetend schreeuwt hij 't uit: „Gelogen! Alles gelogen!” En met een ruk Salapius den rug toekeerend, stapt hij op den rookvang aan, afgewend met den schouder aanleunend tegen de hardsteenen zuil, die de schouwkap schraagt.

Opmerkzaam ziet Salapius naar hem, weloverlegd zwijgend. „Grimoald zal tevreden zijn”, bedenkt hij voldaan. Zooveel uitwerking hadden ze zelf niet verwacht van dit tegengif tegen Amandus' zoetsappigen brief, die hun gisteren zooveel hoofdbrekens bezorgde. Eerst door den stijfhoofdigen aandrang van dien monnik Remaclus om hem persoonlijk te mogen overhandigen. Daar is Siegberts kwijnend gestel weer bijgehaald moeten

worden ter afwering, zijn zoogenaamde zwakte, die niet de minste stoornis of opwinding verdraagt. En toen dit eene gevaar bezworen was, dreigde het andere nog: de inhoud van den brief zelf. Want achter Remaclus' rug verbrak Grimoald natuurlijk het zegel en las. Achterhouden, wat zeker wel het eenvoudigste was geweest, durfde Grimoald den brief niet, uit schrik voor Amandus en Eloy, de laatste dwarskijkers eigenlijk sinds Cunibert en Romaric te oud worden, terwijl Goëric stierf en vervangen werd door Godon, dien de almachtige marjordoorn bij eigen gunst aanstelde. Hij moet dezen beiden, die wel nog grooten invloed hebben op volk en priesters van de Merovingische rijken, natuurlijk te vrind houden en hun vertrouwen sterken in zijn wijs beleid ten opzichte van Siegbert. Ofschoon die meerderjarigheidsverklaring toch wel niet lang meer kan uitgesteld, nu grooten en volk haast even ongeduldig aandringen als Siegbert zelf. Die goede Germanen moeten nu eenmaal een koning kunnen aangapen! En dat zullen ze eerlang, maar wat voor een! Al kost het dan moeite dat taai zelfvertrouwen en dien eigenzinnigen wil van den jongen Merovinger te breken! De oerkracht van het Germaansche ras leeft eigenlijk wel wonderbaar sterk na in dezen Clovistelg.

„Alles omzetten in de godzaligheid van zijn aanleg”, was Grimoalds eerste opgave aan hem, Salapius. Maar dat mislukte: een ver dwaasden Godsminnaar van hem te maken, die naar Benedictus' voorbeeld op zijn vijftiende jaar kluizenaar zou worden in de wildernis. Dit koninkje heeft nu eenmaal een ander droombeeld, zijn Godsrijk, en daar houdt hij zich aan vastgeklampt met hand en tand. „Laat hem” heeft Grimoald toegestemd, toen hij hem deze bevindingen blootlegde, „dat zijn Godsrijk hem dan verslinde. Vooral hem nu doordringen van zijn onmacht en nietswaardigheid, om 't beetje durf en geestkracht, dat er in hem is, te knotten. Het overige wijst zich wel”. En waarlijk, het wordt goed. Aan hem, Salapius, de eer ervan! Bijna zijn ze gebroken, de weerbarstige vleugels van dit duifje, dat uit een nest van den hemel schijnt gevallen, en dat zoo wonderlijk taai was in zijn zwakheid. Over een jaar is het klaargespeeld en kan Grimoald hem aan Austrasië toonen — *Eccerex vester* — een schim van wat dit Clovisjong toch had kunnen worden, en die dan toch voorloopig nog te veel schaduw zou afwerpen op Grimoalds pad Maar lang zal ook dit niet duren. Wanneer het fatum niet helpt, helpen ze zich zelf wel. Grimoald, de toekomstige keizer van het Westen, en

Salapius, zijn eerste kroonminister, de eenige, dien hij moet vreezen en dus eeren als geen ander, hem, den alleen-ingewijde in zijn geheimste staatkunde. Wondere wegen der wereld! Een slaaf uit de stallen van keizer Heraclius, die monnik werd om vrij te worden, wegliep uit het klooster na er de noodige geleerdheid te hebben opgedaan, en nu hier in het Westen van eereambt tot eereambt zal stijgen tot de hoogste trede van een keizerstroon dien hij zal helpen vestigen.

Salapius is opgestaan en met sluippassen naderend, legt hij Siegbert, die nog als verstand aan de schouw leunt, onverhoeds en voorzichtig den arm om de schouders. Huiverend als voor de onverwachte aanraking van een glibberig kruipdier schudt Siegbert dien arm af, en staat daar voor zijn bajulus, de vuisten gebald, vlammen in de oogen.

Maar eer hij een woord uiten kan begint Salapius, beide handen sussend uitstrekkend:

„Het spijt me, dat mijn helaas noodzakelijke mededeelingen U zoo ontstellen, koning. Laat me u bevestigen, dat ze zuivere waarheid zijn, een waarheid overigens door ieder uwer hovelingen te staven. Echter, tot uw geruststelling wil ik er aan toevoegen, dat de Hemel uw vader zijn zonden niet zal hebben aangerekend, zooals ze ieder ander sterveling

met vrijen wil zouden aangerekend worden, Er zijn voor koning Dagobert verzachtende redenen aan te voeren en wel vooreerst deze te vroegtijdige zelfstandigheid. Volgens de invloed van het voorgeslacht — hoe zal ik 't noemen? — de schuld der vaderen, waarvoor de nazaten moeten boeten, in dit geval vooral door een zekere zwakheid naar lichaam en ziel, die hen weerloos maakt tegen de bekoringen; een aangeboren onmacht van geest en wil, die van geslacht tot geslacht toeneemt Zoodat bijvoorbeeld voor u, koning Siegbert, het gevaar tot ondergang nog veel dreigender, laat me zeggen gewisser is dan het voor uw vader was. Oordeel nu zelf".

„Heer Salapius" zegt Siegbert waardig, alsof hij plotseling tien jaar ouder was „ik verzoek u om over iets anders te spreken, indien u te spreken verlangt, en dit onderwerp niet meer aan te roeren".

Ten zeerste verwonderd ziet Salapius hem aan, verschrikt door dien onverhoedschen ommekeer van toon en houding. Maar voor Siegberts vasten en doordringden blik wendt hij de onklare oogen af, onzeker zoekend naar scherts en lach om zijn ontdaanheid te verbergen. Dus nogeens, wat hij al meermalen bemerkte: Voorzichtig met dit koninkje, dat niet zoo onnoozel is als Grimoald meent.

Het moest eens waarheid zijn, wat hij al vaker argwaande om het zich ook telkens weer te ontgeven: bijwijlen komt het in dien jongen geest onvoorziens tot een opklaring, waardoor hij als helderziende alles tot den grond doorschouwt. „Dus pas op, zoolang dit koningsjong oogen heeft om te zien en een mond om te spreken”. Na dit zelfvermaan begint Salapius verontschuldigen te stamelen:

„In geval ik de overgevoeligheid van den koning gekwetst mocht hebben....”

Siegbert haalt de schouders op, thans op zijn beurt de meerdere: „Ik was alleen een oogenblik vergeten, dat Salapius de dienaar is van Grimoald”.

„Ik verzeker u, koning”, honingzoet wil Salapius gaan fleemen over zijn goede meening en zijn zorg en liefde, maar haastig snijdt Siegbert hem het woord af, door hem bondig toe te voegen:

„Wees zoo goed, heer Salapius, mij uit de Heilige Schrift de kapittels voor te lezen, waarover bisschop Amandus in zijn brief gewaagt”.

„Zooals uwe Doorluchtigheid verlangt”, frazelt Salapius met een diepe nijging, en terwijl hij zich omwendt naar den lezenaar en begint te bladeren in het groote boek, gaat Siegbert naar zijn ligbed terug en laat zich neer, achterover, oogen toe, schijnbaar

aldoor even kalm. Maar hij kan toch niet laten de handen op het hart te leggen. Het bonst of het zijn wanden zal breken. In zijn slapen hamert en gonst het, terwijl een benauwing hem de keel wurgt. Hij zou 't willen uitschreeuwen van jammer, maar weet fel-duidelijk stil te moeten blijven, sterk en stil, om zich niet verloren te geven aan dezen vuigen Salapius, die hem reeds ál te ziek maakt alleen door zijn onaflaatbaar bijzijn.... Zich laten knauwen door zijn lasterpraat? Bij Austrasiës Heiligen, dat nooit! Even hoog als zijn geloof in Otton, zal hij zijn geloof houden in zijn vader, in het Godsrijk, in zijn eigen roeping. Ondanks duizend zooals Salapius en Grimoald met hun leugens van Satan. God moet hij danken voor het inzicht, dat hij door alles heen mocht bewaren, dit zuiver onderscheiden tusschen wat van God uitgaat en wat van den Booze. 't Is in hem vanaf den eersten avond zonder Otton, alsof Otton het voor hem afbidt, dit wat hem telkens redde voor allen twijfel en alle verleiding. om hem telkens ook nieuwe kracht te geven zich zelf te bewaren voor den „ondergang”, waarover die twee nu beginnen te praten, alleen natuurlijk om hem met hun duivelslisten er heen te laten glijden.... God geve hem weerstand er tegen. Toonen moet hij toch

sterk te zijn, toch toch! En trouw aan verleden en toekomst, aan zijn herinnering en aan zijn droombeeld en roeping. En dus beginnen: Salapius met bewijzen en getuigen te logenstraffen. Dat het eerst, hoe dan ook, maar zoodra mogelijk. Voor de eer van zijn vader en zijn eigen eer.... Een nieuwe strijd dus, een tweede na dien om de eer van Otton. En weer zonder een enkelen helper, sinds de eenigen van de eerste dagen, de goede oude Gonza en Bazinus in den kerker stierven. Enkel onbetrouwbare nieuwelingen om hem heen, Grimoalds gunstelingen. Maar toch, Otton!

Alleen door Ottons trouwe wake immers nu weer deze brief, waarvan ieder woord hem zegt: „Ik wacht en hoop op u”. Amandus, de heilige, die hem gedenkt, al zwerft hij verweg tusschen de heidenen van de kustlanden. Zijn doopvader, die ongetwijfeld alles zou doen om hem te redden en te helpen, als hij wist.... En hij zál weten! Hoe dan ook, dien bode van Amandus moet hij zien en onder vier oogen spreken. Er is zooveel dat hij hem voor Amandus toe- vertrouwen wil. Een brief alleen kan 't niet bevatten....

Allengs echter bezinkt deze nieuwe onrust weer. Want Salapius staat achter den lezenaar voor te lezen en Siegbert dwingt zich zelf

tot luisteren om den inhoud van de Bijbel-
verzen te verstaan, al hindert hem Salapius'
stem erger dan ooit nu hij nogmeer z'n best
doet haar vol en diep te laten klinken.

„En de Heer verscheen aan Salomon des
nachts in een droom, zeggende: Vraag wat
gij wilt, opdat Ik het u geve.

„En Salomon zeide: Gij hebt aan uwen
dienstknecht, mijn vader David, groote goeder-
tierenheid betoond, zooals hij voor Uw
aangezicht in trouw en gerechtigheid en met
een oprecht hart ten uwen opzichte heeft
gewandeld; en Gij hebt hem uwe groote
goedertierenheid blijven schenken en hem
eenen zoon gegeven, die op zijn troon is
gezet, gelijk het is ten huidigen dage’.

Steeds meer geboeid hoort Siegbert toe.
Hoe kunnen die woorden zoo wonderlijk
terugslaan op wat hier zoeven gesproken
werd? Wilde de Voorzienigheid dat Amandus
juist wees op deze regels?

„Nu dan, Heere God, Gij hebt uwen
dienstknecht in de plaats van mijn vader
David koning gemaakt; ik echter, ik ben
een jeugdige knaap, en weet niet uit te gaan
en in te gaan”, leest Salapius met veel-
zeggenden nadruk, dan even poozend om
tijd tot overweging te laten.

Siegberts oogen vloeien vol tranen daar hij
denkt: „Langeleden dus nogeens een knaap,

wiens hart tot God klaagde en smeekte, in zijn vrees om koning te zijn”.

„En uw dienstknecht is in het midden van het volk, dat Gij hebt uitverkoren, een talloos volk, dat wegens de menigte niet te tellen of te berekenen is.

„Geef dan aan uwen dienstknecht een leerzaam hart, opdat hij in staat zij Uw volk te bestieren en tusschen goed en kwaad te onderscheiden; want wie vermag dit volk, dit uw talrijk volk te bestieren?”

„Er volgt meer”, dringt Siegbert aan, nu Salapius zwijgt na den uithaal van dien laatsten zin, alsof hij zegeviert.

„Wat geeft het, of er nog meer volgt? Kapittel na kapittel volgt er nog, boek na boek. Maar dit is wat bisschop Amandus bedoelde in zijn brief aan u”.

„Geen vraag aan God zonder antwoord. Ik wil Gods antwoord aan Salomon hooren”.

„Het gelieve den koning dan te bedenken, dat Gods antwoord inderdaad voor Salomon was en niet voor Siegbert”, meent Salapius te moeten waarschuwen, bevreemd door Siegberts hevige belangstelling.

„Ach, heer Salapius, lees”.

Salapius begint dan gedwongen, weldra rad en eentonig:

„Welgevallig nu was het woord voor den

Heer, dat Salomon iets dergelijks had gevraagd.

„En de Heer zeide tot Salomon: Omdat gij dit verzoek hebt gedaan, en niet voor u gevraagd hebt om vele levensdagen, noch om rijkdom of om de zielen uwer vijanden, maar voor u hebt gebeden om wijsheid bij het oordeelen in het gericht.

„Zie, zoo heb Ik u gedaan naar uwe woorden en u een wijs en verstandig hart gegeven, in die mate dat niemand uws gelijke voor u geweest is noch na u zal opstaan.

„Maar ook datgene, wat gij niet hebt gevraagd, heb Ik U gegeven: te weten rijkdom en roem, zoodat niemand onder de koningen uws gelijke geweest is al de dagen van voorheen”

Salapius heeft het volgend vers overzien en poost even, den blik tersluiks naar Siegbert, die daar ligt als was hij ingesluimerd. Over het vermagerde gezicht, gepeluwd in de vacht van het lange zware blondhaar, weifelt de vale schijn van den doodstillen laten Novembernoen. Bleeker dan ooit lijkt het met de groote zwarte oogkringen beschermd door de gesloten wimpers, met de vroege schaduwen der trekken, die zich reeds groeven langs neus en mond. Alleen voorhoofd en slapen hebben de donzige

kinderlijke blankheid nog niet geheel verloren. Salapius ziet de twee groote tranen, die langzaam uitvloeien over de ingezonken wangen. „Hij slaapt dus niet? Mooi zoo, dan gaat hij 't hooren, dat veertiende vers van Koningen III hoofdstuk III, waaraan een uitwijding is vast te knoopen, die zoo prachtig heel de jammerlijk verdoolde stemming weer terug zal voeren tot het eigenlijke van dezen dag, dat toch dient volgehouden.”

„En indien gij op mijne wegen wandelt,” leest Salapius, „en mijne geboden en mijne bevelen onderhoudt, gelijk uw vader gewandeld heeft, dan zal Ik uwe dagen verlengen.” Dadelijk er aan toevoegend: „Gelukkig, Salomon, die zoo voor God van zijn vader kon getuigen.” Maar Salapius blijft steken, want neerziende op Siegbert twijfelt hij toch of hij niet slaapt. „Zie hem daar liggen als een geknakte leliestengel”, denkt Salapius harteloos, „de stengel alleen nog, de bloem is al verwelkt. Waarom ons eigenlijk zoo moe maken over dit koninkje? De vroege dood werpt zijn schaduw al vooruit. Laat hem”

Salapius tuurt verstrooid op zijn gepolijste nagels, voor de zooveelste maal overdenkend welk eereambt toch eigenlijk te bedingen bij den toekomstigen keizer Grimoald. Major-domus op zijn beurt? of patriarch van het

Westen? Dat is ook niet gering: de Christenheid te bestieren, weldra over heel de wereld. Zooals de Paus van Rome wil maar niet vermag, door de tegenwerking van Byzantium niet meer alleen, sinds Grimoald in Austrasië zijn eigen bisschoppen aanstelt, die voor Grimoald weer priesters aanstellen en den Paus buiten Austrasië houden. Zooals de Paus buiten het nieuwe wereldrijk zal blijven, tot hij heelemaal heeft afgedaan. Niet lang na de Merovingers! Van wien dit koninkje de meest belovende der laatsten heet. Belovend? Het zou wat! Een knaap van achttien te zwak voor de geringste opwinding of inspanning een driftbui, een kwart uur aandacht voor iets, dat hem ter harte gaat, en zie hem liggen Aldus: Salapius, patriarch van het Westen, voor wiens macht Byzantium en Rome zwichten. Daar zinkt zelfs een majordomusschap bij in het niet, en zeker ligt het beter in zijn lijn, die immers altijd streefde naar het geestelijke. Het wijs besluit is dus genomen en van nu af heet het: eerst een bisschopszetel te veroveren, . . .

In zijn toekomstdroomen verloren heeft Salapius niet bemerkt, dat het deurgordijn werd opengeschoven. Eerst bij het lichte gerucht der voorzichtige voetstappen ziet hij onthutst om, en wijkt terug voor Gri-

moalds jonge vrouw, die hij terstond herkent, al staat zij daar hoofd en gestalte omhuld in zilver doorweven sluiers als in wazen van morgennevel. Haar oogen lachen, terwijl ze den vinger op de lippen legt en ze met de andere hand Salapius beduidt zich stil te houden. Op de teentoppen nadert ze nog voorzichtiger het rustbed en ziet op Siegbert neer. Even. Want door de kracht van haar kijken slaat Siegbert de oogen op en komt langzaam recht, ontdaan omdat hij, die meende te waken en na te denken, nu toch droomt. Dan lacht Renula, dat het klatert tusschen de sombere wanden : „Schrik je zoo? Komt hier dan nooit een vrouw? Je bent immers Siegbert? Ja, ja — ik ken je toch, al laat je nooit iets anders van je zien dan je rug en je lange haren. Weet je dat je op een meisje lijkt met die krullen over je schouders? Het moet omdat je koning bent, maar ik vind het leelijk, al ben je er misschien trotsch op... Zie je, ik weet zeker als ik aan Grimoald zou vertellen je gezien te hebben met je lange haren, dat hij zeggen zou: knip ze hem af als Dalila het Samson deed. Dan is hij al zijn kracht kwijt. Maar jij bent geen Samson, he? Ik niet Dalila... He toe, wees niet bang! Ik ben veel te blij eindelijk bij je te zijn, daar verlangde ik naar, heusch,

het eenige waarnaar ik verlangde de laatste dagen”.

Dan plotseling zich omwendend uit haar eigen dartelen woordenstroom, vraagt ze zangerig zoet aan Salapius: „Nietwaar, heer bajulus, nu laat u mij alleen met hem?” Salapius talmt besluiteloos, als anders bij de feestmalen met verwaterden blik in verrukking oogend naar haar schoonheid „die wonderlijke menging van natuur en kunst, van kinderlijkheid en verderf”, zooals hij 't voor zich zelf noemt. Maar ongeduldig dringt ze aan: „ja waarlijk, heer Salapius, mijn gemaal laat u zeggen mij alleen te laten met koning Siegbert”. Ongeloovig toch — want zou Grimoald die jaloers verwende vrouw ook al africhten op zijn prooi? — strijkt Salapius met diepe nijging het vertrek uit.

De gepenseelde wenkbrauwen hoogopgetrokken luistert Renula tot zijn voetstap is weggestorven, ijlt nogeens op het voorhang aan om zich te vergewissen dat de gang werkelijk leeg is, en komt zich dan naast Siegbert op den rand der rustbank zetten. Siegbert wil opstaan, maar ze grijpt zijn hand in de hare om hem met kracht tegen te houden. De zoete rozengeur uit haar sluiers en soepele zijden waden omwaart het koninkje met heugenis aan zomergeluk van lang geleden.

„Och neen, Siegbert, blijf nu naast me zitten. Je hoeft niet bang te zijn voor vrouwen. Al begrijp ik, hoe dat in je is. Ik was vroeger bang voor mannen, wel het allerbangst voor Grimoald. Maar dat heb ik afgeleerd. Zie je, ik heb veel afgeleerd hier in Metz en op Lauriacum. Ik, die hier kwam, nog geen zestien. Een schuwe bosch-nimf noemde Grimoald me toen. En nu, nu... weet je dat niet?... Ik leid al die feesten hier en verzin elken dag wat anders. Laatst dien rozenregen over den elfendans. Daar heb je toch wel van gehoord? Ik kan niet zonder feesten meer, zonder al de bewonderaars om me heen, die Grimoald trotsch op me maken. En dan geeft hij me alles en doet alles wat ik vraag. Verbeeld je, hoe hij me noemt: „Keizerin van het Westen”. Een kroon liet hij voor me smeden, en kistenvol prachtgewaden heb ik. Eigenlijk speelt hij met me als met een pop. Vind je mij mooi, Siegbert?”

Behaagziek springt ze op en heft de armen, dat de sluiers als stroomen van licht verglijden om haar lenige slankheid.

Verbijsterd ziet Siegbert haar in de zonnige oogen, toch open blauwe kinderoogen, ondanks de verf op randen en brauwen, het rood op de lippen, het blanketsel op de wangen.

Ze lacht: „Vind je 't vreemd, nu voor 't eerst zoo'n wezen heel dicht voor je te zien, zoo'n vrouw?“... Vluchtig slaat ze de armen dicht om hem, dat hij even tusschen haar sluiers gevangen zit als tusschen lichte vleugels. Maar als hij zich losrukt, komt ze naast hem en grijpt opnieuw zijn hand om hem tegen te houden, plotseling ernstig en vertrouwelijk: „Zie je, 't is heelemaal niet waar, dat Grimoald me stuurde en zei dat Salapius gaan moest. Hoe hij gehoorzaamde, die eunuch! Neen he, je weet niets, heelemaal niets van het leven en de wereld? Ik wel alles nu. Maar vier jaar geleden was ik zooals jij nog: alleen wat vroolijker. Best mogelijk, dat mijn levenslust de schuld is van alles. Want ik weet wel, dat het niet goed is zoo. . . Ja, nu kijk je verwonderd. Maar het is zoo niet goed! En, echt waar, de laatste weken moest ik telkens stilletjes schreien van verlangen naar huis, naar Thuringen. Dat weet je immers: ik ben hertog Radolfs dochter. Schreien om weer thuis te zijn, dat is heimwee, he? als je ziek wordt van verlangen naar den geur van de bosschen ginds en het ruischen van de boomen en de avondzon over de wildernissen. Het feest met den rozenregen en den elfendans heeft niets geholpen. Maar vannacht toen ik weer wakker lag en er almaar tranen

en tranen over mijn gezicht stroomden, toen wist ik het: „Als ik maar eens bij Siegbert kon zijn”. Opeens voelde ik, wat ook waarlijk zoo is: hoe ik bij jou weer zou worden als vroeger thuis in het bosch. Al lijkt het hier heelemaal niet op een bosch”, lacht ze zich zelf dan weer uit. „Foei, wat een sombere kamer, die van jou, bijna een kerker! Alleen die witte vlag naast het kruis. Is dat de vlag van Thuringen? Vertel toch, vertel....”

Afwachtend ziet ze hem aandachtiger aan, en roept meteen uit: „O, wat zie je toch bleek en moe! Waarom kom je ook niet bij ons feestvieren? Ze zeggen, dat je er te zwak voor bent, altijd ziek.... Is dat waar?”

„Ziek van droefheid”. 't Is zijn eerste woord tot haar. Siegbert stoot het uit als een snik, bijna ruw, zoodat ze schrikt en terugwijkt. Maar dadelijk zij weer: „Jij dus ook? Ziek van droefheid. Dat is het. Je zult het van mij niet begrijpen. Je meent natuurlijk dat ik enkel vroolijkheid ben. Maar nu je 't zegt, voel ik 't: ziek van droefheid, wij allebei. Maar dat mag zoo niet duren. Wij zouden op 't laatst niets kunnen dan zuchten en schreien en verlangen naar iets anders”. Haar stem heeft een dieper klank gekregen en stil kijkt ze voor zich heen.

„Nee”, beaamt Siegbert niets onthutst meer om haar bijzijn „het mag zoo niet duren”.

„Misschien kunnen we elkaar helpen er overheen te komen. Als we eenmaal goed weten, wat we eigenlijk willen en wat ons hindert. Vind je nu ook niet, dat het lijkt of we broer en zuster zijn? Al spraken we elkaar nooit. Alles, alles zou ik je kunnen vertellen. En dat zal ik ook doen”.

„Als ik je helpen kon”, weifelt Siegbert verlegen.

„En als ik jou helpen kon, mijn lieve tweelingsbroer.... Zeg me, waarmee? Zeg het maar. Werkelijk, ik kan veel. Wat verlang je nu eigenlijk het allerliefste? Toe zeg het nu”.

„Och”, zucht Siegbert, de oogen vochtig van ontroering om dien lieven aandrang, zoo nieuw voor hem, „ik verlang zooveel, wel alles”.

„Omdat je niets hebt, al ben je koning. Ik begrijp dat heel goed. Altijd die fluweelige Salapius. Ik zou er van sterven”.

Maar Siegbert vermant zich. Hij zit opeens stram en heel stil, en zijn blik wordt scherper als richtte hij zich op een vast doel. „’t Allermeest”,- begint hij bedachtzaam „had ik op het oogenblik een wijzen en vertrouwbaren raadsman noodig”.

„O, wat een neuswijze taal”, lacht Renula hem uit: „Raad kan ik je ook geven. En

dat is: kom je kerker uit, en wees waarlijk de koning”.

Het doet hem pijn, dat ze zoo opeens weer den wuffen toon van het begin aanslaat, maar stug houdt Siegbert vol: „Juist, de koning wil ik zijn. En raad wil ik vragen, hoe dat te worden”.

„Als je wist hoe dikwijls ik al aan Grimoald vroeg, waarom je 't nog niet bent, al heet je zoo. En altijd was het: „We moeten voorzichtig zijn met hem”. Dan kreeg ik lange verhalen over de verdorvenheid en de voosheid van de Merovingers”.

„Ach”. Renula ziet hem opnieuw verbaasd aan bij dien pijnlijken zucht. „Wat vertelde hij je?” dringt Siegbert aan. „Neen toe, ik bid je, zeg me dat”.

„Och, over Dagobert, die bij Salomon werd vergeleken. Maar Dagobert was je vader, he? Neen, neen, ik weet niets meer. Laat ons over iets anders praten. In Thuringen na den strijd bij de Unstrut droomde ik dag en nacht van je, en toen de bruidswervers me kwamen halen voor Grimoald, geloofde ik nog naar Siegbert te gaan. Dat is zeker: was ik waarlijk bij jou gekomen, dan was ik me zelf gebleven, zoo'n droomkind, dat nieteens den naam der zonde kende. Nu? ach ik! Ik, Maria Magdalena. En toch zat zij later aan de voeten van den Zaligmaker.

Zou 't nog kunnen goed worden, Siegbert?"
Ze is opgestaan, plotseling, als greep de angst haar aan. „Als ik begin met goed te doen, heel veel goed. Eerst aan jou, Siegbert. Wat ook weer? Je een raadsman sturen? Goed, ik wil wel. Maar wien?"

Er is gisteravond een bode gekomen met een brief van bisschop Amandus', zet Siegbert door, die zich bij haar wispelturig gepraat eindelijk aldoor rustiger voelt worden en zelfzeker.

„Een bode? Een monnik? Wacht eens, ja, Remaclus noemden ze hem. Zeker, ik was er bij. Hij leek teleurgesteld, dat hij niet bij je werd toegelaten. Ontevreden ging hij heen. Ik heb 't goed gezien. Grimold ging toen met den brief weg, zeker naar jou".

„Als ik dien monnik maar spreken kon, vrouwe Renula. Zonder Salapius er bij. Vanavond of morgen, onder den paleismaaltijd, de eenige uren dat ik hier alleen ben".

„Ik ga hem dadelijk zoeken", roept Renula blij. „Juist iets voor mij, zoo geheimzinnig te speuren naar iemand, heel het paleis door, desnoods door heel Metz, alle kerken af... Hij zal komen, dat beloof ik je. Want ik weet wel zeker, dat hij niet vertrok — ik merkte 't aan heel zijn aarzelend heengaan gisteren. Antwoord zal hij verlangen, ten-

minste zekerheid dat de brief waarlijk in koning Siegberts handen kwam. Die monnik van Amandus komt! Dus als Salapius beneden in de feesthal aan onze tafel troont. En jij hier alleen.... niet meer treurt, he? Beloof jij dat aan mij? Een belofte op jouw beurt”.

„Beloven kan ik weinig, maar wel vast gelooven, dat er veel gaat veranderen voor me. Alsof eindelijk de verhooring nabij is van m'n bidden. Allereerst dat u gekomen is, juist nu....”

Verstomd blik Renula in Siegberts klare oogen, die nu vertrouwwol naar haar blijven opgeslagen. „Meen je waarlijk”, hapert ze „dat God me stuurde op je bidden? Mij?”

Siegbert knikt overtuigd en Renula buigt het hoofd, beschaamd door dit reine geloof in haar. Eerst na een poos ziet ze hem weer aan door tranen heen en vraagt met een stem stil van bedeesde verteederling:

„Je vindt het dus goed, dat ik weerkom? Later”, voegt ze er verontschuldiging bij „om te hooren of de monnik van Amandus er geweest is”.

„Waarom zou ik 't niet goedvinden”, vraagt Siegbert „iets dat door God is”.

„Nu zeg je 't weer. Neen, neen, zeg 't niet, dát niet!” In een snik heeft ze de armen opengeslagen alsof ze hem nogeens

omvangen wil. Maar schuw blijft ze staan in dat gebaar, tot Siegbert zich opricht, haar handen met vasten druk in de zijne neemt, en zegt: „Dank voor je komst, die me teruggaf aan me zelf. Kom weer, maar”... voegt hij er met een triesten glimlach aan toe „zonder geheimen voor Grimoald en zonder leugens voor Salapius”. En aan zijn hand geleidt hij haar hoofsch tot den kamer-uitgang, het gordijn opheffend en wachtend totdat ze om den ganghoek is verdwenen. Terug in het vertrek zit hij een langen tijd met brandende oogen in de leegte te staren, de armen gekruist over de borst. Hij weet het nu eerst: één beweging, één gedachte van hem, en hoe anders zou 't geweest zijn: zoet en zalig in dien nooit-gekenden weeken duizel door haar aanblik terstond in hem gewekt, zich te hebben gevangen gegeven in haar omhelzing. En bijna zou 't zijn gebeurd, had hij niet plotseling zoo duidelijk onderscheiden de verlokking van de zonde en de pijn van den plicht, waartusschen hij moest kiezen als een koning. Gekozen heeft hij en niet alleen zich zelf gered. Ook haar! Maar alles alleen door God. Die haar zond en hem kracht gaf om voor zich zelf te beslissen: „wat er ook zij van Salapius' blaam op je vader en voorvaderen, jij, Siegbert, hebt den vrijen wil om sterk te zijn en macht te hebben niet alleen over

je eigen ziel". Door God, die de verleidster, misschien door den Booze gestuurd, liet heengaan als Zijn werktuig... Renula, die hem Amandus' bode zal zoeken!

Rijk door de nieuwe rust in hem, die tot louter hoop wordt, neemt Siegbert den Bijbel op de knieën en leest nadenkend de kapittels over, die Salapius hem voorlas. Tot het donkert en hij afwachtend uitziet. Eerst zal de kamerling komen met de twee lampen. Daarna Salapius, zooals avond na avond, gezalfd, bepoeierd en geurdoortrokken, recht uit zijn kleedkamer terug, om zich ondanks zijn plechtgewaad nog even te vergewissen of Siegbert het voorschrift der geneesmeesters zal uitvoeren en na z'n honingmelk slapen gaat. Waarna hij zelf naar de feesthal tijgt om er zijn avondglorie te genieten tusschen de hovelingen.

Komen ze nog niet? De kamerling? Salapius? Laat ze zoo gauw mogelijk weer verdwenen zijn. Eer de monnik van Amandus er is...

V

Nu de ommelijnen van boomen en struiken vervloeien in het vage grijs, waarin alle kleur reeds verkwijnde, en de vroege herfstavond kil aanhuivert uit de heuvels te weerszijden

van den dalweg, laat Siegbert eindelijk het dubbele wagengordijn vallen, dat hij urenlang hield opengeschoven.

Met een zucht duwt hij zich dieper in den hoek der kussenbank, zoover mogelijk weg van Salapius, die snurkt in den anderen bankhoek. En, gelaten overgegeven aan het schommelen van den ossenwagen, de oogen dicht, blijft hij nadenken over de steden, de castra, de vici en villae van midden- en west-Austrasië, waar ze dit laatste halfjaar zijn doorgetrokken tot lang of kort verblijf. Ontdaan bemerkt hij ze nog maar moeilijk van elkaar te onderscheiden. Alleen Reims, de laatste, zal hij wel levenslang duidelijk voor zich blijven zien. Misschien omdat hij het meest gehoopt heeft van deze stad van Clovis' doop en er de bitterste teleurstelling vond. . . De vorige? Overal enkel datzelfde ceremonieel in eendere omgeving: de morgenvergadering op het maaltveld der pagi. Volgens aloude Merovingische zede, hem door Grimoald telkens opnieuw streng ingeprent, moest hij zich vooral roerloos en zwijgend houden, wanneer hij er door de zes ossen werd binnen gereden. Onder het baldakijn der opgetroste wagengordijnen troonde hij dan midden op de bank, met koningsmantel, kroon en lans, star vóór zich uitstarend op de twaalf Metz

priesters, die den wagen voorgingen, vier met den reliekschrijn op de schouders, vier met wastoortsen er naast, twee met wierookvaten er voor, twee er achter. Wel voelde hij het toegestroomde volk kijken en aandringen, en hij wist dat 't hem maar een lach of een handgroet zou kosten om hun een jubel te ontlokken, een „heil” zooals in zijn herinnering naklinkt uit zijn kinderjaren. Maar star bleef hij, wezenloos star. Enkel uit angst voor Grimoald, die hem elke eigen uiting of beweging immers liet boeten door hoon en terging, zoo verijnd valsch, dat zijn eenig verweer er tegen zwijgen is, maar in wat voor pijn!

Zoo zag zijn volk hem dus als in majesteit verstard, stijver en doodscher dan een houten pop, terwijl de plechtigheid van het leudesanium aanving en verliep. 't Eerst kwam altijd de landgraaf met zijn kleine lijfwacht van lictoren voor den troon, om opnieuw op Austrasiës heilige kiste met Sint Maartens capa, den eed van trouw af te leggen; na hem de vicarii, de centuri, de senioren. Waarop Grimoald altijd weer met denzelfde nadruk de breve voorlas, die stad en pagus opriep alle gunsten en schenkingen uit den tijd vóór Siegberts meerderjarigheid aan herziening en nieuwe bezegeling te onderwerpen. Ontlokte deze voorlezing gemor onder de

stedelingen of trad een der domestici met tegenwerpingen voor het majordomusgestoelte, Grimoald wist allen weer tevreden te stellen door met voorgewende grootmoedigheid bedenking te beloven en welgezinde uitzonderingen.

In Straatsburg, Nancy, Trier, Toul, Verdun, Laon, Châlons, middelpunten van uitgestrekte pagi, hadden ze wekenlang vertoefd, altijd weer binnen een zelfde hol en somber gebouw, dat koningspaleis heette, een kerker voor hem, die er eeuwig was toegewezen aan Salapius. Grimoald hield zich met de scriben en notarissen bezig alle akten en protocollen na te lezen, te vernieuwen of te vernietigen. 's Konings taak was enkel het onderschrijven en bezegelen, en beklag baatte hem evenmin als den leuden. Grimoald betoogde naar recht en plicht te handelen, door de fouten van zijn onervaren en onbetrouwbaren voorganger te herstellen alleen tot bestwil van volk en koning beiden. En Siegbert, begrijpend dat hij doelde op Otton, vroeg niet verder, om een herhaling van immer vergeefsche en voor hem al te smartelijke uiteenzettingen te vermijden.

Bisschop of graaf, domesticus of senior, door Grimoald tot hem geleid, wachtten onderdanig zwijgend op hun konings eerste woord, dat hij in Grimoalds beklemmend bijzijn

slechts moeilijk vond. Hoeveel zou er te vragen zijn geweest over volk en priesters en Christendom in zijn rijk. En toch bleef het altijd weer bij een plichtmatige dankbetuiging voor hun hernieuwden eed van trouw, die hij dan nog haperend als een onmondige stamelde, waarop Grimoald dadelijk het woord nam, om hem te verontschuldigen wegens overgrootte vermoeienis.

Moe, ja, aldoor meer en meer, ondanks de kruidenaftreksels van Ferreolus en Denisius, de twee geneesmeesters, die van Metz af hem daaglijks met hun overbezorgde vragen komen vervelen. Moe, overmoe, ziek van moeheid is hij geworden, juist door verveling en teleurstelling; uitgeput; en erger: verlamd en ineengezakt. Hij weet 't maar al te goed. Het is te veel, te zwaar: de bedrogen verwachtingen; de onmacht tegen Grimoalds tirannie, die hij doorziet en lijdt, aldoor minder er tegen opgewassen, hoe beter hij ze doorziet en hoe meer hij er onder lijdt. . . Bij alles nog het verdriet om zijn verlatenheid midden tusschen heel deze hofhouding, die hem heet te vergezellen, en waarbij niemand is, zelfs geen priester, dien hij durft vertrouwen, alleen betaalde handlangers van Grimoald.

Waarom 't zich zelf niet bekennen? Het lange vergeefsche uitzien naar zijn meerder-

jarigheidsverklaring is waarlijk minder neerdrukkend geweest, dan de vervulling en viering er van op deze eerste reis door zijn rijk.

En toch, zoo wonderlijk, door alles heen en hoe verdrietiger alles werd des te sterker: de hoop Otton weer te zien. Zóó dat het hem ten laatste voorkwam, als gold heel deze reis enkel om hem te brengen tot die ontmoeting. Otton opeens voor of naast hem, vermomd als bedelaar, boer of ambachtsman, hoe dan ook; voor anderen onherkenbaar, maar bij den eersten blik herkend door Siegbert, bij het eerste woord verstaan. De getrouwe, die hem zou zeggen: „Ik leef en waak en zorg. Ons verbond duurt. Waar Siegbert tekortschiet, is Otton om hem aan te vullen. Geduld nog en moed! God is sterker dan de Booze en zijn trawanten, waaraan je bent overgeleverd”.

Zijn laatste geluk is die hoop geweest, een droomlied dat zijn leed suste. Hij grijpt het nu eerst: het was één met de genade Gods zelf, die hem niet verliet. Tot in deze allerlaatste uren der eindelooze reis, heeft hij niet opgehouden uit te zien in de boschdalen, nevelig verloren in hun herfststijte vol geheim. Als een varende zanger kon Otton immers komen, opeens uit de bosschen, naast den wagen meelopen, de

vingers over de snaren van het palster. Zooals hij eens liep, dien langgeleden morgen, waarover hij hem zoo menigmaal verhaalde. En voor de hoop, die zoo wonderbaar hem kracht bleef geven, zou Otton de woorden vinden, die Siegbert nog nooit ten einde kon denken: „God is de sterke, God de trouwe. En wien God riep, verlaat God niet. Alles is trouw te zijn, sterk door trouw te zijn. . .”

Siegbert slaat de oogen op, ziet en tast naar het dichte wagengordijn, verwonderd over het eigen gedroom. Want heel goed weet hij, hoe het enkel begoocheling was dat hij Ottons stem hoorde en dit lied met toch eindelijk en zoo duidelijk de woorden, die hij zelf nooit vond.

Sterk en trouw zijn? Maar wat wil hij liever! En geen angst dat hij, Dagoberts zoon, aldoor zwakker zou worden naar lichaam en geest, zooals die twee satans 't hem voorpraten. Hij die Otton heeft tot bondgenoot. „Want was je nergens op mijn wegen, Otton, toch voel ik immers je gedachten om me heen, en met jouw gedachten den Geest Gods en Zijn genade. En ik, Siegbert de koning, ik zal niet ondergaan in verdriet en onmacht. Ik leef. Ik hoop. Ik wil.” Er slaat in dit oogenblik een golf van moed en kracht door Siegberts hart. Glijdt de zware druk van zijn

schouwers, een nevel voor zijn oogen weg? . . .

Zijn blik zoekt Salapius. Bij het licht van de drijversflambouwen, dat blauwrood speelt door het dubbelgordijn, het linnen buitendek en den purperen binnenomhang, ziet hij hem duidelijk in zijn hoek, de handen op den buik gevouwen, het gezicht vlak naar hem toegewend, de oogen glimmend als de edelsteenen in zijn vingerringen. Salapius die naar hem kijkt zooals hij 't van Grimoald leerde, zooals Grimoald en hij keken naar hem eergisteren, toen hij neerknielde op het Reimser altaar, waar Clovis drie eeuwen geleden gedoopt werd: spottend, minachtend, vernietigend. Zoodat hij, Siegbert, Clovis' nietswaardige nazoon, die altijd gemeend heeft op deze heilige plek eeden en geloften te zullen zweren voor het Godsrijk, zelfs niet denken kon aan den grooten sterken voorvader, wiens plicht en taak voor het Christendom, hij toch moet overnemen en verder vervullen. „Wiens taak ik opnemen zal en vervullen zal zoover God geeft,” verbetert Siegbert zijn eigen gedachten, nu hij tot zijn schrik gewaarwordt, dat ze alleen bij Salapius' aanblik weer zouden afdwalen in de oude duistere verwarringen. Hij, geroepen Godsrijk-koning, zijn ziel laten schommelen en slingeren van den eenen twijfel in het ander verdriet? Zooals de wagen nu zes maanden lang zijn

lichaam schommelt en slingert langs wegen, door die anderen voor hem gevonden, naar een doel door die anderen vastgesteld? Maar in wat voor bedwelming hebben ze hem dan weten te brengen, dat hij nu in pijn en benauwenis ontwaakt tot de waarheid van zijn toestand? Hij, die in deze zes jaren een man had moeten worden. En gisteren dáár, nu hier, dag aan dag al dieper, laf en lam zou wegzinken, als niet dit eenige, zijn hoop op Otton, zijn droom hem was bijgebleven.

Overhoeds wendt Siegbert zich tot Salapius: „Graag zou ik weten, hoe lang nog eer we in Metz zijn.”

Opgeschrikt uit zijn half slapen, half waken door de klem en kracht van die vraag, frazelt Salapius: „Metz? . . . hm Versta ik goed? Metz? Mag ik den koning opmerken, dat Metz niet ons doel is?”

De logge schaduw zakt in den hoek terug, maar Siegbert blijft recht naar hem toegekeerd, geërgerd door dit onverschillig antwoord.

„Hoorde ik heer Grimoald dan niet zeggen na ons oponthoud voor het noenmaal, dat dit de laatste afstand is van onze reis?”

„Gelukkig ja, we naderen het einddoel. Maar dat einddoel is Metz niet! Ik meende, dat de koning wist waarheen”.

„Zeker, heer Salapius, ik weet waarheen”.

vaart Siegbert op, plotseling zoo vastberaden dat hij hooghartig lijkt, „en ik verzoek u den majordomus te waarschuwen, dat we, zonder eenig verwijl meer, doorgaan naar Metz.”

Verbluft door Siegberts opleving, waaraan hij deze laatste maanden ontwend is, vezelt Salapius zoetsappig: „Gelukkig koning, dat er anderen zijn, die beter dan u zelf kunnen beoordeelen wat wenschelijk voor u is. Weet dan, dat de geneesmeesters voor uwe majesteit na deze vermoeyenissen volstrekte rust hebben voorgeschreven. En die is voor u in het rustige Palatiolum beter te vinden, dan in het rumoerige Metzser paleis.”

Strak is Siegbert hem blijven aanzien. Maar als verstond hij niets van z'n beweringen, herhaalt hij nadrukkelijk: „Ik verzoek u nogmaals, heer Grimoald te melden, dat we recht door naar Metz gaan.”

„Onmogelijk, koning!” zegeviert Salapius „de majordomus is naar gewoonte met zijn lijfwacht vooruitgereden, en ons minstens twee uur voor, dus niet in te halen.”

„Onnoodig een anderen weg te nemen,” spot Salapius meer en meer geprikkeld door Siegberts eigenmachtig doortasten „de weg naar Metz leidt immers langs het Palatiolum.”

Maar Siegbert heeft het wagengordijn op-

gelicht en roept de toortsdragers toe: „Waar zijn we?” Daar ze zeer verbaasd zijn hun konings stem te hooren zoo luid en levendig, duurt het even eer de drijvers, blij hem te mogen antwoorden, verward dooreenroepen: „Een uur van den Moezel”.

„En hoever van het Palatiolum?” roept Siegbert terug.

„Een uur, koning. Het ligt op den heuvelhoek vlakbij de rivier.”

„Hoever van Metz?”

„Zonder de rusten te rekenen,” — de naaste toortsdrager neemt het woord voor de anderen op — „een dagreis in den wagen.”

„Zóó ver?” Teleurgesteld laat Siegbert het gordijn vallen.

Salapius gnuift: „De koning hoort dus, dat hij het onmogelijke wil.”

„Ik weet wat ik wil,” weert Siegbert stug af. Met de armen over de borst gevouwen heeft hij zich in zijn hoek teruggetrokken, de tanden opeen, de brandende oogen star open. Alles wat er in hem woelt en gist wil hij onderdrukken met het harde zelfverwijt: „Immers eigen schuld. Waarom mijn wil laten gelden als het te laat is? Waarom zoo suf? Ik lafaard?” Neen, nu geen tranen. Hij is geen kind meer. Hij zal 't nu ten einde denken, dat hij overwonnen zou zijn onherroepelijk, verloren voorgoed, hij de

Godsrijkkoning, als hij niet, zonder eenig uitstel of versagen meer, vanavond nog zichzelf redt.

Is het niet bij Gods ingeving dat hij plotseling zoo duidelijk weet hoe? In Metz zonder eenig uitstel Remaclus tot zich roepen, Amandus' bode, den eenigen vertrouwbaren man, dien hij er nog kent. — Renula, de raadselachtige Renula, ééns gekomen en daarna nooit meer, heeft hem nu bijna twee jaar geleden toch zijn verzoek overgebracht, en al duurde het lang, omdat het telkens weer mislukte, eindelijk wist Remaclus de kans te vinden tot die heimelijke samenkomst in Salapius' afzijn. Remaclus, die hem na weinig woorden begreep, daar hij sinds zijn aankomst met Amandus' brief alles vermoedde, heeft hem allen bijstand beloofd, en bleef ook waarlijk waken en wachten. Bisschop Godon durfde dezen monnik van Solignac niet afwijzen, toen hij hem opname verzocht onder zijn levieten, om met hen te worden opgeleid tot de laatste wijdingen. Maar hoe vrouw Remaclus ook in Metz is gebleven, na dat eerste moeilijk veroverde onderhoud heeft Siegbert nog maar éénmaal zijn stem gehoord. In het laatste uur vóór het vertrek uit Metz, na de hoogmis in de paleisbasiliek. Terwijl hij zich van zijn altaarbank in den stoet ging voegen, rakelings langs de rij der

acoliëten, opeens die haastige fluisterwoorden langs zijn oor: „Na dit, het overige. Ik blijf en waak. Reken op mij”. In dat oogenblik begreep Siegbert, niet te mogen verblikken om niemands aandacht te trekken. Maar Remaclus' belofte is hem geweest wat een onverwachte windstoot is in een slaphangend zeil. Hij wist nu zéker, wat hij alleen nog maar vermoed had: Door Remaclus' toedoen een aandrang van Eloy, van Amandus en wellicht van Romaric tot zijn meerderjarigheidsverklaring, dien Grimoald niet durfde weerstaan. „Na dit het overige”. Siegbert begrijpt nu eerst, wat dit overige zal zijn: Remaclus straks, op zijn eerste verzoek, bereid zich te stellen aan het hoofd van de Godsrijkgetrouwen, die hem moeten verlossen van zijn marjordomus en zijn bajulus! O God ja, dat allereerst, om vrij te ademen en waarlijk te kunnen leven. *Libera me a malo.*

En dus... neen, niet als een dwaashoofd de drijvers bevelen: „Toch door naar Metz”. Geen opwinding, waarop straks — hij kent dat — onvermijdelijk een nog dieper inzinking volgt. Eerst zich zelf kalm bidden; te rade gaan bij God, en dan beslissen.

Een uur nog? Ja, hij hoorde wel over dat *Palatiolum*. Een van de alleroudste koningsburchten, ooit een Romeinsch blokhuis. Vlak

aan de Moezel. Dus in elk geval naderen ze de Moezel, zal hij de Moezel weerzien.

Het kost Siegbert moeite zijn aandacht te houden bij den psalm, dien hij bidden wil, zijn gebed van avond en morgen sinds den Pinkstermiddag in Fedolius' kluis. Deus in adjutorium, meum intende. Hoort hij de Moezel niet spoelen en ruischen door zijn bidden heen? 't Moet wel van vreugd zijn hem te zullen weerzien, dien stroom, den zijnen. Z'n kindertijd is die Moezel hem, zijn leven met Otton, die heerlijke opgang naar het Godsrijk. Als de Voorzienigheid hem juist in dit uur van beseffen en beslissen de Moezel laat weervinden, kan 't onmogelijk anders zijn dan om hem te beduiden: „Ziedaar je weg!“ De Moezel, qui movet in gentes molliter aquos, zooals Fortunatus dichtte, een koninklijke weg voorwaar. Voor hem de weg naar de bevrijding en het leven....

Door zijn verward bidden en denken heen, blijft hij toch helder en vast zien, wat hem te doen staat, de eenvoudige rustige zekerheid: „Geen woord meer tot Salapius, geen woord tot Grimoald. Maar dezen avond nog, wanneer heel het Palatiolum zal slapen, ga ik op weg langs den Moezeloever stroomopwaarts“. Een dagreis met den tragen wagen? Vertrekt hij dus omstreeks midder-

nacht, dan komt hij, te voet met de onvermijdelijke rustpoozen onderweg, zeker morgen vóór den avond te Metz. Eer bisschop Godons levieten de metten komen zingen op het hoogaltaar bij Sint Arnulfus' kiste. In de rij der monniken zal Siegbert meegaan als nieuweling — wie zou hem weggagen? — en Remaclus opzoeken in zijn cel. Daar met hem spreken. Onnoodig vooraf te bedenken, wat hij hem zeggen zal. Geestdrift zal vonken van hart naar hart; en hoog opvlammen zal de bezieling voor het Godsrijk, zooals die hem heugt uit zijn heiligste levensuren, de eenige ware, die hem het leven waard lieten zijn Schommelt de wagen al luier en luier? Of wordt hij zelf aldoor ongeduldiger? Dat is verkeerd. Hij dient zich te beheerschen, en alles in deze laatste uren nog te laten gebeuren zooals het gebeuren moet. Hij, die meer dan zes jaren lang zich liet meezeulen door Grimoald. God zij nu dank voor alle hartzeer dat hij er door leed. Want juist het zieke verdriet, dat hem uitputte en al dieper en dieper neerdrukte, bracht hem tot het verzet van nu, de noodzaak om zich zelf te redden ter wille van het Godsrijk. Zoo waren kwaal en pijn welbeschouwd de wakende genade Gods voor hem. Dat hij wetend en ziende zou blijven, om in dit

uur, juist nu en hier bij de Moezel, te ontwaken tot zijn wil.

Opzij in den duisteren hoek, een schuddende schimmige logheid: dat is Salapius, de duttende Salapius. Hoe genoeglijk zelfvoldaan zal die zich voelen, nu hij het onnoozele koninkje weer tot zwijgen bracht! Maar wat kan hem Salapius eigenlijk nog schelen? Nu Siegbert III en Remaclus zich aan het hoofd zullen stellen van al wie in Austrasië edel denken en goed willen: een Godsrijkleger!

Koortsig door zijn fellen wil zoekt Siegbert scherpziende naar aanhangers, naar mogelijkheden. En nu eerst beseft hij hoe vervreemd hij is van de wereld buiten de kooi, waarin Grimoald hem liet versuffen. Wie zijn z'n vrienden nog, wie z'n vijanden? Wat gaat er om in Austrasië? Is het in die zes jaar wellicht verbrokkeld in honderd en meer kleine rijken, elk landgoed der grooten, elk klooster een rijk afzonderlijk, in heimelijk verweer tegen Grimoalds onaanrandbare overmacht? Vervaagd en verloren alle gemeenschappelijk ideaal, zelfs dat om Austrasië zelfstandig en machtig te zien onder de koninkrijken? Terwijl van het Godsrijk alleen Siegbert nog droomt; misschien ergens Otton, als hij nog leeft op aarde; misschien de laatsten van Austrasiës heilige mannen: Amandus, Eloy, Romaric, maar dan treurend om

hun bedrogen hoop Alles omdat Siegbert, o schande, o smaad! zich laf liet overheerschen door dien handlanger van Satan Moest hij zich zelf eigenlijk niet geeselen tot straf?

„Alles is trouw te zijn, sterk door trouw te zijn!” En hij zal! Niet meer door droom, maar door daad, de sterke, de verlossende daad, tegelijk zijn boete, tegelijk zijn gebed om kracht en volharding.

Zwaarder bolderen de raderen, trager ~~en trager~~ sleepen de ossenhoeven, schuifelen de drijversvoeten. Maar de zweepen klappen door de lucht, dringender wordt het „hot” en „vort”: Siegbert kent dit. Ze klimmen en naderen

„In alles erken en waardeer ik uw goede zorgen, heer Leudastes.” Siegbert verlangt naar het einde der plichtplegingen, waarin de slotvoogd zich uitput, sinds hij met zijn fakkeldragers zenuwachtig handenwrijvend en hoofdknikkend op het voorplein van het Palatiolum den ossenwagen tegemoet kwam. Almaar verontschuldigen over den vervallen toestand, den al te armoedigen eenvoud van het huis, zoolang vergeten door de vorsten van Austrasië en nu plotseling door den jongen koning in een eere hersteld, die het sinds koningin Brunehilde niet meer kende.

't Was op het voorplein een verward rumoeren geworden van af- en aanloopen, van lossen, uitspannen, aftuigen; rollen en roepen, al het geroes van een thuiskomst en een toerusting tot lange rust.

Intusschen ving het avondmaal aan in de laaggezolderde houten sala, die de achterzijde van het plein afsluit. In het onzekere licht der ééne hanglamp zat Siegbert tusschen den slaperigen Salapius en den aldoor even onthutsten slotvoogd, uit wiens aftandsch frazelen hij heeft begrepen, dat Grimoald vòòr den avond hier aangekomen zich ter ruste begaf in de vertrekken van den slotvoogd zelf, naast de sala, haastig door zijn lijfknechten voor hem ingericht.

„We brengen u veel last en ongerief”. Siegbert kreeg aldoor meer medelijden met den oude in zijn valen tabberd, die doovig maar voortmurmelde, en knikte, knikte met opgeschrikte oogen, een eenzame, die het Palatiolum natuurlijk niet anders beschouwde dan als zijn eigen veilig thuis, en nu zóó overvallen werd. Maar voorzichtig verzweeg Siegbert de bemoediging, die hem toch op de lippen lag: „'t Zal niet voor lang zijn, dat we uw rust verstoren”. Geduldig en voorzichtig zweeg hij, wachtte hij, zich geruststellend met de zekerheid, dat met elken ademtocht het uur, zijn uur, immers naderkwam.

Dat Grimoald zich reeds had teruggetrokken, dat Salapius zoo suf en stom telkens weer knikkebolde, dat de slotvoogd zoo oud was — alles hielp mee. Zooals hij trouwens kon verwachten, sinds de Voorzienigheid zelf hem zijn besluit ingaf.

Geen enkel uur in de zes jaren zonder Otton heeft Siegbert zich zoo kalm gevoeld, bijna gelukkig. Kon hij dien armen overrompelden Leudastes toch maar iets goeds doen of zeggen tot zijn troost! Maar meer durfde hij niet wagen, dan hem zoodra mogelijk zijn wensch te kennen geven tot slapen gaan. Salapius stemde dadelijk gretig in.

Twee toortsdragers voor, twee achter, hij tusschen Salapius en Leudastes, de zaal uit. Het rumoerde nog na in het wachthuis bij den ingang en onder de haastig opgeslagen tenten aan den rand, waar nog kleine olie-pitten pinkten. Schuins het plein over gingen ze naar den toren, een logge blok schaduw onder de sterren, de buitentrapp op, aan wier voet de toortsdragers standhielden, hun fakkels hooger heffend.

„Ziehier van ouds het koninklijk verblijf”. Bedeesd wees Leudastes boven aan de trap de eerste torenkamer in. „De heer majordomus wilde geen afbreuk op de traditie. Al lijkt het u, koning, door het laag gewelf misschien te veel op een kerker”.

„Het lijkt me beter, dan ik durfde hopen!” lachte Siegbert vroolijk, want hoe blij was hij om die hem zoo gunstig gelegen afzonderlijke torencel, met de vrije buitentrapp naar plein en uitgang.

„Voor den heer bajulus zijn dezelfde vertrekken op den tweeden omgang in orde gebracht”. Bemoedigd door Siegberts bijval wees de goedige grijsbaard hem bezig de uitgangen naar bad- en werkkamer, en vertelde over het uitzicht bij dag van de borstwering het Moezeldal over. Onverschillig aan den deurstijl leunend was Salapius lodderoogend blijven toezien.

„Een verzoek, heer Leudastes, geen wachter op den omgang of bij de trap. Het minste gerucht stoort me”, wist Siegbert den oude in 't omkeeren ongemerkt toe te voegen.

„Zooals de koning gelieft te bevelen”. Met een breed handgebaar voorkwam Siegbert verdere plichtplegingen. „Nu aan u en allen een goede nacht”. Nijgend en zwijgend trok Leudastes zich terug na dien laatsten groet van z'n koning, voorzichtig het zwaar deurgordijn achter zich dichtschuivend.

Een korte poos hoort Siegbert nog voetgestommel, op Salapius' verdieping even nog wat gemompel, dan Leudastes behoedzame stappen de trap af, het plein over.

Midden in de cel staat Siegbert, de armen

overeen in de plooiën van den grijzen mantel, den blik naar het sterrevlammetje der kleine koperen olielamp in de muurnis. Hij wacht. Hij houdt den adem in om te luisteren, hoort niets dan het steeds luider aangaan van zijn eigen hart.

„Tot middernacht? Nog twee uren zoo? En alaan alles opnieuw overdenken — hij kent zich zelf — om misschien weer tot twijfel en onmacht te komen. Terwijl nu, in dit oogenblik zelf, alles hem stuwt en trekt om te gaan, meteen, zonder eenig verlet of getalm. . .

Reeds is hij op den drempel, en zonder zelfs nog te luisteren of alles veilig is, glijdt hij langs den muur de trap af, snel en doelvast het plein over naar den uitgang. Toch even een waakschen blik naar het wachthuis bij de palissade, waar gelach van velen een brallende soldatenstem overdreunt. . . . En opnieuw zegt Siegbert zich dankbaar: „Het is duidelijk Gods wil, dat ik ga. Daarom zijn hier geen wachters of poorten of grendels”.

Achter het hek in de ompaling opent zich de weg omlaag onder de hazelaars als een duistere wulselgang, die hem veilig opneemt. Eer het te gissen, staat hij voor de Moezel. Want dit is waarlijk levend water, dat hij hoort spoelen en ruischen; hij ziet den zwarten weerglans onder den dunnen nevel, die hooger

dan zijn hoofd schijnt weg te drijven naar de sterren. En toch is 't zóó duister, dat hij zich in het oevergras moet neerlaten om met de hand te voelen naar welken kant het water stroomt. Als hij 't weet, neemt hij zijn weg tegen stroom op. Naar Metz.

Soms warren zijn voeten in een dorenstruik of moet hij zich door wilgenboschjes, door hooggeschoten pijpkruid heenslaan; dan weer struikelt hij over kuil of steen. Want een gebaand pad is er niet. Maar de nevel stijgt aldoor ijler. De sterren worden aldoor lichter, en lichter spiegelt het water haar getintel, vonken en schampen van glans, als dobberden er gouden schilden. Vaster wordt Siegberts stap. Hij ademt diep, voelt zich Forscher en lichter tegelijk. Eindelijk, eindelijk de druk van hem af! Hoe kon hij jarenlang dragen wat zoo zwaar was, en toch met één wil bleek af te wentelen? God dank voor den wil eindelijk gevonden, voor de daad eindelijk gedurfd. God dank voor de Moezel, eindelijk weer de zijne! De Moezel en hij! Kracht waait hem aan met haar koelte; nieuwe jeugd en vreugd met dien waterfrisschen geur. Nog nooit, levenslang nog niet, is hij zoo vrij en blij geweest. Want wel was hij, bij Otton een vrij en blij kind, maar zonder te onderscheiden wat zoo mild zijn eigen was als de lucht, die hij

inademde, als het zonlicht, dat hem toestroomde.... Nu heeft hij ontbeerd en geleden, en weet daarom wat vrijheid en vreugde is. Dit? Dit geluk van nu! Plotseling zich toch een man te voelen, toch een koning.

In een diepen doortonenden roep jubelt hij 't uit.... En lacht in den eenzamen nachtschemer verwonderd om zijn eigen eerste onbeheerschte jongensvreugd. Waarom die bedwingen? De wanden van zijn hart zouden breken door den drang, als hij niet riep, weer en over zijn roep eerst zonder woord, een groet dan den grondeloozen nacht in, de slaapverzonken landen over, naar Otton: „Het Godsrijk komt!“ Want Otton, waar dan ook, Otton zijn ander en beter ik, heeft door zijn bidden voor hem van God de kracht verkregen tot deze zelfverlossing.

Siegbert begint te vergeten, dat hij almaar verderloopt. Aan wat achter hem ligt, denkt hij evenmin als aan wat vóór hem komt. Er is niets meer dan de Moezel, die hem tegenstroomt, die hem doordringt met haar eigen jong leven, een stuwkracht die van zelf den weg vindt naar het doel van God. Wonderlijk voelt hij zijn wezen meer en meer vereenzelvigd met dien stroom, en hij zingt door den nacht, zingt met den stroom mee één lied: „God is de sterke, God de trouwe. En wien God riep, verlaat God niet.

Alles is trouw te zijn, sterk door trouw te zijn”.

Tranen vloeien hem over het gezicht. Hij voelt het niet. Hij loopt en zingt in een duizel, alvoort onder de sterren, uur na uur.

Tot hij van uitputting neervalt zonder het te weten, midden op het oevergras, en met het hoofd op den arm droomt, dat hij aldoor nog verderloopt, aldoor loopt en zingt en de Moezel hoort stroomen door de suizelende nachstilte heen. Peppelbladers zwaar van nevelruig dwarrelen op hem neer.

Na opnieuw geduldig luisteren: „Komt dat oud wijf nog niet?” begint Grimoald de druilig duistere sala op en neer te stappen, de tanden in de onderlip, om 't niet uit te brieschen tegen de twee schilddragers bij den ingang. Doodstil als uit brons gegoten staan die te staroogen in den herfstregen. Wat hebben ze er mee noodig, dat die hondsche Salapius hem zoo ongehoord lang laat wachten? Waar blijft die vadsige wijnzak, die slaafsche kruiper met z'n slangenooogen, juist nu voor hém elk kwart uur er één is?

Wekenlang heeft Grimoald zich zelf beloofd, vandaag vóór den noen op Lauriacum te zijn. En 't moet en zal! Vijf maanden geleuter, half Austrasië door. Overal in naam en aanzien toch maar de tweede, de dienaar van den Merovinger... Is 't wonder, dat

hij naar vergetelheid snakt, naar een nieuwen geluksdroom op het zalige Lauriacum in Renula's armen? Genoeg nu voorloopig met het koninkje! Dit komend winterhalfjaar werkt de laatste dressuur nogwel na. Mak als een lam is het koninkje, sinds het z'n zin kreeg, en de afgedwongen meerderjarigheid hem zoo tegenvalt, omdat het de eigen onmacht nu eerst goed leert beseffen. Oef! dat zeuren met de scriben en notarissen, en dat zeulen met den Frankenafgod in den ossenwagen!

Vernieuwen wil Grimoald zich aan dat andere, het bloedeigen nevenspel in zijn groot levensspel. Meer dan ooit trekt hem dit, nu hij ondanks al z'n doorzicht niet kan gissen wat er van geworden is, sinds hij 't moest overlaten aan het onbestierde lot. Renula, zoo vervreemd voor en na de geboorte van hun kind, werd ze weer wat hij maakte van de schuwe boschnimf: de speelsche bekoring zelf, heel en al wuft-beweeglijke gracie, geest van zijn geest, zijn schepping? Zooals hun zoon tweemaal zijn schepping moet worden, deze eerste der Grimoalders, erfgenaam van de kroon, die zijn vader met zooveel zelfverloochening en geduld verovert. Misschien is 't nu, na een jaar, al te bespeuren of die zoon belooft ooit zulk een vader waard te zijn, deze Childebert. Onder groot vertoon liet hij hem te Metz doopen,

met dien Merovingernaam als sleutel tot het Frankische volkshart, ter verzekering dat hij, ook bij de gunst hunner volken, de voortzetter zal zijn van z'n vaders heerlijke toekomst als keizer van het Westen..

„Salapius?" Gespannen hoort Grimoald naar den naderenden voetstap. „'t Zou waarachtig tijd worden", bijt hij den schuw binnenglijdenden bajulus toe.

„De doorluchtige heer koning-regent verontschuldige mij". Salapius heeft den doornatten kapmantel schichtig tegen den wand geworpen en buigt plechtig, met de rechterhand op het hart. „Ver van mij te vermoeden, dat de heer koning-regent mij al zoo vroegtijdig zou ontbieden".

Ongewoon vlug en zenuwachtig praat Salapius, toch angstvallig lettend op de aansprekingen, daar hij zijn heer even razend van drift zag worden, toen hij hem na Siegberts meerderjarigheidsverklaring met „onderkoning" wilde aanspreken, als in 't begin wanneer hij hem bij vergissing soms major-domus noemde.

„Vergeet niet", snauwt Grimoald „dat ik je op elk uur van dag of nacht tot m'n beschikking wil hebben. Daarvoor betaal ik je met je onverdiend eereambt en je lui bestaan, En nu ter zake. Dezen morgen nog, aanstonds, rijd ik naar Metz. Voor korter

of langer, dat doet er niet toe. Dus ga ik het koninkje in jouw hoede hier achterlaten. Vat de studie weer op met hem, let vooral op de voorschriften van de geneesmeesters, en laat hem voor de rest maar suffen zooals hij gewend is”.

„Inderdaad, heer koning-regent”, wil Salapius volgens zijn welbeproefde gewoonte vleierend en tegelijk wijsgeerig gaan betogen, „het is merkwaardig juist gezien voor uw doel: droomen zonder daden laten den geest even ver verdolen als daden boven de kracht”.

„Ik verzoek je, demp je stem, als wij hier handelen over staatszaken”. Nooit ergert Grimoald zich meer dan wanneer die gifttong over doel of bedoelingen spreekt, helaas tot den grond doorzien door dezen vuigaard, dien hij, hoe omzichtig ook, wel in zijn staatkunde moest inwijden.

Op den zijuitgang toestappend noopt hij den even gehaten als onmisbaren trawant met een kort hoofdgebaar hem te volgen in het vertrekje, waar hij den nacht heeft doorgebracht, Leudastes' slaapcel.

„Dus: boeken, boeken, een overmaat van geleerdheid met de noodige wijding, om de scha in te halen na zooveel maanden rondtrekken en verwaarloozing. Overigens, je zult hier een goeden bondgenoot vinden: de verveling”.

„Bewonderenswaardig scherpzinnig gezien”, waagt Salapius weer eens met z'n zoetsten glimlach. En ditmaal onverhoopt met beter uitwerking. Welvoldaan streelt Grimoald met de vingertoppen langs de fijne gladgeschoren kin, en in milder toon gaat hij voort:

„Maar het allerge wichtigste, dat ik je op 't hart wil drukken: ons koninkje dient hier heel bijzonder nauwlettend bewaakt. Dat ik na rijp beraad toch het Palatiolum koos voor zijn winterverblijf, 't is alleen omdat ik zelf, van Metz en Lauriacum uit, geen der andere koningsvilla's binnen een dagreis kan bereiken. Maar 't heeft ook z'n bezwaar en gevaar, dat 't zoo dicht bij Metz ligt. Je verstaat dat: te dicht bij Metz en evengoed te dicht bij Trier, dat we niet bijzonder waakzaam zouden zijn. Want nergens ben ik eigenlijk nog volop zeker van priester en volk, zooals je weet”.

„Ik weet, dat u wint met de week, dank zij uw beleid”. Salapius verademde, nu Grimoald, zonder 't blijkbaar weer zelf te weten of te willen, zich van z'n drieste hoogheid gaan liet in een vertrouwelijkheid, waaraan hij ondanks zich zelf behoefte schijnt te hebben. Misschien om in woorden uitgezegd al dat heimelijk zinnen en spinnen van zijn toeleg als tastbare werkelijkheid te

zien, in z'n tasten naar telkens weer nieuwe vondsten en proefnemingen.

„Had ik Lotar nog maar in plaats van jou!” verzucht Grimoald „met hem was ik sindslang waar ik zijn moet. 't Gaat al te langzaam, en dat is gevaarlijk. Want afgunst broeit kwaad en verraad uit, als er te veel tijd aan gegund is. Ik kan je de grooten op m'n vingers bijtellen, die met leede oogen mijn wassenden luister zien. En vergeten we niet, dat andere zoodje: Amanandus en zijn aanhang, de heiligen! Die zitten me nog erger dwars, juist omdat ik ze ontzien moet wegens hun invloed op het volk”.

„Daar tegenover staan de nieuwe bisschoppen en de priesters, die ze aanstellen”, diep gelukkig is Salapius over deze nieuwe reddende wending; om ze te gebruiken en zooveel mogelijk tijd te winnen, zoekt hij breed uit te wijden. „Voeg daarbij de hertogen van de vasalstaten, die zich zelfstandig voelen onder uw grootmoedig bestier, dat meer voordeel verwacht van hun dankbaarheid dan van afgeperste schattingen. En dan vooral, de altijd hechtere band met Heraclius' opvolger, een bondgenootschap, waaruit de nieuwe tijd heerlijk gaat geboren worden. Dank uw zeer wijs doorzicht, zooals het alleen den allergrootsten eigen is”.

„Zou je meenen?” Gestreeld ziet Grimoald

zijn bewonderaar aan, zich zelf zeggend dat er toch veel goeds schuilt in dien gewilligen satelliet, wiens kalm maar diep verstand eigenlijk wel ruim opweegt tegen z'n trage deftigheid en ijdele verwijving. Zeker, hij, Grimoald, weet z'n mannen te kiezen. „Wijs doorzicht, beweer je?”

„Fijn vernuft, zou ik 't kunnen noemen, maar dit zegt al evenmin genoeg”.

„Je bent een woordzifter, Salapius”.

Salapius lacht verheerlijkt. Hij, die hier het gesprek met dezen heerscher beheerscht, dezelfde die tevoren twee uur lang door den ochtendregen liep te zoeken als een rade-looze? „Siegbert kwijt!” Nog nooit is hij zoo schoorvoetend zijn heer en meester genaderd. Een leugen viel er niet te verzinnen om hem dit onbegrijpelijk verdwijnen te verklaren. En wat, als die heethoofd hem in een vlaag van razernij wegjaagt? Nog altijd en bij alles voorzichtig, vooral voorzichtig, om dit te voorkomen. Des te voorzigtiger nu na zes jaar uitharden de glorie toch wel langzaamaan zal dagen. Nog eerder wellicht dan hij durft hopen, als het ongeduld op een mooien dag 't wint van Grimoalds eigen voorzichtigheid, die enkel lafhartigheid is. Want hij, de deemoedige Salapius, kent maar al te goed de vooze kern van Grimoalds'opgeblazen trots. Maar begrijpt

meteen, hoe zoo iemand het tóch klaarspeelt voor de massa te schijnen wat hij schijnt, deze waarlijk mooie man, zóo mooi en zóo rijk en zóo zelfbewust dat hij de oogen verblindt. Salapius kan dat waardeeren, wenscht niets liever dan dat na te volgen, en zal het navolgen als patriarch van het Westen, wat minder rijk en ijdel misschien, maar honderdmaal handiger, daar alle onbesuisde drift verre van hem is.

„Siegbert?” gerechte goden, dat lange zwijgen had niet tusschen hun praten mogen sluipen. Noemde Grimoald daar, afgedoold van z'n eigen voortreffelijkheid, Siegberts naam? „U zegt, heer koning-regent? Als ik goed verstond — verschoon mijn verstrooing — vraagt u mij?” . . .

„Ik vroeg je”, hervat Grimoald ongewoon geduldig, in denzelfden vertrouwelijken toon van zoeven, alleen de stem nog behoedzamer gedempt: „aan jou, die elk uur van den dag bij Siegbert bent...”

„Ja zeker, ja, nu u 't herhaalt, begrijp ik niet hoe 't mij zoojuist ontging...” Grimoald wuift verdere verontschuldigen met een lankmoedig handgebaar af, en gaat voort: „of je ooit iets ontdekte in ons koninkje, anders dan gewoon, hoe zal ik 't noemen, iets niet meer van zijn natuur, een geheimzinnige kracht...”

Grimoald spreekt aarzelend, maar wil de gelegenheid niet laten voorbijgaan, nu 't zoo gemakkelijk viel te beginnen over wat hem telkens weer plaagt als een angst tegen beter weten in. Eer 't hem belemmeren zou in z'n durf, moest 't hem van het hart. Z'n eigen woorden doen de belangrijkheid er van al verschrompelen. Maar hij wil en moet nu voorgoed over dien onzin heen. En daarom verder met wat hij aanving! „Zie je”, tast hij voorzichtig, „ik vrees soms, dat hij meer weet en ziet dan wenschelijk is; en wilde weten of jij daar nooit iets van merkte. Ze hebben in z'n kinderjaren wel gepraat over z'n uitverkiezing. Al zijn de verwachtingen nu wel genoeg bedrogen, ze konden hier of daar nog voortleven. Zoo iemand als hij... een trouw Christen zou zeggen: leeft in verstandhouding met den hemel. En dan helpt hem een Almacht. Hij is nu twintig geworden...” Grimoald verwacht zich in zijn bespiegeling, die hem zelf onklaar is, omdat hij nooit hierover durfde doordenken. Nu weer bekruipt hem duistere herinneringen aan voorbije beschaming en nederlaag, die hem wee maken.

„'t Valt niet te ontkennen’, beaamt Salapius omzichtig, daar hij zijn meesters voorhoofd zoo zwaar bewolkt ziet „het koningschap is den Merovinger ingeboren als een

taaië zielskracht en heel moeilijk te buigen". 't Is hem bangelijk te moede, nu Grimoalds vraag uitspreekt, wat hij zich zelf nooit bekennen wilde en ten slotte verklaarde, zooals hij 't Grimoald nu verklaart.

„Och wat!“ valt Grimoald plotseling uit, die z'n openhartigheid verwenschte, zoogauw Salapius' stem hem tot de werkelijkheid van het oogenblik terugbracht. „Gebroken moet dat koningschap. En genoeg nu. Haal hem hier voor het afscheid. Ik heb nog de noodige vermaningen voor hem op het hart“.

Onthutst schuifelt Salapius achteruit bij dien allerminst verwachten omdraai: „Zooals de heer koning-regent verlangt. Al geef ik hem te overwegen, dat ik om tijd voor hem te winnen, heel goed zijn afscheidswaarden aan den koning zou kunnen overbrengen“.

„Geen denken aan, persoonlijk wil ik hem nogeens zien en spreken voor m'n vertrek. Om me te verzekeren hoe het voor 't oogenblik met hem gesteld is, geestelijk en lichamelijk“. Grimoald begrijpt heel goed, zich enkel te willen overtuigen, hoe onzinnig toch z'n telkens weer opduikend bijgeloof is aan dat wonderbare in het koninkje. Maar wacht zich wel, verder nog iets van zijn redeloosheid te verraden. En als Salapius onzeker achteruitschuifelt, het gordijn frommelt tusschen

de vingers en keelschrapend waagt: „Zou 't niet beter zijn hem te laten? Te veel opwekking houdt hem te levend"... Grimoald aan 't brieschen: „Ga, gebied ik je! Zou ik niet weten wat te zwijgen, wat te zeggen om hem tam te krijgen? En nou spoed alsjeblieft! M'n paard staat gezadeld”.

Salapius, die zich reeds omwendde naar den drempel, meent opeens de uitredding te vinden: „Ik vrees”, hij keert op z'n schreden terug, den wijsvinger geheven „of liever ik weet zeker, dat uw doorluchtigheid te lang zou moeten wachten. De koning was zooeven niet in zijn vertrekken”.

„Je haalt me den koning hier, zeg ik je”, stuift Grimoald op. „'t Lijkt wel of je me Siegbert verdonkeremanen wilt. Niet in z'n vertrekken? Onzin. Je haalt hem”.

Salapius is al weg, zonder mantel den regen in, in z'n angst z'n twee uren lang vergeefs omzoeken te moeten bekennen, z'n speuren en snuffelen als een jachthond, in en om het Palatiolum, alle wegen af, den berg op, het bosch door, de Moezel langs, nadat hij Siegberts bed onbeslapen vond en niemand iets zag of wist van den koning. Alleen de hoop nog, dat de vermiste op het laatste oogenblik toch is komen opdagen. Gejaagd draaft Salapius waggelend op z'n korte beenen naar het wachthuis.

Bellatoren, kamerlingen, drijvers én slaven scholen daar in den grauwen morgen samen om heer Leudastes en de twee geneesmeesters. Ze mompelen ontdaan, de hoofden bijeen. Sommigen kijken uit. Anderen drentelen verwachtend het hek door.

„Nog niets?” komt Salapius aanhijgen. Ze heffen de leege handen, schudden het hoofd, halen de schouders op, en Salapius staat paf stil en slaat breed de armen uit. „En de majordoom vraagt naar hem!” de stem verstikt hem in amechtigheid.

„We zijn zelfs in de kelders geweest. We hebben geroepen. De honden laten rondrennen. In geen hoeken of kanten iets van hem te bespeuren”. Eén voert het woord. De anderen kijken hem en Salapius aan, dof en bedrukt. De eerste schrik is tot argwaan geworden. Ze willen elkaar gaan vertellen over de kwade lotgevallen en de rampen der Merovingers. Hoe er een noodlot lijkt te rusten op het geslacht: telkens immers weer bloed, bloed en rouw. De zonen van Clovis moordden elkaar onderling uit Brunehilde en Fredegonde moordden en en lieten moorden als helsche harpijen. Maar wie zou Siegbert kwaad willen, die de zachtmoedigheid zelf is?

„Alleen de hel, omdat hij heilig is”,

mompelt er een. De anderen zwijgen dan, dieper ontdaan.

„Is er soms een klooster in de buurt?” vraagt Salapius aan den slotvoogd, alsof hem plotseling een licht opgaat.

„Niet tusschen Trier en Metz”. Leudastes wil zich al gaan beklagen over den verren kerkweg, dien hij heeft af te leggen; maar Salapius slaat zich met de vingers tegen het voorhoofd. „Metz zeg je, Metz! Ik voelde dat ik op 't spoor kwam. Natuurlijk, naar Metz is hij gegaan! Hij moest en zou naar Metz gisteravond”.

„Da's waar”, roept de eene drijver al even opgelucht als Salapius „de koning zelf vroeg ons uit den wagen over den weg naar Metz”.

„Hij, die nog nooit iets over den weg gevraagd had”, bevestigt een toortsdrager.

„Wel zeker, zeker!...” Salapius zou wel dansen, nu z'n onrust over is. „Zeg op, z'n paard of een van de paarden is misschien ook weg?”

„De paarden zijn geteld. Geen te weinig. De schimmel van den koning is er ook”.

„Zou hij dan te voet?...” twijfelt Salapius. Innerlijk is hij echter al overtuigd: „Zoo 'n stijfkop! Toch z'n wil doorzetten!”

Maar waarschuwend wordt er gekucht, worden er porren gegeven. De een na den

ander verstomt eensklaps. Verschrikt ziet Salapius den kant uit, waarheen aller oogen zich wenden. Grimoald komt met groote stappen op hen af.

„Zeg niets”, mompelt Salapius tusschen de tanden „ik zal...” En hij treedt uit de groep met z'n zwierigste buiging den major-domus van terzijde tegemoet.

Met het hoofd in den nek, vlammen in de oogen, schreeuwt Grimoald hem toe: „Ik wil weten en onmiddellijk, wat dat hier beteekent. Ik duld geen achterbaksch gekonkel. Zeg op. Wat sta je hier te zwetsen?”

De brutale stem zweept Salapius op, en even woedend raast hij terug, alle onderdanigheid vergeten: „Wel alle goden! Is 't soms mijn schuld, als de koning zich dwaze dingen in 't hoofd haalt? En verbaast u dat nog? Hij is er vandoor, heer koning-regent. Daar weet u 't ineens”.

„Weg?” schrikt Grimoald. En meteen een toon lager: „Wat wil je zeggen?”

„Weg is weg. Te voet liefst. Misschien van gisteravond. Want geslapen heeft hij niet op z'n bed daarboven. Al wat ik weet, is dat hij gisteravond in den wagen koppig dwong om naar Metz te gaan”.

„Heer Salapius volg me”, beveelt Grimoald, haastig omwendend in z'n angst, dat de opgewonden bajulus hier nog meer te veel

gaat zeggen. Hij zelf is z'n drift weer meester. „Wacht hier tot nadere bevelen”, gebiedt hij de groep vluchtig maar oppermachtig. En hij noopt Salapius mee te gaan het plein over. „Mond dicht, versta je? Wat ben je toch een oud wijf, ba, wat een wauwelaar! Bij al die ooren”. 't Komt er met grauwen en snauwen uit, terwijl hij met fiere hane-stappen hoog opgericht zich weer groot voelt naast den verdeemoedigd meedribbelenden bajulus.

Zoo diep mogelijk de slaapcel in voert hij Salapius, die na z'n vermetelheid daar bibbert en verbleekt, toch boos over de bestraffing, maar aldoor met de vingers van eene hand trekkend aan de vingers van de andere hand. Al z'n ringen blinken, z'n tanden schitteren in den kroesbaard, terwijl hij Grimoald afwachtend aankijkt. Z'n laatste verweer heeft hij maar ingeslikt, vast besloten den ander verder naar hartelust te laten schelden.... 'n Man die vooruit wil in de wereld, kan immers nooit voorzichtig genoeg zijn. Hoe kon hij dat ook maar één oogenblik vergeten?

Met de armen overkruis ziet Grimoald hem aan, afwachtend hij ook, verachtelijk hem peilend. „Allo, wat heb je nu te vertellen?”

„Niet meer, dan ik alleen maar gis. Siegbert is te voet naar Metz”.

„Om wat uit te voeren?”

„Wie kan weten, wat hij er zoekt? Hij schijnt ondersteld te hebben, dat we van Reims naar Metz teruggingen. Dat werd me gisteravond eerst duidelijk. Hij had weer een van die altijd zeldzamer vlagen van verzet. U kent dat wel van vroeger. Naar het oude beproefde voorschrift heb ik hem gehoord. Verder zweeg hij stil. Maar schijnt, toen de kans schoon was, ontglipt te zijn. Waarom? Dat zullen we moeten uitvorschen. Want, u voelt dat zelf ook, gewoon is hij niet, het koninkje. Hij zou ons over 't hoofd kunnen groeien, zonderdat we er erg in hadden”.

„Spaar me je beschouwingen. Het eigenlijke is dus, dat volgens je veronderstelling Siegbert te voet op weg is naar Metz”.

„De eenige menschelijke mogelijkheid.”

„Goed. We nemen dan het zekere voor het onzekere. Want van alle menschelijke mogelijkheden moet eerstens deze ééne hem onmogelijk worden gemaakt. In Metz mag Siegbert in geen geval belanden.”

Verbluft door Grimoalds bezadigdheid knikt Salapius ijverig instemmend.

En zakelijk tast Grimoald door: „Dus jij blijft hier met de geneesmeesters en Leudastes

zijn terugkomst afwachten. Heel de rest van de mannen wil ik tot m'n dienst. Met hoeveel zijn ze?"

„Een zestig samen, uw lijfwacht meegeteld.”

Dan zullen er twintig groepen van drie gaan, langs twintig wegen naar Metz. Ik met drie van m'n wachters. Allen te paard.”

„Uw doorzicht is waarlijk ontzettend.”

Bij deze kalme plannen begon Salapius te begrijpen, dat de berekenende Grimoald zeker weer een of ander voordeel voor zijn doel hoopt van Siegberts vlucht.

„Ik val je dus weer eens mee?” snuift de majordomus smalend. „Misschien nog meer als ik je zeg, zoo goed als zeker te weten, dat ons koninkje, is hij waarlijk op weg naar Metz, langs de Moezel is gegaan. Dat ligt in z'n dwependen aard, den weg langs den stroom te nemen.”

„Tegen stroom op,” toont ook Salapius z'n menschenkennis.

„Ik neem dus zelf met m'n drie ruiters den weg langs de Moezel. En blijkt m'n veronderstelling juist, dan is de vluchteling vóór den avond hier terug. Zorg jij intusschen dat z'n kooi beter afgesloten blijft. Want, versta me goed, voor 't laatst zoo iets! Heel een dag verlies voor me! Dank je voortaan.” Weg is Grimoald. Ondanks z'n laatste gesputter, goed geluimd alsof hij op jacht gaat.

Midden in het slaaphokje staat Salapius daar alleen, genoeglijk de duimen over elkaar kringelend, tot het roepen en rennen, het hoefttrappel vòòr den afrit buiten gedaan zal zijn. Hij knipt met de oogen in het trieste daglicht, dat uit de sala door de gordijnreten druilt.

„Koninkje, ik gun je deze eerste en laatste uren van vrijheid,” denkt hij wezenlijk week gestemd in z'n opluchting. „Je bent ze waard, omdat je ze zelf zoekt. Er steekt iets in je, dat ik vereer, maar dan ook echt vereer, zooals ik 't Grimoalds uiterlijke schittering doe. Eigenlijk, ik hou van je. Alleen, je zit ons in den weg. Onze opgang hangt van jouw ondergang af. En toch hou ik van je, en zou ik je missen naast me. Boeiend is het, temmer en waker te spelen over zoo'n koningsjong als jij . . . Arme welp, dien Grimoalds klauw straks weer in Salapius kooi terugzet! Hoe de kooitralies zouden buigen als riet en je doorlaten, wanneer ik werkelijk van je verwachten kon, dat je hem aanvloog en den strot afbeet, je tiran; en voor me zelf van jou durfde hopen wat ik van hem hoop . . Maar ik weet te goed, koninkje, dat je niets voor me over zou hebben; dat je me haat in je trots, die honderdmaal sterker is dan de trots van den trotschaard Grimoald . . . En daarom moet Salapius zich nog een tijd-

lang laten knechten en jou mee doodkwellen . .”

De veerman ligt op de knieën én rakelt in het takkenvuur, dat de hut vult met zerpen winterrook en schaarsche warmte. Langs de kleiwanden, tegen de lage zwarte vlieringbalken waartusschen het hooi franjelt, speelt rood en goud de vlammenweerschijn. De vrouw roert in den ketel boven het vuurtje, brij van geitemelk en boekweitmeel.

Op de stroowisschen in den hoek ligt Siegbert dicht gewikkeld in veermans zwaren mantel. Nu de twee verdiept in hun gezorg voor hem eindelijk even zwijgen, hoort hij nog aldoor den regen buiten. 't Plast en lekt om de hut heen. „Regen, die me in een webbe ving, Gods webbe? Omdat ik neerviel in mijn opgang?” Week en wee zou hij met het hoofd in den arm verborgen kunnen schreien als een bedroefd kind.

„We laten je niet verdergaan, vóór het opklaart”. Veermans stem weerhoudt hem er van zich zelf over te geven aan z'n weekhartigheid.

„Vóór den avond moet ik in Metz zijn”. Plotseling ontrust door het tijdverlies wil Siegbert zich oprichten, maar zóó dicht dekten de goede menschen hem toe, dat hij bij de eerste poging terugzinkt.

„Waarom toch vóór vanavond in Metz,

heer?" vraagt de vrouw, aldoor nieuwsgieriger, nu ze over haar eerste meelijden en onzekere verwondering heen is. Wie is toch die knaap met z'n zachte stem en z'n oogen zoo treurig?

Doornat, blauwbleek van kou en honger, kwam hij een uur geleden bij hen binnenloopen om te vragen: „Hoever nog van Metz?" schuw als een vogel bij wintertijd tegen de dichte luiken aanvliegt. „Waarom zou er zoo'n haast bij zijn, dat je terugkomt? Werken hoef je immers niet. Met zulke handen als die van jou . . ."

„Och, hij is natuurlijk verdwaald op jacht." De man begint zich te schamen over haar gebabbel.

„Dat hij er een van het koningspaleis is, zag ik dadelijk aan z'n kleeren en lange haren," rammelt ze voort . . . „Een uit den stoet van den koning, en dan hier bij ons te moeten ziek liggen!"

„Als u wist, hoe dankbaar ik er u voor ben." Siegbert lacht haar toe, al kwelt haar drukke stem hem zoo, dat z'n slapen beginnen te bonzen.

„Och, je hebt een goed hart, alsof je er een van ons was. Maar je bent zeker heel geleerd. Als ik je hoor praten, denk ik aan de monniken. Er komen er hier genoeg, die

over het water moeten. Ik hoor ze graag spreken."

Maar de veerman vindt het noodig haar uitweidingen te overstemmen: „Ziet u, heer, als u wezenlijk zoo noodig vandaag nog in Metz moet zijn, zou 'k wel een schip kunnen aanroepen."

Nu heeft Siegbert zich toch uit den mantel losgeslagen en komt overeind stram in veermans schapenvachten wambuis. „'n Schip! Dat zegt God je, veerman! Ja, doe dat. Maar dan ook het eerste, dat er komt."

„Er komen er nog meer dan genoeg stroom op tusschen middag en avond."

„M'n kleeren zijn wel droog, moeder," dringt Siegbert aan. Ze hangen in den anderen hoek over een lat, hun kleurweelde schemerig verdoofd in het grauwbroune krottige binnenhuis.

„Eerst eten en warm worden. Tijd in overvloed," de vrouw wil dat ongeduld sussen.

„Om vóór vespertijd in de Apostelenkerk te zijn?"

„Hoor je, man?" ze lijkt opgelucht nu ze dat weet. „Naar de kerk is hij opweg. Ik zag immers wel, dat hij geen jager is. Doe je een beevaart, heer?"

„Och, je mag gerust weten, moeder, dat ik een van bisschop Godons monniken moet spreken."

„Biechten natuurlijk,” raadt ze. „We zijn ook Christenen, heer. We gaan dikwijls genoeg te voet naar Metz voor de Sacramenten, of met het schip naar broeder Michaël den kluizenaar achter Trier. Daar loopt veel volk samen, omdat er geen een monnik zooals hij over Christus en Zijn rijk kan spreken. Ik heb anders al veel monniken gehoord, zooals ik je zei. Niemand zooveel als ik. Hoe heet die van jou?”

„Remaclus,” stelt Siegbert haar tevreden.

Ze komt met een vollen aarden schotel en een houten spaan bij hem neerhurken. „Er zijn veel nieuwe priesters in Metz,” begint ze aldoor vertrouwelijker. „Maar ze zijn niet meer zooals de vroegere, die den Paus van Rome gehoorzaamden. Ze azen op geld en op de gunst van de grooten, omdat ze allemaal bisschop willen worden. Bisschoppen zijn even machtig als hertogen.”

„Nou ja,” vergoelijkt de man, „die monnik Remaclus zal zoo niet zijn. Al loopen er weleens van minder allooi, veel goede zijn er toch ook nog.”

„Veerman,” onderbreekt Siegbert de twee „ga uitzien naar het schip, bid ik je.” Hij hoort het immers: er is geen dag meer te verliezen. Die goeie ziel zegt in haar arge-loosheid, wat zeker harde waarheid is. Het verderf van den booze heeft Metz al aan-

getast. En hij moet en zal ingrijpen, eer het voortkankert. Vandaag nog. Hij zit recht en ziet met koortsige angstoogen naar de deur.

„Je zult hun de vaart moeten betalen,” waarschuwt de vrouw „de schippers zijn tegenwoordig juist als de Metzser priesters: niets voor niets.”

„De schippers zullen 't van mij overvloedig vergolden krijgen, zoo gauw ik maar weer in Metz ben . . . En u ook, moeder”.

„Dat heb je nou van je gekal,” valt de man kwaad tegen haar uit, „nu meent hij, dat we 't om loon doen”.

„Liefde alleen kan het Godsrijk helpen verbreiden, zei broeder Michaël. . . Ik sprak over de schippers en de Metzser priesters, niet over ons, heer,” verklaart zij.

„Ware Christenen zouden zich immers schamen, niet een paar uur onderdak en wat mondkost over te hebben voor een medemensch in nood, rijk of arm,” vult de man aan.

„Ik ben trotsch op je, Austrasiër”. Siegbert ziet gelukkig naar den verweerden kerel op, een reus nu hij daar rechtstaat. „Worden allen zoo, dan is er het Godsrijk. Eén in liefde, nietwaar broeder?”

„Nou versta ik 't niet meer,” lacht de man verlegen. Hij heeft de hand niet durven

nemen, die Siegbert hem toestreekte even schuchter voor dezen ruigen eenvoud als hij voor die broze fijnheid.

„Je zult het later wel beter verstaan,” prevelt Siegbert. Er groeft zich een diepe pijntrek om z'n mond. Hij is teruggezonden, oogen dicht. Even maar. Dan weer schichtig recht: „Ga nu uitzien naar het schip, veerman. Als je wist wat er van afhangt, of ik in Metz kom, ja of neen”.

„Goed, ik ga. Maar eet dan, en stoor je niet aan haar gebabbel”. Hij stapt de hut uit, aarzelend omdat die twee zijn bemiddeling immers niet missen kunnen.

„Geloof me, ik heb heelemaal geen eetlust, moeder”. Siegbert ligt weer neer en sluit de oogen. Er is een vreemd gewervel in z'n hoofd en de beklemming om z'n hart wordt aldoor meer benauwend.

„Met den leegen lepel in je hand, laat je 't koud worden. Tast toe. 't Is goeie kost, al ben je zeker beter gewoon”.

„Had ik maar honger!” Siegbert zou ook z'n hoofd in den dekkenden mantel willen duiken om haar stem niet meer te hooren. Tegelijk echter verwijt hij zich z'n ondank: ze is immers waarlijk heel en al liefde voor hem.

„Dan maar zonder honger,” wil ze hem opwekken. „Om warm te worden. Je ziet zwart van 't kleumen”.

Met inspanning komt Siegbert recht en diept den lepel in den schotel. Misschien zal eten beter gaan dan praten.³ Hij neemt van de dampende brij. De lepel rammelt hem tegen de tanden, zoo beeft z'n hand. Woest gonst en suist het door z'n hoofd.

„Gods erbarming! Wat is er?”

Plotseling lijkkleek slaat Siegbert in een duizeling achterover. Hij hoort nog ver en vaag den noodroep van de vrouw naar den veerman.

Alsof hij uit een doffen slaap ontwaakt, maar 't was doodscher en leeger in de diepten van stilte waaruit hij de oogen opslaat, blikht hij even later naar den man en de vrouw op, die stom van verslagenheid op hem neerzien.

„Goddank, hij leeft nog!” De vrouw vindt haar stem terug. Ze knielt neer en haar knokige handen dekken hem streelend dichter toe.

Maar Siegbert schokt op, den blik bang in dien van den veerman. „Het schip?”

„Stil, en blijf liggen. Je bent te ziek. Geen denken aan, dat we je laten gaan”.

„'t Is immers al over. Kijk nu uit naar het schip, veerman. Ik maak me klaar”.

„Een doodzieke ons huis uit!” jammert de vrouw.

Machteloos teruggezonken voelt Siegbert

het koud zweet over voorhoofd en handen, terwijl in z'n hersens het woeste gonzen duurt en z'n hart al heviger bonst. Tegelijk slaat een brandende gloed hem naar het hoofd en doorschudt hem een huiver, dat z'n tanden opeen klapperen.

„De koorts komt op”, weet hij in hel bewustzijn.

„Veerman”, fluistert hij gejaagd „als ik ziek word voor lang, als ik niet in Metz kom, ga dan monnik Remaclius roepen”. En na een pooze roerloos rusten duidt hij met angstvalligen nadruk nader aan:

„Bij bisschop Godon. Zeg hem, dat ik hier...” Voor hij kan voleinden, schrikken ze alledrie door een stem; die onverhoeds naar binnen roept: „Is hier niemand?” Hoefgetrappel buiten, nog andere stemmen. Een breede gestalte donkert tusschen den binnenschemer en den regenlevel.

De veerman stapt op den drempel aan: „Overzetten?”

„Zeg op, heb je niemand zien voorbijgaan, een jongeman?... Geen van jullie soort, een groot heer”.

Stom blikte de veerman van den gepantserden ruiter naar den hoek om, waar de vrouw zich breed voor het stroobed heeft gesteld, de handen op de heupen. Ze beseffen het allebei, zonder te weten waarom: hun zieke

moet tegen dien driesten soldaat verdedigd worden. „Wie zou hier langs komen?” neemt de vrouw het woord op. „Wien zoek je eigenlijk?”

„Dat komt er niks op aan. Dus niemand gezien?”

„We zitten hier diep weg”.

„Dan gauw wat hooi voor de paarden, een kan gerstebier voor ons”.

Maar een nieuwe stem vraagt de deur in: „Zagen ze niets? Is dat wel zeker?” een heerschersstem, die meteen stilte wekt.

De honderdman is onderdanig opzij geweken. Grimoald gooit hem zijn natten mantel toe, moet het hoofd duiken om onder den deurbalk door te komen. Dan is de hut meteen vol van hem. Z'n scharlaken overkleed slorpt er het laatste licht op.

„Heer hertog”, stamelt de veerman, overrompeld door die vorstelijkheid. Ook de vrouw geeft verbluft haar pratten afweer op.

Maar voordat een van drieën een woord kan uiten, komt Siegberts stem, zacht maar zelfzeker:

„Ja, heer Grimoald. Ik ben hier. Vraag niet verder. Die goede menschen hebben last genoeg met me”.

„Lig je daar?” Onthutst op zijn beurt, doet Grimoald een stap nader. Meteen overziet en doorziet hij den toestand. „Ziek?”

Dat was te verwachten. Eigen schuld. Maar geen woord verder. Je gaat mee terug”.

Zich opnieuw tot den veerman wendend, zegt hij genadig: „We prijzen je goede zorgen. Maar de zieke dient naar huis vervoerd, zoo gauw mogelijk. Zie je kans ons in je boot stroomaf tot het Palatiolum te brengen?”

„Tot het blokhuis”, waagt de toeluisterende honderdman in de volkstaal te vertolken.

„De burcht van heer Leudastes? Daar breng ik dikwijls genoeg een snoek of zalm als hoofdgeld. Twee uur stroomaf, en terug met 't zeil of aan een koopschip vast minstens drie”.

Grimoald gooit een handvol Metzer munten op de tafel. „Ziehier een deel van je loon vooraf. Hoe eer we er zijn, hoe meer er bij komt. Vooruit nu. Heel dat bed de boot in”.

„Is hij niet te ziek, heer?” vermeet de vrouw zich te vragen, want haar bezorgdheid wint het van haar ontzag. „Door dien killen regen het water over?”.

Zonder naar haar te hooren, voegt Grimoald den veerman toe: „Er is toch wel meer dek dan die mantel? Zeilen? Goed dan”.... Daarop tot de vrouw: „Help hem in z'n kleeren”.

„Dan maar 't schapenjak over alles heen”,

de vrouw leeft op tot haar eigen bedrijvigheid „en in de boot rondom met hooi toegestopt.... Ik weet wel, wat ziek zijn is en wat een zieke toekomt”.

Smartelijk zwijgend laat Siegbert haar begaan.

Buiten beveelt Grimoald z'n drie ruiters in gestrekten draf terug te rijden om heer Salapius te verwittigen met de geneesmeesters alles tot de ontvangst van een zieke gereed te brengen. Hij zelf zal op de boot bij den koning blijven waken.

Gesteund door het polster ligt Siegbert onder mantel en zeil tusschen het hooi waarmee de vrouw kanten en kieren dichtstopte. Ontroerd heeft hij bij het afscheid haar knoestige hand gegrepen en aan zijn lippen gebracht. En sloot dan de oogen.

Geërgerd zag Grimoald het aan. „Wat een koning toch, zoo een!” Maar hij, staatsman, weet te zwijgen en zich te beheerschen. Ook edelaardig te zijn! Jammer genoeg, dat alleen die stomme veerman er bij is, nu hij zich zoo nobel gedraagt. Geen woord van verwijt immers aan dien dwaashoofd van een Siegbert, en hij zelf plichtgetrouw mee in zoo'n boot.

Grimoald zit bij het roer, schuil in z'n kapmantel. 't Regent gestadig door. Maar

hij merkt dat nauwelijks. Hij kijkt op het schijnbaar slapend koninkje neer en is vol-
daan, evenveel als over zich zelf, over dit
onvoorzien avontuur, dat hem met één sprong
ongetwijfeld zooveel dichterbij tot zijn doel
brengt. Een leelijken knauw heeft de nesteling
gekregen bij z'n eerste waagstuk. Op eigen
wieken z'n rijk in? Waarlijk, dat dient uit-
gevorscht, wat voor onzin hij zich eigenlijk
in z'n hoofd haalde. Als het tenminste nog
de moeite waard is, iets uit te vorschen over
hem. Zooals hij daar ligt, het koninkje, mag
hij zien er weer bovenop te komen! 't Kan
een korte hevige ziekte worden, of een lange
slepende ziekte, maar een ziekte wordt het,
misschien z'n dood, maar in elk geval z'n
nederlaag voorgoed. Want wat zal hij voort-
aan nog durven of doen? We gaan hem
bewaken, neemt Grimoald zich voor, dat hij
geen vezel meer verroeren kan zonder onzen
wil. We gaan op hem passen tot hij stikt!
En de toekomstige keizer van het Westen
wenscht zich geluk, dat hij 't zoo verbluffend
juist heeft ingezien vanaf den aanvang: „Zon-
der geweld, maar met geduld, ongemerkt
maar zeker, geen ommezien het einddoel uit
het oog verliezen. Iedere daad en gedachte
daarvoor en daarheen.” Zooals hij nu met
vaste hand de boot stuurt, groot ook in het
kleine.

Opnieuw betreurt Grimoald het, dat niemand dan die bonk van een veerman hem bijwoont in dit allerbizonderste van z'n beleven en doen. En die kerel ziet nieteens naar hem om. Voorover gedoken heft en diept hij de riemen. De boot vliegt vooruit midden op de rivier, haast vlugger dan de stroom. De vaart blijft open. Maar geen zorg, of er ook al schepen zouden opdagen: Grimoald houdt het roer . . .

Gelukkig dat ik 't jou tenminste zal kunnen vertellen, Renula, troost hij zich, hoe ik ook het nederigste mee opvoer in de ééne hooge vlucht naar de zelfverwezelijking, die mij het leven levenswaard laat zijn. Maar waarvan ik zelfs in m'n innerlijkste gedachten jou niet meer scheiden kan, wezen van mijn wezen, jij het licht, ik de zon! Ai mij, die me bij je droomde in dit uur, en wereldverlaten midden op het water weereens met dat koninkje zit te houden. Zeker nog dagenlang aan z'n ziekbed moet blijven. Want nu heel Austrasië van Siegberts ziekte gaat weten, aller oogen en aandacht zich gaan vestigen op het Palatiolum, waar de eerst al half vergeten Merovingerstielg ligt te zieltogen, zal ik mijn toewijding en zelfverloochening weten te toonen om de harten van het volk en van zijn laatste vrienden te winnen. Geduld nog even. Niet alleen Salapius voelt den nieuwen

en grooten tijd nabij! Wacht maar Renula! heb ik den Merovinger dood, dan voltooi ik in jou de keizersvrouw, zooals ik in mezelf den keizer al voltooid heb, onschendbaar en onfeilbaar, den heerlijksten aller heerschers die waren of komen zullen.

En jij me evenwaardig, Renula, mijn schepping, die voor mij scheppen moet, in je lichtende intuïtie, zegepraal na zegepraal: Voor je man, voor je zoon, voor heel de dynastie die ons als stamouders zal vereeren, den roem die niet meer vergaat. . . . Voel je mijn gedachten om je heen in dit uur, waarvan ik het gehoopte geluk moet offeren voor die toekomst van ons? Hart van mijn heil, haast zou ik er de winst van dezen dag voor over hebben om zeker te weten wat ik tot nu alleen maar giste: of je plotselinge ommekeer tot ernst, dien ik vóór Childeberts geboorte in je waarnam, waarlijk de overgang was tot den volbloei van je vrouw-zijn . . . Vermoedde ik goed, dat je aan 't worden was, wat ik wilde en voor de toekomst in je noodig heb: Geen grillig en dartel kind meer, — je was het en ik genoot het — maar die andere, die hooge, heerlijke, naast Grimoald magnus en magnificus . . . Bode en brief voor jou van mij, bode en brief aan mij van jou terug, zal ons dat genoeg zijn na zoo'n lange scheiding? O maar, bij Venus, dat belooft

ik me: ziekte hij mij te lang, het koninkje, dan laat ik je halen, Renula, tot mijn troost . . En wachten wij samen zijn einde en ons begin. Want het komt! Zie, hoe hij van zinnen raakt, en opvaart, en met oogen vol wilde vlammen mij aanziet . . .

„Liggen, Siegbert! Stil blijven!”

En als Siegbert op dat streng gebod nog daar zit en staart met oogen, aldoor grooter en voller van een laai vuur, dat hun zachten droom verzencht, buigt Grimoald voorover en zonder de linker los te laten van het roer, duwt hij hem met de rechter terug op het polster, schikt mantel en zeil losjes over hem neer.

„Weg, Satan,” prevelt de zieke ijl. Grimoald verstaat het en lacht een harden lach, die den veerman voor het eerst doet omzien, verschrikt door die valsche storing in de ruischende stilte van regen en water.

„Hij begint te ijlen”, verklaart de groote man aan het roer kortaf, en om vooraf den zin van soms meer zulke benamingen te niet te doen, voegt hij er aan toe: „Je weet wel, hoe een zieke in koorts kan raaskallen.”

Maar z'n hand heeft zich vaster om de roerstang gekrampt. Het lichtgespeel van zijn overpeinzigen is met één slag weggevlucht. Duister broeit het in z'n brein: „Satan zegt hij, Satan . . . Wat ziet hij in mij? Wat weet hij?”

Siegberts oogen sluiten zich niet meer, wenden zich niet meer af van Griomald, daar op het bankje vóór hem, met de grijsheid van den regenlevel, den vernevelden stroom en de vernevelde oeverbosschen als een staag wijkenden en immer weer opdagenden achtergrond van dat hoofd. Siegberts blik en Grimoald blik boren en peilen den een in den ander, bang zoekend en angstvallig wakend. Ze houden den adem in en hun hartslag stokt. Dan wordt het den een zoowel als den ander, of ze met een kreet van ontzetting zich aanstonds zullen losrukken uit den ban, die hen verstart in een levenden dood. Als er niet een woord, niet een gebaar van een van beiden de verlossing brengt. Ze vinden woord noch gebaar, geen van beiden. Ze weten alleen nog van hel en hemel. Want daar vóór Grimoald in den regenlevel dagen de herinneringen aan wat hij vergeten waande: het laatste uur bij zijn vader; zijn nederlaag in de aula regia; zijn moeders bezoek op Lauriacum; alles weer van dien dag van Lotars dood; het vonnis over Otton; z'n verbond met de oude goden, en het kruis dat hij vertrapte; z'n samenkomst met Siegbert dien eersten avond; al z'n inzinken en versagen telkens weer vanaf den dag, dat hij z'n levensdoel vaststelde tot vanmorgen in z'n al te openhartige samenspraak met

Salapius; tot nu en hier, waar hij zonder eenig zelfbedwang zich laat meenemen door z'n eigen gedachten. Waar komen ze vandaan? Is 't weer het onnoembare in Siegbert, dat ze oproept? Dan toch die uitverkiezing, de genade van God, waartegen hij niet opgewassen is, juist omdat ze hem denken laat aan den God, dien hij verloochent en toch leven voelt? God, die hem waarschuwt, nu weer zoo onverwacht en ongedacht: „Genoeg, Pepijns zoon. Niet verder. Geen stap, geen gedachte verder. Austrasiës Heiligen bidden niet vergeefs voor je. Je vader, dichtst aan Mijn hart, je moeder en zusters. Siegbert zelf, Mijn uitverkorene” . . .

Er is een verademing gekomen. De starre ban laat af. Siegbert heeft het hoofd stil laten terugzinken. Hij weet weer, dat hij ziek is, dat het schrikbeelden zijn, die hij zag, koortsdroomen. Dat het Grimoald is, die daar zit en de boot stuurt, niet de Booze, niet de verdelger door wiens macht hij zich zoeven voelde meegesleept al dieper en dieper een afgrond in. Met die vele schepen achter hen, schip naast schip met zwarte zeilen en het kruis gebroken in den stag, schip naast schip het hunne na, het boord vol met dooreenwervelende gedaanten, die de armen strekken naar hem en schreien: „Wij die hoopten op Siegbert. Wij die den

Godsrijkkoning verwachtten....” O God, neen, hij haat Grimoald niet, hij wil Grimoald niet haten. Alles zij Grimoald vergeven wat hij hem aandeed en nog zal aandoen. 't Hangt immers maar van Siegberts eigen wil af, of Grimoald de macht zal hebben hem en zijn volk mee te sleepen naar dien afgrond; of Siegbert de macht zal hebben Grimoald op te voeren tot God en Zijn rijk. Dat moet Siegbert, en niet haten. Dat wil hij.

Sterk worden en alles, alles doen wat hij moet en wil....

Siegbert klemt de tanden opeen. Stil wil hij blijven. Zonder kreunen, zonder die tranen die hij toch niet weerhouden kan, al roept z'n hart: „Dood dan ook dit in mij, God. Dit verlangen naar een arm, die mij steunt en schraagt, naar een blik van alles begrijpende liefde over me. O Otton, Otton...”

VI

Over de borstwering van den torenomgang buigt Renula en luistert met ingehouden adem. Als de voetstappen van Grimoald en zijn geleide den berg van het Palatiolum af reeds lang zijn weggestorven, wacht ze nog. Met eigen oogen wil ze 't immers zien verdwijnen, zijn pronkschip met den vergulden

boeg en de gouddoorstreepte purperzeilen, hetzelfde schip, dat haar met haar zoon en hun klein gevolg van vrouwen en dienaren van Lauriacum hierheen bracht, dien zonneveligen Octoberdag, nu bijna zes maanden geleden. Want nu is Maart haast ten einde. De lente straalt open. De geur van het prille ontluiken zweemt door de lucht en een welig gemurmel als van verre bronnen, van verscholen koerende duiven, van honingbijen voor het eerst weer zoemend over de eerste bloesems in verborgen boomgaarden.

Een winterlang, de duistere helft van een jaar, dat ze hier, erger dan in boeien vast, opnieuw verstrikt zat in Grimoalds jaloersche verliefdheid. En wachtte. Wachtte in één pijn, maar toch geduldig. Omdat ze dag na dag deze zes maanden lang zeker wist, dat haar uur komen zou, dit uur! Ondanks Grimoald en den omsluipenden dood zelf. En ondanks den haar zoo vreemden schroom, die het haar tevoren onoverwinnlijk bestreden heeft, driemaal zes maanden lang, heel dien diepbewogen levenstijd van haar, nadat ze den langgeleden Novembernoen neerstreek op Siegberts rustbank. Zij, de speelsche luchthart van voorheen, in dat wachten geworden tot een andere, ze weet het zeker: méér door dat wachten veranderd dan door haar moederschap. Gingen Childe-

berts geboorte en eerste levensmaanden niet als een droom in een droom aan haar voorbij? Het eenige en heel heldere bewustzijn van de daagsche werkelijkheid, dat haar bijbleef, was de angst Grimoald iets te laten gewaarworden van haar innerlijk veranderen. Voor hem moest ze de wufte elve blijven, die ze eerst was. Daarom een leugenspel spelen over haar droom en zwijgen heen. En dit gelukte haar wonderwel, al noemde Grimoald haar soms zijn „afgrond van mysterie”, wanneer hem bevreemdde, wat hij zich zelf verklaarde als „de grilligheid van haar groei”. Hij verborg 't haar niet, haar in dien grilligen groei mooier te vinden dan ooit, en dacht haar te vleien door te beweren, hoe hij het leven in haar zag ontluiken met zoo geheimzinnige maar tegelijk zoo veelbelovende mogelijkheden, die wel heerlijk volbloed zouden zijn op den dag der vervulling. Vroeg ze hem „welke vervulling?” omdat ze iets vragen moest in den weerklank van zijn woorden, die wel opzettelijk zooveel te vragen overlieten, dan zag hij haar spijtig hoofdschuddend aan. „Begreep ze dan nogal niet? O, maar niet lang meer en ze zou zien en weten wie Grimoald eigenlijk was”. Ze vroeg niet verder. Wanneer hij in het begin van hun huwelijk weleens gesproken had over zijn wereldrijk, lachte ze om wat ze voor scherts

en verbeeldingsspel hield. Nu doorzag ze den ernst van zijn grootheidswaan en verachtte hem er om.

Op een Decembermorgen vroeger dan anders terug uit de sala, waar Siegbert ziek lag, omarmde hij haar in wilde vreugd, almaar herhalend: „Het komt. Het komt!” Hij scheen z'n opwinding niet meer te kunnen meester worden, begon van wand tot wand te stappen, de armen soms uitstrekkend, soms tastend omhoog reikend, den blik verdwaasd. Tot hij, haar vergeten, verdween, de torentrap af, om weer urenlang te paard rond te jagen over de Moezelheuvels.

't Werd op het Palatiolum opnieuw zulk een dag, dat de slaven en soldaten met voorzichtige sluippassen over het plein gingen of aan de verst afgelegen hoeken met de hoofden bijeen, bedrukt fluisterden. De stilte zelf hield den adem in. Want de koning was weer zieker, stervensziek, na korte vleugen van beterschap.

Zij, ze had geraden wat Grimoald hoopte, en haar verachting werd tot haat. Somber en kregel heeft ze hem zien worden de laatste zes weken, terwijl zij zelf aldoor gelukkiger wist dat Siegbert herstelde tegen alle verwachtingen der geneesmeesters in. De koning-regent van Austrasië kon minder goed voor haar zijn teleurstelling verbergen,

dan zij voor hem haar blijdschap. Die teleurstelling vervulde hem zóó, dat zij met haar herlevenden droom zich veilig voelde voor zijn aandacht. En heviger dan haar haat voor Grimoald werd haar vreugde zoo geheel ontgroeid te zijn aan hem, die zich tot heer en meester over haar leven had gesteld. Toen begon ze behagen te vinden in haar leugenspel. Verborgten haat werd tot verborgen spot. En toch bleef haar droom. Afschuwelijk, heel dat leven met Grimoald!

Maar 't is voorbij. Huichelen en wachten en alle kwelling voorbij! De dood heeft Siegbert losgelaten en Grimoald haar. Het andere gaat beginnen, het eigene. Het eindelijk ware gelukkig-zijn, waarbij al het vorige een moeras zal lijken vol slijk en gif. Nog in dit uur zal ze bij Siegbert zijn en hem alles zeggen, vanaf die dagen van zelfinkeer na hun eerste ontmoeten, tot nu. Het wonder van haar liefde voor hem, de droombloem opgebloeid uit dat moeras van haar leven.

Zie, ginds in de Moezelbocht het zeil met z'n zonsondergangkleuren over het louter glanzende water strijken. Ver weg reeds. Een reuzevogel, die in zijn laagscherende vlucht zijn kracht al feller spant, om aanstonds op te stijgen, het licht tegen. De zon klimt al hooger boven die zuiderkim, waar Metz ligt. Glansen die Grimoald opnemen.

Als een koning zal hij, zonder zijn koning, ginds op het Maartveld tronen; straks, koninklijker dan ooit een Merovinger, op Lauriacum de gezanten van den Byzantijnschen keizer ontvangen, wier komst is aangekondigd. Het volk zal hem weer toejuichen, omdat hij schitterend is; vasallen en rijks-grooten zullen, ondanks hun afgunst, in zijn uiterlijke heerlijkheid weer Austrasiërs aanwassenden roem zien en de macht, die hen met het rijk tot roem en rijkdom zal brengen. Want Grimoald is niet karig voor zijn aanhangers en weet eereambten te scheppen zooals hij bisdommen scheidt. Wel alles lukt Grimoald, behalve Renula te betooveren, haar, die zich zelf en Siegbert nu voorgoed gaat redden van hem.

Terwijl ze hier staat en uitziert, is ze kalm geworden, zooals ze 't niet meer was sinds haar rustig reine kinderjaren in Thuringen. Er is geen jubel in haar, maar evenmin de vrees, die ze bij haar uitzien naar dit uur altijd voorvoelde. 't Is haar alsof ze zou kunnen opvliegen de eindelooze ruimten van morgenlicht in. Ze bedwingt zich om niet de armen wijd open te slaan, en zucht diep om 't niet uit te roepen van blijdschap.

Na zooveel levensmaanden weer met Siegbert samen! En na het eindelooze wachten: weten en werkelijkheid.

Ze daalt de torentrap af, in haar zilvergrijze sluiers en waastintige overkleeren een lichtschim door de morgenzon. Achter zich verloren laat ze die winterwoon, den bloktoren, door Grimoald omgeschapen in een sprokehuis van kleurschemer en welige droomstemming. Even houdt ze in aan den torenvoet en luistert. Alles is stil. Kleine Childbert slaapt nog in de binnenkamer van den tweeden trans, trouw bewaakt door Wittas zijn voedster en haar twee Thuringer slavinnen. Zij, ze heeft zich onttend aan het kind, opzettelijk, omdat ze op dit uur wachtte. En het kostte haar weinig, want hij is Grimoalds zoon. Hoe kan ze de moeder van Grimoalds zoon zijn, terwijl ze van Siegbert droomt?

Ze gaat dwars over het binnenplein, dat tusschen toren, huizingen en tenten verlaten ligt. Tot meerder machtsvertoon heeft Grimoald de wacht en 's koning gevolg deels naar het Metzser paleis vooruitgezonden, deels met zich genomen op zijn vorstelijk schip. Stil is het plein. Maar dit is de stilte van rouw-vreezende zorg niet meer. Deze stilte, één met de morgenzon, is louter hoop. 't Is al een geluk door deze stilte voort te gaan. Als in een droom onwezenlijk ziet ze heer Leudastes in zijn marteromzoomden tabberd op den staldrempel genoegelijk praten bij

haar trouwen Sturm, den Thuringer, dien haar vader haar meegaf tot dienaar en beschermer. Sturm zit neergehurkt en schuurt stijgbeugels, heer Leudastes staat met de handen in de mouwen. Nu praat Sturm en Leudastes knikt almaar goedig. Twee grijsaards, de schrepel verdorde Gallo-Romein en de ruige boschbarbaar, die zich zonnen in de nieuwe lente. Ze zijn vrienden geworden. Renula weet dat ze onlangs samen ter beevaart gingen naar broeder Michaël, den kluizenaar bij Trier. Ze glimlacht stil, omdat ze door alles heen toch raadt waarover ze praten.

Nu eerst hoort ze de musschen kwetteren op het saladak. Twee blauwe duiven komen neerwieken.

Ze houdt de sluiers met beide handen op het hart gevouwen, rustig als nog nooit. Haar voetstap is zoo zeker en doelvast, als ging ze een gang van alle dagen.

Maar nu ze de sala binnenkomt, schrikt ze. Stemmen hier? Anderen hier dan Siegbert?

In den hoek naast de vuurplaat staan drie mannen voor Siegberts rustbed. Ze herkent terstond den bajulus. Toeluisterend houdt hij zich wat achteraf, maar kijkt gestoord om bij haar binnenkomen. Met een heftig gebiedenden handwenk beduidt ze hem haar onopgemerkt te laten. Verbluft heeft

hij haar herkend, en ziet haastig weer naar de anderen, met vertoon van een belangstelling, die haar het gewicht van dit onderhoud en het gewicht van zijn eigen plichtgetrouwheid wil laten beseffen.

Renula wischt zich weg tegen het wandtapijt. Ze hoort Siegberts stem en voelt zich al verder van haar droom vervreemden bij zijn vasten diepen toon, die haar vreemd is.

„Neen, heer Bonitus, niet noodig mij te sparen. Spreek vrij uit. 't Geldt dus, als ik goed begrijp, een beschuldiging tegen mijn vader?”

„Wij wilden Uwe Majesteit er enkel maar op wijzen, dat de vier zonen van Bernulfus, van wien ik de oudste ben en deze, Chanoald, de jongste, als kinderen indertijd heel arm en ellendig achterbleven, nadat koning Dagobert onzen vader liet ombrengen en zijn bezittingen verbeurd verklaarde.”

Er is een sombere ernst in Bonitus' houding en spraak, tegelijk een rustige sterke eenvoud, die vertrouwen wekt.

Siegbert ziet hem vorschend aan: „Ik verzoek u, mij de redenen te zeggen, die mijn vader bewogen uw vader te vonnissen.”

„Van vonnis is er helaas geen sprake geweest, koning. We hebben de beweegreden van Dagoberts daad grondig nagepeurd en kunnen ze met veel bewijzen en

getuigen bevestigen. Vreesden we niet u te kwetsen . . .”

„Minder pijnlijk is de volle waarheid, dan halve aanduidingen, die vermoeden laten en twifelen.”

„Mag ik dan beginnen met de vraag, of 't u bekend is, dat koning Dagobert, nog bij het leven van zijn broer Clotarius, eigenmachtig regeerde over diens rijk Acquitanië?”

„Ik weet, dat aan mijn vaders handelwijze een verkeerde uitleg werd gegeven. Genoodzaakt door Clotarius' geestelijke minderwaardigheid, trok hij Acquitanië onder zijn bestier.”

„Begrijpelijk, dat de koning eenzijdig is ingelicht over veel wat zijn voorgangers betreft.”

„Juist omdat ik over veel eenzijdig ben ingelicht, anders dan u meent, zoek ik altijd zelf naar de waarheid. En dit is mijn overtuiging: koning Dagobert mag gefaald hebben, niet ten opzichte van Acquitanië of van de staatkunde, die hij voerde voor de eenheid van Clovis' rijk.”

„'t Zou ons te ver voeren, koning, om over de bedoelingen van uw vader te redetwisten. Zeker is, dat ze niet enkel in Acquitanië hevige tegenkanting vonden.”

„Enkel bij een kleine minderheid.”

„Een kleine, maar uitgelezen minderheid,

koning. Clotarius had trouwe en rechtvaardige aanhangers en de invloedrijkste onder hen was Bernulfus, mijn vader. Als Austrasiër van hooge geboorte en broer van uw vaders eerste gemalin Gomatrudis, was hij onder Dagoberts hovelingen wel de aanzienlijkste. Welnu, in den paleisraad nam hij met klem en kracht Clotarius' partij op, en liet geen gelegenheid voorbijgaan om Acquitaniës zelfstandigheid terug te eischen alleen terwille van de rechtvaardigheid. Koning Dagobert liet hem en zijn partijgenooten praten en begaan, met de haast onverschillige lankmoedigheid, waarvan hij zoo meesterlijk den schijn wist aan te nemen. Juist in dezen tijd verstiet hij Gomatrudis om uw moeder, Nantilde, te huwen. En rondborstige Germaan als mijn vader was, deed hij zijn koning ook hierover zulke harde verwijten, dat heel het palatium van Reully zich verbaasde, toen Dagobert zijn hoveling niet verjoeg of strafte, hem alleen met een paar luchtige woorden beloofde na te denken over zijn terechtwijzingen. Weken na weken gingen er overheen. De koning bleef even vriendschappelijk omgaan met Bernulfus, die ondanks al zijn redenen tot verwijt zijn vorst trouw bleef, op het Maartveld zonder voorbehoud zijn leudesanium vernieuwde, en ouder gewoonte zich voegde in het gevolg, dat den

ning op zijn zomertocht door het rijk vergezelde. Op deze reis overnachtten ze in een jachthuis midden in de bosschen tusschen Laon en Châlons. 's Morgens vroeg, nog vóór zijn bad, beval Dagobert, — na lang overwegen of bij grilligen inval, wie kan 't weten? — zijn paleisgraven Amalgisus en Arnebert om Bernulfus nog vóór den noen ter dood te brengen. Was 't uit afgunst, dat de twee zoo blindelings gehoorzaamden? Waren ze misschien zelf de heimelijke aanstokers tot dit bevel? Koning Dagobert liet zich licht beïnvloeden. In elk geval blijkt hij goed onderscheiden te hebben, wien hij het beulswerk opdroeg. Nog vóór den noen inderdaad werd Bernulfus als een misdadiger gegrepen en onthoofd. Bij rechtspraak, later voor den vorm gehouden, om de verontwaardigde aanhangers en verwanten tevreden te stellen, werd hij schuldig verklaard aan hoogverraad en den koning heel zijn nalatenschap toegewezen."

Onder Bonitus' aldoor heel omzichtig verhaal, blijkbaar zóó lang overwogen dat het hem bij het uitspreken haast onaangedaan laat, is Siegbert opgestaan. Met de armen overeen, het hoofd neergewend, hoorde hij toe. Nu Bernulfus' zoon zwijgt, ziet hij hem recht in de oogen, heel treurig.

„'t Zal moeilijk uit te maken zijn, heer

Bonitus, wat wreeder is : zijn vader te verliezen zooals U hem verloor, of zooals ik hem na zijn dood door een vertrouwenwekkend man te hooren aanklagen van verraad en moord en roof."

Bonitus ontstelt bij die doffe klacht.

„Koning, u heeft er mij zelf toe aange-moedigd alles te zeggen wat ik op het hart heb, nadat ik schoorvoetend gekomen ben. Meer voor m'n broers dan voor mij".

Een plotselinge hoestbui van Salapius onderbreekt Bonitus en doet hem verward omzien. Maar meteen hervat hij : „Ik had altijd te veel eerbied voor uw jeugd, koning."

„Heer Bonitus," vergoelijkt Siegbert „beter openhartigheid dan verborgen wrok . . . U zult echter begrijpen, dat ik niet zonder verdere bewijzen en vaste overtuiging uw verhaal voor waarheid mag aannemen."

„Laat voor die waarheid vooreerst pleiten de armoede van Bernulfus' zonen," neemt nu de jongste van de twee broers het woord over. Hij is slank en veerkrachtig, geschapen voor het krijgsmanspantser ; vermomd lijkt hij in z'n vale zwarte toga, hij, scribe van den landgraaf van Verdun, die hoofdman van 's konings lijfwacht kon zijn.

„Zie wat er werd van de zonen van den aanzienlijkste en rijkste onder de Austrasische leuden. En hadden zijn vrienden zich ons lot

niet aangetrokken, dan waren we tot huur-lingen of hoorigen vervallen. Terwijl we nu dankbaar zullen zijn ooit als rentmeester over andermans goederen te worden gesteld, wij rechteus toch erfgenamen van een groot deel van Henegouwen en de Ardennen, van het land van Leuven, van stad en ommeland van Namen."

Er is na Chanoalds trotsche uiteenzetting een stilte gezonken, waarvan eerst Siegberts vraag de beklemming breekt. „Zeg me nog alleen, heer Bonitus, waarom juist vandaag met uw beklag?"

„Omdat heer Grimoald ons juist voor vandaag liet ontbieden," antwoordt Bernulfus' oudste zoon onbevangen, verwonderd dan om Siegberts alles-begrijpend hoofdgebaar en bitteren glimlach.

„Heer Grimoald, die u eerst liet opzoeken, dan u liet aansporen om uw recht te zoeken, zeker u naar Metz lokte," somt Siegbert op.

„Wel werden we van Metz uit aange-gedreven om naar Metz te komen," bekent Bonitus, te eerlijk om op Salapius' hernieuwde hoestbui acht te slaan. Maar nu vindt de bajulus toch een afleidende toelichting onver-mijdelijk. „Zoolang reeds wachtten Bernulfus' zonen te Metz op uw herstel, koning. Daarom achtte heer Grimoald zich verplicht, hen tot

u toe te laten, zoo gauw uw toestand het eenigszins zou gedoogen."

"U vraag ik niets, heer Salapius," voegt Siegbert hem toe met een blik, die hem meet.

"Heer Grimoald persoonlijk zal ik verantwoording vergen van zijn zeker wel zeer doordachte bedoeling." Dan opnieuw tot de twee Bernulfingen: "Wees overtuigd, dat ik niets liever wensch dan alle ongelijk van mijn vader te herstellen, het goede te doen waar hij mocht gezondigd hebben en uit te boeten voor God wat hij misdreef. Zooals ik God bid, dat vriend of zoon het na mijn dood voor mij mag doen. Voor uw recht en mijn eigen gemoedsrust lijdt uw zaak geen uitstel. Daarom verzoek ik u, heer Salapius, in dit uur nog naar Metz te gaan, om mij uit de archieven der kanselarij de noodige bescheiden te halen. Zoodra mogelijk wil ik beslissen of het gebied van Henegouwen, de Ardennen, Leuven en Namen aan Bernulfus' zonen dient teruggegeven."

"U zegt, koning, naar Metz. Ik?" Salapius gaapt hem verbijsterd aan.

"Ja — u — naar Metz, en zonder verlet".

"De koning dient te bedenken . . ."

"De koning bedenkt, dat hij de koning is, en u, heer Salapius, 's konings dienaar, van wien hij gehoorzaamheid eischt."

"Omdat heer Grimoald mij bevolen heeft . . ."

„De koning alleen heeft hier te bevelen.”
Salapius tuimelt bijna achteruit bij Siegberts
hooge heenwijzing. Maar meent opeens uit-
redding te vinden door Renula aan te roepen:
„Edele matrona. . . .”

„De koning gebiedt. Gehoorzaam dus,”
wijst Renula hem weerzinnig af. Bij haar
stem zien Siegbert en de twee Bernulfingen
onthutst om.

„Vergeef Grimoalds vrouwe, koning, on-
gewild getuige te zijn geweest van dit ge-
sprek,” prevelt ze nog meer beschaamd dan
teleurgesteld, dat alles hier zoo anders is
dan zij droomde.

Siegbert heeft haar herkend, al zag hij
haar niet meer sinds hun eerste ontmoeting
dien middag van Amandus' brief. Vereffenend
wenkt hij met de hand. „'t Is niet ondienstig,
vrouwe Renula, dat u later uw gemaal kunt
bevestigen tot welk doel ik heer Salapius
naar Metz zond.” Dan opnieuw tot Salapius:
„Ik reken op uw beleid en uw spoedige
terugkomst.”

„Zooveel beter zou 't een ander zijn op-
gedragen,” werpt Salapius opnieuw tegen,
„bijvoorbeeld heer Leudastes of een van de
geneesmeesters.”

„U is de eenig aangewezene.”

In 't nauw gedreven door Siegberts gezag
bij Grimoalds streng gebod hem geen oogen-

blik onbewaakt te laten, waagt Salapius nogeens: „Matrona, mag ik dan misschien aan u de taak overdragen, die uw heer gemaal mij oplegde?”

„Ik ben allerminst ingewijd in de bevelen en bedoelingen van mijn gemaal,” antwoordt Renula hem schamper.

„Ik die hoopte, dat Grimoalds vrouwe tenminste het gezag van haar gemaal zou helpen hooghouden,” hekelt Salapius boos, argwanend van haar naar Siegbert ziende. „’t Is gevaarlijk, als onmondigen wanen mondig te zijn. Ik zal me bij heer Grimoald op u beroepen, matrona.”

Wagelbeenend en mopperend gaat hij de deur uit.

Siegbert laat de hand, die hem bleef heenwijzen, dan eerst neerzinken.

„En u, Bernulfus’ zonen, verzoek ik hier op het Palatiolum te blijven, tot er over uw belangen een besluit genomen is. Vraag heer Leudastes in mijn naam u het gastenverblijf aan te wijzen.”

Nog eer ze na hun diep-eerbiedigen zwijgenden groet den drempel over zijn, zinkt Siegbert uitgeput op zijn bank terug, voorovergedoken, het gezicht in de handen verborgen.

Vergeeten staat Renula waar ze stond, dicht aan den wand en ziet naar zijn afmatting,

meer en meer ontdaan overdenkend wat ze hier hoorde en wat ze zelf zei. Wakker geschud voelt ze zich en nooit nog doorzag ze zóó helder de werkelijkheid van Siegberts en haar eigen leven in den ban van Grimoalds overheersching. Was dan alles wat ze, na haar eerste ontmoeting met Siegbert, zoo diep en hevig doorleefde een waan, waarin ze zich uit zelfbehoud verschool? Of toch liefde? De eerste en eenige? Liefde zooals ze in haar ontbloeid zou zijn, wanneer ze Grimoald nooit gekend zou hebben en ze ginds in de bosschen haar natuurlijken groei van kind tot vrouw had mogen beleven? Een liefde zoo louter en waar, zoo zuiver menschelijk, dat zij in haar ontaarding ze zelf niet begrijpen kan? — Wel was hij wonderbaar de droom, die ontwaakte en groeide in haar tegelijk met het leven van haar kind. Alsof dat wordende nieuwe menschenleven in haar, op zijn beurt haar waarachtigste eigen leven nieuw leven gaf . . . Zij die ontzind alles misverstond, en haar kind om den droom versmaadde, heeft ze nu kind noch droom meer? Of, of dit nieuwe weten, deze van hel bewustzijn doorlichte werkelijkheid, is het, neen geen droom meer maar de verwezenlijking, het dagen der verwezenlijking? Omdat ze eerst nu beseft, hoe ze hem liefheeft, dien knaap, zielssterk als

een held, maar zoo jammerlijk teer en bleek. Brozer dan een bloem, zooals hij daar zit voorovergebogen in z'n blonde haren schuil. Ach, het koninkje van immer, het koninkje met z'n heldenhart en met z'n lichaam, onwezenlijk ijl als dat van een aartsengel neergezonden onder de menschen.

Eer het te willen, is ze op de knieën neergezonken, naast hem; omgrijpt met haar bevende handen zijn polsen, dat hij haar zou aanzien. Want weten moet ze, weten in wat voor wonder ze leeft.

Maar bij haar aanraking schokt hij op en deinst achteruit, gruwend de handen verbergend. En zij, als door een slag geraakt, verandert meteen. De vergeestelijking, die in haar aanlichtte, zinkt verdoofd weg. Ze is plotseling alleen weer de innerlijk ontredderde, de bedorven vrouw, die naar zinnenliefde hongert.

„Zoo schrikken, koning?” lacht ze grel als nooit, „een vrouw is immers geen adder.”

„Wat beweegt u? . . .”

„Koning,” antwoordt ze bitter, „denk niet dat Grimoald mij stuurde. Ik kom niet als spion, niet als cipier. Niet als mengster van venijn”. En dan plotseling na haar eigen heftige woorden week verteederd, snikt ze 't uit. „Zie niet Grimoald in mij”. Maar eer ze het hoofd op zijn knieën neersmakt,

bedwingt ze zich verschrikt, met een ruk terugdeinzend en tegelijk zich opheffend.

Ook Siegbert staat nu. Meelijdend omdat ze zoo sidderend de handen ineenwringt en zoo bleek snakt naar haar stem. „Vergeet dat ik Grimoalds vrouw was”.

Kloek en vast ziet hij haar in de oogen. „Hoe kan ik anders dan Grimoalds vrouw in u zien?”

Kalmer door zijn kalmte antwoordt ze: „En toch is dat voorbij, voorgoed voorbij”.

„Ik begrijp u niet”.

„Als kind zonder begrip of onderscheid werd ik aan hem gegeven, aan zijn grooten naam, aan den roem van zijn toekomst. Nu ben ik een mensch, en kan de zijne niet meer zijn”.

„Wanneer God eenmaal man en vrouw verbonden heeft...”

„De band, dien God om leven en leven legt, is liefde. Nooit heb ik Grimoald liefgehad”.

„Voor God vereend, dat is voor eeuwig n geluk of ongeluk”.

Ze ziet hem nadenkend aan en prevelt: „Sterker dan God en gebod is immers de liefde. Die breekt wat haar bindt. Die laat zich willig binden, door wat haar breekt... Maar hoe zou jij dat beseffen, onervaren kind?”

„Och, ik besef veel,” spreekt Siegbert afwezig, „wel alles wat pijn en plicht is”.

„’t Is waar, jij ook moet veel geleden hebben door Grimoald. En zoolang al. Veel langer dan ik; anders ook, zooveel dieper dan ik. Dat begrijp ik eerst goed, na wat ik hier zoeven bijwoonde”.

„Door Grimoald zal ik niet meer lijden. Dat is voorbij.” Hij werpt het hoofd achterover, slaat de vuisten uit, als rukte hij zich uit kluisters los. Een gloed is in zijn oogen opgevland, die wijd over haar blijven wegstaren.

„Voorbij!” Ze slaat de handen ineen, verrukt door zijn sterk gebaar. „Hoor toch „voorbij” zeg je. Juist als ik. We zijn even ver.”

Haar blijdschap doet hem neerzien uit zijn heenschouwen de toekomst in. „’t Is iets anders Grimoalds koning te zijn dan Grimoalds vrouw,” geeft hij haar te bedenken.

„Ach neen, Siegbert.” Angstig weert ze zijn strengen ernst af. „Stoot me niet terug in mijn hel, mij, die naar jouw hemel wil.”

„Mijn hemel is de hemel van Christus.”

Verslagen duikt ze het hoofd, opeens zóó beschaamd, dat ze zich zou willen verbergen voor zijn blik, dien ze juist nu en voor het eerst vol en vorschend over zich voelt als een al te helder licht. „Wist ik, wat jij weet,” fluistert ze schuw.

Langzaam komt Siegberts stem uit diepe gedachten los. „Ik weet enkel maar één waarheid, die alle waarheid in zich sluit,” zoo zacht en zegenend over haar, dat ze haar zelfvertrouwen hervindt en hem vol verwachting aanziet.

„Die ééne waarheid, koning?”

„Dat wij menschen allen het Godsrijk moeten zoeken in ons en buiten ons. De een door zijn lijden, de ander door zijn daden, sommigen door lijden en daden tegelijk.”

„Door lijden en daden tegelijk, zooals koning Siegbert”. En plotseling oplevend tot dit lichtend inzicht gaat ze voort, hijgend van ontroering. „en zooals ik van nu af moet — en wil. — Ik die wist te zullen weten bij Siegbert. Nu weet ik. Sinds je Christus' naam noemde, weet ik. Dát moet ik: over jou en me zelf heen, dat andere zoeken in me en buiten me — noem het nogeens — het Godsrijk zeg je — het Godsrijk zoeken langs den weg dien jij me wijzen zult.”

„Christus is onze weg.”

„Maar ik, ik verdorvene, ben ik dan een wonder waard? Een wonder van God? Want dit is alles en het eenige: in Siegbert leeft Christus, en Christus was het die me aantrok in Siegbert . . .”

„Christus door mij tot Renula? Maar als dat waar is . . .”

„Het is waar.”

„Dan dank ik Christus. Dan was alles, Renula, alle lijden waarlijk niets dan genade — en niet voor mij alleen — dan wordt alles hoop, één rust van hoop.”

Verbijsterd door hun eigen verrukking zien ze elkaar aan. Geen wanden meer, geen tijd, zij zelve niet.

„God alleen in Wien we leven, ons bewegen en zijn,” prevelt Siegbert. En Renula begrijpt.

„Zoo moet het blijven.” Eindelijk kan ze het uiten, want haar keel zit dichtgesnoerd. En dan bijna angstig: „Zeg toch, wat ik doen zal, Siegbert.”

„Het eerste en laatste voor den Godsrijk-zoeker is zich te heiligen in Christus.”

„Ik die Hem vergeten was. Hoe zou ik me kunnen heiligen in Christus?”

„Door boete, door bidden, door zelfop-offering. Denk aan zooveel vrome Christen-vrouwen, vroeger in Rome en Jeruzalem, nu door God ook in onze Noorderlanden, ook in Austrasië. Denk aan Grimoalds moeder en zusters.”

„De heilige vrouwen in Nijvel? Niet door Grimoald maar door Sturm hoorde ik over haar. Ik ooit op haar gelijken?”

„Door de genade.”

„Hoe zouden ze mij verachten!”

„Hoe zouden ze zich verheugen, als je tot haar kwam.”

„Als ik . . . tot haar kwam? Waarom tot haar?”

„Om raad”.

„Wie zou mij beter raad geven dan Siegbert?”

„Dit is mijn raad: ga naar moeder Itta om raad.”

„De raad van Siegbert, die eigenlijk een priester moest zijn”.

„Koning van Austrasië moet ik zijn, omdat ik tot koning van Austrasië ben gesteld”.

„Een priester-koning” Even verwonderd als ze luistert naar de ingeving, die 't haar laat zeggen, ziet ze Siegberts diepe bewogenheid bij dat woord van haar. Hij kruist de armen, zoodat z'n handen z'n schouders grijpen, als wilde hij den schok, die hem doorsiddert, vangen in z'n beheersching.

„Je kunt dat niet weten, Renula,” na een lange stilte wil hij haar z'n ontroering verklaren „maar 't is de hoop geweest, die met het levensbewustzijn in me ontwaakte: naast den koning, de priester, in heilig verbond, twee-in-een”.

„Dus niet Siegbert alleen priester en koning tegelijk”.

„Naast mij die ander, door God er toe aangewezen, met wien ik opging naar Hem

in die schoone jaren van den aanvang".

„Noem hem, Siegbert".

„Otton".

„Grimoalds voorganger!"

„Door hem ter dood veroordeeld".

„Gevlucht immers . . . Leeft hij nog? O God, ja, was hij naast je gebleven!"

„Nog in leven of gestorven, ons verbond is hij trouw".

„Hoe kun je dat weten?"

„Zijn bidden en waken alleen beweegt God, mij onwaardigen zwakkeling telkens de zielskracht terug te geven, die ik voor het Godsrijk en mijn eigen zaligheid zoo noodig heb".

„Hem heeft Grimoald je afgenomen!"

„Wat geeft het, al stelde de macht van de duisternis zich tusschen Otton en Siegbert? Ze blijven één".

Opnieuw een lang zwijgen.

„Siegbert," breekt Renula eindelijk de stilte, die toch blijft naleven in haar stem, bijna klankloos van deemoed, „het wordt me nu aldoor duidelijker: Christus en de Booze hebben om mijn ziel gestreden, en Christus is in mij de overwinnaar. Maar al te goed weet ik, zulk een uitverkiezing niet waard te zijn. Daarom niet voor me zelf dit alles, maar voor hem door wien het tot me kwam. Mijn leven hoort van nu af koning Siegberts

aardsch en eeuwig geluk toe. Zeg me, wat ik voor je doen kan”.

„Renula's leven hoort Grimoalds aardsch en eeuwig geluk toe,” spreekt Siegbert met langzamen nadruk.

„Zou toehooren aan wien jij zelf de macht van de duisternis noemde?” vraagt Renula vertwijfeld.

„Win hem voor het Godsrijk”.

Weer staat ze met gewrongen handen en siddert heel haar wezen. Als ze eindelijk haar stem weervindt, zegt ze stil: „'t Klonk me hard en wreed als een doodvonnis, Siegbert”.

„En toch kan dit alleen je levenstaak zijn”.

„Door jou en voor jou zou ik misschien toch kunnen,” weifelt ze. En ze denkt, wat ze niet durft uiten: „Mijn heilige, van wien het eeuwig licht uitgaat, de overschijning van den Geest Gods,” terwijl ze zich op de knieën wil laten glijden om aan zijn voeten gebogen zijn zegen te vragen. Maar forsch houdt Siegberts stem haar tegen: „Laat ons voortaan hetzelfde gebed bidden, Renula, met woorden of daden, maar zonder ophouden, de Godsrijkbede — *adveniat regnum tuum.*”

Ze heeft het hoofd gebogen en prevelt hem de woorden na. 't Is hun afscheidsgroet. Ze voelt het: na dit kan er geen ander

woord meer gesproken worden tusschen hen.
Ze gaat.

Eerst op den torenomgang ontwaakt ze uit haar nieuw bidden tot de werkelijkheid van plaats en dag. Ze staat waar ze stond en ziet uit zooals ze uitzag, misschien een uur geleden. Eén uur tusschen nu en toen. Maar dit ééne uur was het doel van heel haar vorig leven. Voller en rijker dit ééne uur, dan al haar vorige levensdagen samen. Zóó vol en rijk, dat ze er voor levenslang uit putten zal al haar kracht, heel haar gelooven en weten, rust en geluk.

Op de Moezelbocht, waarlangs Grimoalds schip verdween, ziet ze nu een groot wit zeil, dat schittert in de zon. Het schijnt tot zijn blankheid alle licht saam te trekken om van zijn blankheid al het licht weer uit te stralen, waarin zoo helder en scherp belijnd de Maartsche wereld ligt, rivier en oevers, heuvels en bosschen, de diepe verte, open en klaar als haar eigen gedachten. Want scherp belicht staan plan en doel haar in den geest, en haar drievoudige plicht: zich zelf heiligen, Grimoald winnen, Siegbert tot zijn waarachtig koningschap brengen; alles voor het Godsrijk. Hier mag het begin het eigen zelf zijn, in toch volkomen vergetelheid van al het eigens. En omdat ze alléén niet kan, omdat Siegbert het haar

ried: om raad zal ze gaan naar Grimoalds moeder.

Er komen haar warme tranen in de oogen, nu ze voor 't eerst zonder verwijt denkt aan haar eigen moeders eerezucht voor haar, dat ze aan vrouwe Itta zou gelijk worden niet in deugd maar in eer: aanzienlijkste der Austrasische matrones, tweede volgende in de rij der stammoeders van Austrasiës roemrijkste geslacht. „Dat is het begin geweest van Gods wil voor mij, moeder, uw trots die toch liefde was. Zie me hier staan nu, de moeder van Pepijns kleinzoon met den Merovinger naam, die naar zijn vaders hoop niet de tweede zal zijn der Pepijnen, maar de eerste der Grimoalders, keizer van het Westen. En weet nu, dat ik gaan wil om van Pepijns vrouw en dochters te leeren, hoe mij te verliezen in God en door Hem te mogen volbrengen, dat Grimoald en Childebert in Siegberts Godsrijk toch de eerste en tweede mogen worden der Pepijnen.”

Ze glimlacht de eeuwigheid in, nu ze gewaarwordt zoo te spreken met de doode. En ze beseft plotseling hoezeer ze veranderd is, zoodat ze nauwelijks meer weet, wie ze gisteren nog was.

Eerst nu speurt ze den fijnen geurdamp die uit den binnenschemer der torenkamer aanwaart. Van de open verte wendt ze zich

naar den Egyptischen slaaf, die bij den bronzen drievoet neerhurkt en met een veeren waaier de vuursparkels in de nardus, mirre en wierook aanwakkert. „Laat dat reukvuur, Atan.” De slaaf is verbluft over den heideren toon van haar stem en dien stralenden blik van zijn meesters vrouwe, die hij de laatste maanden aldoor afwezig van geest zag staren of bewegen met droomgebaren. Gewekt uit zijn wrevele verlatenheid staat hij op.

„Ga Sturm, mijn Thuringer, zoeken, en zeg hem hier te komen. Verder, Atan, ben je vrij tot de terugkomst van heer Grimoald.” En bedenkend hoe ze hem altijd verwaarloosde omdat hij haar ergerde met z'n slangachtige lenigheid, werpt ze hem het parel-snoer toe, dat ze onwillekeurig van haar arm wond. „Boodschap heer Grimoald,” bezint ze, „zoogauw hij is weergekomen, dat ik onvoorziens vertrekken moest voor een verren tocht, waarvan ik hem later zelf doel en uitkomst zal mededeelen. Versta je, Atan?”

„Ik versta, doorluchtige vrouwe.” De slaaf grijnst, dat al z'n flikkerende vierkante tanden in den hoekigen breeden mond blootkomen. En terwijl hij diep neerbuigt, vangt Renula een vonk van ergdenkenden spot uit zijn blik in den haren. Bijna krimpt ze ineen van schrik, daar ze beseft dat ze voor dien gluiper nog leeft in haar verleden. Terwijl hij de

trap reeds afstrijkt, weifelt ze of ze hem zal terugroepen om hem voor Grimoald een meerzeggende boodschap te geven. Maar ze houdt zich voor: „Eerst volbrengen, dan spreken,” vreezend dat woorden vooraf kracht en wijding aan haar daad zouden ontnemen.

Dan gaat ze voort ook de overige parel-snoeren van haar armen en hals los te winden. Ze vouwt de geurdoortrokken maanwazige sluiers samen, het overkleed rag en glinsterig als een dauwig herfstwebbe, glanzig van kleurwisseling als libellenvleugels. Knielend bij haar lederen schrijn zoekt ze een tunica van witten wol, den gordel van zilver-schakels, de goudleeren sandalen, den wijden witwollen kapmantel. Ze staat in dat reis-gewaad gekleed, als Sturm op den drempel haar teeken wacht, dat hij mag naderen.

„Zadel onze paarden, Sturm,” zegt ze hem zonder groet of inleiding. „We rijden aanstonds uit tot een heel verre reis.”

Sturm knikt begrijpend en wil als immer sprakeloos heengaan om te gehoorzamen. Maar Renula, die een straal van blijdschap opving uit z'n blik, houdt hem tegen: „Nee, Sturm, niet naar Thuringen, maar op beevaart.”

„Het een of ander moest komen, vrouwe. Ik heb dat geweten vanaf het begin.”

„Hoe kon je dat weten?”

„Oude oogen zijn wijs. En een die als houthakker begon, weet dat een boschvogel 't niet in een kooi uthoudt, al heeft die gouden tralies. Renula's ziel moest haar vlucht nog nemen. Een van de twee: terug naar huis of voorgoed naar God.”

Renula ziet in elk van z'n ooghoeken een grooten traan glanzen, die langzaam uitvloeit over z'n verweerden stoppelbaard.

„O Sturm,” zegt ze hem verteederd, „het Thuringer bosch heeft mijn kinderjaren beveiligd, maar ik begrijp nu pas, dat ik in jou iets van het Thuringer bosch meenam. Rustig zal ik me voelen in je trouwe bescherming op onze reis naar het Godsrijk. Weet je den weg daarheen, Sturm?” vraagt ze met haar kinderlach.

„Wie Christus kent en mint, weet den weg.”

„Je spreekt als een monnik.”

„Broeder Michaël zei: een monnik kun je nog altijd worden, als je het dochterke, dat je werd toevertrouwd, aan Christus' hand ziet gaan. Daarvoor alleen moest ik blijven bidden, zei hij me. Is de verhooring niet nabij?”

„Heb jij voor mij gebeden? Is dan alles misschien de verhooring van jouw bidden?” Renula is verblind door dit nieuwe wonder, door wonder na wonder, alsof het aardsche is weggezonden en het Goddelijke alleen overblijft.

„Voor u, en voor koning Siegbert en het Godsrijk. Al langer dan twee jaren. Al sinds ik Remaclus den diaken leerde kennen. Hij zei me zooveel, hij ook. Ja waarlijk, er zijn nog heilige mannen in Austrasië.”

„Remaclus de diaken, dat is. . .” Renula poogt vergeefs zich de herinnering duidelijk te maken, die de naam in haar oproept.

„De bode van Amandus, wien ik toen uw boodschap bracht van den koning. Ik heb dezen winter hier op het plein nog wel drie keer met hem gesproken. Telkens als hij weer was weggejaagd van koning Siegberts deur.”

„Hij hier en weggejaagd? Ach Sturm. Arme Siegbert!”

„Beklaag niet een martelaar. En laat ons blij zijn om wat we beleven. Is 't niet een nieuw begin? En dat had zijn aanvang, dochterke, dien nanoen toen u mij uitzond om monnik Remaclus te zoeken. Die goede beweging van uw hart voor Siegbert wekte een goede beweging van hart tot hart. Zoo gaat het in Gods orde. Zoo verbreidt God zijn rijk. Maar door Hem valsch na te bootsen verbreidt ook de Booze zijn rijk.”

„Je bent een denker geworden, Sturm.”

„Door al het verdriet.”

„Om mij,” vult Renula droevig verlegen aan. Maar dadelijk weer opgewekt: „Je zult

me onderweg alles vertellen, Sturm, van je wijsheid in Christus, van monnik Remaclus en broeder Michaël”.

„O, ik weet te vertellen, dagenlang. Maar we moeten bidden op onze beevaart, vrouwe”.

„De weg is ver: de bergen door en de bosschen naar het westen, tot de vlakke het kustland nadert, waar Amandus predikt.”

„Naar Nijvel dus!” roept Sturm opgetogen, daar hij z'n eigen woorden terugkent in Renula's uitleg.

Ze glimlacht gelukkig. „Zie je, dat het toch hielp, als je me vertelde over vrouwe Itta en Geertrudis?”

„Over een half uur, vrouwe, staan de paarden bij de palenpoort,” belooft Sturm aldoor nog blijer. „Ik zorg voor mondvoorraad, voor uw tent en dekking. Want woest en eenzaam is het gebergte tusschen Moezel en Maas. God zegene uw reis en uw doel.”

Als hij weg is, staat Renula met vochtige oogen en staart, ziet niet de weeldekamer om haar heen, maar het beukenbosch van haar jeugd, de stammen als bronzen zuilen, het wevend gebladerte, het wisselspel van zon en schaduw over het goudbruin der overjaarsche looverlaag op den grond. Ze gaat de trap op naar den tweeden trans, en is nu waarlijk, die ze van nature zou geworden zijn wanneer haar leven was verdergegroeid

met de boomen en de varens. De jaren van verderf zijn van haar afgegleden. Ze is weer en alleen nog het kind Gods. Nu ze zich buigt over haar zoon op Wittas schoot, doopen bij haar kus haar tranen zijn hoofdje.

„Ik was een slechte moeder voor hem,” prevelt ze Wittas toe, die haar ontsteld aanziet, „maar ik ga, om als een goede weer te keeren. Bewaar hem voor mij, Wittas”.

Ze straft zich zelf door hem niet in haar armen te nemen en aan haar hart, en weet in dit oogenblik heel duidelijk, dat zijn ontwakend leven en het nieuwe ontwaken van haar ziel één waren. Ze is reeds op den drempel om weg te gaan, maar wendt zich om met een schichtig afwerend gebaar naar Wittas, die kleinen Childebert opheft, trotsch lachend alsof zij zelf zijn moeder was, die hem toont aan een vreemde.

„Neen, neen, eerst moet ik waard worden hem te zegenen met het teeken van Christus . . . Leer hem bidden, Wittas: „laat komen Uw rijk”. En vraag koning Siegbert hem de handen op te leggen”.

Heer Salapius is, na de vier dagen in de Metzser kanselarij doorgebracht in één benauwdheid door Grimoald ontdekt te worden, zóó gewend te sluipen en zich te verduiken,

dat hij met z'n rol perkamenten op weg van het Moezelschip naar het Palatiolum nog met schuwe passen zoo dicht mogelijk langs de struiken glijdt. Toch kan hij niet nalaten nijdig te grommen, terwijl hij overlegt hoe zijn discipel op de meest afdoende manier aan het verstand te brengen, dat een man als hij zich voortaan niet meer misbruiken laat voor dergelijke opdrachten.

't Is een lauwe middag. De grond tusschen de bosschen wasemt vochtige groeigeur uit. De blaadjes en katjes van April trillen in de zon, die heer Salapius over het hoofd zindert, tot z'n grimmige gedachten smelten in een zelfbeklag, dat hem loomer laat worden bij elken tragen voetstap verder.

Eindelijk het palenhek door, gluurt hij terloops het wachthuis binnen, maar overtuigd dat de enkele bellatoren, die niet met Grimoald naar Metz togen, natuurlijk toch slapen in dezen zwoelen nanoen, gaat hij trekkebeenend en dempig voort over het verlaten binnenplein, baloorig zich afvragend of dat verslag van zijn navorschingen aan den koning eigenlijk niet evengoed kan uitgesteld tot vanavond of morgenvroeg. Maar waarom anders heeft hij zich zoo gehaast met gaan en keeren, dan om lang en breed vóór Grimoald hier terug te zijn en Siegbert allereerst de belofte af te persen hem aan Grimoald niet te

verklappen? Niets hoeft die Gallische haan immers te weten van zijn reis tegen wil en dank, die hij helaas zelf genoeg als een nederlaag voelt, om er niet ook nog voor uitgekraaid te worden als een laffebek.

„Heer Salapius!” een nopende en tegelijk benepen stem doet hem nieuwsgierig omkijken. Hij ziet den slotvoogd aanloopen uit het wachthuis, schichtig wenkend met handen en hoofd. Nabij gekomen grijpt Leudastes hem bij de mouw, en met den vinger op de lippen beduidt hij hem zwijgend te volgen.

„Nou, nou . . . Wat is er gaande?” gromt Salapius verstoord. Toch kan hij niet nalaten mee terug te gaan diep het leege wachthuis binnen. Hem met z'n doffe oude oogen trouwhartig aanziende, verzucht Leudastes: „Gelukkig, dat u er weer is, heer Salapius.”

Weinig gewend aan zulk een gevoelvol welkom vertrekt Salapius de lippen in een welwillenden spotlach, toch geveid. Maar Leudastes heeft de gesp van Salapius' mantel tusschen de vingers gegrepen om hem dichterbij te trekken, terwijl hij zelf zoo dicht mogelijk het gezicht bij dat van Salapius brengt: „U begrijpt, ik kan 't niet helpen, de koning is de koning.”

Salapius begint bij al deze geheimzinnigheden onheilen te vreezen. En plotseling z'n meesters, hoogen toon nabootsend, snauwt

hij den onderdanigen slotvoogd toe: „Zeg op, wat er is. Zonder dat gedraai.”

„Er is,” stottert Leudastes „dat de koning de geneesmeesters ontslagen heeft. Ze zijn met pak en zak vertrokken daags na heer Grimoald en u en vrouwe Renula.”

Salapius gaapt hem verbluft aan. „Renula?”
’t Is het eenige wat er van de opsomming tot hem doordrong.

„Zij den anderen kant uit. Met Sturm”.

Onraad voor z’n meester! Salapius spitst belust al z’n aandacht op dit ééne, zelfs z’n hooge houding tegen Leudastes vergeten. „En je zegt, dat de koning haar stuurde?”

„Dat zei ik niet. Ze is gegaan.”

„Wanneer?”

„’n Paar uur na u. ’s Middags.”

„En ’s morgens was ze bij den koning, bleef daar natuurlijk nadat ik en de Bernulfingen weg waren. Zag je haar uit de sala komen?”

Leudastes schudt het hoofd; en Salapius bijt bedenkelijk op z’n onderlip, maar glundert de nieuwe gedachte toe: „Grimoald z’n vrouw kwijt!” reeds berekenend hoe mooi dat juist nu van pas komt, om Grimōalds aandacht af te leiden van hem.

„O grilligheid van het noodlot, dat den heerscher beheerscht,” roept hij uit, opeens hoogdravend als een tooneelspeler. En hij

grinnikt om de onmogelijke idylle, die hij zoo tusschendoor fantaseert: Renula en Siegbert. Ai, Grimoald! . . . „Steekt er niet meer achter dan we meenen, heer slotvoogd?” 't Zou hem immers al te fijn van pas komen, een of ander geruchtmakend vertelsel over Grimoalds vrouw en den koning, om er alvast geen stemming voor te wekken. Maar Leudastes, die een storm van verwijten verwacht heeft, is te opgelucht en ook te argeloos om de bedoeling van Salapius' woorden te vatten, en vindt het oogenblik gunstig om over te gaan tot wat hem nog het ergste toeschijnt: „Zoo zijn de eenen gegaan en is de andere gekomen.”

„Leudastes, je bent een meester in raad-seltaal”.

„Ik meen den monnik”.

Salapius grijpt zich plotseling radeloos met de handen in het haar. „Ook dat nog! Natuurlijk Ramaclus. Dom, dom, Leudastes, zóó dom dat er geen woorden voor zijn. Jij, die wist dat Grimoald dien speurhond van 't winter foch driemaal afschepte”.

„Afschepen kon ik hem zoomin als ik u zou kunnen afschepen. Ik ben hier maar de dieenaar, en de koning is de koning. Had u zijn geluk gezien, toen ik hem dien bezoeker aanmeldde! Hij sloeg de armen omhoog. „God met mij. God met mij” riep hij. 'k Weet nog niet of

hij 't zong of fluisterde, wel dat zijn oogen lachten, terwijl ze toch vol tranen stonden. 't Scheen mij of hij van den grond opzweefde. Bijna had ik hem vast gegrepen om hem tegen te houden op aarde."

Vluchtig ontsteld, dat Leudastes nu ook al over dat bovennatuurlijke begint, weifelt Salapius: „Ja, we moeten oppassen met dat koninkje."

Leudastes knikt bezinnend: „Geen koninkje meer, heer Salapius, wel 'n echte koning en meer dan 'n koning".

„Met dat al," hervat Salapius na een poos onzeker zwijgen, „is hier zoowat alles in 't ongereede. Renula weg, de geneesmeesters weg. . . ."

„De koning is de koning", herhaalt Leudastes koppig z'n machtspreuk.

„En hokt de koning nu in de sala met dien monnik?"

„Ze zijn samen het bosch ingewandeld. Elken dag al. Den eersten middag ging de koning alleen. Toen liep ik hem na, om te vragen of de lijfwacht mee zou gaan. Nooit vergeet ik hoe hij me toen zei, met een lach die toch een snik was, genoeg te hebben van kooi en kerker".

„Welzoo, zei hij kooi en kerker? Niks nieuws na al je nieuwtjes. . . . En kooi en kot dus leeg voorloopig? of 't ook tijd werd,

dat hier beter toezicht kwam". Salapius blaast zich nogeens op tot den onmisbaren meerdere, om den slotvoogd vooral een hoogen dunk van hem te laten. Al beseft hij heel goed dien praatvaar dankbaar te moeten zijn voor zijn inlichtingen, eer hij 't met het koninkje misschien heelemaal verbruid had. Want voorzichtig, vooral voorzichtig, nu het, vrij voor 't eerst, z'n macht blijkbaar aan 't botvieren is. 't Zou Salapius kunnen gaan als de geneesmeesters! Want daarvan is hij immers wel overtuigd, dat Siegbert hem minstens even moe is, als hij de geneesmeesters moe was.

Met een genadigen groet laat Salapius den slotvoogd staan, waar hij staat. Maar buiten treuzelt hij ongewis, niet wetend waar zich voorloopig het best te bergen. Tot hij nog aarzelend den kant van den toren uitgaat.

Het warrelt hem door het hoofd. Hij toekomstig priester van Groot-Gallië, door Siegbert III buiten het palenhek gezet. Of, even dreigend gevaar: door Grimoald weggejaagd als de zondenbok.

Maar op de torentrap zweeft met de geur en kleur van haar verblijf, de gedachte aan Renula hem tegen, die alle overige wegvaagt. En hij grijnst om Grimoalds schrik, wanneer hij dat nieuws gaat hooren: „Ach Grimoald imperator, die een wereldrijk wil beheerschen,

niet eens over je twee gekooide tortels heb heb je gezag”.

Salapius staat in het deurvak van Renula's torenkamer, verscholen in het gordijn, dat hij weggeschoven houdt met den schouder. De zoele schemer daarbinnen is doortrokken van half verstorven balsemroken. Leeg de kevie. Uitlokkend leeg en zwoel en geurig. Salapius waagt een stap naar binnen, speurt om naar iets, hij weet niet wat, iets van Renula. Een teeken voor Grimoald? Perkaement of wastablet? Letters ergens? Een bloem? Een ring? Veeleer immers heeft ze een mondelinge boodschap achtergelaten aan Witta of Atan. Daarvan kan hij zich vandaag nog gemakkelijk genoeg overtuigen. Maar hoe ook — komaan, hij is niet voor niets zoolang bij Grimoald in de leer geweest — het geval zal uit te buiten zijn. Al heet 't ook hier weer: „Voorzichtig, Salapius, vooral voorzichtig”.

Salapius snuffelt al peinzend heel de kamer en de leeren kisten na. Genotvol bestreeft hij de dichtgevouwen overkleeren met z'n vingertoppen, drukt er z'n baardgezicht in, snuift behaaglijk den Griekschen rozengeur. „Je hebt 't wel altijd aan m'n blikken gezien, hoe ik je bewonderde, onaanroerbare, in je gewaden van dauw-en-lichtspinsel. Hoe ik Grimoald benijdde om je bezit, ik die toch

de vrouwen te boven ben, na de speelbal te zijn geweest van al te veel van jouw soort. Maar jou, Renula, aanbad ik. Hoe meer je me verachtte, hoe meer ik je aanbad. En toch haatte ik me zelf om die aanbedding evenveel als jou om je verachting. Ik kon er geen wijs uit. Maar nu eindelijk wel, bij m'n vreugd dat ik me zal kunnen wreken op jouw verachting en m'n eigen aanbedding, op je schoonheid die me lokte en afstiet tegelijk”.

Salapius is aldoor omzichtiger het nevenvertrek binnengeslopen. De middagzon laat er door de hooge spleetvenstertjes twee wemelige goudbalken spelen langs de tonige kleuren der brokaten bedgordijnen. Alles lijkt hem gladgestreken, gaaf en opgepoetst om de leege kooi van het weggevlogen gaaie nog leeger te laten schijnen. Geen ander spoor van Renula dan op het oostersch vloertapijt twee muiltjes van pauwendons. En niets dan die muiltjes ziet hij meer. Tot hij buigt en ze opraapt om ze haastig in z'n tabberdzak te steken. „Dienen ze me niet tot beter doel, dan zal ik tenminste levenslang een reliek van je hebben, nimf uit Grimoalds duivelsnest.... Salapius is niet vergeten, dat hij je tweemaal bij Siegbert zag en dat je hem tweemaal heenwees. Salapius weet meer van de geheimen van een vrouwenhart dan

je zou meenen. Nietwaar, hij was mooi en ongelukkig, het koninkje, en zoo heerlijk onnoozel en heilig, een prooi als geen andere om de macht van je betoovering te meten En misschien of liever wel-zeker had je iets te wreken op je gemaal. Of ook niet onmogelijk, — want niets alledaagsch keizerin van het Westen te worden — wilde je hem den Merovinger helpen verderven”.

Verdiept in z'n troebele verbeeldingen heeft Salapius, terug in het voorvertrek, zich tusschen de tijger- en lynxenhuiden en de bloemgeurige kussens op de ivoren rustbank neergelaten.

Neen, moeilijk zullen hem z'n verdachtmakingen niet vallen. Hij heeft maar voor 't grijpen, en wat verre toespelingen zullen wel volstaan om Grimoalds jaloersche achterdocht te wekken. Als majordoom en koning elkaar dan gaan plukharen om de schoone Renula, mag hij zich, vergeten en veilig, de handen wrijven Geen Witta of Atan noodig voor nadere inlichtingen. Zooals hij het Grimoald zal laten vermoeden, zoo en niet anders is het Ondertusschen gaan zien of het koninkje met z'n monnik is teruggekomen van de wandeling? Met z'n rijp overwogen en smijdig aangedikte uiteenzettingen over Dagoberts misdrijven koning en monnik trotseeren en zoo z'n

geest vast wetten tegen Grimoalds thuiskomst? Ach neen, laat varen Dagobert, alle Mero-vingische gruwelen en heel Grimoalds opzet en uitbroeisels! Het eigen plan is zooveel geestiger en oorspronkelijker. Een genot vooraf, te gissen hoe Grimoald zich zal houden, als Grimoalds geheime toelig van lijf- en zielsverdelging nu eens door den eenig ingewijde even heimelijk op Grimoald zelf wordt toegepast. Maar fijntjes, Salapius, ontastbaar fijntjes....

Hij wil worstelen tegen dien al-eeuwigen slaap, nu hij zooveel te overleggen heeft. En denken, denken. Hij schrikt nogeens wakker van z'n eigen gesnurk en zinkt dan nog dieper weg in Renula's donzen kussens.

Tot uren later een lichtgloed over z'n gezicht hem wekt. Knippend met de oogen vaart hij op, wankelt op z'n voeten, den mond open van verbazing. Want Grimoald zelf staat voor hem, den reismantel over het gouddoorweven purperen plechtgewaad, een wastoorts in de hand, en staart hem even verbluft aan als hij Grimoald.

Tot Grimoalds vloek door den bloktoren davert. „Onbeschofte vlegel!”

„Ho, ho, heer koning-regent”.. Salapius vindt z'n bezinning al terug en doorgrondt meteen de werkelijkheid:

Door de weggejaagde geneesmeesters ge-

waarschuwde, komt Grimoald op verkenning. Z'n verbijstering zooeven zegt genoeg, dat hij meende hier z'n vrouw te vinden. Hij weet dus het ergste niet. Wacht even, wacht dolleman — wraak is zoet — nu ga je ondervinden hoe ik je je eenige kunst afkeek. En bedaarder dan ooit begint Salapius:

„Wees mij liever dankbaar, inplaats van me uit te schelden. Ik waak hier als een trouwe hond in uw leeg huis”.

„Jij schurk. Wat had je in Metz te doen? Wat doe je hier?”

„Ik was waar u was, en ben waar u is. Trouwer dan zij, van wie de trouw uw geluk moest zijn. Wee mij, die u dat ongeluk moet boodschappen! Het duifke, heer koning-regent, uw liefelijk duifke is de kooi ontsnapt. Renula, schoonste onder de schoonsten”.

Bemoedigd ziet Salapius, dat het z'n uitwerking niet mist, dit trekken van het felste wapen voor den eersten stoot. Grimoald is teruggedeinsd, verbleekend, star, overmand als nog nooit, z'n woede vergeten.

„Je zegt”, stoot hij eindelijk uit. De schrik verstikt hem stem en begrip. Z'n oogen puilen groot en blak. Dan, opeens barst hij los. „Schurk! Je zult me verklaren, wat je daar beweert”.

„Kalm, vooral kalm, heer koning-regent. Wat kan ik u verklaren? Het feit is er.

En de verklaring? Ja, de verklaring... Ik zou zeggen, durfde ik, de koning is wel de eenige die hier iets verklaren kan".

„De koning! Wat heeft die melkmuil met mijn vrouw uit te staan?"

„Vraag u 't hem zelf".

Dol en blind keert Grimoald zich om: „Dat zal ik. En terstond. De koning? Die Merovingerlarf zou over m'n vrouw meer weten dan ik?" Hij holt de torentrap af. Maar de avond die hem stil en donker tegenwaait, brengt hem tot een schielijke bezinning. Hij houdt in, ziet om, en buldert: „Salapius!"

Met de handen in de mouwen stond Salapius op den omgang wel voldaan de schaduwgestalte na te oogen. Op het punt om binnen terug zich te krommen en op de knieën te klappen van leedvermaak over den mallen held, met één vingerstoot van z'n voetstuk afgekanteld. Hij doorzag het immers sinds lang: enkel schijn, die hoogte van Austrasiës halfgod.

„Hoor je me, of hoor je me niet?" schreeuwt Grimoald drie treden weer de trap op.

„Tot uw dienst, heer koning-regent". Salapius heeft in der haast de Metzger perkamenten van de rustbank gegrepen en buigt onderdanig.

„Mee naar den koning, jij. Als je 't waagde

mij wat wijs te maken, schop ik je voorgoed de poort uit. Verstaan? Jij zoutzak... Jouw schuld, alles jouw schuld. Was op je post gebleven. En nu mee, zeg ik je''.

„Ik vraag niet beter”. Salapius heeft zich al naast zijn heer gevoegd, echt gespitst op wat er aanstonds in de sala gaat gebeuren. Al Grimoalds razen stuit af tegen gedweë bedaartheit, en sputtert uit in een binnensmondsch gegrom. „Om m'n vinger ga ik je winden”, belooft Salapius zich, geduldig voortzweigend.

Hij kent z'n plaats, Salapius, hij blijft als een bescheiden dienaar aan den ingang der sala staan, terwijl Grimoald steigerig opgericht rechtdoor stapt naar den hoek, waar de koning bij hun binnenkomen zich ophief achter de boekentafel onder de bronzen lamp. Achter den lezenaar met het Evangelarium blijft de zwarte figuur van Remaclus in de schaduw, maar Salapius onderscheidt ze toch. Scherper dan ooit toezien, luistert hij met oogen en ooren.

Rustig wacht Siegbert. De lampeschijn valt hem schuin over het hoofd en omspint de haren met een zachten lichtkring. Maar 't is een glans van binnen-uit die de matheid van z'n wezen, de schaduwige oogwallen, de dorre bleekheid van voorhoofd en slapen wegwischt. In z'n oogen bloeit geluk. Slank

en veerkrachtig staat hij daar in z'n goudbestikte wit-zijden tunica, den witten mantel achter langs de schouders neer, als hield hij de engelvleugels gesloten. Hij glimlacht met een zweem van deernis om Grimoald, die daar tegenover hem voor het allereerst z'n woorden niet vindt.

„U wenscht?” noopt Siegbert hem tot spreken, wel begrijpend dat hier een vloed van verwijten afstuit op de zwijgende tegenwoordigheid van Remaclus.

Grimoald frazelt een verontschuldiging over z'n haastig binnenkomen, en is z'n houding kwijt. Onzeker dwalen z'n oogen naar den monnik, die met de armen gekruist rustig wacht.

„Waarschijnlijk heeft u spoedeisende berichten, heer majordomus”, dringt Siegbert aan, zacht en toch hoog. „Spreek vrij uit. Priester Remaclus is mijn vertrouweling en u welbekend: Amandus' bode uit het klooster van Solignac”.

Salapius schuift wat nader, glunderend van spot en pret om Grimoalds ontredde. „Niet mis, koninkje, niet mis!” denkt hij geboeid. „Leudastes heeft geen ongelijk: een koning ben je en meer dan een koning. Is 't de monnik die je bezielde tot deze hoogmoedige genadigheid?”

Maar Siegbert schijnt z'n onwillekeurige

beweging voorwaarts bemerkt te hebben. Herkendend rust even z'n klare blik op hem.

„Ik kwam, koning”, met een nijldigen ruk wil Grimoald door z'n vewarring heen, maar z'n stem heeft den eigen trotschen toon nog niet, „nu er na het Maartveld geruchten tot me doordrongen, dat mijn afzijn op het Palatium werd misbruikt.” — Hij stokt alsof hem adem en gedachte begeven.

Siegbert wil hem helpen. „Bij mijn weten, heer majordomus, is hier niets verkeerd gebeurd in uw afwezigheid. In tegendeel, we hebben geleefd in de genade Gods.”

Terstond dan Grimoald met een kregelen schouderchok: „Mijn komst hier geldt meest een zeer persoonlijk geval, waarover, naar ik hoor, de koning mij het best kan inlichten”.

„Wat verlang ik liever?” Siegbert ziet hem vast en diep in de oogen, alles begrijpend.

Z'n driftige uitval besterft Grimoald op de lippen. Ontzet beseft hij het: in een nooit gekenden angst voor de waarheid is 'them onmogelijk Renula's naam te noemen. En voor het eerst van z'n leven verwenscht hij zich zelf, omdat hij hier staat en stamelt als een bedrogen minnaar. Een pijn heeft zich in zijn hart gegraven die hij nog nooit voelde. Was ze hem dan liever, dan hij zelf wist? Hij, die waande zoo maar wat te spelen met haar tot zoet tijdverdrijf.

Het duizelt hem, daar hij bij het nieuwe inzicht, dat door z'n begrip flitst, tegelijk weet z'n verdwazing te moeten verbergen.

„Het is”, tast hij blindelings naar iets aannemelijks „dat ik bevonden heb, hoe hier buiten mijn medeweten personen verdwenen zijn. . .” Hij hapert, schichtig naar den monnik glurend: „onder anderen de geneesmeesters.”

Maar onbevangen antwoordt Siegbert onmiddellijk op wat hij verzwegen weet: „Behalve de geneesmeesters, die ik als overbodig ontsloeg, heer Grimoald, is inderdaad ook uw gemalin vertrokken. Kort na een gesprek tusschen haar en mij, dat door God het innerlijkste van de ziel mocht raken. Waarschijnlijk doet ze een pelgrimsvaart om de verzoening met Christus te vinden, die haar tot verder leven onmisbaar is”.

Grimoald staart hem aan, nog meer verbijsterd dan toen hij straks Salapius op Renula's rustbank vond: „Dus” . . .

„Vrouwe Renula gewonnen voor het Godsrijk” vult Siegbert aan, eenvoudig maar zonder z'n geluk er om te verbergen.

„Ja dan. . .” Grimoald wankelt bijna achterover in zijn straf zelfbedwang. Schrik, nederlaag, wanhoop, een razernij van woede in één hevigen schok, en toch onbewogen schijnen, om dien verwenschten verspieder van Amandus

en Eloy niet te laten blijken, hoe hij het haat, dat Godsrijk. Hoe hij in het aangezicht van dien heiligen Godsrijkkoning hier op het oogenblik zelf liefst bij alle hellegoden nogeens en luid op zou willen zweren hem en zijn rijk en alle heiligheid ter wereld te zullen verdelgen, zonder uitstel meer.

Even later staat Salapius verbluft door Grimoalds onverhoedsche en kalme nieuwe vraag naar de geneesmeesters. Rustig herhaalt Siegbert, dat ze immers niet meer noodig waren.

„Heel onvoorzichtig, koning”. Grimoald heeft in fel inzicht plotseling begrepen, dat hij terstond en voorgoed zijn toeleg verscherpt moet doorzetten, alle verspieters en heiligen van Austrasië ten spijt, wanneer hij niet laf wil onderdoen voor dien Merovinger, zoo taai en koppig, en juist door z'n hemelschheid zóó gevaarlijk, dat nog wel sterker geesten dan Renula er voor bezwijken konden.

Grimoald zweept zich op, geërgerd als nooit over zich zelf. Hij ontdaan, alleen bij den aanblik van dat koninkje? Nu of nooit, over z'n bijgeloof moet hij heen, dat hem zoowaar weer parten speelde in een albeslissend uur als dit. Om eigen behoud. Om Renula: Neergetrapt moet dat koninkje, heilig of niet. Hoe dan ook. Neertrappen zal hij hem, sterk en onversaagd

door de wraakzucht, die in hem grolt als bloeddorst in een tijger: Siegbert de heilige zal het voelen, dat hij Grimoalds vrouwe won voor het Godsrijk.

„Een onvoorzichtigheid, die roekeloos is.” Grimoald weet vaderlijk bezorgd het hoofd te schudden, terwijl al wat haat en kwaad is in hem ziet.

Als 't om nieuwe zielsfoltering en voor Siegbert gaat, heeft hij immers maar voor het grijpen. Niet eens leugens. Er uit met dat felste. Geen wonder dat het in hem bovendrijft na z'n vreugde, toen de geneesmeesters het hem toevertrouwd.

„Uw toestand mag u laten gelooven in een volledig herstel, uw kwaal is ongeneeslijk.”

Zelfs Remaclus ziet daar ontsteld op. Salapius laat de perkamentrol vallen in een schok van nieuwsgierigheid of ter waarschuwing. Wat geeft het? Grimoald weet waarheen het te drijven, en is enkel teleurgesteld, omdat Siegbert zoo onbewogen vraagt: „Als er aan mij niets te genezen is, wat dan met de geneesmeesters te doen?” Er tintelt alleen wat schalksche plaaglust in z'n stem.

„De vraag van een kind, Koning! Omdat u geen kind meer is, moest u begrijpen dat de geneesmeesters dienen te waken, wil niet

onverwacht gebeuren wat zij vreezen Uw hart is aangetast, Koning."

„Mijn hart, heer majordomus, heeft rust en geluk noodig en allermint de benauwde bewaking van Ferreolus en Denisius. Overigens" — hij lacht een jongen lach — „blijft het kloppen zooals en zoolang God wil."

„Priester Remaclus zal 't met mij eens zijn, dat een willooze overgave aan Gods wil doodzonde van verzuim kan worden, of erger: het noodlotsgeloof van de heidenen." Grimoald wenscht zich zelf geluk met deze wending, die hij meesterlijk vindt.

Maar Remaclus ziet hem doorgrondend aan; en zonder in te gaan op zijn stelling, antwoordt hij langzaam en nadrukkelijk: „De koning blijkt voor zich zelf het beste geneesmiddel te weten. Rust, heer majordomus, en geluk. . . . Laat alles en wij samenwerken om hem dat te bezorgen."

„Niets liever. Daar gaf ik de bewijzen voor, heer Remaclus, en die zal ik blijven geven, door het zwaarste van koning Siegberts taak en plicht als regeerder op mijn schouders te blijven dragen."

„Heer majordomus," gulhartig reikt Siegbert hem de hand, vergevensgezind in edelmoe-digen wil tot nieuw vertrouwen, „is dat zoo, laat ons dan zoeken naar een een-drachtige samenwerking."

Geloofst hij weer in een wonder, de dweper? denkt Grimoald, terwijl hij de toegestoken hand met geveinsde goedwilligheid even in de zijne neemt. Prachtig. Laat ze gelooven, die twee, hem overwonnen te hebben, juist op het oogenblik dat hij eerst voorgoed zijn werk begint.

„Altijd weer hemel en hel tegenover elkaar”, peinst Salapius, terug in de schaduw, achteraf. „O mijn koninkje, dat als de kinderen is, en o Grimoald, huichelaar, valscher dan ik ooit vermoedde”.

„Dus stel ik u voor”, vervolgt Siegbert in één bezieling, „ons nieuw verbond te bekrachtigen door de daad, die ik sindslang overwoog, en waartoe ik mijn lieven vriend Remaclus de opdracht wil geven: In dank voor Gods genade en in afsmeeking van Zijn duren bijstand, een abdij te stichten volgens Sint Benedictus' regel, de eerste van den gordel abdijen en kerken, die het komende Godsrijk op aarde eenmaal als een wal zullen omsluiten”.

Grimoald knikt grif instemmend, zonder iets te laten blijken van zijn snelle berekening: — Ongevaarlijk — en mij dienstig, omdat die Remaclus hier zal verdwijnen. Laat het zoo spoedig en zoo ver mogelijk zijn.

„Waar dacht de koning zich dit eerste bolwerk van het komende Godsrijk?” polst

hij omzichtig, hoe moeilijk de vrome uitdrukking hem ook over de lippen wil.

„Heer Remaclus is bereid het te vestigen, liefst in een van die onontgonnen wildernissen van het heidendom, die ik voel als een schandvlek op mijn rijk, omdat ze zijn opbloeit tot Christus belemmeren, zooals onverzoevende zonde het de ziel doet”.

„’t Beste dan een zijdal van de Boven-Maas te kiezen”, beaamt de majordomus; en Siegbert, meer en meer misleid en verheugd door deze meegaandheid, ziet hem gelukkig aan.

„Ik weet dat tot mijn domeinen hoort het deel van het Ardennerwoud door de Semois omslingerd”.

„Cugnon”. Het kost Grimoald geen moeite den naam te vinden van een der koningsdomeinen, die hij reeds geheel als eigen grondbezit beschouwt. Maar goed zoo! Hij geeft het voor beter. Het is verwijderd en ontoegankelijk genoeg voor het doel. En wat een onvoorziene kans om den verspieder en zijn achterdochtige uitzenders te misleiden door zijn medewerking tot dit vrome doel.

„Onmiddellijk, koning, zal de schenkingsbrief op de kanselarij in uw hoofdstad geschreven worden”.

„Dat God er u voor zegene, Pepijns zoon”. Siegbert is diep ontroerd door Grimoalds omkeer, en vraagt zich af of Renula’s offer-

vaardigheid al verhooring vindt. Maar Grimoald voelt zich zoo ongedurig worden onder dien kinderlijken geluksblik, dat hij zoekt weg te komen: „Dus terstond ga ik naar Metz terug”, snakkend naar vrij ademen en bezinning, eer hij verstrikt raakt in nog heviger verwarring van ergernis en zelfvoldaanheid. Wel zien Siegbert en Remaclus hem bevreemd aan bij zijn overhaast afscheid. Maar genoeg nu, genoeg...

Hij is al op het binnenplein, Salapius naast hem. In z'n opwinding vindt hij Salapius' gezelschap vanzelfsprekend.

„Siegbert III aan 't regeeren”, gromt hij hondsche tusschen de tanden.

„Tamelijk onschadelijk”, troost Salapius.

„Noem jij dat onschadelijk... zoo, zoo — onschadelijk”.

Salapius voelt aankomen, dat al de opgekropte woede zich tegen hem gaat keeren en zwijgt wijs.

„Paarden!” schreeuwt Grimoald het wachthuis in. Leudastes strijkt langs hen heen op de stallen aan; hem na de twee lijfknechten, die den majordomus in zijn overhaaste komst op het schip begeleidden: en achter hen Salapius in waggeldraf. In den stal steekt hij Leudastes de perkamentrol in de handen:

„Geef dit aan den koning. En een paard voor mij, tam maar vlug”.

Als de drie, Grimoald en de twee geleiders, bij het palenhek opspringen, zet Salapius bij de staldeur Siegberts makken schimmel, dien hij zelf uitkoos, de knieën in de flanken, en schiet vooruit, op den boschweg al naast Grimoald, achter de twee voorrijders.

„Nu denkt u alleen weer aan haar”, lispt Salapius hem in het voortstormen toe.

„Vervloekt dat Godsrijk”.

„Alles en allen samenwerken tot rust en geluk voor Siegberts hart”.

„Kraken zal ik het”.

„Hart of Godsrijk?”

„Allebei”.

„Ze zijn één”.

„Wat één? Wie een?”

„Duif en doffer”, grijpt Salapius z'n kans. Want om z'n wraak en z'n zelfverwezenlijking mag hij 't niet laten, Salapius pontifex maximus, al is het ter zelfverdediging nu niet noodig.

„Je liegt. 't Is niks dan de heiligheid”.

„En al zou ik liegen — denk er aan de wapens te slijpen. 't Gaat er op aan komen”.

„Wat meen je?” Grimoalds aandacht is plotseling gespannen, hij die in het blinde staarde bij z'n dol omzoeken naar daden, daden meer en nooit genoeg, tot een eindelijk einde.

„Als het volk ons koninkje heilig gaat

verklaren. Er is niet veel voor nodig. Al hebt u hen het oud bijgeloof met uw eigen schittering en goedgeefscheit voor 'n poos laten vergeten, des te gevaarlijker zou nu een ommekeer zijn”.

Grimoald herinnert zich opeens stemmen uit het gedrang bij den Maartveldstoet, die om den koning riepen. „Wat maal ik om die Metzser ellendelingen?”

„Ho, ho, heer koning-regent, alles of niets. Volksgunst is koningsmacht. Denk aan keizer Justinianus”.

„Ik denk aan Juliaan. Een nieuw heidendom voor Austrasië. Verhaast door een verdubbelde werking van ketterijen . . . Een geloofsstrijd moet er losbreken in Austrasië, dat volk en koning en al die Godsrijkmonniken binnen Siegberts wal van abdijen en kerken elkaar den strot afbijten als opgehitste honden. Wacht jij vast een bisschopsmijter”.

„Heidendom, ketterij, mij den mijter — inderdaad uw inzicht grenst aan het goddelijke. Maar vergeet niet dat ééne machtige middel, den laster!”

„Nogeens? Die laster van jou . . .”

„Ligt immers voor de hand, nu gebleken is dat Siegbert en matrona Renula in een verstandhouding stonden, nou ja, u verstaat . . .”

„En meen jij, jou hond, dat ik mijn vrouw

zou prijsgeven aan zulke verdachtmakingen, als jij waagt voor te stellen, want ik versta je maar al te goed. Ik, mijn vrouw?"....

Maar Salapius grijpt de zweep, die hem in het gezicht wil striemen, en zegt brutaal: „Dat zàl Grimoald. Om wille van zijn wereldrijk”.

„Duivel!”

„Satan, mijn meester”.

„Nooit”.

„Toch”.

Dan zwijgen. Niets meer dan de stormdrif van de paarden het zwarte donker door.

Eerst als de tinnen van Metz schimmen tegen de verbleekende sterren van den Aprilnacht, strijkt nogeens Salapius' stem langs Grimoalds oor:

„En als 't geen laster was, heer koning-regent? Als ik ze met eigen oogen samenzag? Wanneer u eens ging nadenken en begon te twifelen of Renula's kind wel op u lijkt”.

Daar striemt de zweep dan toch over Salapius' gezicht. Maar hij grijnst even kalm: „Dat is mijn bisschopswijding”.

„Ja, addertong, je bent ze waard mijn wijding. Jij, jij alleen op heel de wereld. Geest van mijn geest, Lotar herrezen”. Grimoald briescht en snikt tegelijk. „Maar zwijg over Renula, of ik sla je dood”.

„We beginnen dus”, hervat Salapius na een poos doodbedaard maar zeker van z'n overwinning „met Siegberts schenkingsbrief op te stellen, dien ik hoe eerder hoe beter Remaclus zal overreiken. Zulk een bereidwillige en heilige daad van u leidt minstens voor een jaar de aandacht van de heilige dwarskijkers af. Tegelijk mijn bisdom. Nieuwe toevoer van Byzantijnsche ketters. En zoo langzaam aan de intocht der oude goden, voorbereid door de noodig feesten”. Salapius weet hoe hij van nu af onmisbaar zal zijn voor Grimoald, hij de onaantastbare ingewijde, welhaast de leider van hun verbond. „Imperator en pontifex”. Hij prevelt 't zoo voor zich heen, en voelt tegelijk Grimoalds blik naar hem met een flits van fellen wil.

„Hoeveel jaren geven de geneesmeesters hem nog?” vraagt hij in den valen ochtend op de treden naar de paleisportiek.

„Hoogstens acht. Hij wordt geen dertig”.

„Acht?... Oef — dat is minstens viermaal te veel.... Zoolang hebben wij immers geen geduld meer, heer koning-regent”.

VII

In de jonge tuinen en blanke gangen van het Nijvelsche vrouwenklooster is het Alleluja van dezen Paaschmorgen blijven voortklinken

in een ruischen en gonzen van vroolijkheid, die voor Itta's nonnen na de strenge weken van vasten en stilzwijgen de weergeboren lente zelf is.

Bisschop Amandus heeft de nieuwe kloosterbasiliek gewijd en hier, midden in de bosschen, binnen de bergsteenen muren met kruisen van chrisma gezalfd, is Christus neergedaald en woont verborgen in het tabernakel, dat zij verder levenslang omringen en omzingen mogen.

Renula weet hoe ze daarbuiten als kinderen blij zijn, en waar zij neerzit, stil in den kring van Itta's dochters om haar moeder heen, luistert ze met droomige droefenis in den blik naar de stemmen in den tuin, wier lach en zang hier in de laaggewelfde gehoorzaal komen uitsterven tot grondtoon voor moeder Itta's innig verhalen over het verleden in Landen en Reuilly, herinneringen uit haar dochters kinderjaren, die vaders bijzijn hier in hun midden willen oproepen.

„Wat met mij?” denkt Renula, en er kropt haar een bitter brok tranen in de keel, daar ze zich hier tusschen Itta's dochters even vreemd voelt als deze drie weken lang in refter en gaarden tusschen de nonnen, eenzaam als nooit een vrouw eenzaam was; tusschen deze godgewijde zielen, zij, met haar geheimen van liefde en zonde, en van

een genade zoo onverdiend, dat ze haar meer en meer een waan begint te lijken.

Nietswaardig voelde ze zich elken dag meer sinds haar komst te Nijvel, zij met den droesem van haar verleden in de ziel, die juist hier in de zuivere stilte van dit van God vervulde huis allen nieuwen wil en kracht voor God verstikt.

Langzaam is de jubel uitgedoofd, die haar hief en dreef na dat uur bij Siegbert, en die haar, zoolang de reis met Sturm door de bergwouden duurde, liet voortzweven in een opgetogenheid los van al het aardsche. Hoe ze zich ook vastklemde aan die eene herinnering: „het genadewonder bij Siegbert”, het geluk ontzonk haar. En nu in dit uur, vreemd en eenzaam tusschen de anderen in, ontkomt ze niet meer aan de bekentenis, dat alles in haar gaat worden tot wanhoop. Hoe een heel leven verder te leven voor Christusen het Godsrijk en haar allermoeilijkste levenstaak, terwijl ze nog geen twee weken kon volharden? En hoe, ook maar in de verste verte, ooit op Itta te gelijken? Verdwazing schijnt haar de wil er toe, ook nu Itta hier niet meer de ernstige abdisse is, die al het menschelijke overwonnen heeft, maar alleen de goede moeder, gelukkig tusschen haar kinderen. Naast Renula zit ze in haar hooggerugden zetel, in haar

zwarte sluiers bleek en dor als immer, maar liefde en rust gaan van haar uit, en voor haar kinderen moet wel alle storm en branding van het leven aan haar hart breken en rimpelloos uitvloeien in een reine vergetelheid.

Renula begrijpt het afgunstig: zoo is het voor Begga, die voor het Nijvelsche Paascheest van hun landgoed Asculon in de Maasgouw is gekomen met haar gemaal, haar achtjarigen zoon en haar beschermeling, de zeventienjarige Himnechild verweesde dochter der Merovingers, prinses van Bourgondië, haar door koningin Nantilde toevertrouwd. Begga vooral is weer een kind onder moeders oogen, en geniet hun zielseen samenzijn na de lange scheiding, met een gelukslach opbloeiend uit haar diepste innerlijk. Haar de vreugd als nooit te voren ook vrouwe en moeder te zijn en daarom zoo door en door haar moeders geluk en herinneren mee te voelen. Moederlijk, Begga ook, en toch achteloos in haar milde liefde, houdt ze in haar schoot Himnechilds hand omklemd en nijgt ze de wang streelend zacht op het blonde meisjeshoofd, dat mijmerziek aan haar schouder rust.

Naast deze beiden, Valdrade, recht en strak in haar kloosterkleed. Vóór den laatsten Advent kwam ze uit Sinte-Aura's kloos-

ter van Parijs voorgoed naar Nijvel, om er zooals ze Renula zusterlijk toevertrouwde, onder haar moeders leiding het heimwee naar het verleden te vergeten, dat haar ginds als een krachtslopende bekoring bleef kwellen. Voor het eerst heeft ze zoeven Ansegis onbevangeu gevraagd naar Adelgiseel, die als monnik in Romarics abdij hun scheiding sterker droeg dan zij ze ooit gedragen heeft, eer haar moeder haar leidde en haar leerde zich geheel te verliezen in God. Zooals het de jonge Geertrudis van nature gegeven is, haar wier ziel door geen zonde of hartstocht ooit bewogen werd. Ondanks haar jeugd schijnt ze Renula helderziende en levenswijs als haar moeder zelf. Misschien omdat ze zoo diep haar moeders leven meeleeft? haar moeders smarten meeleeu zooals ze nu opgaat in haar moeders geluk. Geertrudis die het zielsgeluk zelf schijnt waar ze zit, ijl en tenger, omschenen door de klaarheid van haar eigen blik. Hoe ver en vreemd is ze Renula, die haar nauwelijks durft aanzien uit angst, dat die reine oogen haar onrust zullen doorgronden.

Ansegis, terzijde met den kleinen Pepijn woelig en druist, getemd in den greep van zijn vaders knieën en handen, ziet naar die moeder en die dochters eerbiedig en toch één met haar, sinds Begga's zonnige blik den zijnen

zocht, als dankte ze hem de rijpe zielsweelde van dit uur.

Allen één en allen gelukkig. Enkel Renula hier een schaduw van hun smart, die ze eerst vergeten nu ze Renula vergeten zijn. En Renula laat zich opzettelijk vergeten. Wel staat haar zetel het dichtst naast Itta's zetel geschoven. Maar in haar grijze sluiers drukt ze zich aldoor dieper tegen de rugleuning om zich weg te wisschen, wat ze heel den dag door haar afzijdig zwijgen reeds gedaan heeft. Voor dezen allen is zij, ze weet het, enkel Grimoalds vrouw, één met hem, en Grimoald is hun de beproeving zelf, die hun zooveel tranen kostte en waarvoor ze verzoenend al hun bidden en boeten offeren.

„Hoor”, onderbreekt Itta haar vertellen, den wijsvinger heffend om de aandacht der anderen te vestigen op wat haar plotseling trof. En, blank lichtend in den lichtval, wenden de gezichten zich luisterend naar het kruisvenster in den voorwand, waardoor met de mild aanwaaierende zoelte, zang en weezang nu duidelijk verstaanbaar tot hen doordringen. Speelsch in hun vroolijkheid en toch zoo innig vervuld van Paschen, hebben Itta's nonnen al wandelend tusschen de grasperken met madeliefjes en sleutelbloemen overstoven, de sequentia van dezen morgen aangeheven.

Mors et vita duello conflixere mirando. Renula verstaat nu ook. Het doet haar opleven tot een aandacht, die een openbaring hoopt, ze weet zelf niet welke. Maar de wisselverzen ontgaan haar weer, tot het lied eindigt in een jubel die toch ook een klacht is, die smeekt, en opzweeft licht en trillend van zuiverheid: tu nobis victor Rex, miserere. Amen. Alleluja.

Er vloeien tranen over Renula's gezicht en om het beven van haar handen te bedwingen, grijpt ze de armleuning van haar zetel vast. Ze denkt aan den koning, die háár overwinnaar is.

„We zouden vergeten, dat we hier samen zijn om bisschop Amandus te wachten” zegt Itta, die onder den Paaschzang daarbuiten de middagzon al zoo laag tusschen de bloesemtakken der perelaars zag stralen. „Vespertijd nadert. Mij dunkt hij blijft langer uit dan zijn voornemen was”. Het wordt voor allen een vragend uitzien naar den man Gods. Er is over den kring een stilte van zelfinkeer gezonken, als bedacht ieder wát te vragen aan den zielsleider of waarover het liefst van hem te hooren.

„Er moet iets gebeurd zijn dat hem tegenhoudt,” bedenkt Ansegis, en met zijn zoontje aan de hand gaat hij de zaal uit om navraag te doen.

„Renula kan ons zeker veel over koning Siegbert vertellen”. 't Is Begga's warme stem, die Renula laat opzien. Even rust blik in blik, als peilden ze elkaars innerlijk. Dan schudt Renula treurig het hoofd en ijl antwoordt ze:

„Ik weet alleen, dat hij een uitverkorene is”.

„Maar dat is véél, dat is alles”. Zoo blij is Begga om dit ééne woord, dat haar plotseling zooveel naderbrengt tot Renula, die haar sinds hun komst zoo angstig heeft vermeden. En juist wil ze gul gaan vertellen over die glansrijkste van haar jeugdherinneringen: de koningsverheffing van den driejarige op het Metzter Maartveld, als Ansegis bij den ingang verschijnt en doortocht laat aan bisschop Amandus en twee volgelingen, die Renula meent te herkennen zonder meer te weten waar zij hen eerder zag.

Maar allen knielen, want Amandus heft de hand en spreekt den zegen over hen uit. Dan nadert hij de abdis en verontschuldigt zijn telaar komen, door de onverwachte komst van zijn vriend Remaclus met zijn gezelschap Adelijn, die hem brief en boodschap bracht van koning Siegbert.

Verrast zien allen naar de twee nieuwgekomenen en niemand wordt gewaar hoe Itta zoowel als Renula verbleeken door een schrik, die elk van beiden alleen voor zichzelf begrijpt.

Itta vreezend, dat ze weer harde waarheden gaat hooren over haar zoon, dien ze in het geluk van dit laatste uur voor het eerst, zoolang hij leeft, vergat; Renula plotseling en volkomen terug in het Metzser verleden, toen ze naar Siegberts wensch dezen Remaclus zoekend, zich reeds bestierd voelde door den dwang van haar vreemden nieuwen droom.

Itta's stem is echter kalm als immer, nu zij zich tot Remaclus richt: „Welkom als geen andere zijn ons de boden van koning Siegbert. We zullen ons verheugen goede tijdingen te hooren over zijn welzijn”.

Dan Remaclus: „Vreugde is het mij u te kunnen bevestigen, dat koning Siegbert na de langdurige ommereis door zijn staten, gevolgd door zijn langdurige ziekte, nu kloek en hoopvol de regeering zelfstandig heeft opgenomen.”

Daar duistert in aller blik verwachtend op Remaclus gevestigd, dezelfde vraag: „En Grimoald dan”?

Maar Amandus neemt het woord tot nieuwe verontschuldiging, dat hij hier over zoo heel andere dingen komt spreken dan hun en zijn bedoeling was. Vooreerst wil hij hun gebed zoeken voor priester Remaclus en zich zelf, beiden inderdaad door den koning opgeroepen tot zijn eerste helpers in zijn regeeringsplan,

dat geheel en uitsluitend het Godsrijk beoogt.

Dan begint hij een brief voor te lezen door Siegbert aan hem gericht, waarin hij hem met klemmende redenen vraagt onverwijd den bisschopsstaf van Tricht te willen opnemen, dat na bisschop Joannus Agnus' dood, Servatius' vijftienden opvolger, verweesd en zonder herder blootgesteld is aan de gevaren, die zoo menig ander bisdom van Austrasië helaas hebben aangetast.

Allen weten dat hier bedoeld wordt op de ook hun niet meer verborgen verwilderling der Frankische priesters, aangesteld door bisschoppen van Grimoalds maaksel. Maar de abdis heeft bij de tijding verheugd de hand geheven en zegt met warm meegevoel: „O, ik begrijp het, heer Amandus, een zwaren tweestrijd zal het u kosten uw apostelleven op te geven voor een vasten bisschopszetel. Maar weiger niet, ik smeeke het u. Zôo wijs is Siegberts keuze, dat ze hem door God moet zijn ingegeven”.

„Wijs en doordacht als van goddelijke ingeving is heel Siegberts wil”, hervat Remaclus nu, daar Amandus somber het hoofd boog bij Itta's woorden, opnieuw overmand door zijn afkeer van die taak zoo geheel tegen zijn eigen aard en plannen in als zwervend Christusverkondiger in Wodans woestenijen.

„Vrees niet, vrouwe abdis. Gelukkig heeft heer Amandus al beloofd den bisschopsstaf van Tricht op te nemen”.

„Tot ik hem in vertrouwde en betere handen kan overgeven”, vult Amandus die geruststelling van Remaclus aan. „Mijn roeping is elders, al zal ik doen wat ik vermag op dien voorpost”.

„Bewaakt door u zal hij tot een bolwerk worden in de Godsrijkomwalling door koning Siegbert ontworpen. Mij gunde hij er elders den eersten grondslag van te leggen”, gaat Remaclus voort. Hij ontrolt den schenkingsbrief waarin hem Cugnon in het Ardennerwoud wordt toegewezen, en reikt hem de abdis over. Terwijl ze in diepe aandacht leest, bloeit er een geluk open over Itta's wezen. Ze blijft lang zoo gebogen, als herlas zij het gelezene, woord na woord. Ze kan haar vreugde niet verbergen, terwijl ze Remaclus het perkament dankend terugreikt. „Aan den majordomus gericht en door den majordomus ondertekend, lijkt me deze brief vooral ook een getuigenis van een goede verstandhouding tusschen hem en den koning”, vorschte ze naar wat ze hoopt.

„Inderdaad, vrouwe abdis, heer Grimoald heeft zonder tegenwerping 's konings besluit bevestigd en helpen verwezenlijken”. Remaclus beseft heel goed, hoe Grimoalds moeder en

zusters de schaduw van den verlorene zien duisteren achter hem, wiens hart ze vol aanklachten raden tegen Siegberts dwingeland. En na even weifelen vertelt hij tot haar geruststelling over wat hij immers zag en Siegbert zoo vast geloofde: „Merkbaar is er een wending ten goede gekomen in de houding van den majordomus tegenover den koning. Zoodat we met Siegbert hopen, dat er eindelijk weereens een tijd van rust en geluk voor hem zal aanbreken. Dien hij zelf, met ons, voor hem zoo noodig weet tot zijn durende genezing en de volle ontwikkeling van zijn mannelijke kracht.”

„Helaas,” vult Amandus hem aan, de abdis veelbeteekenend aanziende, „wij hebben nooit ten volle geweten in welke onrust en diepe zielssmart onze jonge koning jarenlang leefde. Remaclus heeft het ons ontdekt, en, dank zij de Voorzienigheid, eer het te laat is. Maar er moet veel voor hem gebeden en van nabij over hem gewaakt worden om hem te beveiligen tegen de booze machten, die de uitverkorenen het hevigst aanranden.”

„Was Otton nog bij hem!” verzucht Itta, die ondanks al haar nieuwe moederlijke hoop, van haar zoon voor Siegberts heil toch niets verwachten durft, wel alles van Siegbert voor haar zoon.

En dan Remaclus weer: „Bisschop Amandus

is 't met mij eens, het wordt tijd dat Siegbert een levensgezellin naast zich krijgt, sterk en vroom genoeg om tegelijk de beschermengel te zijn, die hij zoo noodig heeft, midden in het gewoel der zichtbare en onzichtbare booze machten."

"Aan u, vrouwe abdis," hervat Amandus, „dit als voorstel tot rijpe moederlijke overweging."

Itta knikt nadenkend, gelukkig straks misschien metterdaad te mogen medewerken tot Siegberts tijdelijk geluk, dat haar zoon zoo bedierf.

„Bidden wij God," spreekt ze, „ons die levensgezellin te laten kennen, een vrouwe sterk en vroom genoeg dat hij haar kan liefhebben zooals zij hem liefhebben zal. Ik ben vol vertrouwen, dat zij ons aangewezen zal worden. Omdat ik, na uw woorden, mijn broeders in Christus, vol hoop ben voor het Godsrijk en zijn koning, alsof de vervulling der verwachting nabij is".

„Geen hart leed ooit vergeefs," antwoordt Amandus op haar ontboezeming, waarvan hij, de biechtvader, alleen de diepe ontroering beseft. En Itta blik hem veelzeggend aan, daar ze gist hoeveel zielslijden Amandus voor zichzelf te Tricht voorziet.

Maar de vesperklok luidt. En zonder verder een antwoord heft de abdis zich op, en met haar kromstaf gaat ze de anderen

voor, Amandus en Remaclus gepaard, Begga met Himnechild; Valdrade en Geertrudis; Ansegis en Adelijne met den kleinen Pepijn tusschen hen sluiten de schare, die langzaam en zwijgend door de gangen trekt, gevolgd weldra door Itta's nonnen, in den opgang tot het altaar plechtig voortschrijdend met de armen over het hart gevouwen, de hoofden neer, terwijl ze zingen:

Alleluja, alleluja, alleluja,
O Fili et Filiae,
Rex coelestis, Rex gloriae
Morte surrexit hodie.

Alleen Renula is achtergebleven in de leege zaal. Zij ook is opgestaan, heeft weifelend een stap en nog een stap gezet om de anderen te volgen. Maar 't was haar onmogelijk, overstort als ze is door zichzelf. Ze staat en staart met groote angstoogen en weet het toch: ze is twee in ééne, en de Renula der zonden houdt de Renula der genade tegen. Hoe zou ze kunnen neerknielen tusschen die Godgewijden en bidden! Wat met haar en waarheen, zij, die binnen deze muren zelfs niet veilig is, die overal zich zelf zal meenemen als de gevaarlijkste vijand van zich zelf. Maar waarom dan ook, waarom moest zij in al haar zielsjammer, juist dat hooren over de vrouw die Siegbert zal lief-

hebben zooals zij hem? Alsof Renula die vrouw niet is, zij met haar liefde voor hem, sterker toch — ze begrijpt dat nu eerst — sterker dan Gods genade! En waarom dan, waarom mag zij hem niet liefhebben? zij, geboren voor liefde, voor deze liefde die al het geluk van aarde en hemel in zich bevatten zou voor haar, en door haar immers ook voor hem? Zou ze hem niet leeren wat liefde is, en ook, ja, hem beschermen en behouden, twee in één, Siegbert en Renula, tot een geluk dat altijd weer stijgen zou naar dat verhevene van het uur in de sala? De sterke, de vrome vrouw? Renula? Alsof ze niet sterk en vroom zou worden alleen door het geluk Siegbert zoo te mogen liefhebben, na Grimoalds speelpop te zijn geweest . . . Zij? wat? en waarheen?

Ze is in den tuin gekomen, snakkend naar verademing uit den innerlijken storm, die haar gaat verstikken, als ze niet beweegt, als ze niet de armen uitslaat, als ze niet — ach zij, ongelukkige, waar is dan nog een toevlucht voor haar?

In den leegen lentetuin nergens steun of schuiling vindend, heeft ze zich vastgeklampt aan een der jonge stammen om niet neer te slaan en 't uit te schreien. Ze rilt en schokt, en schrikt van haar eigen doffe pijnklacht. Ze houdt den adem in om te luisteren, want

als de echo van haar klacht klinkt de zang uit de basiliek haar tegen:

Exortum est in tenebris lumen rectis; misericors, et miserator, et justus:

„Er rijst in de duisternis voor de rechtchapenen een licht op: de Barmhartige en Mededoogende en Rechtvaardige”.

En ze weet, dat ook zij daarbinnen moest zijn, was 't dan de laatste, was 't dan plat ter aarde. Met al haar schrik en pijn zich overgeven aan God, die toch met de armen open gereed staat om haar aan Zijn hart te nemen als zij maar de macht had de Renula der zonde te overwinnen, en te willen wat Gods genade wil.... Alsof ze niet zal moeten. Alsof ze ondanks al haar ontembaren hartstocht, die zich aan Hem tracht te ontrukken, toch niet Gods gevangene is.... Juist door Siegbert, dien ze immers niet anders kan naderkomen dan door heilig te worden zooals hij.

Ze wordt stiller, omdat die laatste gedachte zich in haar geest uitspint tot een nieuw inzicht van haar verwording onder Grimoalds invloed. Ze gruwt om den voorbijen winter in den toren van het Palatiolum, om vroegeren wellust in het Metzser paleis, om de zomers op het weelderig Lauriacum, om heel dat verrijnde verderf, waarvan het gift immers

wel in haar nawerken moet en haar nieuw geluk gauw volslagen zou verkankeren.

Waar ze staat onder den bloeienden kerselaar, ziet ze nadenkend uit naar de basiliek, doorzongen weer en over van het Alleluja der Verrijzenis. Ze is zoover tot bedaren gekomen, dat ze treurig beschaamd het hoofd schudt over haar nieuwe afdwaling van zoeven, waarlijk niet de eerste sinds ze hier is, al was geen der vorige zoo verwilderd. Zijn het de booze geesten, die haar bespringen? De machten van de duisternis, die hun spel spelen met haar? Sinds lang en vrijwillig zou ze immers hun prooi zijn, als Siegbert niet een heilige was.

Den volgenden morgen tusschen priem en terts, als heel het Nijvelsche convent in de kappittelzaal vereenigd is en de abdis na de voorlezing der heiligenlegende en het regelhoofdstuk van den dag, in korte toespraak dankbaar herinnerd heeft aan het kerkwijdingsfeest van gisteren, vermanend tot nieuwen inkeer en ijver, komt opeens Renula uit een der muurbanken nader en glijdt naast Itta's steenen zetel op de knieën neer. Ze heeft heel den nacht wakend gewacht op dit oogenblik. Ze weet dat ze straks moeder Itta in haar cel alleen zou hebben gevonden en dáár veel rustiger en

vrijer dan hier in de volle zaal had kunnen vragen wat ze vragen wil. Maar juist om al deze getuigen verkoos ze dit uur, opdat de vraag en het antwoord door zooveel aangehoord onherroepelijk zouden zijn; om zich sterk te voelen onder zooveel oogen, wier minachting ze niet zou kunnen verdragen.

Aanhoudend heeft ze zorgzaam de woorden overwogen, die ze spreken zou, ze geschikt tot de doeltreffende vraag, die aan moeder Itta tegelijk heel haar innerlijk zou openbaren. Maar nu ze daar neerzinkt op de knieën, is ze alle voorbereiding vergeten zoowel als alle getuigen. Ze verbergt het hoofd in Itta's schoot en slaat de handen uit om Itta's handen te grijpen. „Laat me in Nijvel blijven”, snikt ze, „of ik ga verloren”.

Zacht maakt Itta haar handen los uit den krampachtigen greep en zegt haar goedig: „Sta op, Renula, mijn kind”. Maar Renula blijft geknield en ziet haar door tranen aan: „Laat me blijven”.

„Lief kind, ik merkte het gisteren al: het wordt tijd voor je om te gaan”. En als Renula bij die kalme woorden Grimoalds moeder verbijsterd aanziet, vult Itta aan: „man en kind hebben je noodig”.

„Mij noodig!” Renula's korte lach vol zelfhoon is een snik. „Het kind is in Witte's handen zooveel beter dan in de mijne. En

Grimoald? Moet dan dat spel van hem met mij opnieuw beginnen? Neen moeder, ach neen, stoot me niet terug dáár”.

„Dààr zijn je plichten”.

„Hier ben ik veilig”.

„Neen, Renula, dààr midden in den zielsstrijd, waarin God je beproeven en louteren wil, ben je veiliger dan hier, waar je enkel zou blijven om dien strijd te ontloopen”.

Verslagen buigt Renula het hoofd en zwijgt. Achter zich hoort ze zacht voetgeschuifel. Ze begrijpt dat de nonnen op een teeken der abdis de zaal verlaten. Ze hoort de stilte en voelt de leegte om zich komen. Als een verlegen kind staat ze op, half afgewend of ze moeders blik schuwte. Maar Itta is ook opgestaan, legt den arm om haar middel en geleidt haar naar een bank, waar ze zich naast haar neerzet, Renula's hand in haar beide handen.

„Is je de goede tijding dan ontgaan, Renula, die er school tusschen de regels van dien schenkingsbrief? bevestigd door Remaclus' woorden. Er schijnt in Grimoald een ommekeer ten goede, wie weet: al bewerkt door jouw eigen ommekeer. Want het goede, Renula, brengt het goede voort. Zou jij, nu God ons begint te verhooren en te helpen, jij zoo duidelijk door Hem bestemd tot Zijn werktuig voor Grimoald,

je willen onttrekken aan je duursten plicht, alleen — ik begrijp het omdat je mij in het begin alles hebt opgebiecht — uit angst voor je zelf?"

„Eén vingerstoot, moeder, één woord — het woord enkel over de vrouw die Siegbert zal liefhebben zooals hij haar, en ik werd weer die ik was. Hoe moet het ginds gaan, zoo dicht bij Siegbert, naast hem, — en naast — dien ander? In hém een ommekeer? Geloof het toch niet. Alles list. De list van den Booze zelf”.

„Stil, Renula, stoor niet den vrede van den morgen. Ja, ik geloof en hoop voor Grimoald, omdat ik geloof in Gods genade. Komaan, ga je reisvaardig maken. Want vandaag nog na het noenmaal vertrek je van hier”.

„Vertrek ik van hier!” herhaalt Renula zelf ontsteld over den onwil die in haar opbruist. Ze zou het willen uitschreien: „U denkt alleen aan uw zoon. En hij is het verderf zelf”. Bleek wendt ze het hoofd af, de sidderende handen krampachtig in elkaar gestrengeld. Ze gebiedt zich zelf: „Stil nu. Gehoorzaam nu. Het is Gods wil. Het moet”. En ze zegt, al is haar stem verstikt: „Goed, moeder, ik zal gaan”.

„Ga zooals je kwam, met de genade in je ziel”. Ten afscheid buigt Itta zich tot

haar over en legt haar de handen op het hoofd. Renula krimpt van hartzeer ineen onder dien zegen, die haar aan Siegberts handoplegging laat denken.

Daarna blijft ze sprakeloos ineengedoken in den bankhoek, merkt nauwlijks Itta's heengaan, en heeft geen macht of moed tot één beweging. Somber staart ze neer. Terug in dat leven ginds met dien plicht boven haar kracht? Itta's wil, Siegberts wil, Gods wil. En zij niet durven? Als ze nu voortaan trachtte alleen te denken aan haar kind? en aan Grimoald niet, aan Siegbert niet, niet aan zich zelf, alleen aan Childebert en hoe ze hem zal grootbrengen voor Christus, zij, z'n moeder?

Zoo poogt ze zich zelf moed in te spreken om de macht te vinden tot wat ze moet, onontkoombaar moet, dat weet ze. Maar ze schrikt op door een lichten tred, die nadert, een schemer naar haar toe. „Vrouw Renula”. Verward blikte ze Himnechild in den open blik.

„Vergeef me, als ik u stoor. Maar ik heb buiten op u gewacht. En toen het zoo lang duurde, werd ik bang u niet meer te zien”.

„Weet je dan, dat ik aanstonds ga vertrekken?” Terwijl ze dit vraagt, beslist Renula plotseling, dat ze niet zal wachten tot na den noen, dat ze zonder verwijl aan

Sturm gaat zeggen hun paarden te zadelen. Opeens verlangt ze naar den dagenlangen rit door de bergbosschen, die haar genezen zal en kracht geven om ginds tenminste voor Childebert te zijn, die ze zijn moet.

„U, die aan het Metzser hof uw thuis hebt, waar uw man en uw zoon zijn, hoe zou u hier kunnen blijven? Zoomin als ik, die ook wel Itta's nonnen benijd om haar geluk . . .” Himnechild bloost en hapert. „Gistermorgen in de Paaschmis meende ik nog niets liever te verlangen dan in Nijvel te mogen blijven. Nu is 't anders. Zoo wonderbaar werd hier alles. Opeens ken ik mijn roeping”. Himnechild heeft in één adem gesproken, ijl prevelend als sprak ze tot zich zelf.

Renula merkt nu eerst hoe bleek en bevend Begga's pleegdochter is. Wat is er omgegaan met dit blonde maagdeke, dat gisteren nog een argeloos kind was en nu plotseling door harteleed en onrust lijkt aangetast, zij ook?

„Heb je gistermiddag priester Remaclus' woorden over Siegbert gehoord?” vraagt Renula scherp en veelzeggend.

Himnechild schrikt. Maar ze rukt meteen vastbesloten en snel haar halsketen af met het kostbare oude borstkruis van glanskleurig email.

„Geef dit aan Siegbert, bid ik u. Het is

mij heilig omdat koning Clovis' heilige vrouwe Clotilde het gedragen heeft, de stammoeder van de Merovingers, mijn en zijn moeder. Het zal hem door h  ar geluk brengen en beschermen, zooals het mij geluk bracht en beschermd  .

Helderziende opeens heeft Renula begrepen: in Himnechids ziel is een droom ontwaakt, gelijk aan den droom die Renula zelf zoolang beheerschte en misschien nog beheerscht: Siegbert. En als bij ingeving weet ze meteen vast overtuigd, dat deze Himnechild waarlijk bestemd is om Siegberts vrouwe te worden, geboren er toe, Himnechild de stralende. Och, niet lang meer. Wanneer Begga straks Himnechids hartsgeheim ontdekt, wanneer moeder Itta overweegt, wie anders dan Himnechild zullen ze dan tot Siegberts bruid aanwijzen, deze aangewezen door God zelf. . . . Naast haar verdwijnt Renula als een schaduw, Renula die te laat leeft omdat ze te vroeg leefde, en die toch voortleven moet — hoe? — waar?

Renula heeft koningin Clotildes borstkruis in Himnechids handen teruggelegd. „Ik zal den koning nooit meer zien”, zegt ze toonloos. En dan, in een zelfoverwinning die opeens het oproerig gewoel der booze machten onderdrukt, hervat ze voluit edelmoedig en

gulhartig voor Himnechild: „Vraag vrouwe Begga om raad hierin”. Ze kust haar op het voorhoofd als een oudere zuster en wendt zich af, waardig als nog nooit, met de rijpe en rustige gedachte: „Laat God nu verder met mij doen wat Hij wil, Zijn wil en mijn wil één wil tot in eeuwigheid”.

Ongemerkt neemt Grimoald den wijden zilveren kelk, dien de schenker zoeven opnieuw vulde met onvermengden Grieksch en giet hem leeg tusschen de laurierboschjes achter zijn rood marmeren ligbank. 't Is het uur dat de dag overgaat in den avond, de eerste sterren zijn zichtbaar aan den Meihemel, waar het blauw met purper en goud van zonsondergang vervloeide tot een doorzichtig groen. Scherp en schel staat de maansikkel boven de toppen der populieren, die Lauriacums park omhagen.

Harpen en citers van verscholen musicijnen gonzen trager en gedempt, als verslonken de melodieën in wellustig gemijmer. Maar plotseling begint met enkele doordringende tonen de fluit, die weer zwijgt, om even later haar verleidenden hellen klaagroep nog doordringender te herhalen.

Grimoald ziet hoe al zijn veertig gasten het hooren. Zelfs de jonge Austrasiërs, nog

het meest verhit en opgewonden door den wijn, worden stil en luisteren. Aller aandacht is gewekt. Het wordt een gespannen verwachting. Halsreikend zien ze over de tafels heen, waar ze met drieën aanliggen, terwijl de vierde zijde naar kolonnade en tuin openbleef. En nu de fluit nogeens, langer aangehouden en vleiïger lokkend, haar roep herhaalt, versmoren er kreten van verrassing bij anderer sussen om stilte.

Alsof de marmerbeelden, overal door Lauriacums tuinen verspreid, tot leven zijn gewekt, komen daarbuiten op het fluweelen gazon Grimoalds danseressen, nimfen in sluiers ijl-groen als de avondlucht, één voor één tusschen de jasmijnboschjes uit, gelokt door de fluit, rondzoekend met smachtende gebaren, omzwerfend weldra de eenen om de anderen heen, wuivend met haar sluiers op het ritme van het diep en zwoel gezoem der snaren, waar bovenuit de fluit, speelsch maar sarrend, in huiverhooge tonen. Terwijl de nimfen in wanhoop elkaar met de armen omstrengelen, dan weer getroost door het droomig getinkel der luiten, aldoor luchtiger omwervelen, tot de fluit weer albeheerschend lokt en spot, en zij zoeken en zwerven. Meer en almeer nimfen, die duizeldansen, bezwijmen, en herleven om opnieuw rond te zwermen als vlinders licht, tot ze bij een laatsten snerpend schellen gil der fluit, bij

het bruusk en verward zwijgen der snaartuigen, uiteenstuiven, de boschjes invluchten en het gazon leeg laten onder de eerste sterren.

„Meer! meer!” roepen Grimoalds gasten. Enkelenvan de Gallo-Romeinen zijn tegen de zuilen gaan leunen op het buitenterras en blijven er, te onverschillig om nog een stap voor- of achteruit te zetten, nu daar vóór hen de dans gedaan is, daar achter hen de maaltijd nog niet wordt voortgezet. Maar de jonge Austrasiërs, gelokt door de nimfen als de nimfen door Pans fluit, wagen zich op het gazon en zoeken langs de boschjes, klappend met de vingers, de fluit valschnafluitend. De Byzantijnen echter, en minstens zijn er twaalf onder de veertig, hebben zich na de inspanning van het toekijken loom laten terugzinken in de eiderdonzen kussens, en kauwend op de zoetigheden van het tusschengerecht genieten ze na, oogen half toe, wachtend op wat er vanzelf nog wel volgen zal.

Alleen Portianus, de bevelhebber, drentelt heen en weer tusschen de klaterruischende fonteinen, op het voorterras met Chanoald, Bernulfus' zoon, door Siegbert opgenomen, onder de antrustionen, zooals hij den ander, Bonitus, aanstelde als refrendaris, met de bedoeling aan hen goed te maken wat zijn vader hun misdeed.

Beiden leken Grimoald onschadelijk genoeg om dit zonder protest te laten, al is het nu wel noodzakelijk hen te winnen voor den eigen aanhang. Met den van jongsaf verbitterden eierzuchtigen Chanoald speelt hij dit al heel gemakkelijk klaar, dank Portianus, slim genoeg om ook zonder veel woorden de bedoeling van zijn machtverleener te begrijpen.

Sinds Grimoald den wijn uitgoot, eer die zijn scherpen blik zou vertroebelen, heeft hij in zijn voldoening over die zelfbeheersching iets van de oude zelfgenoegzaamheid teruggevonden, die hem de laatste weken al te veel begaf. Lusteloos liet hij dit feest aanrichten, alleen omdat het zoo in de lijnen van zijn opzet lag: na te langdurige afwezigheid een feest voor zijn getrouwen van het Metzser Palatium, om er zijn invloed niet te laten verslappen. Maar wat hij ditmaal allerminst verwacht heeft, het feest houdt hem zelf bezig en wekt hem op na al de narigheid van het laatste jaar: eerst door die afschuwelijke rondreis met het meerderjarig koninkje, toen door die teleurstellende ziekte op het Palatiolum, het laatst door ergernis op ergernis om Siegberts eigen-gereidheid. Och kom, waarom er opnieuw aan denken?

„Zouden ze nog op te voeden zijn?” Met

de eerste de beste vraag, die hem door de gedachten schiet, wendt Grimoald zich tot Salapius, uit schrik dat het innerlijk getob het toch nog winnen gaat van de afleiding.

Salapius merkt nu eerst, dat hij alleen is met zijn heer. In z'n bevalligste houding ligt hij op zijn linkerzij, het kerkvorstengewaad van eigen vinding sierlijk om de leden geplooid, een purperen tunica met gouden kruisen doorweven, hij die ondanks borstkruis en bisschopsring niet laten kon zijn gezicht met roostintig blanketsel te zalven, het gekroes van haar en baard met goudpoeier te doorstrooien. Doortrokken van nardus en aloë wademt hij geuren uit als een oostersch reukvat.

„Als mijn heer de koning-regent de danseressen bedoelt, dan betwijfel ik of hier opvoeding nog noodig is,” antwoordt Salapius op Grimoalds onverhoedsche vraag, duim en middelvinger met een behaagziek fijnproeversgebaar tegeneen leggend en opheffend. „Ze zijn in haar soort volmaakt.” Salapius kent de innerlijke ontwrichting van zijn heer genoeg om wel te verstaan, dat hij enkel vraagt om te praten, en enkel praat uit angst om te zwijgen in de zoele duistering van dezen Meiavond. En hij antwoordt zomaar, om misschien vertrouwelijkheid uit te lokken. „Uilskuiken,” grinnikt Grimoald vermaakt

door dat misverstand „danseressen zijn er in overvloed kant en klaar te koop in je vaderland. Maar hovelingen, zooals ik ze wensch, moet ik zelf maken. Dat zie je hier voor je oogen, als je 't nog niet genoeg aan eigen lijve ondervond”.

„Hovelingen, ha zoo, hovelingen? Ja, wat zal ik u zeggen? Het feest doet hen goed en was hard noodig na de lange verwaarloozing, dat is duidelijk”.

„Waren de Gallo-Romeinen maar niet zoo laafdunkend en vervelend; de jonge Franken niet zoo lomp en bonkig, zoo hardleersch en barbaarsch; de Byzantijnen niet zoo vadsig en verwijfd”.

„De vraag is, of hovelingen niet des te geschikter zijn naarmate ze minder eigen geest hebben”, prevelt Salapius gemeenzaam, hij die zich na dien nachtelijken terugrit van het Palatiolum zoo voluit de meerdere voelt van zijn heer, juist door eigen geest, en deze allen niet alleen door zijn nieuwe kerkvorstelijke waardigheid ver boven het hoofd gegroeid. „Maar mijn heer de koning-regent verstaat de kunst hun geest door wijn en weelde tegelijk aan te wakkeren en uit te putten”. Salapius tong stoot te zwaar en blijft in de breedvoerigheid steken. Hij is eigenlijk na drinken en eten te loom om te praten en te denken. Z'n hoofd zinkt in de kussens terug.

„Als ik je zeg”, hervat Grimoald opeens wrevelig, „dat ze mij vervelen, zooals jij en het heele leven mij verveelt”.

„Er zijn nu eenmaal in elk menschenleven tijdelijke inzinkingen, meestal na de opperste stijgingen”, filosofeert Salapius, langzaam de oogdeksels opslaande om ze weer even langzaam neer te slaan.

Maar in Grimoald ziet de opgekropte ergernis van wekenlang zóó hevig, dat hij het niet meer verbijten kan, en onbezonnen na het aldoor voorzichtige zwijgen, stoot hij het uit: „Juist omdat voor mij de opperste stijging zich al te lang laat wachten. Mijn leven verstikt in dit uitstel na uitstel. Dat raadt geen sterveling, hoe ik snak naar beslissende daden”.

„Alsof u niet volop bezig is met daden. En welke! En hoe ze u lukken!” meent Salapius te moeten vleien.

„Als je dit feest meent — hoe duur ook — ’t is een poovere zege na veel nederlaag”.

„Neen”, mompelt Salapius aldoor geheimzinniger en vertrouwelijker „dit feest is iets bijkomstigs — ik meen het andere, het allergewichtigste voor de toekomst: uw zoon door Siegbert als zoon aangenomen”.

„Die onzin van jouw raad”.

„U zult er nooit spijt van hebben. Grimoalds zoon met den Merovinger naam

door den laatsten Austrasischen Merovinger zoo bijzonder uitverkoren en onderscheiden! Op zich beter voor uw toekomstplannen, dan heel een leger van handlangers. Behalve dit, het koninkje begoocheld door uw hartwinnende toenadering”.

„O, hij bedacht zich geen oogenblik, het koninkje, en scheen blij als een kind door mijn voorstel, zei zoiets van: „Uw blijk van vertrouwen waardeerd en ook om wille van Childeberts moeder...”

„Heilige onnoozelheid”, meesmuilt Salapius.

„Wat meen je?” argwaant Grimoald.

„Wel, dat u tegen alle mogelijkheden nu gewapend is ook wat Childeberts moeder aangaat. Denk aan ons gesprek in dien nacht...”

„Addertong!”

„Nou ja, u toont toch mijn raad nog zoo kwaad niet te vinden”.

„Jouw helsche fantasieën? En ondertusschen regeert het koninkje met den dag eigenwijzer”.

„Zonder een anderen weg te weten dan dien van de heiligheid, waarin we hem dan tochwel buitengewoon welgeslaagd hebben grootgebracht. Geen schrik voor die toekomstige abdij van Cugnon, of voor Amandus' kromstaf in Tricht, of voor de Benedictijner monniken die Siegbert onlangs aan den Paus

vroeg Eer ze iets kunnen uitwerken, hm — u verstaat me. We zijn, als we doorzetten, aan het laatste bedrijf van Siegberts koningschap". Dan, opstaande en hem veelbetekenend diep blikkend in den blik, voegt Salapius er nadrukkelijk aan toe, aldoor toch half fluisterend: „Wanneer Grimoald tenminste even flink offers weet te brengen, als hij daden wist te stellen".

„Jaar in, jaar uit daden en offers. Mijn leven is één offer".

„En ondertusschen rijpt Austrasië om, zoodra de Merovinger bezwijkt, zonder eenige bedenking Grimoald tot koning te verheffen".

„Austrasië rijpt voor mij, terwijl het rot". Salapius ziet zijn heer eens vluchtig onderzoekend aan na die spijtige woorden, hem ontvallen eer hij het wist. Watvoor sombere tegenzin heeft deze eerezucht toch aangestast als een kanker? denkt Salapius. Is na zes jaar fel gespannen streven naar het eenig doel, bij Grimoald alle fut er uit, sinds hij Renula kwijt is? Overigens, wel genoeglijk om aan te zien zoo'n trotschaard die z'n vertrouwen verloor. En dan zelf van gedwee meeloper opeens de leider te worden! Straks heeft patriarch Salapius boven z'n stoutste verwachtingen keizer en keizerrijk in zijn macht. Wat is het geluk makkelijk bij de gunst der goden. Enkel wat opletten

en berekenen, zooals nu weer, bij het helder inzicht, dat Grimoald in geen geval dieper mag wegzinken in zijn ontmoediging. Juist nu het moeilijkste van hun toeleg nog dient afgespeeld.

Salapius heeft een der tafelslaven tot zich gewenkt en fluistert hem ongemerkt iets toe.

Weldra worden de drie-armige bronzen lampen aangedragen, voor elke tafel één. De kleine sterrevlammen van de pitten in de ovale luchterscheepjes weven over de tafels heen een tooverig gouden getintel. Drie gongslagen hebben de afgedwaalde gasten uit de tuinen tot het maal teruggeroepen. Hun roezig praten verstilt, zoodra ze de trappen naar het triclinium bestijgen. Statig stappen ze in hun zijden tunica's of sierlijk gedrapeerde peplums. Moeten ze hun verfijning niet toonen onder de oogen van den almachtigen Grimoald, voor wien alle grofheid een misdaad is.

Schenkers gaan rond met albasten amforen en vullen de kelken. Pasteien worden opgediend. Geruischloos sluipen Grimoalds slavninnen om en stuiven reukwater over hoofden en handen.

Weer speelt verborgen muziek buiten, terwijl onzichtbare vuren bleek-groene en ros-gouden schijnen laten lichten over het

gazon, dat leeg wacht als in droomig verbeiden.

In dit oogenblik nadert Atan, de Egyptenaar, die tegenwoordig Grimoalds intendant op Lauriacum is en vandaag binnenshuis toezicht houdt over het komen en gaan der slaven. Hij fluistert zijn heer iets toe, en als Grimoald ontsteld rechtschokt, herhaalt hij plichtmatig op dat verschrikte „Wat?\": „Matrona Renula wacht u in het tablinum”.

Verward blik Grimoald naar Salapius, wiens opmerkzaamheid zich terstond spitste bij Grimoalds schrik. „Hoor je dat?”

„Ik hoorde niets, maar begrijp alles, heer koning-regent”, zegt Salapius tamelijk onverschillig. „En mij dunkt, als u waarlijk daden wilt en bereid is tot offers, dat het oogenblik is gekomen. Buit het uit!”

Radeloos als een onervaren knaap staart Grimoald den man aan, dien hij jarenlang in z'n minachting enkel duldde om z'n bruikbaar meegaan, en die nu telkens de teugels in handen heeft. Grimoald weet heel goed dat die aan z'n eigen handen ont-schieten, dat het netelig met hem gesteld is deze laatste weken: telkens weer herinnering en wroeging, die hem overrompelen eer hij het weet, en hem het hart afknagen. Met de vuisten in de oogen heeft hij vanmiddag nog liggen krimpen en kreunen om

z'n eenzaamheid, z'n mislukking.... En nu?
Is hij nog, die hij was? hij, die verbijsterd
niet weet wat.

„Kiezen of deelen”, dringt Salapius aan,
toch luchtigjes. „Er op of er onder”.

„Ik kan haar zoo niet wegsturen”. Er
klaagt een jammer in Grimoalds hart, waar-
over hij zich zelf verwondert. Maar als
Salapius met een geringschattend handgebaar
hem als de zelfzekere meerdere toevoegt:
„Dat zou nog dommer zijn, dan zelf naar
haar toe te gaan”, vlamt de drift om zijn
eigen onbeholpenheid in Grimoald op. Hij,
zich overleveren aan Salapius' raad en wil?
Komaan, als dat innerlijk gemier maar uit
is, dat hem z'n prachtige geestkracht onder-
mijnt. Dat moet en zal gedaan zijn, en voor-
goed; en enkel door eigen wil en macht. Er
schiets vuur voor Grimoalds oogen. „Dit alles
om Renula, om dat wispelturig kind! Krank-
zinnig om zich te laten knoeien door zoo'n
vrouw. Omdat hij ze niet kneden kon als was,
omdat ze zijn vormende hand ontglipte, en
tenslotte toch een andere bleek te zijn dan
hem noodig is voor z'n toekomst. Een die
hem neerhaalt inplaats van hem op te heffen.
Nooit voor hem wat Theodora voor Justinia-
nus was of Brunehilde voor den eersten
Siegbert. Enkel wat wufte willekeur, waarvan
hij geen dag meer zeker zou zijn en waarover

hij, als hij nu toegaf, immers toch nietmeer de minste macht zou hebben. Goed, goed — hij heeft het beste van haar genoten, en voor de rest zal hij dat laatste overschotje spijt om haar wel onder z'n voeten vertrappen. Grimoald zal zich zelf toonen, dat hij is, die hij is.

„Zeg haar, hier te komen”, snauwt hij den Egyptenaar toe. Maar voor die zich kan afwenden houdt Salapius' „Wacht even”, hem nog tegen.

„Nietwaar, heer koning-regent, uw bedoeling is, dat Atan matrona Renula buiten om door de tuinen geleidt, de bordestrap op, tot hier vlak voor onze tafel”, vult hij Grimoalds driftig bevel met kalm overleg aan. „En dat hij niet gewaagt van het feest”.

„De dans! De nimfen”, wordt er geroepen van de hoektafels, en op Grimoalds wenk rennen twee slaven het gazon over. Onderwijl prevelt Salapius hem toe: „Vergeet niet: veertig van Metz om de wereld in te dragen, wat ze hier zullen hooren”.

„Laat het aan mij over”, snauwt Grimoald vernietigend, geheel weer de trotschaard van immer, in wien het raast en briescht, terwijl er geen lijn van zijn gelaat vertrekt, z'n oogen star voor zich staren. Hij weet het: met één geweldige zelfoverwinning gaat hij zich wreken en verlossen tegelijk, meteen en voorgoed

opeens zich verheffen boven al wat door Renula, door Siegbert en dien verwaten Salapius hem neertrekt. Om te blijven, die hij is, Grimoald de groote en prachtige, de wereldbeheerscher.

Juist beginnen de snaartuigen het voorspel van den dans, als er langs de trappen van het bordes, achter den plechtig stappenden Egyptenaar aan, een tengere gedaante glijdt in grijze sluiers gehuld. Een roep van verbazing besterft de aanliggenden en ook de dienaren op de lippen. Ze hebben aan gang en gestalte Renula herkend. Maar het vluchtig gerucht van opstaan, halsreiken en naderdringen, dempt in ademlooze benieuwheid naar wat er gaat volgen. Want Renula's onverklaarbaar verdwijnen is geen geheim op Lauriacum of aan het Metzser hof, waar men zich al deze weken lang in gissingen er over verdiepte.

Vlak voor Grimoalds tafel geleidde de intendant de gesluierde. Maar Grimoald blijft liggen zooals hij lag, het hoofd gesteund op de linkerhand, en ziet de terruggekeerde onverschillig aan.

Onthutst door de menigte gasten en slaven, wier oogen ze alle op zich gevestigd voelt, staat Renula daar, zij die heel de terugreis door, tot zoeven nog in het doodstille tablinum, zich de ontmoeting met Grimoald

heeft voorgesteld alleen met hem in de beslotenheid van z'n eigen kamer, terwijl ze zich in haar afschrik aldoor indacht in hun eerste gesprek met alle mogelijke gezegden en wendingen. Wat moet het beduiden, dat hij haar zonder eenige voorbereiding midden onder dit feestmaal voor zich liet leiden en haar zonder groet of blijk van herkennen laat staan waar ze staat? „Verduur Gods wil”, gebiedt ze zichzelf, om kalm te blijven.

Terwijl z'n hand speelt met een mirtetakje op het ammelaken, vraagt Grimoald eindelijk tergend hoog: „U wenscht?”

„Ik wensch met mijn man te spreken”, hoort Renula haar eigen stem rustig en vrijmoedig antwoorden. Ze voelt die zelfbeheersching als een genade, zij die is gekomen om vol te houden.

„Wien noemt u uw man?” Grimoalds vraag wil Renula treffen als een flits van hoon. Ze ziet hem strak aan om z'n boos opzet te bezweren. Maar als ze zwijgen blijft en de toekijkers het niet langer noodig achten hun gemompel en gegrinnik te onderdrukken, snauwt Grimoald haar verachtelijk toe: „Spreek of ga heen”.

„Ik breng je groeten en berichten van je moeder, Grimoald”. Renula's stem trilt. Ze moet en wil dit zeggen in liefde en geduld, maar tegelijk speurt ze angstig naar de uit-

werking van haar woorden en verwijt ze zich zelf, dat ze het toch enkel zei om zijn gemoed te doorgronden.

Grimoald breekt het mirtetakje tusschen z'n vingers, die in z'n ergernis zich krampachtig krommen. In dit oogenblik en hier op Lauriacum herinnerd te worden aan z'n moeder en door haar aan alles, waarmee hij immers voorgoed heeft afgedaan! Tegelijk ondanks z'n fellen wil zich aldoor weeker voelen worden, alleen door die vrouw voor zich te zien, als een schim tochmaar van wat ze eenmaal was, deze eenige voor wier bekoring hij tot kort geleden zelfs de eigen grootheid vergat. Hij bijt de tanden oopen. „Er op of er onder”, waarschuwt hij zich met Salapius' woorden. Scherp beseft hij, hoe noodlottig het hem zou kunnen worden, dit laatste schijntje klein-menschelijke gevoeligheid, dat er dus nog in hem overbleef.

Star en hard als steen, toch bleek en met strakke lippen stoot hij uit: „Ik heb geen groeten en berichten van wie ook nodig”.

In een toorn zooals haar nog nooit doorschokte, vergeet Renula heel de omgeving en al haar voornemens. „Zoomin als je vrouw bestaat dus je moeder nog voor je, Grimoald?”

Grimoald is opgestaan en met beide vuisten steunend op het tafelblad ziet hij hoonend op haar neer:

„Wil je soms beweren mijn vrouw te zijn?”

„Ik wil beweren, dat er banden zijn die ons binden”, antwoordt Renula kalmer na den schrik om haar onbeheerschten uitval. Nogeens heeft ze, als zoo menigmaal onderweg, God aangeropen, dat Hij over haar beschikke zonder acht te slaan op haar eigen willen of niet willen.

„Banden die ons bonden, heb je zelf verbroken”. Grimoald oordeelt het oogenblik gekomen tot wat breeder uiteenzetting, nu de omstaanders hen in steeds heviger nieuwsgierigheid aangapen. Al wil hij vooral zorgen meer te laten gissen, dan zelf te zeggen.

„Verbreekt een boetetocht dan banden door God gewijd?”

„Laat God er buiten, schijnheilige! Ik ben waarlijk niet de eenige hier, die bedrog en schande in je verpersoonlijkt zie. Ga heen”.

Het duizelt Renula, door het ééne woord, dat tot haar doordrong en dat in haar naklinkt. „Schande?” herhaalt ze. Ze lijkt grooter, rechter staat ze, het hoofd hoog opgericht, opeens uitdagend als een sterke vrouw.

Grimoald ziet dat niet. Met een gebaar naar Atan, dat die haar zou weggleiden, is hij op de ligbank teruggezonden.

Buiten lokt de fluit, gonzen en tinkelen de snaartuigen, en zonderdat een der gasten

er op let, wervelen de nimfen om in de bleek-groene lichtspelingen voor de geheimzinnige duistergrotten der bosschages.

„En ons kind!” barst Renula uit, radeloos om den innerlijken storm, dien ze toch bedwingen moet terwille van de plichten, die haar twee heiligen, Siegbert en Itta, haar heilig noemden.

Daar staat Grimoald opnieuw recht, vlammen in de oogen, z'n arm wijst dreigend. „Onbeschaamde. Vraag mij niet wat je Siegbert moet vragen, die je zoon aannam als den zijnen”.

Renula ziet hem met oplevende oogen aan, zonder te letten op zijn houding en bedoeling. Verrast en argeloos, bijna blij, vraagt ze:

„Heeft de koning Childebert aangenomen als zijn zoon?” opeens zich haar afscheid herinnerend in de torenkamer, haar opdracht aan Wittā. Er bloeit een vreugde open in haar hart, een bevrediging als ze nog nooit voelde. Childebert veilig in Siegberts bescherming! Alsof God haar zegt: „Zie, hoe ik zorg voor je kind, om je hart, van zorgen vrij, dichter tot mij te trekken”. Het is Christus in Siegbert, die het kind opnam in zijn liefde. „Dan is hij welbewaard”, prevelt ze de oogen vol warme tranen. En ze beseft nu eerst hoe angstig ze zoeven nog was voor Grimoalds invloed op dat ontluikende leven.

„Je neemt het nogal luchthartig op, dunkt me. Maar mij bedrieg je niet meer met je fratsen. Het is genoeg. Ga!”

„Jij zendt me weg?” vraagt Renula, en 't is of ze vraagt naar iets wonderlijk verblijdends, waarvan de mogelijkheid nu eerst tot haar doordringt. „Voorgoed?” Als een lichtend visioen gaat de herinnering aan Itta's klooster voor haar open. „Maar dan...” Ze stokt, maar vestigt de oogen klaar en vast op Grimoald. „Dus kan ik gaan, waar ik verlang te gaan... ben ik vrij?”

Verbaasd door de ongedachte uitwerking van zijn bedekte beschuldiging, vindt Grimoald het vooral voor de omstanders noodig, die beter verstaanbaar te herhalen. „Je hebt de vrijheid wel genomen eer je die vroeg, deerne... Maar goed, goed — je bent vrij zooals Siegbert vrij is. Ga waarheen je verlangt, maar vergeet niet, dat de heilige in het paleis den schijn moet bewaren, die zijn eenige kracht is”.

„Vrij voor Christus!” In haar plotselingen jubel heeft Renula wel den klank maar niet den zin verstaan van Grimoalds woorden, zoomin als ze iets hoort van de uitroepen, de stemmenvlaag, hoon en leedvermaak achter haar.

Ze heeft zich in één opgetogenheid afgewend en gaat heen. Ze weet alleen nog, dat

Gods wil waarlijk beslist heeft over haar. Geen levenslange rampzaligheid bij Grimoald, maar dat geluk ginds in het veilige huis der genade, onder moeder Itta's bescherming.

Eerst bij den hoek van de bordestrap, als Sturm onverhoeds den Egyptenaar opzijstoot, die haar voorging zonderdat ze het merkte, ontwaakt ze uit haar verrukking. Ze ziet nu eerst tuin en avond, hoort de muziek en achter haar het gezwatel der mannenstemmen. „Wat doe je Sturm?” vraagt ze verwijtend.

„Laat dien snoeshaan blijven waar hij thuis-hoort. Ik ben er om u te geleiden”.

„Dank, Atan,” voegt Renula den intendant toe, met een glimlach. Om vooral z'n gering-schattende onverschilligheid te toonen, tegen-over de vrouw, die hem altijd over het hoofd zag, kruist Atan voorgewend wezenloos de armen overeen, buigt diep het bovenlijf en laat de twee voorbijgaan.

„Vrouw,” begint Sturm haastig „ik heb alles gehoord. Maar ga niet. Ga zoo niet.”

„Nu ben ik vrij om te gaan waar ik wil, Sturm.”

„Met dien onverdienden smaad?”

„Leugens en laster zijn een smaad, voor wie liegt en lastert zelf, niet voor zijn slacht-offer. Zeker, ik heb 't wel verstaan, dat hij van bedrog en schande sprak. En mij een deern noemde. Omdat hij Christus haat, Sturm.”

„Gehoord, 't kan zijn, maar begrepen hebt u niet, hoe hij Siegbert noemde.”

„Ja, Siegbert, die Childebert als zoon aannam.”

„O vrouwe, vrouwe . . . dan toch niet in alle zonden ingewijd? Is uw hart dan nog een kinderhart gebleven? Duivelsch opzet moet er in steken, als een man wat hem op aarde het beste en liefste moest zijn, z'n vrouw en z'n kind, zelf van zich wegsmit, zooals heer Grimoald dat doet”.

„Och Sturm, onrecht is zoo licht te lijden, als we voelen dat God juist door dat onrecht ons Zijn wil en liefde openbaart.”

„Waanzinnig zoo te denken, terwijl vlak achter ons uw vrouweneer door het slijk wordt gesleurd”.

„Maar wat zou je dan willen, dat ik deed, Sturm?” vraagt Renula nu eerst ontrust.

„Uw onschuld uitroepen en bewijzen. Ook om den koning. Zóó dubbelzinnig sprak hij van den koning, vrouwe, zóó boosaardig, dat er een gejoel van hoon opging tegen u en hem”.

Als een heel jong meisje blozend van schaamte heeft Renula het hoofd gebogen. Ze zijn bij de paarden in de laan gekomen. Renula zwijgt nog, terwijl ze reeds den teugel grijpt en Sturm zich buigt naar den stijgbeugel.

„Ik heb het zoeven niet begrepen, Sturm. Omdat ik over al het aardsche Christus zag... Maar Grimoald heeft gelijk”, belijdt ze dan eindelijk snel en schichtig, in een onweerstaanbaren drang om zich door oprechtheid te verlossen van dat weten en voelen, eer het weer macht over haar zou krijgen. „Ik heb Siegbert liefgehad en niet hem”.

Verbijsterd ziet Sturm haar aan, langzaam het hoofd schuddend. „Dan toch niet, zoals hij bedoelt”.

„Wat bedoelde hij dan?” vraagt Renula verschrikt.

„Dat Childebert niet zijn zoon, maar Siegberts zoon zou zijn”, brengt Sturm er eindelijk uit.

„Heb je dat zoo verstaan? hebben al die anderen dat zoo verstaan? Genadige God, dan is 't niet om mij, maar om hem te doen, Sturm, om Siegbert. En ik, die dat eerst door jou leer inzien! Alles wat hij beproefde mislukte, nu moet die laster het doen. Want de koning moet omgebracht, Sturm, ongemerkt, zonderdat iemand een ander beschuldigen kan. Dát is het”.

„Vrouwe”, zegt Sturm wijs, „als u dat zeker weet, dan mag u dat geen dag lang meer voor u houden”.

„Ja Sturm, na dit laatste weet ik zeker, wat me eerst nog maar een vermoeden was, een kwade angst, die ik voor me zelf nooit

waar maakte en voor anderen verzwieg. Maar je hebt gelijk, van nu af zou langer zwijgen gevaar en zonde zijn, en moet de wereld het weten".

Met een lichten sprong zit ze in het zadel, en Sturm moet zich haasten, dat zijn paard het hare zal inhalen.

„Waarheen?" vraagt hij, nu hij weer naast haar is.

„Dat weet ik niet", schreit Renula radeloos in deze nieuwe verwarring van willen en moeten en verlangen naar eindelijke rust.

„Vraag een wijzen man om raad", oppert Sturm.

„Ik ken hier geen anderen wijzen man dan jou, Sturm", lacht Renula pijnlijk.

„Ik ben maar een simpele dienaar, en weet niet wat de grooten elkaar aandoen. Al denk ik, dat een stomp of een stamp, waarmee wij elkaar aanvallen en afslaan, minder erg is dan de sluwe listen waarmee de grooten elkaar bedreigen. Zou de bisschop van Metz niet het best en het eerst raad weten, vrouwe?"

„Bisschop Godon is Grimoalds vriend".

„Heer Leudastes dan op het Palatiolum?"

„Die goeie Leudastes". Renula lacht opeens vroolijk nu ze hem als haar raadgever denkt.

„Toch zou ik wel iemand weten", hapert Sturm dan, onzeker of hij niet opnieuw zal

worden uitgelachen om z'n voorstel, „Den kluzenaar bij Trier”.

„Broeder Michaël, die je zooveel van Christus leerde?” vraagt Renula opeens hoopvol.

„Een heilige, een wijze, een apostel, een ziener, een wonderdoener”, somt Sturm zegevierend op.

„Goed”, beslist Renula. „We rijden heel den nacht door. Dus terug den Moezel langs. We laten Metz achter ons”.

Niet omdat ze zooveel verwachtingen heeft van dien onbekenden kluzenaar, dien heilige van Leudastes en Sturm en het volk uit de hutten, neemt Renula zoo plotseling dit besluit, maar omdat het juist in haar opkwam naar Siegbert zelf te gaan, hem alles toe te vertrouwen en zijn raad te vragen voor hem en haar tegelijk. En dat mag niet, dat mag nooit meer, zoolang Grimoalds laster niet gelogenstraf is, en zoolang zij, telkens weer dat week verlangen moet onderdrukken, om aan Siegberts hart haar hoofd te verbergen, haar handen in zijn handen en het uit te schreien, dat ze zoo bang is voor zich zelf...

VIII

„Geef hem dan alleen maar uw zegen.

Laat hem zoo niet sterven. Alleen uw zegen maar". De vrouwenstem wekt de stemmen van den man en de drie kinderen, één jammer als om redding. „Uw zegen, uw heiligen zegen!" Ze kruipen op de knieën aan broeder Michaëls voeten, het oudste meisje, de dertienjarige, lenig als een boschkat, klampt zich vast aan z'n pij. Zelfs de grijsaard stervensziek op het hooi en stroo in den lagen trekwagen, rolt het hoofd heen en weer, en kreunt en reutelt, de oogen smeekend naar den kluzenaar.

„Enkel maar een kruisje op zijn voorhoofd, op zijn handen en voeten", klaagt de vrouw voort. Zij is de dochter van den zieltogende op het stroo, de moeder van de kinderen. Gisteravond heeft ze ingezien, dat het op een einde loopt met den oude. Dus naar broeder Michaël, den heilige van hun bosschen, die alle geheimen kent van het Godsrijk en het Eeuwig Leven. Zij zelf trok den wagen voort, luid-op voorbiddend, almaar Onze Vaders en Credo's, de eenige gebeden die ze kennen. Uren ver van hun eenzame hout-hakkershut de boschpaden over, allen samen, barrevoets als boetelingen. Om niets? Ze schreien van teleurstelling.

Het is een groote stoornis in de zomersche woudstille, wilde duiven fladderen opgejaagd door de takken. Geruchten zijn wakker ge-

worden ver en nabij, een onrust of de wind aanvaart.

„Ik zeg u nogeens, dat ik geen priester ben. Versta me toch". Bij hun aandrang is broeder Michaël teruggeweken, dieper de schaduw in van zijn kluis, om z'n eigen jammer te verbergen voor hun jammer. Want hij zag bij den eersten blik, dat de oude waarlijk den dood nabij is. Hij heeft de laatste priesterzegeningen voor den stervende op de lippen. „In den naam van den Vader en den Zoon en den heiligen Geest; wijke elke macht van den Booze van u, door de oplegging onzer handen en de aanroeping van alle heilige Engelen, Aartsengelen, Patriarchen, Profeten, Apostelen, Martelaren, Belijders, Maagden en alle Heiligen te samen".

Hij voelt zijn handen lam van leegheid dat ze zich niet, om te zegenen en te zalven, mogen uitstrekken naar dien mensch in zijn uitersten nood.

„Een heilige is vanzelf een priester". De vrouw is levenslang gewend allen tegenstand met taai volhouden te overwinnen. De strijd om het bestaan is hard in de bosschen. Afgebeeld en uitgemergeld is ze als een dorre stronk. Maar diep in haar oogen gloeit de zielskracht, die haar geluk is: haar geloof in Christus één met de zelfvergeten liefde voor de levens, die Hij haar toevertrouwde.

Broeder Michaël kende haar terstond terug. Zoo dikwijls zat ze met haar man en kinderen tusschen de pelgrims. Geen van hen vergeet hij immers meer omdat hij ze allen wil liefhebben. In zijn rusteloozen innerlijken strijd om te rusten in God, heeft hij ze uit zijn eerste kluis aan den Rijnover hier aan den Moezel willen ontvluchten. Maar hun toeloop werd enkel nog grooter, omdat ze nu van Rijn en Moezel beide komen. Al wordt zijn zielsdrang naar de eenzame beschouwing steeds sterker, weren mag hij hen niet. In hun verlangen om van hem de geheimen Gods te hooren, komen ze zoo klaarblijkelijk door God zelf gezonden, om hem te beïdigen: „Vind God in ons”. Hoe ook, te meer geduld en liefde voor hen, omdat ze hem de beproeving zijn die zijn andere smarten verheeven. Nu weer dezen, die even argeloos als al die vorigen de diepste wonde van zijn hart doen bloeden, dat hij bijna bezwijkt van pijn.

„Moeder Aga”, verwijt hij hoofdschuddend, „ik heb het immers al telkens gezegd, — dan kwam je voor Mis of biecht, dan voor den doop van je jongste kind, nu voor het Heilig Oliesel voor je vader — onthoud het eindelijk eens voorgoed: voor de Heilige Sacramenten moet je naar de priesters gaan in Trier”.

„Ik ben naar de priesters in Trier gegaan. Maar er is geen enkele wijs en heilig als broeder Michaël”, klaagt Aga. „Uw zegen is meer dan hun Sacramenten”.

Verschrikt legt de kluizenaar haar het zwijgen op. „God vergeeft het je, omdat je niet weet wat je zegt”. Hij is weer in het licht gekomen, de hand gestrekt, niet om Aga's zieke te zegenen, maar om haar en de harenforsch gebiedend heen te wijzen. „Nu genoeg. Terwille van je vaders ziel en zaligheid, verlies geen oogenblik meer. Vóór den noen kun je van hier in Trier komen. Ga”.

Onwillig neemt Aga het zeel op. „Zijn wij het niet waard?” stoot ze uit. Met een schouderruk wendt ze den trekwagen om. Eer die echter voortrolt, heeft broeder Michaël zich er naast op de knieën neergeworpen, houdt hem tegen en grijpt de handen van den zieke in de zijne. „'t Is door mijn schuld, mijn allergrootste schuld, dat ik geen priester ben”, prevelt hij hem toe. „Maar wees gerust. Onze hulp is in den naam des Heeren. Hij ziet op je neer, dat je niet bezwijkt. Hij zal je ziel, die Hij geschapen heeft, doen leven door zijn genademiddelen. Niet vòór je de laatste teerspijze genuttigd hebt, onder de zalving en zegening van den priester ginds, roept God je in het

Eeuwig Leven". Broeder Michaël heeft zijn gelaat zóó dicht bij dat van den grijsaard gebogen, dat de tranen die hem bij zijn fluisterwoorden uit de oogen springen, den zieke over het voorhoofd vloeien. In een kus, teeder als die van een moeder, wischt hij ze weg. Maar dan plotseling ontsteld over zijn eigen doen, heft hij zich op. Weer buiten zijn wil en weten spreken van wat hij voorziet, handelen naar zijn hart hem ingeeft, maar onder zooveel toekijkende oogen? Weer nieuw voedsel aan de volksfaam, die hem profeet en wonderdoener noemt, zooals hij maar al te goed weet — hij eeuwig wankele, zondaar vóór en na. Schuw wijkt hij weg in zijn kluis. Maar tegelijk met hem heeft de zieke zich opgericht en spreekt met een stem, die opeens klank en kracht terugkreeg: „Zijn hulp is in den naam des Heeren". Eer de anderen echter: „Wonder" kunnen roepen, ligt de oude weer even machteloos neergezonken en prevelt alleen nog amechtig: „Bidt voor hem".

Nog een poos blijven ze ontgaan kijken naar de plankendeur, die broeder Michaël zoo schichtig achter zich dichttrok.

„Hij zou geen priester zijn?" Aga kan dit nog minder begrijpen dan tevoren. Maar nu neemt haar man het trekzeel en mompelt:

„Een heilige liegt niet. Laat ons doen wat hij zegt. Kom naar Trier”.

„Vader, vader”, praat Aga achter den wagen aan, neergebukt om met de handen aan den rand het schudden en bolderen te bedaren „vraag in het Eeuwig Leven aan God het eerst van alles, dat hij een priester wordt zooals hij is”.

„Bid er voor”, frazelt de zieke, met een gelukkigen blik haar beduidend, dat hij haar verstaat zooals zij hem. En met luide stem, langzaam om elk woord beter te laten doordringen tot Gods oor begint Aga nieuwe Onze Vaders en Credo's.

„We mogen hem niet storen”, fluistert Renula, die met Sturm bij hun moegedraafde paarden tusschen de beukenstammen, ongezien in den nevel van dauw, morgenzon en lommer, dit vroege gebeuren bij de kluis zag en hoorde. En om haar nadenkend zwijgen te verklaren hervat ze, weer na een lange poos, hoofdschuddend over haar eigen vreemde verlegenheid om dat uit te spreken: „Ik begrijp er niets van. Dit is geen kluizenaar als een ander. Na je verhalen meende ik een ouden ruigen boscheremiet te vinden. Zoo een die psalmen zingt met den storm, die met de wolven in één spelonk leeft en met de boomen vermolmt. Dit moet een

jonge wijsgeer zijn die de wereld en de scholen ontliep. Een heilige, zeggen ze? Is hij het nog niet, dan zal hij het worden. God zelf moet je hebben ingesproken me juist hier te brengen, Sturm. Hém zal ik wel moeten gelooven. Alles doen wat hij zegt. Wat weet je van hem?"

„Niets meer dan wat u zag. Dat hij Michaël de aartsengel zelf lijkt”.

„Dan bewaakt hij hier ook de poort van het Paradijs”, zegt Renula overtuigd. Ze verzwijgt het, dat ze niet aan den aartsengel maar wel aan Siegbert dacht, vanaf het eerste oogenblik dat ze den jongen blonden kluizenaar daar op den drempel zag staan, Siegbert zooals hij worden zal. Een droomgezicht, dat haar den adem benam. En ze weet het opeens: juist omdat het haar zoo onweerstaanbaar aantrekt tot dien onbekende, schroomt ze hem te naderen.

„Zóó dicht dan bij het Paradijs den kostbaren tijd verliezen?” vraagt Sturm. En ze weerhoudt hem niet, als hij op de kluisdeur toetreedt, die hij na z'n vergeefsche aankloppen voorzichtig opent. De kluizenaar, die geknield lag met het hoofd in de handen verborgen, wendt zich op bij dat gerucht. Met de armen overeen staat hij recht, hoog opgericht voor het kruis aan den wand van opeengestapelde ruwe bergsteenen, een zonderling kruis dat

een zwaard is met kleurig gloeiende edelsteenen in het gevest. Broeder Michaëls oogen zijn dof, als zien ze zonder onderscheiden. Het bleeke gezicht is in pijn vertrokken.

„Hoe kan iemand, die anderen tot het tijdelijk en eeuwig geluk brengt, zoo ongelukkig lijken?” vraagt Sturm zich af. Hij kent nauwlijks den bezielde Godsrijkapostel terug, die hem nog geen jaar geleden opwekte uit een dood van verdriet en onwetendheid.

„Ik ben geen priester, en kan niemands biecht hooren”, antwoordt de kluizenaar op Sturms bedeesde vraag om gehoor voor zijn meesteres.

„Priester of geen priester, broeder Michaël wijst een ziel in nood niet ongetroost heen”, pleit Sturm. En als de andere verdrietig het hoofd schudt, licht hij wijs toe: „Wie zich de heilige wijdingen uit heiligheid ontzegt, wijdt anderen immers juist door zijn heiligheid”.

Als ontwakend ziet de kluizenaar Sturm aandachtiger aan. „Is ze uw dochter?”

„Zij is het dochterke, dat me werd toevertrouwd, en over wie ik immers waken moet, tot ik ze aan Christus' hand zie gaan”. Schalks tintelt Sturms blik, nu hij broeder Michaëls eigen woorden aanhaalt.

Broeder Michaël herkent hem tegelijkertijd, verschrikt oplevend tot bijna angstige be-

langstelling. „De dienaar van Grimoalds vrouw! Hoe kan ik dien vergeten zijn! Met den slotvoogd van het Palatium was je hier. Je vertelde me alles over Grimoald, zooveel over den koning. En nu? Hoe is het nu?”

„Nu is hier vrouwe Renula zelf, die uw raad noodig heeft”.

„Grimoalds vrouw?” afkeerig heft de kluienaar de handen. „Zij, die de wuftheid zelf werd — de speelpop van dien demon”.

„Neen, neen, man Gods”, waarschuwt Sturm, ontdaan over dien onbedwongen wrevel. „Oordeel niet. Christus heeft ingegrepen. 't Is anders met haar geworden”.

„Geloof niet de grillen van een vrouw in Satans macht”.

„Moet Sturm dan broeder Michaël voorhouden te gelooven in Gods genade voor al zijn kinderen? Meest voor hen, die ze het meest noodig hebben?”

„Grimoalds vrouw!” herhaalt broeder Michaël bitter.

„Het dochterke, dat aan Christus' hand moet gaan”, herinnert Sturm hem opnieuw in teeder verwijt.

Het helpt. Met een forsche zelfoverwinning schokt broeder Michaël z'n afkeer van zich af. „Je hebt gelijk, vriend, — zij, eerder dan wie ook, vraagt onze liefde. Breng haar

hier". Terwijl Sturm blij naar den boschrand terugloopt, grijpt de kluzenaar met een aanroeping om Gods kracht en licht, het zwaard, zijn kruis, van den wand, en houdt het onder zijn gekruiste armen rechtstandig voor de borst geklemd, als hij daar, stil en star op den kluisdrempel, Grimoalds vrouwe licht en ijl in haar sluiers ziet naderen in schuchtere hoop den blik naar hem. „Toch zou het beter zijn, vrouwe, dat u heenging, zonder een woord tusschen u en mij", waarschuwt hij haar stil, als ze op eenige schreden afstand weifelend blijft staan, de handen gevouwen.

„Ach neen, broeder Michaël, laat mij niet de eerste zijn, die u afwijst van de poort van het Godsrijk".

„Dat Grimoalds vrouw spreekt van het Godsrijk verbaast mij nog meer dan dat zij hierheen is gekomen".

„Zou ik niet spreken van het Godsrijk, terwijl ik voel dat God zelf er me heen roept?"

„Dan loof en dank ik Zijn genade voor u . . . Maar bij het Godsrijk en Gods genade zelf, vrouwe, spreek niet verder, eer u weet dat hier de man voor u staat, wiens zwaarste levensstrijd het is, Grimoald niet als zijn bittersten vijand te haten."

„O man Gods," Renula schudt met een

bang-blijden glimlach het hoofd, „zou dat mij weerhouden tot u te spreken? Weet dan, dat ik volgens Grimoalds eigen wil zijn vrouw niet meer ben. Juist omdat Christus mij riep, heeft hij me verstooten”.

En als de kluizenaar haar verbijsterd aanziet, voegt ze er aan toe: „Zou 't niet zijn, omdat ik voortaan alleen voor Christus moet leven?”

Maar 't is of broeder Michaël opzettelijk haar woorden niet tot zich laat doordringen. „Vrouwe”, hervat hij bedachtzaam „om u te laten inzien, dat ik de laatste ben, aan wien u over uw verhouding tot Grimoald kunt raad vragen, mag ik niet anders dan u toevertrouwen wat niemand weet: Ik ben Otton, die vóór Grimoald majordomus was.”

„Siegberts vriend!”

„Door Grimoald ter dood veroordeeld. Een uitgestootene, die elk oogenblik dood of levend kan overgeleverd worden aan Grimoalds beulen.”

Renula slaat geen acht op die bittere toelichting. „Siegberts medekoning!” Ze begrijpt zelf niet hoe ze zoo stil kan blijven in haar jubel. „Voelde ik het niet bij den eersten aanblik — Siegbert in u — koning en priester, twee in één?”

„Hoe weet een derde, een vreemde dit geheim van ons?”

't Lijkt Otton een bespotting, hier door Grimoalds vrouw als een vertrouwde werkelijkheid te hooren uitspreken, wat hij jarenlang zoo diep verborgen omdroeg, de hoop die zijn smart werd, maar als smart of hoop zijn leven zelf, Gods kracht in hem.

„Wat ik over Siegbert weet, weet ik door Siegbert zelf,” verklaart Renula, gelukkiger nog dan tevoren om die inwijding. „Hij gelooft vast dat Otton en Siegbert één zijn gebleven, volgens hun verbond.”

„Arm koninkje! Eén met den vogelvrije!” Het kwelt Otton, dat Renula met zulk een dweepende vereering naar hem opziet. Hij wil haar zijn onwaardigheid laten beseffen, maar vindt geen woorden. Hoe kan hij haar zeggen, dat alle boeten en bidden en beproevingen van de laatste zes jaren wegwisschen als een koortsdroom, verdwenen, niets in niets. En hij weer terug in dat eerste uur, nadat Romaric hem heenwees, alleen met zijn diepe pijn?

„De heilige één met den heilige”, hoort hij Renula zeggen. „Koning en priester tóch — nog niet metterdaad dan immers door den wil.” En hij luistert eindelijk, omdat hij niet meer onderscheidt of het haar woorden zijn die zijn gedachten wekken, of zijn gedachten die haar laten spreken. Want als toen in Remiremonts bosschen wordt

zijn diepe pijn weer wil, sterker dan ooit.

„Siegbert is overtuigd, dat alleen Ottons priesterlijk bidden en waken God beweegt, hem door alle beproevingen en nederlagen heen telkens weer de zielskracht in te storten, die waarlijk wonderbaar is. Wie weet dit beter dan ik, die er mijn wedergeboorte aan dank!”

Ze staan nog waar ze stonden, Otton op den kluisdrempel met het zwaard onder de gekruiste armen, achter zich den stillen binnenschemer als een diepte vol mysterie; Renula in de morgenzon, die de open ruimte volstroomt tusschen den tegenoverliggenden boschzoom en de kluis tegen de stammen. In een zelfde vervoering zien ze, zonder elkaar nog te zien, in dezelfde droomverte waar Siegbert leeft.

„Niet Siegbert maar Christus in hem”, prevelt Otton. En Renula is niet verwonderd hem te hooren uitspreken, wat zij in dit oogenblik weer zoo duidelijk weet. Met de handen gevouwen, den blik aldoor in die droomverte verloren, begint ze aan Otton te vertellen, hoe zij ervoer dat Christus waarlijk in Siegbert leeft, het verhaal van haar inkeer zonder iets van haar afval te verzwijgen, zonder haperen of bedenken, vanaf het allereerste in Siegberts leerkamer tot het laatste: de ontmoeting met Grimoald

gisteravond onder het tuinfeest op Lauriacum, zijn smadelijke beschuldigingen, waarvan Sturm haar de booze bedoelingen en het gevaar voor Siegbert eerst liet begrijpen.

„Niet Grimoald, maar de Satan in hem”, zegt Otton als ze na dit smartelijk slot zwijgt en hem aanziet, als werd haar wezen plotseling één ongewisse vraag. En ze ontstellen beiden voor het helder inzicht — Christus en Satan tegenover elkaar in Siegbert en Grimoald — dat meteen al hun zielskracht opnieuw wekt en richt. „Christus de sterkste”. Otton staat daar als vergroeid met het kruiswaard, zoo onverzettelijk en zelfzeker, als was hij zelf de overwinnaar.

„Wie ondervond het, zooals ik het heb ondervonden?” bevestigt Renula. „En toch”... oppert ze nadenkend, „’t is hoovaardig en vermetel zoiets te veronderstellen, maar ’t lijkt me of wij, u en ik, juist wij die op zoo wonderbare wijze tusschen Grimoald en Siegbert werden gesteld, zijn aangewezen om Christus te helpen in Zijn overwinning. Al zijn dan de toekomst en de eeuwigheid voor Christus, ik denk aan vandaag en morgen. Aan Grimoalds toeleeg, die voortkankert. En aan Siegbert, die lijdt en alleen is. Tegelijk aan het nieuwe wonder van de Voorzienigheid, die mij Siegberts Godsvriend liet vinden... niet om niets, broeder Michaël”.

„Niet om niets”, overweegt Otton.

„Misschien omdat ik u smeeken zou: ga naar Siegbert toe, toon u aan hem. Ottons waar bijzijn zal toch zooveel meer troost en steun voor hem wezen, dan enkel zijn droom over Otton.”

„Beter de droom, zoolang de werkelijkheid de vervulling niet kan geven”, overweegt Otton. „Gezwoeren heb ik Siegbert niet te naderen, voor ik waarlijk de priester ben, die ik moet en wil zijn voor hem.”

„Die broeder Michaël sinds lang is in zijn hart...”

„Die ik niet word, vóór God het me waardig keurt. Mij, uitgestootene.”

„Zonder schuld.”

„Schuldig en zondig vanaf mijn vroegste jeugd, door al te veel zwakheid en twijfel en verzuim, door heel mijn wezen en bestaan.”

„Immers uitgeoet in lijden en liefde?”

„Er is één man, streng en onverzettelijk, aan wiens oordeel ik me zal onderwerpen als aan een Godsgericht: Romaric de abt van Remiremont.”

„Maar waarom dan langer wachten?”

„Ik wachtte op een teeken Gods, dat me zeggen zou: de tijd is gekomen. Ik liet me niet misleiden door den aandrang van zoovelen, aldoor meer en aldoor dringender, die in mij een priester zagen, hoe ik hun dit

ook bestreed. Vanmorgen nog, Aga de houthakkersvrouw... Het was telkens opnieuw beproeving en zielskwellling voor me, heviger dan ik u zeggen kan, — maar het teeken Gods moest anders zijn... uit die verre verte van mijn heimwee moest het komen, een wenk, een stem uit Siegberts leven zelf — het kwam, ik twijfel niet meer. God heeft me het teeken gegeven door u!"

„Dank..." Renula kan het nauwelijks uitbrengen. Ze moet zich bedwingen om in de overmaat van dit geluk niet op de knieën te zinken. Maar de tranen kan ze niet weerhouden, die haar mild uit de oogen stroomen. „Hoe kan iemand als ik Gods wonder ook dragen?" prevelt ze eindelijk verlegen.

„In het Godsrijk zijn allen dragers van Gods wonderen", verklaart Otton, wijd over haar uitschouwend. Ze worden hun eigen lang zwijgen niet gewaar. Hun ziel en wezen gaat over in deemoedigen dank aan God, zonderdat ze bidden met woorden.

„Ik die gekomen ben om raad voor me zelf, heb voor me zelf nu geen raad meer nodig." Renula's stem is als de stem van de stilte zelf. „Ik weet wat en waarheen."

„Uw weg ligt voor u aangewezen, zooals voor mij de mijne", begrijpt Otton.

„Boeten en bidden moet mijn leven zijn, voor zooveel en zoovelen — voor Siegbert

en u, voor Grimoald, voor mijn kleinen Childebert, dat hij veilig in Siegberts bescherming mag blijven en in Himnechild met Siegbert samen zijn bewaarengel mag vinden. Want dit het eerst: ik zal moeder Itta vragen door Amandus en Remaclus zonder uitstel het huwelijk te laten tot stand komen van Siegbert met dit zonnige koningskind, Begga's pleegdochter, die de kracht tot een ware sterke vrouwenliefde in zich draagt... Alle smaad en laster zal uitdooven in Austrasië, wanneer zij verschijnt naast hun aartsengelkoning op den troon."

„Alleen een vrouw vindt zoo daadwerkelijk hulp en heul."

„Een moeder, die haar kind zelfs voor God niet zou opofferen, als ze niet wist dat Hij het in betere handen dan de hare te bewaren zal geven." Renula glimlacht weemoedig. „En ja, ook een vrouw, die liefde door liefde vond, de eeuwige door de aardse."

„Ik versta dat." Otton schouwt droomig weg in dat verre verschiet van zijn leven, toen hij, jonge zanger, met zijn speeltuig naast den ossenwagen van het koninkje liep en de liefde hem zelf overscheen uit de oogen van Begga en het kind. Het lang vergeten lied zingt hem zoet en zacht door de gedachten: „Morgenster, die wonderbaar opging voor mijn oogen in dat uur, toen mijn ware leven

begon” en wat hij nooit wist, weet hij plotseling in ditzelfde oogenblik : Priester moet hij zijn voor Siegbert, maar ook om éénmaal voor zijn dood, Begga's zoon zegenend de handen te kunnen opleggen. Want immers : iets moet er voortleven in dien kleinen Pepijn van zijn moeders jeugddroom door Ottons jongen droom gewekt.

„Er is veel, zooveel nog te doen”, wendt hij zich tot Renula, met een nieuwen blijklank in de stem. „Christus zal ons helpen. Wonderbaar hoe zeker we beiden ons voelen toegewezen aan een doel, waar we zekerheid zullen vinden. U bij moeder Itta, ik bij Romaric. Geef u over aan haar wil, zooals ik aan den zijnen.”

„Ze zullen ons niet meer heensturen als eerst.” Renula vindt haar kinderlach terug in het blijde vooruitzicht van haar weerkomst te Nijvel.

„Onder moeders vleugels zal ik me bergen, tot Siegbert door Christus overwint.”

„Tot Christus door Siegbert zegeviert over den Satan in Grimoald,” helpt Otton haar de eigen gedachten verduidelijken.

En Renula weer : „Tot Grimoald mij terugroept in zijn nieuw en waar leven.”

„Zijn Godsrijkleven,” noemt Otton het, en beiden voelen in hun hoop al de vreugde van de verwezenlijking.

„Er is geen tijd meer te verliezen.” Met haar eigen plotselinge haast wil ze Otton dringen.

„Er zal veel geduld te bewaren zijn,” waarschuwt Otton haar. „Zelden maar treft de genade van den Eeuwige de menschenziel als een bliksemflits. Ongemerkt zaait Hij, wat ongemerkt rijpt.”

„Door wonder na wonder bedauwd.” Renula herdenkt wat ze zelf doorleefde.

„Als het niet door zonde na zonde verstikt wordt.”

„En dan nog kan Christus uit den dood leven wekken.” Renula jubelt het uit, omdat ze haar geloof en hoop voor eeuwig onwankelbaar voelt en haar liefde zóó alomvattend, dat ze nu even gelukkig haar leven voor Grimoalds inkeer gaat offeren, als ze het tevoren voor Siegberts geluk verlangde te doen. Levendig wendt ze zich om. „Sturm” roept ze. En als de oude eindelijk van diep tusschen de stammen nadert, nog schoorvoetend in zijn eerbiedige bescheidenheid, grijpt ze zijn groote dorre handen in de hare, en zegt hem opgetogen: „De tijd is gekomen, voor broeder Michaël, voor mij, maar ook voor jou. Het dochterke gaat voortaan aan Christus' hand. Gerust, Sturm, laat haar — en wacht niet langer met Hem je leven te wijden.”

Maar onzeker ziet Sturm naar den kluisnaar op, die zijn zwijgende vraag verstaat: „Gerust Sturm”, herhaalt hij blij bemoedigend. „Begenadigden zijn wij, die onzen levensweg open voor ons zien en over het doel niet meer twifelen.”

„Liepen broeder Michaëls levenswegen dan in zijn kluis niet ten einde? . . . hij hoeft er alleen nog maar de handen omhoog te heffen om bij God te zijn”. Er is een verwijt in Sturms teleurgesteld gemompel. Hij kan zich deze bosschen, Austrasië en zijn leven niet zonder zijn heilige denken, en raadt toch dat deze gereed staat heen te gaan.

„Onze levenswegen vinden hun einde eerst in Gods hart, waar ook hun begin was. Maar hoe er te rusten, Sturm, zoolang niet alles volbracht is?”

„En de kluis?” vraagt Sturm, even bezorgd over de dadelijke werkelijkheid als over het Eeuwig Leven. „En de pelgrims?”

„Zeg hun te bidden, dat het Godsrijk voor hen en allen mag komen, zooals het al gekomen is voor het dochterke, dat je werd toevertrouwd, voor jou en mij.”

Getroffen ziet Sturm van broeder Michaël naar de kluis. „Ik ze voor u bewaren? Ik de pelgrims uw boodschap brengen?” Een geluk bloeit open in zijn hart als hij nooit voelde. Nu de eene plicht vervuld is, deze, nieuw en zoo heilig!

„Onze boodschap”, verbetert Otton hem. En zij drieën zien elkaar aan met verhelderde oogen en voelen hun gemeenschap in een blijde overgave aan den wil van God.

Met den arm de oogen beschaduwend staat Sturm, waar broeder Michaël stond op den kluisdrempel. Achter hem de binnenschemer vol wijding van Gods bijzijn, vóór hem het licht, als een hemelstroom tusschen de kluis en het woud, dat uit poorten en holen van groen langs de zoom de schemer en stilte laat waren, waarin broeder Michaël op Sturms paard tusschen de stammen verdween. Broeder Michaël met het zwaard, zijn kruis, vastgesnoerd tusschen de schouders. Hij, naar de zijde waar de zon opgaat. En op haar witte hakkenei Renula naar de zijde waar de zon ondergaat. „Wie of wat zou mij deeren, nu ik aan Christus' hand ga?” lachte ze Sturm geruststellend toe. En hij weet het, dien laatsten lach van haar naar hem door glanzende tranen heen, zal hij bewaren in zijn hart, één met zijn vast geloof dat het Godsrijk zal neerdalen over de wereld van oosten tot westen, waar die twee uitverkorenen voortbewegen, boden van Christus' genade, broeder Michaël en Grimoalds vrouwe. Stroomen van zaligheid over hen neer en van hen uit, stralender dan de

morgenzon die hem over de toppen der boschboomen zóó overmild toestroomt, dat hij zich ten laatste blind en duizelend afwendt, om zich binnen plat ter aarde te werpen en den grond te kussen van broeder Michaëls kluis, Christus' tente midden in Christus' rijk. Sturm, hier wonen en waken? Nooit zullen zijn dagen lang genoeg zijn om ten einde te denken wat hij te denken heeft over Gods wonderen.

IX

Zooeven zijn ze uit Arnulfus' cel gekomen, Romaric met zijn bezoeker Eloy, en op den rand van den Heiligen Berg schouwen ze neer over de verten, één goudnevel naar alle kimmten onder de middagzon van September, die hoog achter hun hoofden met stille glorie hun gestalten omvloeit.

Schuw voor deze stroomen van licht na zijn dagenlang bidden en overwegen in de donkere stilte daarbinnen, heeft Romaric de zwarte mantelkap over den schedel getrokken. Maar uit haar schaduw blikken zijn oogen even koel en helder als toen hij gevreesd voor zijn strengheid de abdij beheerde. Sinds drie jaren heeft hij Habendum verlaten, om zich in de kluis, waar zijn vriend eenmaal leefde en stierf, voor te bereiden tot den dood, even streng en plichtmatig als hij

levenslang alles volbracht. De dorheid van zijn tachtig jaren heeft enkel Romarics gelaatslijnen straffer verdiept, zijn gestalte hoekiger en strammer laten worden. Als vóór twintig jaar is hij hoog en kloek, onverwoestbaar de heerscher.

Naast hem is de bisschop van Noyon in zijn wit reisgewaad, ondanks zijn struischen bouw, de kleinere, en ook de mindere, die wel weet dat de andere, geboren rijks-groote en naar het uiterlijk zooveel meer Romeinsch senator dan Frankisch kluizenaar, in hem den zoon uit het volk blijft zien, den handwerksman, opkomeling zij 't dan door zijn kunstvaardigheid. Jong bleef Eloy ondanks zijn zestig en meer jaren, zijn blauwe oogopslag open en vroolijk, nauwelijks vergrijsd zijn kroezig haar, en door de even gebruide gelaats-tint bloost het bloed nog tintelend van leven.

„Siegberts rijk!” wijst hij met breed gebaar de kinnen van bosschen en bergen langs.

Als ontwakend uit een grafslaap ziet Romaric verwonderd in al die wijdden glans in glans vervloeien. „Het schijnt wel één met de hemelen”, prevelt hij onwillekeurig.

„Het schijnt”, peinst Eloy over die woorden na „zooals het scheen, toen we nogeens hier stonden, twintig jaar geleden”.

„Toen Arnulfus de zalige het koninkje ophief naar God”.

„Dat is u dus nog niet vergeten?“ vraagt Eloy, die voor het eerst iets gevoelig trillen hoorde in Romarics stem.

„Hoe zou ik? Elk van Arnulfus' en Pepijns woorden en bewegingen bleven me levend nabij. Ons driemanschap leeft in mij voort“. In Romarics bondigheid is de onwil om van zijn eigen innerlijk leven iets te toonen.

„Ik begrijp uw trouw“. Ze ontroert Eloy omdat ze de eerste menselijke mildheid is, die hij in dezen hoogen man ontdekt, een liefde die een droom wekt in dien stalen blik. „Ook mij hebben die twee heiligste mannen van Austrasië beziel. Vooral Arnulfus in het heerlijk oogenblik waarover we spreken. Hoe scheen mij alles toen één wonderbare voorbeduidenis van het afgebeden heil. Door hemelglans overstromd lag het koninkrijk van het kind te wachten . . . zooals het nog wacht. Want, helaas, een Godsrijk is het niet geworden“.

„Omdat een Godsrijk niet bestaanbaar is op aarde“. Romarics nuchter verstand heeft den droom van zijn vrienden nooit gedeeld. Eloy begrijpt nu, dat juist Romarics tegenwerpingen hen waakzaam hielden voor de werkelijkheid, waarop deze onverzettelijke zich zelf blind tuurde.

„Een Godsrijk onbestaanbaar, zoolang de

macht der duisternis niet vernietigd is", geeft hij den vriend van den vriends-zoon te denken.

„De hemel alleen viert die zege. Op aarde moet de strijd duren tot onze loutering". Romaric spreekt in zoo gelaten overgave, alsof hij ook zelf dien strijd voortdurend strijdt zonder hoop op een aardsche overwinning.

„Juist de strijd! Maar dan met ziende oogen onderscheiden door wie of wat we worden belaagd, zoolang we voelen geen vrede gevonden te hebben".

Licht verschrikt ziet Romaric zijn bezoeker aan. Hebben die doordringende oogen in dit korte uur doorgrond wat hij in zijn trots voor iedereen verbergt en zichzelf nauwelijks bekent: de twijfel en onrust van zijn ouderdom? Om zeker te weten, en teniet te doen, wat hem als vermoeden zou blijven hinderen, vraagt hij onomwonden:

„Wat bedoelt U?"

„Dat we blind kunnen zijn en toch meenen scherper te zien dan anderen".

En in zijn forsche oprechtheid wars van de eigen zinspelingen, wijst Eloy met heftig gebaar de verte in: „Ik bedoel: nooit een Godsrijk zoolang Grimoald heerscht".

Roerloos staan ze waar ze stonden, maar Eloy's driftig woord groef plotseling een

kloof tusschen hen, ze voelen het beiden. Romaric begrijpt dat Eloy aanving te zeggen wat hij zeggen kwam, dat zijn vredig praten, genegen en wijs binnen de kluis begonnen, maar een ontwijkende inleiding was. Geërgerd vooral door het bruuske van den uitval, zegt hij ijzig: „Uw bewering vergt nadere toelichting”.

Bewijzen te over door de allervertrouwbareste getuigen te staven, dat Grimoald zachtst gesproken onbetrouwbaar is”.

Met een fijnen spotlach in de mondhoeken vraagt Romaric na een oogenblik :

„Met allen eerbied voor uw doorzicht, mijn broeder in Christus, hoe kan ik dat gelooven? Er heerscht in Austrasië een vrede zoo ongestoord en langdurig als het rijk van Clovis zich niet heugt. De verstandhouding met de vasalstaten, zoowel als met Neustrië en Acquitanië laat evenmin als die met den Paus en met den keizer van het Oost-Romeinsche rijk iets te wenschen over. Een evenwicht in deze tijden alleen te bereiken door een geniale staatkunde.”

„Faalde het den Booze ooit aan vernuft?” werpt Eloy tegen. „Listig weet hij zich het goede en den goede te laten dienen.”

Maar als verstond hij hem niet, gaat Romaric voort: „Heel dat onuitroeibaar verhaal over Grimoalds heerschezucht, lasterpraat

van afgunstigen, te gretig aanvaard door kortzichtigen, die zijn zeer eigene maar toch zeer Romeinsche naar éénheid strevende politiek uit eigenbelang verfoeien. Ik heb altijd ingezien, dat de tijd en de feiten hen zouden logenstraffen. Wie dan ook oogen heeft en onderscheiden kan, oordeele zonder vooroordeel: Siegbert heerscht vrijuit, even liefdevol gesteund door Pepijns zoon als weleer Dagobert door Pepijn. Siegberts wil en wensch zijn immers wet in Austrasië? Mij bleek dit aldoor uit alles. Nu weer de nieuwe kerk, die hij Sint Martinus wijdde in de velden buiten de Metzser wallen."

„De kerk, waarin hij zijn eigen graf liet delven,” mompelt Eloy somber.

Maar Romaric laat zich niet onderbreken. „Klooster na klooster door hem gesticht. Ik noem alleen maar Stavelot en Malmedy, waarheen Remiremont deze week nog nieuwe wijdelingen van Benedictus uitzendt, op verzoek van Grimoald aan mij."

„Grimoald weet waarom hij Remiremonts monniken liever in die verre wildernissen ziet dan in de Austrasische steden."

Geringschattend als voor een te flauwe verdachtmaking haalt Romaric terloops de schouders op.

„Denk voorts aan Remaclus' benoeming na die van Amandus tot bisschop van Tricht

— de een als de ander volkomen naar Siegberts wensch. En alles zeggend: Siegberts huwelijk met Himnechild nu vier jaar geleden, geheel naar zijn vrije instemming en door niets of niemand tegengewerkt. En dan vraag ik u: in wat en door wien wordt de koning van Austrasië overheerscht? Waar is hier onbetrouwbaarheid? Blijkt Siegbert ondanks zijn vrome bedoelingen niet de koning dien Austrasië verwachtte — waarom dit ons zelf te verbloemen? — dan is het waarlijk niet de schuld van Grimoald, die met raad en daad zakelijk en doortastend alles redt en rechtzet wat Siegbert, de dromer, vergeet of verwaarloost. O neen, ik veroordeel den koning niet, die een koninkje bleef door zijn zwak gestel, erfelijk belast en overgevoelig. Ook ik vereer zijn zachtzinnige vroomheid, maar weet dat de mannelijke daadkracht, die hem ontbreekt, voor het rijk wordt aangevuld door Pepijns scherpzinnigen en vooruitstrevenden zoon, in wien waarlijk een koning schuilt zooals de Gallische rijken met hun Gallo-Germaansche bevolking in dezen overgangstijd eigenlijk zouden noodig hebben.”

Oplettend heeft Eloy den grijsaard laten uitspreken. Ontdaan door deze halsstarrige zelfzekerheid bij zulk een hoogen ouderdom, begint hij nu omzichtiger: „Toegegeven, dat

er veel goeds is en gebeurt in Austrasië, omdat Grimoald er zich misschien terwille van u en ons niet tegen verzetten durft. Kerken worden gebouwd, abdijen gesticht, kloosters rijk begiftigd, alles door den koning, die zoo wallen en vestingen droomt te bouwen voor zijn Godsrijk. Want waarlijk, vader Romaric, Siegbert mag neergedrukt worden door beproevingen naar lichaam en ziel, de ware koning, die hij zich als koninkje reeds toonde, is hij gebleven”.

„Welnu, deze ware koning dan handhaaft toch uit vrijen wil, zonder klacht of het geringste verzet, Grimoald als majordomus.” Romaric meent te zegevieren met deze oewerping, die voor hem zelf altijd het meest doorslaand bewijs was voor de juistheid van het eigen oordeel.

„Heeft hem tot nu toe gehandhaafd, omdat hij een heilige is,” weet Eloy zonder bedenken. „In geduld en liefde wil hij zijn vijand tot God brengen, den gevaarlijksten belager van het Godsrijk winnen tot den krachtigsten en invloedrijksten voorstander er van. Gesteund door het gebed en levensoffer van wie Grimoald het naast zijn: zijn moeder en zijn vrouw. Ach vader Romaric, als er iemand ter wereld toewijding, volharding en hoop kent, dan is het Siegbert. Maar ook niemand ter wereld, die met zoo'n taai geduld en

sluwe overgave het eigen doel nastreeft als Grimoald. Na de laatste Merovingers alléén te heerschen over een rijk dat hij over heel het Westen zou willen uitbreiden. Heel zijn streven is daar op gericht en geen middelen worden ontzien om dit voor te bereiden. Doortrapt sluw wist en weet Grimoald den schijn te bewaren voor u en ons, omdat hij u en ons noodig heeft tegenover de afgunstige Austrasische grooten. Toch hebben wij, vooral Amandus en ik, sindslang argwaan, getemperd wel door uw vast geloof in hem, hoewel we spoedig begrepen dat of ú of wij ongelijk moeten hebben en er geen middelweg open is in een geval als dit. We zonden Remaclus. Toen zijn getuigenis bevestigd werd door Renula's verklaringen aan Itta de abdis en Amandus, waakten we des te nauwgezetter. Maar hij scheen te weten hoe er op hem gelet werd, en hield zich onaantastbaar. Was er eens een gevaarvol oogenblik, dan wist hij door een geveinsden inkeer de hoop niet alleen van Siegbert te bedriegen. Na elke beweging van Grimoald in de eigen richting onderscheidde we duidelijk een tegenbeweging, die voor u en ons, voor aanhangers en tegenstanders het vertrouwen in den belangloozen en groothartigen koningsdienaar moest redden. Na de bisschopswijding van den toch min-

stens ongeroepen Salapius, Grimoalds gereedelijke instemming met Siegberts wil om Amandus tot bisschop van Tricht aan te stellen; na den door Grimoald zelf opgewekten vuigen lasterpraat over Siegberts verhouding tot Grimoalds vrouw, zijn feestelijk welkom aan Siegberts jonge bruid. Zijn willig onder teekenen van al Siegberts schenkingsbrieven, terwijl hij heimelijk voortging aldoor talrijker minderwaardige Byzantijnen los te laten over Austrasië, priesters in naam, handlangers van den Booze inderdaad. Hoe ze ketterij door hun leer, en door hun voorbeeld zedenbederf omzaaien, in dit aldoor meer verwilderend land niet uit te roeien door de beterwillenden, die beangstigend in de minderheid geraken — dit kan u op uw waakpost hierboven toch niet ontgaan zijn."

„Het is mij bekend", antwoordt Romaric scherp „dat koning Siegbert onlangs de synode afgelastte, die bisschop Vuolofedus bijeenriep juist om die door den tijd meegebrachte en dreigend aanwassende ketterijen te keer te gaan. En dit alleen, omdat hij zich in zijn koningsrechten gekrenkt meende, want de vereischte instemming voor die vergadering was hem niet gevraagd." Er is iets uitdagends in Romarics toon, als meent hij met dit eene feit alle beweringen voorgoed te ontzenuwen.

Maar nu het om Siegberts eer gaat, geeft

Eloy alle ontziende omzichtigheid op, en met een stuggen hoofdknik zet hij zich schrap, terwijl hij toch bevestigt: „Ik weet dit en wist dat U ook weten zou, wat heel Austrasië weet. Er is te goed voor de ruchtbaarheid gezorgd, eerst van de bijeenroeping en daarop van de aflasting dezer synode. 't Is juist naar aanleiding van deze geruchten, dat Amandus, Remaclus en ik een onderzoek instelden, waarvan de uitkomst ons vermoeden bevestigde. En ik zeg het hier vrijuit naar volle overtuiging en met de noodige bewijzen voorhanden, die brief aan bisschop Vuolofedes, die handteekening van koning Siegbert, ze zijn vervalscht!”

„Soms ook door Pepijns zoon?” vraagt Romaric schamper.

„Door wien anders dan door Grimoald, de eenige die er meer dan ééne beweegreden toe had.”

„Noem ze.” Het is de onverbiddelijke rechter, die zich stelt tegenover den onverschrokken beschuldiger.

„Vooreerst was de bijeenroeping van de synode door bisschop Vuolofedes, een van Grimoalds gunstelingen, een schijnbeweging. Grimoald betaalt zijn vriendschap met den tegenwoordigen Byzantijnschen keizer jaar na jaar te duur met meer dan vorstelijke geschenken, om te wagen ze in gevaar te

brengen door iets tegen te werken wat van dien Constantijn II uitgaat, allerminst de geloofspunten door hem afgekondigd in zijn waan opperpriester der Christenen te zijn. U weet als ik, dat de ketterij door de Byzantijnsche priesters in Austrasië verspreid, niets anders is dan datzelfde monothelisme, de dwaalleer van patriarch Sergius, door Constantijn het laatst in een edict als geloofspunt aan zijn onderdanen voorgehouden. De bijeenroeping van een synode tegen Constantijns ketterij was onvermijdelijk om den Paus van Rome, de aan Rome hangende bisschoppen en priesters, de Godsrijkgetrouwen van Austrasië te bevredigen. Maar tegelijkertijd was ook de aflasting noodzakelijk om Constantijn niet te vertoornen. Listig overlegd strekten beweging en tegenbeweging meteen om Siegberts aanzien bij het volk weer eens te ondermijnen, nu de laster over zijn verhouding tot Renula was uitgedoofd: hun heilige, die enkel uit koningstrots een vergadering afgelast om de gevaarlijke voortwoekerende ketterij tegen te gaan. Grimoalds valsche toeleeg ontzag geen vervalsching."

„Bewijzen!"

„Onze verdenking werd bevestigd door een ongevraagde waarschuwing van Bonitus, Bernulfus' zoon, Siegberts kanselier en wel zijn laatste ware vriend onder de hovelingen.

Siegbert heeft ons ten slotte schriftelijk bewaardheid, dat hij onwetend is gehouden van alles wat die synode kon betreffen en nooit een schrijven aan bisschop Vuolofedes richtte. Ziehier, vader Romaric, zijn brief aan ons en ook de brieven die Bonitus en Amandus wisselden."

"Ook de geloofwaardigsten kunnen misleid worden," mompelt Romaric toch ontdaan, terwijl hij de brieven ópenrolt. Lang blijft hij neerzien op de zegels en handteekeningen, rolt ze dan weer ineen en reikt ze aan Eloy terug, weezinnig het hoofd schuddend.

"Het kwade teelt het kwaad, zooals het goede het goed. Ik zie alles in samenhang met de leugens van Grimoalds aartsvijand, dien ik als de grondoorzaak blijf beschouwen van alle laster en verdachtmakingen tegen hem."

Ontsteld, dat zijn overtuigende bewijzen Romarics verblinde oogen nog niet vermochten te openen, vraagt Eloy met aandrang :

"Wie meent U?"

"Ik meen Grimoalds mededinger en voorganger."

"Toch niet Otton, den zoon van Wer, Siegberts vriend?"

"De sluipmoordenaar! De vogelvrije! Een huichelaar, die Grimoald zóó haat, dat

zijn eenig streven bleef hem opnieuw den voet te lichten en door Siegbert te worden hersteld in het eereambt, dat hij zich vroeger met veel slinksch gekruip veroverde. Is er sprake van taaie volharding, dan bij dezen, die er alles voor overheeft terug te winnen wat hij verloor en Grimoald ten val te brengen."

Verbluft heeft Eloy den oude laten uitspreken. Straf blikht hij hem in de oogen en vraagt dan onvervaard: „Dus u hebt broeder Michaël de priesterwijding geweigerd?"

„Hoe weet u?" Romaric stokt in zijn weer-vraag, voor het eerst z'n zekerheid kwijt.

„Siegberts vrienden weten veel van elkaar, vader Romaric. Meent u, dat vrouwe Renula te Nijvel zou verzwegen hebben hoe ze broeder Michaël vond en bewoog terwille van Siegbert naar u toe te gaan? Wat de vrouwen van Nijvel weten, weet Amandus, en weten wij door hem. Ook dat na Renula's ontmoeting broeder Michaëls kluis door haar getrouwen Sturm bewaakt wordt, zonderdat wie ook weet wat er van Siegberts vriend geworden is. Tot groote ontmoediging van Grimoalds vrouw, die het een wonder van de Voorzienigheid geloofde, Otton te hebben weergevonden. En laat me er bijvoegen, tot mijn groote ongerustheid, want ik houd van den zoon van mijn goeden Wer."

„Geen onrust over hem, broeder Eloy. De vogelvrije heeft wel gezorgd zich te verbergen in een veilige vrijplaats.”

„Otton hier!” Blij verschrikt wendt Eloy zich haastig in de richting van de rotsspelonk waarheen Romaric wees en hem nu volgt wars maar toch onweerstaanbaar meegesleept door Eloy's vreugde, die op vervoering lijkt. Zulk een jubel om een uitgestooten bedrieger? Romaric vraagt het zich uitdrukkelijk af, om weereens den twijfel te bedwingen, dien hij, sinds Ottons verblijf zoo dicht in zijn nabijheid in die diepste en donkerste van Arnulfus' krankenkluizen, telkens moet overwinnen met al de redenen er tegen aan te voeren voor zijn onverwoestbaar vertrouwen in Pepijns zoon.

Maar Eloy roept al Ottons naam de spelonk in. Z'n stem met haar toch zoo levenden klank galmt hol tot hem terug. Tegelijk doet hij een schrede en nog een schrede den binnenschemer in, en onderscheidt dan eerst de gestalte als een schaduw over den grond uitgestrekt met de armen wijd open, de naakte voeten star op elkaar, als lagen ze vastgenageld op een kruis.

„Otton, man Gods,” prevelt Eloy, die niets meer ziet dan de levend lichtende oogen naar hem opgeslagen, onafgewend nog als hij plotseling zijn lenden omvangen

voelt door klemmende armen, bij een dof gekreun in snikken en hijgen: „Meester, meester” Otton heeft zich opgericht op de knieën en blijft als een verrezene opzien naar Eloy. Nog nu deze hem de handen bedarend en zegenend op het hoofd heeft gelegd, hij ook, in z'n ontroering aan 't stamelen:

„Je bent 't dus waarlijk? hier? zoo?”

„U en ik we zijn het zooals eens onveranderd u ik, ik? Herkent u me wezenlijk nog? Dit is niet meer Otton de twijfelaar, eeuwig verdeeld in zich zelf — dat is weg — zooals mijn lichaam haast — zie het aan — omdat Christus mij vastgeklonken heeft aan Zijn kruis.”

Otton zucht en snikt en lacht, alles dooreen; wordt dan opeens stil, zoo uitgeput dat Eloy zijn riffig lijf in de armen vangt om hem te rusten te leggen waar hij lag. Dan eerst ziet hij tegen den steenen grond het kruis-zwaard en wil het met den voet opzij schuiven. „Laat het kruis,” fluistert Otton. Opeens begrijpt Eloy: „M'n zoon”, prevelt hij en z'n oogen vloeien vol tranen, „is dit nu je leven?”

„Boeten en bidden en wachten of de verhooring tóch komt, toch! Sterven op Christus' kruis tot ik leven mag. Sterven en leven niet voor mij maar voor Siegbert mijn

koning." Met de armen uitgestrekt, de voeten star opeen ligt Otton neer, een schim van wie hij was. Alleen in de oogen, wijd open in de zwarte kassen, bloeit het leven.

Sprakeloos naast hem geknield blijft Eloy een poos op hem neerschouwen. Tot hij de schaduw bemerkt, die van den spelonkingang op hen neerstrijkt. Dan wendt hij zich tot Romaric, die daar verbijsterd wacht.

„En dezen," verwijt Eloy hem bedroefd, „gelooft u niet omdat u in Grimoald gelooft!"

„Het geloof in den een sluit het geloof in den ander uit", verklaart Romaric, maar zijn spraak mist de oude bondige overtuiging.

„Mag de blinddoek dan van uw oogen wegvallen!" verzucht Eloy. „Ecce homo. Wist u dat hij hier zóó neerlag, misschien vijf jaren lang?"

Romaric knikt weifelend. „De broeder die water en brood naast hem neerzet, spreekt er over in het klooster."

„En u geloofde het niet?"

„Ik wist dat hij een Ier is, deze Otton, en Ieren zijn koppig — een koppige huiche-
laar, die z'n leven er aan waagt om z'n zin te krijgen."

„Het moet wel Grimoalds demon zelf zijn, die uw hart zoo verhardde en uw oogen zoo verblindde!"

Romarc heft de handen bij dat verwijt, alsof hij Eloy angstig bezweren wil te zwijgen. Verslagen is hij achteruit geweken en leunt tegen den rotskant van den ingang. Eerst na een poos en heel moeilijk spreekt hij: „Veel begint me hier duidelijk te worden, broeder Eloy. Voor u en mij zelf wil ik het bekennen: ik had geen rust, en kon niet leven of kon niet sterven. Alsof het werk niet volbracht was en de werktijd toch voorbij. Ik wist niet wat. Dan toch de Booze die mij meester was en ik begreep het niet?”

„Toon u aan Romarc,” spreekt Eloy den neerliggende toe en steunt hem nu hij zich pijnlijk opheft.

Maar weer strekt Romarc de handen in eenzelfde bang bezwerend gebaar: „Breng hem in Arnulfus' kluis en laat hem wachten. Ik zal gaan en terugkomen.”

„Gaan! Naar Grimoald? Dan toch wat ik u vragen kwam en nog vóór ik het vroeg!”

Romarc, die zich in somber nadenken al half afwendde, knikt bevestigend bij Eloy's blijroep. „Ik mag hem niet veroordeelen zonder hem zelf gehoord te hebben.” Dan gaat hij heen, statig en weer even zelfzeker, nu hij innerlijk beslist heeft zich onmiddellijk te onderwerpen aan de waarheid, die hem blijken zal.

„Alzoo, Caustius, ver ben je hem niet voorgekomen?”

„Zooveel, heer majordomus, als mijn vlug jong paard in draf het won van een paar trappelende muilezels. Al moest ik eerst een omweg nemen om onopgemerkt te blijven.”

„En wie is er eigenlijk bij hem?”

„Alleen de oudste stalbroeder, die deze vier jaar mijn meester was. Want volgens heer Salapius' voorschrift hield ik me vanaf het begin als een ijverige leeknecht aldoor in en om de stallen op, om ieders in- en uitgaan door Remiremonts palenpoort te bewaken. Zoo zag ik dus 's morgens bisschop Eloy komen, die me zijn paard toevertrouwde vóór hij te voet verder klom naar de kluis. En zoo werd ik zelf, aller dienaar, 's middags door Romaric, die de muilezels liet zadelen, naar den prior gestuurd om te melden, dat hij voor een reis naar het Metzser paleis onverwacht vertrok om zoogauw mogelijk terug te komen.”

„Geldt zijn bezoek den koning of mij?”

Caustius, Lauriacums oud hofkapelaan, met mooie beloften van een bisschopsstaf inder-tijd door Grimoald en Salapius als verspieder naar Remiremont gezonden, weet op die vraag geen rechtstreeksch antwoord. „De beweegreden van zijn reis moet wel samenhangen met Eloy's komst.”

„Vanzelfsprekend.” Grimoald trommelt zenuwachtig met de vingertoppen op de rustbank. Hij zit op den rand, opgeschrikt uit z'n troebele lusteloosheid, verstrooid heenkijkend langs den bestoeten bode.

„Volgens mijn berekening kunnen ze, als ze doorrijden zonder te lange rustpoozen, vóór middernacht in Metz zijn.”

„En nu gaat de zon onder. Dus nog vijf uren,” berekent Grimoald. „Weet je nog meer?”

„Alleen dat er in den laatsten tijd op Remiremont veel gepraat wordt over een broeder Michaël. Die schijnt een heel streng boeteleven te leiden in een van Arnulfus' krankenkluisen. Hij kwam kort vóór mij, niemand weet vanwaar. Er wonen er daar meer van zijn soort. Maar hem noemen ze nu opeens „den kruisheilige”.

„Goed, goed,” verveeld wenkt Grimoald tot zwijgen. „Geen praatjes voor de vaak, Caustius. De Christenen moeten nu eenmaal „heilig” en „wonder” kunnen roepen. Dat kennen we. Ter zake liever. De oude Romaric is dus onderweg sinds eergistermiddag. Er moet wel iets heel bijzonders en dringends zijn, dat hem drijft. Want hij bewoog immers niet van plaats sinds jaren.”

„De laatste vier jaar kwam hij zelfs nog maar zelden buiten Arnulfus' kluis.”

„Véél weet je eigenlijk niet.”

„Alleen nog, dat mijn wegrennen met een van de beste paarden, zóó kort na Romarics vertrek, natuurlijk niet onopgemerkt is gebleven. Het zal argwaan wekken.”

„Je plaats hier werd telkens maar tijdelijk aangevuld, je begrijpt: voor het oog van de wereld. 't Staat voor Lauriacum stellig beter een vasten kapelaan te hebben. Blijf dus. Remiremont zal wel het allerlaatst het paard en jou hier zoeken. Begin met vanavond in je vroeger verblijf hier het huis te bewaren. 't Zou anders onbeheerd staan. Want heer Salapius zond ik de vorige week weer eens naar z'n bisdom terug en zelf ga ik aanstonds naar Metz om vader Romaric af te wachten. Je boodschap, hoe onvolledig ook, is me overigens wat waard. Ziehier!”

Gretig grijpt Caustius de hem achteloos toegeworpen beurs met goudmunten van den grond, en op Grimoalds heenwijzen strijkt hij tevreden het vertrek uit.

„Weer een, veil genoeg om mijn trouwe dieenaar te zijn”. De tanden opeen bijtend staart Grimoald naar het voorhang waarachter Caustius verdween. Eerst als hij z'n ergernis gewaarwordt, begrijpt hij dat ze toch eigenlijk een heel andere oorzaak heeft dan Caustius. Vader Romaric op komst door Eloy gezonden? En nog vragen wat en hoe! Ai!

dat gaat natuurlijk over Vuolofedes' synode. Die laatste uitbroeisels van Salapius heeft hij nooit vertrouwd. Zoodra er anderen mee gemoeid zijn dan zij tweeën of de enkeling, dien het eigenbelang tam houdt, pas op voor de dwarskijkers, onuitroeibaar als de Merovingers zelf. Grimoald staat daar aldoor strammer, den blik strak en blak zonder zien. Romaric en Siegbert onderhandelen over dien brief aan Vuolofedes? Dat moet voorkomen, het kostte wat het wil! Dat mag niet. Dat nooit! Weer en opnieuw met alle termen, die er voor te vinden zijn, houdt Grimoald het zich voor. Maar weet of ziet verder niets, alsof er naast dit nieuwe schrikbeeld geen andere gedachte meer kan bewegen in zijn brein. Tot hij zich met de vuist tegen het voorhoofd slaat. Een gistende ergernis bruist in hem op. Na zooveel jaren hier nog zoo staan met de voeten in den modder inplaats van te tronen in zijn glorie!... een woede tegen zijn lot, die hem de vuisten doet schudden. „Door jou, sta-in-den-weg, heilige Siegbert!” 't Wordt hem alsof hij zich moet losworstelen uit een warnet van slangen, die hem omkronkelen. Hij wringt en rekt zich. Z'n verhit gezicht grijnst met open mond en uitpuilende oogen. Dan grijpt hij naar z'n keel en hoonlacht: „Ik stikken in angst voor jouw heiligheid, koninkje?”

Hoor, hoor — vader Romaric komt van-
nacht en we gaan feestvieren, wij drieën!
Grimoald weet wel alleen te bedenken wat
er moet gedaan, ook zonder een Lotar of
een Salapius, die immers evengoed bedenksels
van hem waren, met zorg opgekweekt tot
zijn dienst. Een onuitputtelijken voorraad
van mogelijkheden heeft Grimoald tot zijn
beschikking om zijn doel te bereiken. En dat hij
er nog niet is enkel door zijn verfijnde
gemakzucht, die verkoos het lot niet met
ruwe daden te dwingen. Gemakzucht nu weer,
die dankt voor nieuwe verwickelingen met
hun inspanning en verveling. Jij, koninkje,
en vader Romaric zouden die wel heel ge-
reedelijk kunnen opwekken met dien ver-
valschten brief Een beuzeling, die nu
ten slotte onverwacht misschien den doorslag
zal geven. Is zoo niet 's werelds loop? Jaar
na jaar verdroeg ik al het bittere en ver-
nederende. Mijn eenig menschelijk geluk
offerde ik: vrouw en zoon — Renula, leven
van mijn leven, en Childebert, hoop van mijn
roem, dien ik terwille van de toekomst in
Siegberts handen laat, kroondrager geboren,
die nu opgroeit met dat nieuwste Merovinge-
broed, Siegberts en Himnechilds kinderen,
voeze waterlooten van den dorren rozelaar,
die enkel bestaan om te vergaan Zag
me zelf tot een eenzaamheid en ledigheid

gedoemd die een hel is, dan zónder Salapius omdat ik van hem walg, dan mét Salapius als ik hem toch niet langer kon missen. Altijd dezelfde hel. Daar ik het geluk niet greep, dat ik toch voor het grijpen heb. Niet greep — omdat ik — vervloekte Godskoning, jij of niemand zal het ooit weten — omdat ik toch, tóch bang was voor dat iets wat jou vervult, God? Ach genoeg, genoeg.... Het leven zou me tot een durende ziekte worden en mijn gedachten tot koortsverbeeldingen. Alsof Grimoald een lafaard is! Zie, wie ik ben en hoe ik durf. Heelemaal vrij, heelemaal me zelf, beslis ik dat het oogenblik gekomen is om te durven en te doen. En ik grijp het geluk, zonder één bijgedachte meer, ik grijp toch, [zie, goden en geesten, zie Grimoald hoe Grimoald het geluk grijpt....

Hij staat voor het rozenhouten ladenkastje aan den wand, en neemt er het amethisten vaasje uit, dat hij in Byzantium eens zoo duur betaalde aan den syrischen kruidenmenger, die de kostbare droppels in het pinksmalle fleschje bloemrijk den drank van den zoeten droomdood noemde — het langzaam en ongemerkt maar zeker werkende vergift, dat alleen de hersens verdooft, dat doodt zonder pijn.

Tusschen Grimoalds vingers flonkert de

grootte holle edelsteen in de avondzon, die violet gloeit door het kleurig glasmozaïek in den koperfiligraanrand onderlangs de zoldering. Hoe dikwijls hebben zijn dagdroomen gespeeld met dit kleinoord, dat daar toch verborgen bleef tusschen de gedroogde bloembladen die het laadje vullen. Eerst het fijne hartnijpende genot zich voor te stellen, hoe het hem één beweging zou kosten om de droppels aan den koningsdisch in Siegberts wijn te mengen, één omzichtig gebaar, telkens zóólang bepeinsd en in zijn verbeelding beleefd, tot weer het koud zweet hem uitbrak van angst om z'n eigen toch-niet durven, een zielsprobleem waarin hij niet waagde zich te verdiepen, al verlustigde hij er zich ook weer verdorven in om het voor zich zelf te verloochenen terwijl hij heel goed wist dat het toch bleef . . . Later, deze laatste vijf jaren van Renula's gemis, wendde z'n verbeelding zich naar hem zelf alleen, wanneer hij met de oogen half toe in z'n divankussens verzonken naar het laadje lag te turen. Honderdmaal is hij zoó zelf den zoeten droomdood gestorven — drinken en insluimeren, terwijl de kwellingen daarbinnen in schoone droomen vergaan, deschoone droomen allengs in een zachten schemer, de schemer in de eeuwige vergetelheid, waaruit hij nooit meer zou moeten opstaan om opnieuw te

wachten en te trachten naar zijn zelfverwezenlijking. Een geestesspel met eindeloze wisselingen van somber en duister en verleidenden glans, dat zijn eenige afleiding werd in de langzame dagen. Telkens weer verdiepte hij er zich in, om ook telkens weer te komen tot het besef van zijn heerlijkheid, die immers niet mocht vergaan in het niet, zonder haar bloei te hebben gebloeid, waarvan de wereld eeuwig vervuld zou blijven . . .

Zoo ging dan vanzelf het spel van den dood over in het spel van het leven. En vloten de vooze uren wat sneller voorbij . . . Dank dezen talisman, waarvan niemand het bestaan vermoedt, zelfs de speurneus Salapius niet! Daarom ook, zijn talisman missen, wil zeggen zijn laatste heul opgeven, wat niet kan zonderdat hij de zekerheid heeft van nieuwen beteren troost. Nog twijfelen? De vervulling zelf krijgt hij immers in ruil, de vernietiging van al zijn vervelingen en angsten, de opstanding uit deze hel, tot het heil waartoe hij geboren is. Vooruit dan!

Met een snelle beweging verbergt hij het fleschje tusschen de twee laatste vingers en den palm van zijn linker, dat hij de koele gladheid van den edelsteen als een streeling voelt in zijn koortsig heete hand. En slaat dan dadelijk op het cymbaal naast den ingang. De diepe galm is nog niet uitgeklonken, als

Atan met de handen op de borst gekruist al gebogen wacht op den drempel.

Zijn heer wijst hem op den credens: „Pak dit samen, het brood, den wijn, schotels, schenkblad, amforen en drinkschalen. In een andere mand kruis en kandelaars uit het oratorium, kussens en tapijten. Niet te vergeten veel rozen. Alles samen moet onmiddellijk naar het paleis gebracht. De paarden dadelijk gezadeld voor mij en jou.”

En omdat het hem even door het hoofd flitst, hoe ze misschien bevreemding kunnen wekken, deze voorzorgen tot de ontvangst van een onverwachten bezoeker, liegt hij: „De abt van Remiremont heeft zijn komst laten aankondigen door een vooruitgezonden bode,” zooals hij het aanstonds in het paleis zal herhalen, in de overtuiging dat de tachtigjarige zelf wel te suf zal zijn om aan ver-spieding en leugens te denken, wanneer hij zal ontvangen worden als een vorst. En anders, een fijne glimlach, een woord dat te raden laat, bevredigt alle opkomende bevreemding wel.

Zijn werkkamer vóór de scrinia in het Metzser paleis heeft Grimoald alleen met Atans hulp haastig ingericht tot een plechtig en toch vertrouwelijk ontvangstzaaltje, dat eerder een kleine bidkapel lijkt, nu in de

gulden luchters tusschen de rozenslingers op tafel en credens de waskaarsen alle branden. Twee hooggerugde zetels staan gereed als tronen, een lage vouwstoel bescheiden opzij. Boven den credens met de schenkkannen en drinkschalen hangt tegen het oostersch muurtapijt het groote kruisbeeld van ebbenhout en goud uit Lauriacums oratorium.

„Een altaar lijkt het,” denkt Grimoald terwijl hij er welvoldaan naar staat te zien. Zooeven heeft hij den Egyptenaar weggestuurd.

De geur van de rozen en het smeltend was der lichten, de fijne wadem die opstijgt uit de bronzen reukschaal in den hoek, drijven door het zachte goudschijnsel tusschen de verstorven zomertinten van kleeden en kussens. „Goed zoo,” prijst Grimoald z'n laatste schepping, „volkomen de vrome droomstemming, die er noodig is om een abt-eremiet en een heiligen koning te begoochelen.” Weer ziet hij het rijk glanzende muurkruis achter de hooge kaarsen, en stoot een lach uit. „Dus na zooveel jaren toch weer daar terug, stervende Godmensch?... Neen, ik bid U, vier geen triomfen in Uw Hemel. De duivels-trawant heeft vanavond Uw kruis alleen maar noodig om zijn prooi te verschalken. Terugschrikken voor Christus' vragenden blik? Weereens een van die overgeërfde

gedachten. Niets meer, Christus, tusschen U en mij, den verlorene, die Uw onzekere eeuwigheid gretig ruilt voor de eigen verwezenlijking in den tijd. Al wil ik het me zelf niet langer loochenen, dat Siegberts bleeke heiligheid mij aldoor al te veel aan U liet denken, lijkbleeke God van uitverkorenen. En ik haat er u des te meer om, onzienlijke macht, die alleen bestaat door de droomen van dwazen en lafaards. Tot wie dan ook ik, zoon van Uw heiligen, ondanks me zelf bleef behooren? Ach, onzin van mijn ellendige vereenzaming — dat allerdiepst verborgen overblijfsel uit het bloed van mijn ouders, ik verloochen het en spuw het uit in Uw aangezicht! Zie mij, en noem me Satan onder de Satans, die voor het volk een god wil zijn onder de afgoden... een offer gaat Grimoald plengen op zijn altaar; ik priester der hel onder Uw oogen mij zelf verdoemen, onherroepelijk, zoodat geen twijfel aan mijn eigen vrijen moed meer knagen kan aan mijn wilskracht, en geen almachtige Schepper nog moeite heeft met een ziel, die zich zelf schiep tot wat ze is: een heldenen heerschersziel, zich-zelf, hoog boven God en goden uit, en wier eenige misdaad het zou kunnen zijn: langer voort te leven in duldzaam wachten.

Grimoald heeft uit een der amforen de

kostbaarste van de drinkschalen gevuld en staat met overeengeslagen armen een oogenblik roerloos neer te zien in dien gulden kelk, waarin de wijn in den weerschijn van de twinkelende sterrevlammen puur vloeiend amber gelijkt. Met een ruk heft hij dan de hand omhoog, het amethisten fleschje tusschen de toppen van duim en middelvinger: „Aanschouw, Kruisgod, het bloed van het bitter lijden, dat ik leed door U.” Hij waant in speelschen spot naar het kruis te zien, maar tegelijk klieft hem het welbewuste inzicht als een vlijm door de gedachten: dat al zijn innerlijke kwellingen voortkwamen uit het ééne, dat hij niet dooden kon in zich: ...God ook in hem?

Met een vloek stoot hij het van zich af, dit allerlaatste van zijn twijfel, en knielt, plotseling heel en al straffe aandacht voor de goudkleurige druppels die hij uit den amethist laat neervloeien in den kelk.

„Goden, die me ziet,” prevelt hij dan, „het is tot uwe eer en macht, die groot zal worden met de mijne,” heft nogeens den leegen amethist in het kaarslicht naar het kruis op, ziet hem weer als een gestolden bloeddruppel tusschen zijn vingers gloeien, richt zich op met een schok: „Vrij! Eindelijk en waarlijk, vrij!” en blijft almaar dat woord mompelen verwonderd toch niet de vreugde

te voelen van zijn verlossende daad. Terwijl hij het fleschje neerwerpt in de kleine blauwe vlammen van den drievoet, toezieende hoe het knetterend verschilfert tusschen de smeulende bloembladen en zaadkorrels.

Dan luistert hij onzeker. Want Atan moest nu liever terstond komen, om hem volgens hun afspraak te waarschuwen dat de ijboden, opgesteld aan de poort van Scarpone, kwamen aankondigen dat de verwachte nadert. Waarop de koning, die toezegde zich gereed te houden en de majordomus, dien heel het palatium al in den vooravond ter ontvangst in zijn plechtgewaad zag komen, elkaar in de paleisportiek zullen ontmoeten om tusschen honderd toortsdragers de breede trappen af te dalen tot de begroeting van Austrasiës oudvader, „den trouwe, die altijd bleef gelooven in den zoon van zijn vriend; Romaric, door wien Remiremont Grimoalds sterkste bolwerk was tegen zijn benijders.” Grimoald hoort nog altijd niet Atans voetstap, niets dan de stilte die den adem inhoudt zooals hij zelf, de stilte al stiller, zóó stil of dadelijk een stem — zijn eigen stem? — luid zal uitroepen wat hij zelfs niet denken wil. Een verrader hij? Immers alleen maar en wetens en willens de Satan zelf, voor wien trouw en dank evenmin bestaan als angst . . . Ach kom, het eenige is dat z'n helsche kapel hem

te benauwd wordt. Liever wat gezelligheid zoeken bij hoofdman Portianus in de poortwacht? Of in het voorvertrek als een deemoedige kroondienaar wachten tot de koning uit zijn woonverblijf treedt, uit dat tabernakel van het Gulden Huis, waar Siegbert en Himnechild in boetkleeren den Kruisgod helpen nieuwe zielen te scheppen voor Zijn hemel. . . ? En waar, achter de doodsche voorhangsels bij die hemelzieltjes ook Childebert leeft in die stiklucht! Zijn eigen zoon, dien hij weldra zal verlossen uit den ban van z'n vaders voorgewende en met zooveel zelfverloochening volgehouden verloochening. Om eindelijk te kunnen wat hij nu als zoodikwijls het liefst zou willen: steunzoekend den arm slaan om den vijfjarige en verleden en toekomst verhelderd zien stralen uit die kinderoogen vol vertrouwen . . .

Grimoald loopt in de gang vóór zijn goudstralende helsche kapel en de scrinia op en neer, almaar weer op en neer tusschen het twinklend aarden lampje in de muurnis achter en het lampje in de muurnis vóór — durft niet naar Portianus; niet naar het voorvertrek van den koning; allerminst wat hem haast onweerstaanbaar dringt, naar den senechal vragen: „Breng mij Childebert, 's konings pleegzoon, voor een kwart uur” . . .

Grimoald heeft het opgemerkt: vanaf het eerste oogenblik der ontmoeting heeft Romaric den koning en de koning Romaric aangezien in een verukking, als zag de een in den ander een verschijning uit de sferen van hun Godsdroom. Nog, nu ze na den opgang van de paleispoort tot hier, zijn neergezeten in de zetels, als heiligenbeelden omschenen door de flakkerende waslichten, ziet de een naar den ander. Maar omdat hun blik elkaar ontmoet in de ééne verwondering, wenden ze tegelijk het hoofd neer. Het zwijgen duurt, als hield het leven den adem in om te wachten of het een snik of een angstkreet zal zijn, het eerste levende geluid waarin het knetteren van kaarsvlammen en reukvuur zal verslinken. Grimoald hoort en ziet met al zijn zintuigen pijnlijk fel iedere lichtschamp en schaduw over de roerlooze gestalten van koning en abt, maar ook elke gedachte die er beweegt achter den wand hunner voorhoofden, van hen naar hem. Want alleen aan hem denken ze nog, gehinderd door zijn bijzijn, dat Siegbert weerhoudt op de knieën te zinken voor den grijzen vader; dat Romaric beschaamt geknield den koning te vragen: „Leg mij de handen op.” Grimoald is het nooit gewaargeworden als in dit oogenblik, hoe jong Siegbert is gebleven: ondanks zijn zes en twintig jaar en

den vollen blonden koningsbaard die hem kin en mond verbergt, altijd nog de lelieknaap, deze vader van twee kinderen, die toch ook mannelijk is door bouw en houding, evenmin te sloopen als zijn geest en wil. Maar in den brozen schelp der slapen kleuren de aderen blauw als toen hij een kind was, de wijze oogen hebben hun vochtigen glans niet verloren, morgenlicht door dauwnevel, de altijd weer ontroerde en vertrouwende verteederling, die ieder en alles waarop ze zich vestigen, schijnt te willen doordringen met den eigen droom. Zeker, Grimoald kent het koninkje wel door en door, en weet dat in zijn zwijgen en dulden der laatste vijf jaren de onverzettelijke kracht is van hen, die voor hun doel zichzelf vergeten. En dat het doel van al Siegberts lijdzaamheid enkel nog de overwinning is op wie hem lijdten deed en doet: Grimoald. Omdat Siegbert meent, dat hij in Grimoald heel de hel zal overwinnen, die nu den opbloei van zijn Godsrijk verstikt. Arme heiligenverdwazing, die — och, wie weet, — misschien toch zou bereiken wat ze droomt als Grimoald niet Grimoald was, de alziener en alweter niet te verstrikken door welken toeleg ook van God of de goden of een van beider werktuigen. Niet te verstrikken en niet te doorgronden, vrij en

onaantastbaar. Zoo staat hij tegenover deze twee en zal hij blijven staan tegenover de wereld. Het is de winst van zijn geduld en voorzichtigheid de lange jaren door, nu zóó vrij te zijn en onaantastbaar, dat niemand hem ooit verdenken zal van de daad, die hij aan 't doen is: de daad, die hem verlost van het voorzichtig geduld en hem meteen verheft in de glorie van zijn doel. Waarom die twee langer te zien den een in zijn jeugd, den ander in zijn ouderdom en hun verwondering om elkaar? Toegegeven: eerbiedwaardig zijn ze allebei, onschendbaar . . . en toch durft Grimoald wat geen ander ooit durven zou . . . Het oogenblik is er.

Siegberts slanke blanke handen liggen roerloos en leeg op de armleuningen; die van Romaric wit verdord even stil en leeg in dezelfde houding. Siegbert houdt den adem in, al luisterde hij angstig naar zijn eigen gedachten; maar Romarics borst zwoegt zwaar van nog onuitgesproken woorden. Om over Grimoald de waarheid te weten is Romaric gekomen en Siegbert is somber vervuld van zijn aanklacht tegen Grimoald, die zijn hoop weereens neersloeg. Och neen, Grimoald is niet wreed, evenmin als vals. Hij gunt hun tweeën iets schooners dan de naargeestige werkelijkheid. Meester in zijn kunst, ziet hij al duidelijker op welke wijze hij het slot van

zijn spel moet spelen om het voor hem en hen zoo bevredigend mogelijk te laten zijn....

Even nog, en Siegberts gedachten, Romarics ongesproken woorden zullen overgaan in bidden. Ook dit ziet Grimoald en hij waarschuwt zich zelf: „Doe, eer die twee hun God er bij halen.”

Hij heeft zich omgewend naar den credens, neemt het schenkblad met het honingbrood en den kelk, en biedt het, in de deemoedige houding van een kamerling, den grijsaard aan. Zijn beweging heeft abt en koning doen opzien, tegelijk treft hem hun blik. De weerschijn van de kaarsevlammen laat sterren in hun oogen tintelen, maar helderder licht uit beider blik dezelfde vraag en verwondering, weer de weifelende ontwakende verteederling bij Siegbert, het herlevende geloof-in-hem bij Romaric.

„De vrede zij met u,” prevelt Grimoald rustig en aldoor even deemoedig. En Romaric strekt de hand naar het honingbrood, zegent en breekt het, reikt het Siegbert en beiden eten hun bete; dan neemt Romaric den kelk, zegent en drinkt, reikt hem Siegbert, die neemt en drinkt en hem ernstig aan Grimoald teruggeeft. Weer betoont hij zich deemoedig beider dienaar door in bete en dronk van den Frankischen welkomstgroet niet te deelen.

Stil terug bij den credens giet hij uit de tweede amfoor bronwater in den kelk en spoelt hem leeg in het koelvat, alles welberaden.

Nu hij zich omwendt naar de zetels, ziet hij wel de twee gestalten ontzaglijk en verblindend, zóó geweldig en stralend, dat hij zich moet beheerschen om niet den arm voor de oogen te heffen en terug te deinzen. Heiligen op hun hemeltronen? . . . Och wat, zijn slachtoffers immers! Speelpoppen in zijn hand, deze twee, die hij zich zelf den schoonen droomdood liet ingieten.

„Pepijns zoon”, heft Romaric eindelijk aan, en zijn stem is plechtig als de stilte zelf die zich telkens tusschen zijn woorden dringt: „altijd heb ik in den zoon den vader gezien, Pepijn in Grimoald. Ik ben gekomen om te weten of ik mij waarlijk bedroog. Waarom het u langer te verbergen, dat ik kwam om van aangezicht tot aangezicht met u alleen u te ondervragen over tastbare getuigenissen tegen u? Want mijn geloof in u te moeten opgeven, wil voor mij zeggen: het geloof opgeven in het welslagen van mijn leven dat in bidden en offeren u en uw welslagen gewijd was, zooals tevoren aan het wezen en welslagen van Arnulfus en Pepijn. Zooals tevoren Austrasiës heil en Pepijn, Austrasiës heil en Arnulfus één voor mij waren — zoo

bleef na hun dood Austrasië's heil en Pepijns zoon voor mij één. . . ."

Romarics stem dooft in ontroering. Als beschaamd buigt hij het hoofd en tegelijk met hem en zooals hij buigt Siegbert het hoofd om zijn tranen te verbergen.

Met een flitsblik schuinit heeft Grimoald het gezien. Hij zweept zich op uit de ergernis om den eigen schrik bij die oude stem met haar grafklank. Laat hem preeken, den oude, en het goed meenen. Pepijns zoon meent het immers niet minder goed met hem? Wacht maar: een geluk gaat hij hem meegeven den dood in, zooals hij grootmoedige dat alleen verzinnen kan. Tegelijk een prachtmiddel om zich te vrijwaren tegen de allervaagste verdenking, die in het brein van een van beiden bij ongeluk kon opkomen. Eerlooze leugens? Alsof wat een onmondig mensdome „eer" noemt geen modder is bij de eer van Grimoald!

Reeds ligt hij geknield voor Romarics zetel, de armen uitgestrekt, zooals hij het rouwmoedige zondaars zag doen voor het kruis.

„Vader" prevelt hij, „vader in wien ik mijn vader zie, ziehier de ontaarde zoon, die tegen u, Gods gezondene en tegen mij zelf al mijn schuld, mijn allergrootste schuld belijdt. Gefaald heb ik in veel, in alles, uit hoogmoed, uit heerschzucht,

uit eerzucht, liefdeloos en ondankbaar."

Grimoald hoort voldaan, dat zijn stem als in ontroering verstikt. Gaat hij als een volleerd tooneelspeler zoo in zijn rol over, dat hij waarlijk de berouwvolle biechteling wordt, waarvoor hij spelen wil? Of zijn er hier eigenlijk drie Grimoalden in den éénen: waarvan de eerste goedkeurend toeziet wat de tweede zoo meesterlijk huichelt, dat de derde het als waar gelooft?

„Alles waarvan u mij verdenkt en meer, veel meer, is de waarheid en mijn schande... Koning Siegbert, dien ik met opzet zooveel lijden liet, zal u niet alleen de laatste vervalschingen bevestigen, waarvan ik de schuld in oorzaak en gevolgen op mij neem. Maar al mijn goddeloosheid, mijn hoogmoed aan dien van Satan gelijk, mijn overgave aan de machten der duisternis, mijn samenwerking met hen tegen God en het Godsrijk... Meer, meer... alles wat ik, verblinde prooi der duivelen, niet zag, maar nu zie, onder de oogen van u en hem, Gods heiligen."

„Grimoald, sta op en nader." Uit een grondeloos gewoel van donker verborgen ontroeringen en overwegingen vermag Romaric eindelijk zijn stem te stooten. Ze verjaagt voor Grimoald meteen den weeen nagalm van z'n eigen woorden, die hem omjoelde, zoolang hij na z'n zwijgen in een

snik, aldoor nog op de knieën bleef neergebogen.

Een vreemde huivering doorrilt hem, nu hij, opgestaan tegelijk met Romaric, diens groote dorre handen bevend op zijn schouders voelt. Dicht buigt de oude het aangezicht tot het zijne, en — in deze hevigste ontroering die hij ooit doorleefde — alleen nogmaar priester, blaast hij over hem van het voorhoofd tot de borst, van den linker naar den rechterschouder: het kruis der duivelbanning, — en bidt dan aldoor nog met de handen op Grimoalds schouders: „Ik drijf u uit, wie ge ook zijt, onzuivere geest, in naam van God den Vader almachtig, in naam van Jezus Christus, zijn Zoon, onzen Heer en onzen rechter, en door de macht van den Heiligen Geest, opdat ge dezen, Grimoald, verlaat, Gods schepsel, dat weer worden moge een tempel van den levenden God en dat de heilige Geest moge vervullen. Door denzelfden Jezus Christus onzen Heer, die moet komen oordeelen levenden en dooden en deze wereld door het vuur.”

„Amen,” spreekt Siegbert, daar Grimoald verbijsterd blijft zwijgen.

Dan hervat Romaric over Grimoalds hoofd heen, dat zich neerwendde:

„Verzaakt gij aan den Satan?”

„Ik verzaak.”

„En aan al zijn werken?”

„Ik verzaak.”

„En aan al zijn verleidingen?”

„Ik verzaak.”

Driemaal heeft Grimoald het antwoord gemompeld, maar nu stokt zijn adem en zijn hartslag, omdat Romaric nogal de handen niet opheft van zijn schouders. Hij zou ze willen afschudden en het uitschreeuwen: „Genoeg nu, genoeg! Begrijp dan, man Gods, dat alles leugen was en al die vrome woorden van u en mij niet anders doen, dan mij al dieper en dieper wegstooten in mijn hel.”

„Zie mij aan,” zegt Romaric en in zijn stem trilt een verteederig, alsof hij tot een berouwvol kind sprak. „Uw zelfbeschuldiging, Grimoald, heb ik aangehoord vol medelijden met uw zwaarbeproefde ziel. Van den Booze verloste ik u, arme bezetene, krachtens mijn priesterschap. Beschuldig u nogeens in waarachtig berouw en ik zal de kwijtschelding der biecht over u uitspreken.”

„Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa” mompelt Grimoald, die het noodig oordeelde opnieuw op de knieën te zinken en rouwmoedig op de borst te kloppen.

„Dat Jezus Christus onze Heer u vergiffenis verleene, en ik door Zijn kracht ontbind u van elken ban en alle beletselen vol-

gens mijn macht en uw behoefte. Tot boete en voldoening voor uw zondig leven, zweer af allen hoogmoed, alle leugen en haat, beloof God den barmhartigen in liefde te herstellen wat gij wie-ook van uw medemenschen misdeedt."

„Dat beloof ik aan God den barmhartigen". In het besef van den welslagenden voortgang wordt Grimoald weer geheel zich zelf en vindt den warm overtuigden toon voor de belofte, waarmee hij innerlijk spot.

„Voor alles dan: herroep de vonnissen over onschuldigen uitgesproken."

Omdat hij daar opeens Siegberts blik stralend van verwachting op zich gevestigd voelt, waarschuwt Grimoald zich zelf vooral nu niet uit zijn rol te vallen.

„Maar één, dien ik wetens en willens onschuldig vonniste", zegt hij na z'n korte aarzeling.

„Dus" vraagt Romaric veelbeduidend „Grimoald herroept en vernietigt het vonnis uitgesproken tegen Otton, zoon van Wer, vóór hem majordomus aan dit koningshof van Austrasië?"

„Dat het herroepen en vernietigd wordt", geeft Grimoald dof toe, zich wars den jarenlangen aandrang van Siegbert herinnerend tot herziening van de rechtspraak over dien vromen dwaas. Wel dan, laat het koninkje

ook nog den schoonen waan, dat hij gelijk krijgt! De vogelvrije is natuurlijk sindslang door gieren en ratten van de aarde weggevreten, en zal Grimoald niet meer schaden in de enkele weken tusschen dezen godzaligen avond en zijn troonbestijging . . . „O koninkje, koninkje” hoont hij hem bij zich zelf „wat een zelfbedwang om nu geen zegekrete uit te stooten en daar maar te zitten en mij aan te zien als verheerlijkt! Een ziener ben je al evenmin als vader Romaric, jullie schapen van God, die geen goed van kwaad blijkt te onderscheiden . . . Satan heeft je beet en je voelt het niet of durft het niet te voelen, omdat je immers in de genade Gods voor den zondaar moet gelooven. Scha lijd ik er niet door, op den koop toe krijg ik al zondigend de absolutie van den goeden oudvader en kan ik reingewasschen recht hun hemel in

Na Romarics Absolvotie vindt Grimoald het noodig nog een poos geknield te blijven met het hoofd diep neer en de handen gevouwen.

„Dat het lijden van onzen Heer Jezus Christus, de verdiensten van de heilige Maagd Maria en van alle Heiligen, dat alles wat ge goed zult doen en alle smarten die ge lijden zult, mogen strekken tot vergiffenis van uw zonden, tot toename der genade in

u en tot uw loon in het eeuwig leven."

„Amen". Weer is het Siegbert, die Romarics bede besluit.

„Nu nog het lastigste", zegt Grimoald zich, terwijl hij opstaat om Romarics handen te grijpen en „dank" te stamelen met de bewogenheid, die van hem verwacht wordt.

Maar Romaric voorkomt hem, grijpt zelf Grimoalds handen en drukt ze vast in de zijne. *Benedictus Dominus Deus Israël, quia visitavit et fecit redemptionem plebes suae.* Hij bidt den lofzang van Zacharias, en Grimoald verdraagt zijn diepen blik niet maar slaat de oogen neer. Willig laat hij echter zijn rechterhand in die van Siegbert leggen, en hoort verwonderd toe, terwijl de oude voortspreekt vaster en luider steeds, als overwon hij meer en meer zijn ontroering: „En gij, kind, zult profeet des Allerhoogste heeten, want uitgaan zult ge vóór des Heeren aanschijn en zijn wegen bereiden."

Woord na woord begint Grimoald te verstaan ten laatste en het wordt hem alsof woord na woord hem met angels steekt.

„Door innig-teedere erbarming van onzen God, waarmede ons bezocht de Opgaande uit den hooge,

„ter verlichting van hen die in duisternis en in schaduw des doods zijn gezeten,

„om onze schreden te richten op den weg des vredes.”

Romarc zwijgt, en Grimoald heeft toch de zelfbeheersching gehad om het niet uit te schreeuwen van een woedenden angst bij dit bidden, dat hem omwond en wrong in een overmacht, waarin alle kwellingen en twijfels van vroeger plotseling feller dan ooit herleefden.

Maar nu hij ziet, dat Romarc zich afwendt om heen te gaan zonder verder een woord, voelt Grimoald meteen dien onverklaarbaren innerlijken opstand bezinken. Dus geen praatjes meer? Toch fijngevoeld van den ouden rijks-groote om nu alleen nog maar de priester te willen zijn, niet man tegenover man of zijn vaders vriend, die den veelgeliefden zoon zoeven voor God en zichzelf terugwon.

Zooals ze kwamen, keeren ze terug door de gangen, zwijgend, de abt als immer hoog en statig, schouders en hoofd boven Siegbert en Grimoald uit, die aan zijn rechter- en linkerzijde gaan.

De groote paleishal wemelt van rood-laaierende toortsvlammen. Toortsdragers van zuil tot zuil, in rijen langs de wanden, in driedubbele rijen te weerszijden van de breede traptreden naar het plein.

Grimoalds oogen dwalen van her naar der, maar overal de rosse vlammen met het nacht-

donker er omheen; en er achter, in de diepte der Metzser straten, een vale ondoorzichtige mist, die bloedige gruwelen schijnt te verbergen. Zoo onzeker worden Grimoalds voetstappen de traptreden af, dat hij zich moet bedwingen om zich niet vast te grijpen aan de hooge rustige gestalte naast hem, om niet in de donkere holten te trappen die overal schijnen te gapen, of met een schreeuw duizelend neer te slaan.

't Meest verbijsterd door zijn eigen ontreddering staart Grimoald roerloos Romaric en zijn gezelschap na, die op hun muilezels nog altijd tusschen rijen van toortsdragers door verdwijnen de dalende straat in. Tot hij een arm op zijn schouders voelt, opschrikt en recht in Siegberts gelukkige oogen blik. „Volg me, heer majordomus, we hebben zooveel te bespreken voor de regeling van onze samenwerking”.

Afwezig hoort Grimoald hem aan.

„Ik meen, onze eindelijke samenwerking voor het Godsrijk”, verduidelijkt Siegbert met z'n zachtzinnigen glimlach.

„O ja, ja”, knikt Grimoald verward „bedoelt de koning dat? Och, natuurlijk...” eindelijk vermag hij zich te herstellen, en vindt een uitvlucht. „Zoo laat in den nacht nog, koning? Ik stel u voor te wachten”.

„Tot morgen?”

„Zoo gauw mogelijk”, ontwijkt Grimoald.
„Ach ja — ik had het moeten begrijpen”,
prevelt de koning verlegen „na zulke ont-
roeringen verlangt de ziel alleen te zijn met
God.... Kom, als u den tijd gekomen voelt,
heer majordomus”. Na een warmen handdruk
wendt Siegbert zich om, de treden op naar
de paleishal. Met hoofdknik of handgebaar
groet hij goedig de mannen links en rechts,
wier gezicht opleeft in een breeden glimlach
bij zijn voorbijgaan, stil en schuw, als vroeg
hij vergeving hun koning te zijn dien zij
moeten dienen.

„Verlangt de ziel alleen te zijn met God...”
de beteekenis van Siegberts schuchter pre-
velen dringt eerst tot Grimoald door nu hij
alleen staat, en wekt een storm in hem van
spot en hoon, die meteen overgaan in een-
zelfden woedenden angst al straks nogeens
in hem opbruiste. Driftig omstappend vindt
hij Atan, die zich opzij van het plein met
de paarden gereedhield. Hij snauwt hem een
vloek toe, als hij niet vlug genoeg den stijg-
beugel ophoudt, werpt zich in het zadel en
slaat het paard met de sporen dat het ver-
wilderd steigert en woest voortholt de
nachtstille straten door. Maar nog voor de
poort van Scarpone bedenkt Grimoald zich
plotseling en zwenkt heftig terug. Tot hij
Atan tegenkomt, die hem volgde, zonder in zijn

onverstoorbare kalmte de minste moeite te doen zijn heer in te halen in zijn dollen draf.

„Atan, rijd onmiddellijk door naar Toul, versta je, en boodschap bisschop Salapius zonder verwijl met je mee terug naar Lauriacum te komen.... Elk uur, dat je er met hem eerder zult zijn dan morgen noentijd is me een gouddubloen waard. Begrepen?”

Atan grijnst bevestigend.

Grimoald telt de uren van nu tot morgen. Hij is buiten de stadspoort en viert den teugel. Rustig draaft het paard voort.

„Tien uren op z'n meest. Was ik ooit bang voor tien uren? Tien uren alleen met God? Waanzin, koninkje! Maar voort, maar voort, rechtdoor, vijf uur heen, vijf uur terug de heirbaan langs — en dan in de morgenzon Lauriacum en Salapius. Raden zal hij nooit hoe ik verlang, voor den eersten keer in mijn leven naar zijn gewauwel dat m'n gedachten zal verdrijven. Want niet denken meer, niets denken! Alleen zoolang luisteren naar den hoefslag van het paard, vijf uur heen, vijf uur terug...

„Onze schreden op den weg des vredes?” Zijn mantel flappert in het zwarte nachtwoai en schichtig ziet hij om.

X

Toen broeder Johannes en Timotheus, na de metten door den prior met vader Romarics boodschap en de gewaden voor den wijdeling uitgezonden, uit het nachtdonker de kapel op den Heiligen Berg binnenkwamen, vonden ze er bij het schijnsel van hun wastoortsen broeder Michaël op zijn kruis uitgestrekt plat ter aarde, het hoofd aan de onderste altaartrede, zoodat de schaduw van het tabernakel over zijn gezicht lag. Zij knielden neer aan zijn linker- en rechterzijde, maar hoewel het licht van hun kaarsen nu over zijn oogleden viel, sloeg hij den blik niet op. Daar ze aan de strakke gespannenheid van zijn leden en gelaatslijnen zagen, dat hij niet sliep of in bezwijming lag, meenden zij hem in meditatie verzonken en om hem niet te storen baden zij voort, gelukkig om het schoone wonder Gods, waarvan ze niet alleen getuigen maar als Romarics boden ook medewerkers mochten zijn, zij de jongsten van Remiremonts diakens.

Nu echter de tijd verstreek zonderdat zelfs de kaarsvlammen bewogen in het ademlooze wachten, raadpleegden zij elkaar met den blik en ze besloten den stervensbleeken dulder te roepen, dat hij weten zou hoe zijn lijden had overwonnen. Maar in de stilte

die van broeder Michaël en van het tabernakel op gelijke wijze uitging, vond hun stem geen woorden. Tot Timotheus zijn bidden overluid eindigde: *Adjutorium nostrum in Nomine Domini*, dat als een natuurlijken weerklink het eeuwig onveranderlijke antwoord opriep: *Qui fecit Coelum et Terram* van Joannes en broeder Michaëls stem samen. De Kruisheilige had de wimpers opgeslagen en blikte de twee jonge levieten nadenkend in de oogen, zoo ernstig oplettend op hem gevestigd.

„Waak, broeder Michaël,” prevelde Johannes, „het uur van uw heil is gekomen.”

„Oordeel over mij, o Christus.” Terwijl hij het uitzucht, zinken broeder Michaëls oogleden weer dicht. Uitgeput is zijn lichaam, meer dan door jaren boeten en wachten, door de hevige innerlijke bewogenheid, sinds bisschop Eloy hem bij hun afscheid de vervulling van zijn hoop voorzei. Almaar prevelend *Non sum dignus* doorleefde hij in de eerste vier dagen heel zijn bestaan opnieuw met alle twijfel en strijd en bezwijkingen, feller en dieper dan ze ooit in werkelijkheid waren. Tot zijn geest in uiterste wilsinspanning uitsteeg boven dezen jammer, om alleen nog aan de erbarming en de almacht van God te denken. Zoodat broeder Michaël nu eerst langzaam onderscheiden

kan, dat het niet meer de hemelsche stemmen zijn die tot hem spraken en naklinken in zijn ziel: „Opgaen zult ge tot het altaar Gods.” Als hij eindelijk antwoordt: „Tot God, die mijn jeugd verblijdt,” vloeien er glanzende tranen over zijn gezicht. Johannes en Timotheus beduiden elkaar verblijd, dat hij hen begrepen heeft, en bidden den psalm van den Misaanvang verder: „Ik zal u loven op de harp, o God, mijn God.” Verstaan dan eerst de ware beteekenis van het lang gekende antwoord, door broeder Michaël zoo ingehouden uitgesproken als moest elk woord snikken bedwingen: „Waarom zijt ge bedroefd, mijn ziel, en in mij zoo ontroerd?”

Spero in Deo. Zij, die nu weten wie en wat deze Kruisheilige eigenlijk is, ze zouden het willen uitzingen in hun blijdschap, dat hij op aarde en met hen gelijktijdig leeft, deze overwinnende martelaar van de eigen trouw. Waartoe noodig hem in te lichten over vader Romarics terugkomst in hun houten klooster-basiliek dezen nacht? Bijkomstigheden die een reine vergeestelijking als deze zouden vertroebelen. Voor hen, onverstorvenen, was het een diep ingrijpen in de nimmer verstoorde alles en allen beheerschende orde van den kloosterregel: Zij in de koorbanken hebben gehuiverd als voor

een uit den dood opgestane, toen ze hem daar onder de metten plotseling op het altaar zagen, hun strengen abt, voor wien ze altijd sidderden en liefst zich schuilhielden. En die nu als een boeteling kwam, uitgeput maar ook verheugd als een pelgrim die te voet uit het Heilige Land weerkeert.

Na hun laatste Amen talmde hij niet met zijn openlijke biecht, kalm maar met diepe stem uitgesproken, in zoo milde overgave van heel zijn ziel, als was hij gelukkig dat zij wilden luisteren. Over zijn bedevaart naar Metz, haar beweegreden en doel, vertelde hij alles, en hoe hij nu inzag dat God hem alleen voor deze ontmoeting met Grimoald het leven had geschonken. Al de tachtig jaren, die er aan voorafgingen, waren leege mislukking, en zouden door zijn hoogmoed en verblinding verloren zijn geweest, zonder dit, waartoe door Christus' erbarming juist de onschuldige hem dreef, die door hem en Grimoald het meest moest lijden.

Toen bewogen Romarics lippen zonderdat zijn stem nog woorden kon vormen, en hij strekte de armen als een hulpeloos kind, zoodat de prior met een van de broeders toeschoot om hem te steunen en naar den abtzetel te leiden. Hij zat daar neer met opgewend hoofd, afwezig heenschouwend in een voor allen verborgen verte, die allengs

een glanslach over zijn gezicht liet weerschijnen, Tot hij opeens over zijn bedoeling en boodschap aan broeder Michaël begon te spreken, en zij tweeën werden uitgezonden... Zelfs den naam van Romaric noemden ze hier niet en werden toch verstaan. Ze bedenken hoe Christus de Bruidegom Zijn hartevriend zeker wel zelf te weten gaf, wat er dezen morgen met hem zal gebeuren.

Steeds smartelijker beseffen ze hun overtoolligheid hier aan den drempel van Gods rijk. Wat zijn ze er meer naast dezen dan schaduwen, die hem zeker alleen maar storen in zijn vrij uitschouwen de eeuwigheid in? Zij onwaardigen, die zich toch ook voorbereiden om priester te worden gewijd wanneer Paschen weer zal naderen. Hoe durven ze? Om niet te bezwijken in hun ontmoediging, bidden ze om gelouterd te mogen worden door een lijden aan broeder Michaëls lijden gelijk, dat de Bruidegom hen vinden mag enkel nog ziel van Zijn ziel, zooals hij....

Verzonken in die smeeking, waartoe ze zonder het van elkaar te weten langs denzelfden gedachtengang kwamen, ontstellen ze nu de uitverkorene opeens als een verworpene klaagt: „Bidt voor mij....”

Nog eerder dan zij, schijnt hij den verren zang te hebben vernomen die met den vroegsten morgenschemer tot dit altaar door-

dringt, de stemmen van de broeders die in dubbele rij Romaric langs den bergweg begeleiden van het klooster tegen de helling tot de kluiskapel op den top, en den psalm van den opgang zingen: „De vrede, o Sion, ruste in uw veste, en overvloed zij in uw torens.”

Onafgewend zien Johannes en Timotheus op hun Kruisheilige neer, die roerloos gestrekt blijft zonder de oogen meer op te slaan, al stroomt de stoet der monniken in witte altaarkleeren de kapel nu vol, priesters, diakens en onderdiakens. Op den drempel en in een kring om kerkje en kluis heen blijven de ostarii, de lectoren en acolieten achter, zij weer omringd door de donkere haag der novicen en leekbroeders uit stal en schuur, in hun mantel met de kap over het hoofd.

Alleen de priesters volgen Romaric, dien ze als hun abt bleven beschouwen, al trok hij zich de laatste drie jaren terug in de eenzaamheid van Arnulfus' kluis, deze onvervangbare, aan wien ze Benedictus' regel danken en naast Arnulfus den roem van hun klooster, dat bloeide juist door zijn strenge heerschappij. Nogeens heeft hij mijter en staf willen dragen en den wijden purpermantel met hermelijn omzoomd, Remiremonts abt, den gouden keten met het juweelig borst-

kruis, en den vingerring. Maar voor het altaar helpen ze hem dien weidschen praal afleggen. Arm als Christus zelf moet de hoogepriester aanstonds immers Christus' zoenoffer en zegeningen hernieuwen.

Confiteor bidden alle priesters met hem, in deemoed en waarheid smeekend om een wedergeboorte in Christus zooals ze in Romaric voltrokken zien. Inplaats van de strengheid, die hem levenslang verstarde, schijnt zielsmilde liefde heel zijn wezen doortrokken te hebben. De stroeve gelaatslijnen zijn weggewischt in een droomwazige ver-teedering, bedroefd om den eigen weemoed bij zulk een groot geluk. Zoo innig is de goedheid die van heel zijn wezen uitgaat, dat ze de monniken laat denken aan hun moeder in het afscheidsuur.

Nu is Romaric neergezeten op het faldatorium voor de altaartombe, en roept den wijdeling op, die aan zijn voeten ligt uitgestrekt, aldoor even bewegeloos zoodat de priesters beginnen te vreezen, dat God hem riep vóór Romaric, en daar een doode ligt. Maar onder Romarics hoogepriesterlijke vermaningen slaat broeder Michaël de oogen op en toeluisterend heft hij zich langzaam van zijn kruis, om zich terstond weer te laten neerzinken, nu voorover tegen de altaartreden, weer met de armen uitge-

strekt, terwijl hij luid uitroept: Kyrie eleison. Christe eleison, Kyrie eleison, waarbij de monniken binnen en buiten de kapel allen neerknielen en in koor voortgaan met Christus en de Heilige Drievuldigheid aan te roepen, Maria en de Engelen, patriarchen, profeten, apostelen, martelaren en maagden, alle hemelingen, die ze zoo nabij voelen in dit uur alsof ze omzweven door den zonneneveligen morgen en met hen mede bidden om verhooring. Het is een machtig gezang op den Heiligen Berg en met den diepen galm der mannenstemmen stroomen golven van bezieling wijd uit naar de kimmen van het heelal.

Na het laatste Kyrie eleison richt Otton zich als een verrijzende op om neer te knielen onder Romarics handen, die zich over hem uitstrekken. De priesters hebben zich in een kring om hem heen geschaard, en ook zij leggen den wijdeling een voor een de handen op, om daarna de rechterhand over hem uitgestrekt te houden, terwijl de hoogepriester voortgaat met zijn lessen en gebeden. Tot er een meelevende door de omstaanders vaart, dat hun de tranen naar de oogen dringt. Want als Romaric uit Johannes' handen de stola heeft overgenomen en spreekt: „Neem het juk des Heeren”, neemt Otton van den altaarvloer het Clovis-

zwaard, zijn kruis, en laat het met de kruisgewijs saamgevoegde banden door Romaric voor de borst binden, terwijl hij met hem mede prevelt: „Want Zijn juk is zoet en Zijn last is licht.” Zonder het meer af te leggen, nu hij met het kazuifel omhangen neerknielt, terwijl Romaric het *Veni Creator* aanheft, door het koor voortgezongen.

Nog galmt de laatste strofe na door den opklarenden nieuwen dag

Deo Patri sit gloria
Et Filio qui a mortuis
Surrexit, ac Paraclito
In sæculorum sæcula

nu Romaric Ottons geheven handen zalft met de olie der catuchumenen. Eerst de vingers, dan de palmen, terwijl hij bidt: „Wil, o Heer, deze handen wijden en heiligen door deze zalving en onzen zegen.” Maar als hij voortgaat „Opdat al wat zij zegenen, ook gezegend worde, al wat zij wijden, ook gewijd en geheiligd worde, in den naam van onzen Heer Jezus Christus,” schokt een snik diep uit Ottons hart op. Tusschen hem en den hoogepriester heeft zich de gestalte geschoven van het koninkje, zooals hij hem het laatst zag, dien dag van de weerkomst uit Thuringen, Siegbert, die

hem met zijn kinderhanden weer den helm der zaligheid overreikt, het zwaard des geestes. „Kom tot ons heilig verbond. Kom, tot wie wacht en je liefheeft.” Driemaal een roep en in Ottons ziel de weerroep: „Zie, ik nader.” Maar hij kan niet meer onderscheiden of het Siegbert is of Christus de Bruidegom die roept en roept, terwijl hem de gezalfde handen met den linnen doek worden saamgebonden en hij met de vinger-toppen den Kelk met wijn en water aan-raakt, de Pateen en de Hostie.

Nu staat hij met den hoogepriester voor het altaar, offeraar als hij, enkel nog bedacht om waar en vast met hem mede de woorden der Hellige Geheimen uit te spreken. Hij is priester. En zoo overgegeven aan zijn jonge priesterschap, dat hij er geen ontroering om voelt.

Eerst als Romaric na het Agnus Dei zich tot hem keert om de handen op zijn schouders te leggen, en het gezicht naast het zijne buigt tot den vredekus, ontwaakt hij weer tot bewustzijn van het nieuwe gebeuren. En ontstelt, als hij Romarics handen te lang en aldoor zwaarder op zijn schouders voelt blijven.

De omstaande priesters, die juist ook tot den vredekus naar elkaar staan toegewend, schrikken van een ongewoon geschuifel, en

zien Romaric bezwijmend wankelen in Ottons armen. Ze moeten wel de heilige Handeling onderbreken om den bezwijmde weg te dragen, en leggen hem neer voor den altaarvoet op de plek, waar Otton eerst op zijn kruis lag. Ze tasten naar zijn polsen en beluisteren zijn hart; gerustgesteld begrijpen ze dat de aandoening hem overmeesterd heeft, te beter nu ze hem hooren uitzuchten: „Laat mij worden, die hij was.”

Voor het altaar heeft de nieuwe priester zich driemaal op de borst geklopt. Domine, non sum dignus, en als hij de Communie volbracht heeft, nadert hij en knielt bij Romaric.

Na een hernieuwd Confiteor van alle stemmen samen binnen en buiten de kapel, bidt hij voor allen verstaanbaar: Accipe, frater, viaticum corporis Domini nostri Jesu Christi qui te custodiat ab hoste maligno et perducatur in vitam aeternam, en reikt Remiremonts hoogepriester de Heilige Hostie. Romaric ligt met wijd open oogen. Uit hun diepte schijnt het morgengeluk op te bloeien dat de kapel in stralen en glansen weidsch laat schijnen als een tempel. Hij heeft de armen uitgestrekt, de voeten opeengelegd, zooals hij Otton zag liggen in de houding van den Gekruisigde. En na de dankgebeden prevelt

hij tot de priesters die nog om hem neerknielen: „Broeders, nu ben ik hem — dat hij worde, die ik had moeten wezen — uw vader.”

Deo gratias antwoordt de prior voor allen, gelukkig om deze aanwijzing, waarin hij Gods bestier meent te herkennen, hij die dag en nacht bad om raad bij de nieuwe abtskeuze, waartoe Romaric nu drie jaren lang aandrong.

Bevredigd sluit Romaric de oogen, sluit de lippen vast oopen. Want na dit laatste wil hij nooit meer spreken, niets meer zien of hooren van het aardsche, overgaan in een dood van al zijn zintuigen, opdat niets meer zich zal stellen tusschen Christus en zijn ziel, die één moeten worden eer hij kan opvaren in het eeuwige Godsrijk. En zijn geest bidt om jaren opnieuw, jaren nog om in zijn vleesch Christus' pijnen te voelen, de doornen in zijn hoofd, de spijkers in zijn handen en voeten, de lans in zijn zijde.

Terwijl zeggen de priesters na den laatsten zegen met den nieuwen priester mede: „In het begin was het Woord en het Woord was bij God, en het Woord was God.”

Maar als priester Otton na het laatste Amen zich opricht, treedt de prior naast hnm op het altaar en spreekt hem toe, zoodat allen het verstaan:

„Dank en lof zij God den Almachtige, die ons getuige liet zijn van Zijn genade gegeven aan broeder Michaël en aan Romaric onzen vader, beiden verzezen tot een nieuw bestaan, de een uit zijn sterven in nieuwe kracht tot leven, de ander uit zijn leven in nieuwe kracht tot sterven. Alsof broeder Michaëls bestaan overging in Romaric, en dat van Romaric in broeder Michaël. Zoo onmiskenbaar, dat wij die in Austrasië of daarbuiten voor Arnulfus' opvolger geen opvolger kenden, alleen hierdoor hem zouden zien aangewezen. Romaric sprak uit wat wij nog niet waagden te hopen, en overtuigde ons, dat de Voorzienigheid zelf u aan ons toezond. Dus bidden wij u: blijf en word de vader van Remiremonts monniken.”

Het wordt in de kapel een dringen schouder aan schouder, van alle diakens en subdiakens, van de ostarii, lectoren en acolieten, van alle novicen en leekbroeders, tot voor de trede van den altaarvloer, gevuld door de rijen der priesters. Van aangezicht tot aangezicht verlangen ze hem te zien, den verzezene van het kruis, die hun abt zal worden.

Naast den prior zien ze hem staan voor het tabernakel, de armen gekruist over het zwaard, zijn kruis, door de kruisbanden der stola gebonden op zijn borst.

Afgetrokken ziet hij uit, over hun hoofden heen door de kapelpoort den blauw-en-gouden Octobermorgen in. „Siegbert wacht”, zegt hij „hoe zou ik kunnen blijven?”

„Om op den Heiligen Berg Austrasiës opperpriester te zijn, die over Siegberts koninkrijk waakt.”

Maar Otton schudt het hoofd: „Naast en bij Siegbert is mijn plaats.”

„Eén van geest met hem, maar bij ons, als aanvoerder van zijn Godsrijkleger.” Met breed gebaar van beide handen wijst de prior over de monniken, die uitbarsten in een jubel: *S a l v e A b b a s*.

Maar Otton sluit de oogen en drukt de armen vaster tegen het kruisgevest, om, zooals Romaric zoeven, zijn zintuigen te verstarren, Want plotseling wil het hem wijs en goed lijken: Waarlijk hier te blijven en hun vader te zijn, in liefde één met hen voor het Godsrijk en Siegbert. Die immers zooveel beter gebaat zouden zijn met duizend dan met één, met de legioenen priesters, die hij van Remiremont zou kunnen uitzenden, dan met hem enkeling.

„Als het koninkje mij niet wachtte”, roept het in zijn hart, en in een puur menschelijk verlangen om weer te zien dien hij liefheeft, verzet hij de voeten om op weg te gaan naar wien hij verliet en trouw bleef;

het kind met zijn heldengebaar en heiligen droom, aan wien hij het zwaard des geestes terug moet brengen.

Als hij van het altaar afdaalt zonderdat zijn wijd uitschouwende oogen hen nog schijnen te zien, wijken de monniken verbijsterd opzij en laten hem voorbijgaan. Ze kijken hem na, dralen nog, maar eer hij over het leege voorplein aan den rand van den Heiligen Berg verdwijnt, volgen ze hem zooals ze kwamen in dubbele rij. Alleen Johannes en Timotheus blijven achter en knielen neer naast Romaric. Want over zijn wil om met Christus te sterven is het hun nu liever te denken dan over broeder Michaëls terugkeer naar de wereld waar de machten der duisternis woelen. Al weten ze niet of ze schreien om het verlangen dat uit broeder Michaëls oogen scheen terwijl hij heenging, of om den veegen pijntrek over Romarics gelaat, dien ze allengs weer zien verwazen in den moederlijk zachten glimlach van straks.

Buiten zingen de broeders den psalm van de priem *J a m l u c e s o r t o s i d e r e*. En volgen den kruisheilige langs de omtuining van het klooster heen, den boschweg af tusschen de beukenstammen.

Eerst als ze hem zien stilstaan daar op de open plek bij den samenloop der beken, staan

ook zij stil, — hij in den stralenstroom der
morgenzon schuin over de kruintoppen neer,
zij in den schemer tusschen de bronzen
stammen. Herkendend schouwt Otton om
zich heen, ziet over het klare water de
schaduw van het houten kruis, dat de zeven
doopelingen — Alred en de zijnen — er
plantten voor het andere dat ze Wodan
offerden in het vlammevuur. Hij tast naar
het zwaard onder de kruisbanden der stola,
trekt het als uit een scheede, en heft het
op beide handen over de kruisschaduw op
het water.

Te fons salutis Trinitas,
Collaudet omnis Spiritus,
Quibus Crucis victoriam
Largiris, adde praemium.

Ingehouden maar diep en zinnend zingen
Remiremonts monniken deze laatste strofe
van het *Vexila Regis*, die Ottons ziel
in dit oogenblik bidt.

Genadebron, drie-eenig Wezen,
Door al wat leeft gebenedijd,
Wien gij vergunt des Kruises zege
Geef dien ook 't loon der eeuwigheid.

Hij verwondert er zich niet om. Rustig
en priesterlijk klinkt zijn Amen. En als zij
hervatten: „Bevrijd mij, Heer, van den

boozen mensch", zingt hij even vast en luid het antwoord: „Van den ongerechten man bevrijd mij". Maar denkt voor het eerst sinds lang aan Grimoald, die immers nog altijd naast Siegbert heerscht.

Die gedachte laat hem ontwaken tot de dadelijke werkelijkheid, tot vragen en verstaan, tot verwachting en onrust.

Opstaande groet hij door een wenk met het zwaard, zijn kruis, een lichtstraal in zijn hand, de monniken, van wier schare hij niet meer gewaarwordt dan een bleeken schemer in den zonnenevel tusschen de zuilstammen.

Reeds is hij op het struikenpad bergaf, als er van opzij tusschen het kreupelhout een knoestige grijze werkbroeder hem den weg verspert om hem zijn groen verschoten met stallucht doortrokken monniksmantel over de witte wijdelingskleeren heen te slaan, terwijl hij verlegen mompelt: „Michaël, die nog eens den duivel gaat overwinnen".

„Eggo, de herder". Verrast heeft Otton hem herkend.

„Eggo, voor wien de kloosterstal door u de poort van het Godsrijk mag zijn. Ik zal er bidden voor wie moet teruggaan in den wereldbrand. De andere broeders begrijpen dat niet. Ik wel. Ik weet te goed, dat Loki en Yormangandur nog niet dood zijn. De ééne eeuwig levende God zendt u in den strijd".

Eer de zin van Eggo's woorden tot Otton doordringt, is hij tusschen de jonge berkenstammen bergop schichtig verdwenen.

Otton trekt de kap van Eggo's valen mantel diep over het hoofd, en door zijn wijde plooiën beschermd, drukt hij opnieuw het zwaard, zijn kruis, tegen het hart. „Te zijn 'als Michaël'', droompratend, al is zijn voetstap vast en vlug door den tragen regen van dauw-overglinsterde Octoberbladeren heen.

Bij het dorenboschje aan den heuvelrand, waar zijn voetpad uitmondde in de heirbaan, heeft Otton zoeven de nokken en tinnen van Metz morgengoud zien stralen, boven de witte nevelstrepen die tot een wolkenwal saamdreven om de wallen der koningsstad en het donkere blok van Siegberts paleis.

Stilgestaan heeft hij niet bij dit weerzien. Zoolang hij nu al voortloopt langs de open wegen recht naar de vervulling van wat hij niet meer hoopte, zou er een nieuw, een levensvol, heel jong geluk in hem willen zingen. En zingen liet hij het niet. Want — neen, neen — het is een wilde vogel, dien hij temmen moet in den greep van zijn wil. En die toch telkens bijna de vleugels uitslaat om op te stijgen in de zon, kwinke-

leerend. Snel en warm klopt het hart in zijn hart.

Nog geen uur meer en hij zal bij Siegbert zijn, hij, verrezene uit den dood, bij dien zoon van zijn ziel, bij dien vrind, dat kind van hem, zijn koninkje! Stil, hart in zijn hart! Dat hij alleen God blijft danken, die het verbond verwezenlijkt van een kind en een dreamer: de priester zal bij den koning zijn. *Adveniat regnum tuum.*

Schuil in broeder Eggo's mantel als in een beschermende wolk van den hemel, weet hij zijn wijdelingskleeren ongerept, blank en koel over de ruige boetepij van zijn kruisjaren heen. Hij telt de dagen sinds zijn priesterwijding, zes dagen, zes nachten, de zevende morgen nu. Hoe schijnt het nabij verleden hem zoo veraf, een herinnering nogmaar. Door dat jagen van zijn verlangen naar het geluk ginds vóór hem. Naar Siegbert...

„Hola, brave broeder!” Een stem uit de ruitergroep, die op de helling van de heirbaan hem voorbijdraaft. „Hier heb je een penning om je dronken te drinken op Grimoalds feest.” Als Otton, opgeschrikt door dat geroep, de toegeworpen munt in het stof treedt, keert de ruiter zich in het zadel naar hem om.

„Ben jij er zoo een die geld niet telt? Vooruit, raap op!”

„Koop er een nieuwen mantel voor, ouwe kloosterkraai,” spot er een uit de achterste rijen. „Zoo ben je een schande voor onzen stand.”

„Zien jullie dan niet, dat het een boetprofeet is?” schreeuwt een nakomer, die hen spoor-slags inhaalt, rakelings den zwarten monnik langs de stammen voorbij.

Een schaterlach van bijval klatert op uit den troep. „Jeremias op het feest van den jongen wijn.”

't Is het laatste wat Otton verstaanbaar opvangt van hun overmoedig brallen. Hij zag terstond aan hun dracht en hun geschoren kruin, dat ze geestelijken moeten verbeelden, een groot gevolg bij den éénen, die vorstelijk in purper en hermelijn vooroprijdt, kapelanen en levieten met hun bisschop, zwierig op hun paarden, zoo los en jolig als soldaten op strooptocht.

Heel gauw bemerkt Otton tot zijn schrik, dat hij hen weer zal bijkomen, want ze staan stil bij den viersprong, waar ze een andere groep te paard ontmoeten, van wie de aanvoerder hun aanvoerder begroet, de volgelingen zich mengen onder de volgelingen, een landgraaf met zijn lijfwacht als een hertog met zijn keurbende. Ze rijden stapvoets samen voort zóó druk en luidruchtig, dat niemand nog let op den schuwen barre-

voeter langs den berm, die bij hun verward vorderen, nu eens voor- dan weer achter-raakt en willens of onwillens aanhoudend vlagen opvangt van hun gesprekken.

„Al de vrienden over heel Austrasië door ijlboden uitgenoodigd.”

„Wat zou hij van ons willen?”

„Waarachtig, 't is enkel om het feest te doen. Grimoald kan niet zonder feesten.”

„En toch laat hij Salapius ze voor hem uitbroeien, da's bekend genoeg.”

„Ook dit weer. Dadelijk te hooren aan den mooien naam... feest van den jongen wijn!”

„Dat rijmt „prachtig op: geest van het oude zwijn”.

„En toch is die Griek een sieraad onder de kerkvorsten”.

„Bovenal een poëet... geloof me”.

„Een poëet die Grimoalds brood eet”.

„Zooals wij allemaal”.

„En niet karig”.

„Zoo scheidt een heerscher zich een volk”.

„Al blijft de Merovinger hem in den weg zitten”.

„Onschadelijk, zoolang die doorgaat den heilige te spelen”.

„En vasten houdt met de mooie Himnechild”.

„Zelfs Metz trekt zich niets meer van z'n troetelkoninkje van vroeger aan”.

„Metz is even verlekkerd op feesten als

Grimoald zelf. Het begrijpt heel goed dat het daar zijn roem en welvaren aan dankt. Deze dagen weer wedrennen en spiegelgevechten in het circus... Rome herleeft! Grootte Bacchus-optocht door de straten. Open tafel overal en wijnfonteinen op de pleinen".

„Dus een dollemansbende eer het avond is".

„Als wij op Lauriacum aanliggen onder den rozenregen".

„Even dronken".

„Maar pas voorgoed dol, als de nimfen komen".

„Sstt... de bisschop!"

„De saate dagen zijn voorbij, dat bisschoppen heiligen waren".

„En hun kapelanen melkmuilen".

„Leve de nieuwe tijd van Grimoald!"

„Leve Grimoald die ons leert leven".

Achter de twee groepen heeft zich een derde, een vierde aangesloten, even uitbundig: klerken, soldaten, landgraven met hun scriben en lictoren, een bont gewoel dat toestroomt, feestelingen allen. Ze halen weldra de menigte in, die opdringt naar de poort van Scarpone — weer ruiters en voetgangers van allerlei slag, kakelend kermisvolk, opzichtige deerens en vuile schooisters, muzikanten en kunstmakers, versjofelde soldaten. Maar ook karren zwaar beladen met balen vol ooft en moes en kruiden, korven vol gevogelte, wild bij

hoopen, stapels tonnen met Moezelwijn. Veedrijvers er tusschen met kleine kudden schapen; boeren met koppels runderen of een vetten os aan het zeel. Ze komen niet meer voor- af achteruit, stooten en dringen, al scheldend op de vorsten die zoo treuzelen.

Otton, die werd meegenomen door den dichten menschenstroom, zit gevangen in de opstopping, worstelt om terug te komen bij den zijweg, dien hij nemen wilde. Maar staat opeens stijf van schrik, als boven het rumoeren uit, ook tot hem het roepen door-dringt: „Het feest gaat niet door. De koning is ziek!”

„Ziek voor de zooveelste maal”, grollen de ruiters. „Laat hem ziek zijn”. Ze stremmen de teugels, dat de paarden steigeren, als wilden ze in stormloop toch naar het feest. „Zoo erg? Gevaar?... Maar wat dan opeens? Wat? Hersenkoorts?... Ai... Maar daarom hoeven ze de poort nog niet dicht te gooien voor Grimoalds gasten! — De poort is niet dicht. Alleen versperd door den oploop van het volk om den bode van Grimoald heen. — Hij heeft er naar alle poorten gestuurd. — Dat beteekent niet veel goeds. — Of... groote dingen op til. — En het feest maar verschoven. — Tot het een anderen naam zal hebben. — Vivat Grimoald! — Hoor. Hoor! Daarvoor had

hij ons dus nodig . . . het volk moet vast aan dat gejubel voor hem wennen en meedoen. — Alles fijn overlegde voorbereiding. — Onzin. — Ik doorzie hem lang, maar eer hem er niet minder om. Een man van geduld en geest, die de toekomst langzaam en zeker veroverd, niet voor een vluchtigen dag, maar voor zijn nakomelingen mee. — Toch kon hij ditmaal moeilijk vooruit weten hoe het verlopen zou. — Voorzienige geesten als hij en Salapius weten het lot te bestieren”.

Eindelijk is Otton langs de paden heen toch terug bij den zijweg naar den paleiswal, z'n pad van vroeger. Ook die laatste stemmen in samenspraak — de bisschop met den landgraaf — dooven voor hem in het verward rumoeren, dat naarmate hij voorgaat, verslinkt in een onrustig roezen, waaraan allengs alle klank ontzinkt. Alleen de onrust blijft en huivert door de doodstille Octoberlucht.

„Hoe begrijp ik dat, koninkje! Ziek werd je, omdat de hel je hemel wil overrompelen . . . zooals ze het den mijnen wilde dit laatste half uur op de heirbaan . . . en zie, zwart als de nacht werd mijn geest in mij, één aanklacht tegen God, dat Hij Zijn wereld, waar Zijn rijk moest heerschen, overlaat tot een prooi voor Zijn vijanden . . . zoo diep laat zinken, diep, diep naar den

ondergang... priesters zoo praten laat zonder een wraakengel te sturen om hen te verdolgen, een redder voor het Godsrijk. Ziek de koning van de verwachting. Machteloos. En zonder hem even machteloos hij, geroepen toch om hem te steunen. Machteloos Otton zonder Siegbert, zooals Siegbert... o almachtige God, kwam zoo de dreigende ondergang?... zooals Siegbert machteloos was zonder Otton. Maar dan, dan is de redding nabij, toch de overwinning! Wacht, Siegbert! Nog alleen die trap, die walomgang, en ik zal bij je zijn. En al was 't uit den dood, je opwekken tot ons verbond. Want ik ben er zeker van, terwijl ik hier al dichter en dichter bij je kom, juist vandaag na zoo eindeloos lang wachten: wegvoeren moet ik je uit dit woelen van de hel. Daarom alleen leidden mijn wegen me telkens opnieuw naar dat ééne doel, daarom de roep van Remiremonts broeders om mij als hun abt: dat ik zonder bedenken in dit oogenblik zou weten wat en waarheen: Weg uit deze verstikking, je voeren naar den top van den Heiligen Berg. Daar zal je troon staan, Godsrijkkoning, hoog in het vrije heelal, geschraagd door de zuiveren van hart, de armen van geest, de dulders en barmhartigen, die voor de zonden van anderen vrijwillig boeten, de waarachtige priesters,

Benedictus' zonen. Uit alle hemelstreken zullen ze toestroomen in legers, en in legers zullen ze uitgaan om door Siegbert voor Christus de wereld te veroveren, dat volken komen samendringen en koningen hun kronen neerleggen aan de voeten van hem, die voor God Zijn rijk regeert."

Zonder iets anders te zien dan zijn eigen nieuw droomgezicht, is Otton over den walomgang gekomen, Begga's rondeel voorbij en onder de verwelkte rozendreef door. Maar aan den drempel der paleisgang staat hij plotseling tegengehouden, en ziet verbijsterd, als een visioen dat het vorige verdringt, dien kleinen stoet van priesters en levieten in altaargewaad voorbijtrekken: bisschop Godon met den Kelk in de geheven handen; zijn helpers met het chrisma en gewijd water, de linnen dwalen; de dienaren allen met waslichten. Ze bidden: „Van alle kwaad, verlos hem, Heer. Uit de macht van den Booze, verlos hem, Heer. Door Uw geboorte, door Uw kruis en lijden, verlos hem, Heer," de litanie voor de stervenden. En Otton begrijpt dat ze van een berechting komen en de heilige vaten gaan terugbrengen in de paleiskerk.

Nauwlijks zijn ze voorbij, of hij wendt zich de gang in, waaruit ze kwamen. Hij ziet daar langs de wanden, in kleine groepen bij

hoek of nis, kamerlingen en antrustionen samenscholen. Ze fluisteren. Ze beduiden elkaar met blik en gebaar dat er iets onverwachts, iets diep ingrijpends gebeuren gaat, dat hun toch onaannemelijk schijnt.

Met sussende handen, met een schouderchok of een ongeloovigen glimlach zeggen ze, dat ze het betwijfelen. Otton hoort Himnechids naam noemen. „Ze overdrijft in haar angst.” Er tegenin een ander: „Ze hield z'n ziekte juist al te lang verborgen. Iedereen weerde ze van den koning af. Eerst toen het te laat was, riep ze de geneesmeesters.” Verschillende tegelijk vragen: „Maar waarom? waarom?” En de vorige vraagt op zijn beurt: „Wilde Siegbert het misschien zelf zoo. Is hij tenslotte soms beschaamd om z'n onkoninklijk vallen van de eene ziekte in de andere?”

....„Of was Himnechild soms bang, dat de hersenkoorts krankzinnigheid zou genoemd worden en uitgespeeld tegen het volk?”

„Niet meer noodig. Hij sterft.”

„'t Zal tóch heeten: waanzinnig van heiligheid.”

„Natuurlijk. Grimoald weet te laten zeggen, wat hem dienstig is.”

„Grimoald houdt zich achteraf”.

„Er is uitgestrooid, dat hij op reis is naar z'n moeder.”

„En het feest dan?” — „Hij zou van avond in het volle feest zijn teruggekomen.” — „Onzin. Hij zit kalm op Lauriacum met Salapius schaak te spelen en toekomstplannen te smeden.” — „Keek je hem uit?” — „Beter dan tot zijn spionnen te behooren.” — „Zie je er mij voor aan?” — „Als 't er op aankomt, vliegen we allemaal voor hem door het vuur, juist in de hoop op zijn toekomstplannen.”

Niemand let op de schaduw, die langs hen glijdt, zoo zijn ze allen bezig met de uitgesproken onderstellingen en de verzwegen berekeningen. Otton ziet begeerte en ongeduld als valsch licht in hun oogen, en beklemd vraagt hij zich af; „Dan geen van allen de vriend van wie aller broeder wilde zijn?”

Onbewaakt en wijd open, daar ze zoo juist doorgang liet aan den bisschop met zijn stoet, vindt Otton de nisdeur van de kamer, die vroeger de zijne was. Een stilte vol angsten slaat er hem tegen, zooals ze uit zijn oogen slaat dien leegen binnenschemer in. Te laat? — Verder moet hij om het te weten, door deze in die andere kamer, open achter het weggeschoven tusschengordijn. Nog zeven, nog vijf voetstappen, en hij zal Siegbert weerzien. Ach neen, niet duizelen nu of wankelen in dit allerlaatste naderen. Al wil een angst, zoo hevig als hij nooit

doorstond, al wat hij hoopte en droomde en geloofde verslinden. Eén stap nog. Hij ziet hem daar, o God, zijn koninkje!

Niet te laat! Siegbert met kroon en koningsmantel, gesteund door kussens rechtop in dat praalbed, het blond van haar en baard, glans die van goud en zijde uitgaat, lichten in het schemerduister een nimbus om hem heen. Maar stralender zijn z'n oogen, alsof alle licht en leven van zijn ziel in hen zich uitleeft, zooals ze uitschouwen naar den ingang, recht naar hem die daar verschijnt en aarzelt. Otton ziet de lichtgestalte daar vóór hem opvaren in een schok, den blik wijder en strak naar hem.

„Toch. Toch!” Een jonge jubel luid uit. Tegelijk ziet de jonge vrouw om, die met saamgewrongen handen roerloos naast hem aan een pijler van het bedbaldakijn leunde. Ze zoekt naar wat hij ziet, ziet ook, werpt zich met een kreet van ontzetting op de knieën en slaat de armen om zijn lenden als om hem te beschermen tegen iets dreigends. „Zie niet naar hem”, schreit ze, „'t is de Booze zelf. Roep Christus aan, Christus in je”.

Maar Siegbert rukt zich los uit de belemmering van haar bang omarmen, waarop ze radeloos tegen den bedrand neerzinkt, het gezicht voorover op het dek.

Rechter zit Siegbert, gekroond, onder den troonhemel van blauw met gouden lelies doorweven, plechtig met de gulden lelielans, zijn scepter, die een toeschietend kamerling hem in de onbestemd omtastende hand gaf. Wijd ligt de azuren koningsmantel rond uitgeplooid over peluw en dekens.

Voor Otton zijn omgeving en aanwezigen verdwenen, al de angsten die hem tegensloegen. Hoog en recht staat hij in een vervoering, die met zwoegende ademen hem door hart en ziel zwelt, zoo overmachtig, dat hij om zichzelf er van te verlossen, het Cloviszwaard wel moet, wel moet in beide handen den koning tegenstrekken. Juist wanneer Siegberts stem, dof van ontroering maar voor ieder verstaanbaar, hem toeroept: „Grimoald, nader!”

Die naam van Gods en hun vijand tot hem, treft Otton met een slag snel en fel, die hem opeens weer terugstoot in de werkelijkheid: Siegbert, zijn arm ziek koninkje, herkent in zijn stervenskoorts Otton niet, denkt aan Otton niet, ziet in hem Grimoald, denkt alleen nog aan Grimoald. Waarom?

Bevreemd laat Otton het zwaard zinken en weifelt bij dat waarom. Tot hij zich afvraagt wat te doen. Zijn eigen naam roepen, den mantel afwerpen en toch het Cloviszwaard strekken tot kenteeken? Zoo

voor zich het geluk bemachtigen herkend te worden door Siegbert — of — of — het koninkje zijn waan laten, het droomgezicht dat nu zijn geluk is: Grimoald die als boeteling komt. Want Otton heeft wel begrepen, wat Siegbert ziet en beleeft in zijn waan: de verwezenlijking van het wonder dat hij afsmeekte, waarvoor hij leed en duldde: Grimoald tot God terug.

Otton zwijgt en buigt het hoofd om zijn blik en gelaat te verbergen, welbewust dat hij in dit oogenblik geheel van zich zelf afstand doet, van het laatste aardsche eigene in hem.

„Nader, Grimoald, nader nu”. Siegbert hijgt het moeilijk uit; maar dan opeens weer met levenden klank in de stem spreekt hij: „Ik wist wel dat Grimoald komen zou, zooals hij komt, een boeteling, een nieuwe man Gods. Nader, Grimoald. Jarenlang heb ik het geweten, en je verwacht. Sinds Romaric heenging, uur na uur naar je uitgezien. Kom nu dichterbij”.

Even ziet Otton op, voorzichtig zich beradend wat te doen — één oogenblik. En, o genade van God, geen praalbed daar vóór hem, maar wel waarlijk de troon; geen zieke zinneloos van hersenkoorts, met kroon en scepter, als aan een bang kind hem gegeven om zijn onrust er over te stillen; geen kamer-

wanden maar wijd-om het vrije heelal, en daar vóór hem de Godsrijkkoning zelf, Siegbert de verwachte, hoog boven het woelen van hel en wereld, in reine ruimten. Legioenen aan zijn voeten en om hem heen, priesters en priesters, maar ook koningen met kronen, scharen van jongelingen in blinkend lichtkleed, de hemelingen zelve? Zie, aartsengelen en engelen, maagden en martelaren met hun palmen. Ze zingen, ingehouden zooals de monniken zongen bij de boschbron:

Quibus Crucis victoriam
Largiris, adde praemium.

„Neen, neen, niet op de knieën, Grimoald. Kom nu, man Gods, naast mij. Grimoald, dien God wijdde door Zijn liefdewonder, mijn medekoning voor het Godsrijk”.

Afgebroken heeft Siegbert de woorden nog kunnen uiten, heel zijn wezen een stralende gelukslach. Nu zinkt hij met een vreugde-roep achterover.

Ademloos luisteren. Doodstilte.

Dan eindelijk Himnechild, die zich bang half opricht, naar Siegbert ziet, en weer neerslaat met een snik, die overgaat in huiverschreiend bidden: „Help hem, Heiligen Gods, komt hem tegen, Engelen des Heeren, ontvangt zijn ziel en geleidt hem tot den Allerhoogste”.

Tegelijk komen de geneesmeesters als donkere spookgedaanten achter het hoofdeinde uit, en schuifelen de hovelingen uit de gangen de kamer binnen, in spanning toezieende hoe Ferreolus en Denisius zich over het praalbed buigen om Siegberts hart te beluisteren en zijn polsen te betasten.

Even talmt Otton nog, maar voordat de geneesmeesters zich hebben opgewend, keert hij zich af — hoort toch, eer hij over den drempel is, hun uitspraak kalm en koud: „De koning is dood!” Dan Himnechids snikken, meteen het roezig mompelen en voetstommelen, opvlagende verwarring. *Lux perpetua luceat ei* bidt Otton door de leege gangen, almaar weer diezelfde bede, dat het licht blijve waarin hij Siegbert ziet op zijn troon, die niet meer van deze aarde is.

Hij dwaalt de verlaten paleisbasiliek in en werpt zich midden voor het tabernakel op den altaarvloer, de handen, die nog altijd het zwaard, zijn kruis, omklemmen, recht voor zich uitgestrekt.

„De nacht zou ons haast vóór zijn met het zwart”.

„Waarom ook wachten tot het bijna donker is?”

„Begin maar, als er geen bevelen komen! Was ik ze op het laatst zelf niet gaan halen

bij den senechal, dan wisten we nog niet wat te doen”.

„t Heele paleis staat overhoop”.

„Geen wonder, als de koning opeens sterft”.

„Toch gaat het meer om den nieuwen dan om den dooden koning.”

„En het meest om het feest, dat werd afbesteld.”

„Zeg uitgesteld. Metz trappelt van ongeduld om de kroning te vieren, zoogauw de begrafenis voorbij is.”

„Alle herbergen vol en gedrang op straat om er niet door te komen.”

„Al springen de wijnfontein en dan nog niet.”

„Des te hooger en voller hoe langer ze worden onderdrukt.”

„Juist als dat gaat met de levenslust van een mensch.”

„En met de lustigheid van het volk.”

„Je bedoelt, dat er de spon van Siegberts heiligheid te lang op zat.”

„Stil”

„Ik zou niet weten, waarom ik niet mag zeggen, dat onze zalige koning eigenlijk een monnik had moeten zijn.”

„Zwijg in de kerk.”

„Da's niet meer noodig tegenwoordig. De kerk is er alleen nog voor wie van de kerk leven, gewijd of ongewijd.”

„Oud wijf!“ Die doffe snauw en een stomp in z'n ribben doet den jongste van de vier sacristijnen eindelijk omzien, en versted begriipt hij meteen, waarom zijn drie gezellen op eens verstomden en met zulke schijnheilige gezichten de rouwfloersen beginnen uit te vouwen, die ze zoeven op een slordigen stapel tegen den altaarvloer neerploften. Daar op de bovenste trede voor het tabernakel schaduwt in den zwakken schijn der duiflamp een zwarte gedaante, schim of mensch, die naar hen ziet.

Toen ze kwamen, deze eersten die de stilte stoorden — en hun gekal begon al in de gerwekamer — is Otton opgestaan na de uren van 's morgens tot nu, een tijdeloozen duur voor hem, te hebben doorgebracht in onafgebroken bidden voor Siegberts ziel. Nu eerst beseft hij — en warm welt de dank in zijn hart — hoe de zijne haar volgen mocht het eeuwige licht binnen en haar één zag worden met den eenen eeuwigen levenden Godsrijkskoning Christus.

Rustiger is Otton dan ooit ginds in de laatste jaren op zijn kruis, toen hij toch meende de rust gevonden te hebben. Wie kan waarlijk rustig zijn, die nog een verlangen en liefde heeft buiten God? Door te sterven heeft Siegbert Ottos laatste aardsche verlangen en liefde met zich mede zoo vol-

komen in Christus laten overgaan, dat Christus in hem is en hij in Christus. Toch één met Siegbert in den Eénen wiens rijk niet van deze aarde is. Otton is Gods rust zelve.

„Vader, vergeef het hun,” bidt hij voor de kerkeknachten, overtuigd dat ze zelf niet weten hoe ze zijn aangetast door Satans verderf.

„’t Is een van de vreemde priesters, die vanmorgen voor Grimoalds feest kwamen,” meenen de sacristijnen te begrijpen en ze monkelen tegen elkaar om hun schrik van zoeven.

„Eerbied voor Gods tabernakel,” vermaant Otton hen zacht. Ze halen de schouders op, maar zwijgen toch. Een van de vier schuift de ladder tegen den absiswand. Ze zullen met hun rouwbehangen beginnen.

Maar als hij hen is voorbijgegaan, het altaar af, zien ze den stillen zwarten man na, meer ontgaan dan ze zich zelf willen bekennen. „Raar, dat je tegenwoordig verschrikt van een priester, die buiten de diensten in de kerk komt bidden,” zegt er een . . . „En toch durf ik wedden,” komt de jongste weer, hardop genoeg dat de onbekende hem op den kerkdrempel zou hooren, „dat hij evengoed als de rest, zoo’n veile Griek is, zoo’n gepleisterd graf, heilig van buiten en van binnen modder.”

Otton is in de gang gekomen. „Dat dank ik Siegbert dien God mij gaf, van binnen geen modder te zijn maar enkel nog licht.” Hij denkt aan den aanvang lang geleden, toen hij midden in zijn eerste verwarring en onrust Siegbert zag dagen voor zijn ziels-oogen, lichtend als de morgenster. Hoe kan de duur tusschen dien verren avond te Reuilly en Siegberts sterfuur toch minder lang gelijken, dan de duur tusschen Siegberts sterfuur en dezen avond?

Nadenkend loopt* Otton langs de pinkende oliepitzen in de muurnissen — kleine sterren van gloedrood goud — en beseft dat de eeuwigheid zich drong tusschen dat uur vanmorgen en dit avonduur. De eeuwigheid, waarin hij nog leeft en beweegt en ademt, eindelijk en ten laatste eenvoudig en vrij een priester van God.

En dit zwaard in zijn handen, laatste herinnering aan zooveel woelige angsten en verwachtingen, zonder bedenken gaat hij het overgeven aan wie het toekomt — aan Himnechild voor haar en Siegberts zoon, den nieuwen Merovingerkoning. Daarom loopt hij met doelvasten stap rechtdoor naar de kamer, waar hij dezen morgen zoo bang binnenging. Het voorhang is nu duister dichtgeschoven. Zacht heft hij het open. Maar na enkele passen binnen de kamer

staat hij stil, beschroomd omdat daar de jonge vrouw in het somber weduwkleed zoo radeloos schreiend ligt neergeknield. Op de bank, zie, waar hij zelf vroeger bad voor hetzelfde muurkruis, waartegen nog — en voor het eerst na Siegberts sterven vloeien hem de oogen vol tranen — nog trouw Siegberts witte veldvlag staat met hun kruisleuze, zooals Otton die in dat lang geleden laatste oogenblik er neerzette.

Heeft Himnechild hem toch hooren komen? Terwijl hij verslonden door de herinnering nog zag naar de vlag, wendde ze het hoofd. Nu deinst Otton verschrikt terug, omdat ze met een bangen kreet op hem toe stort, woest tastend naar zijn mantel: „Geef me mijn kind terug.” Eer Otton z'n bezinning vindt, schreit ze, en in haar benauwenis rukt ze haar sluiers weg: „Duivel, duivel... je armen zijn leeg... waar heb je hem gelaten, mijn lieven Dagobert?”

Otton meent, dat ze waanzinnig van smart om Siegberts dood, den naam van man en zoon verwisselt; en in hem den donkeren zwijger herkent, die haar vanmorgen zoo schrikken liet: den Grimoald, dien zij niet zag met Siegberts waan. Vóór alles moet hij haar bedaren en het misverstand opheffen. „Vrouwe”, vraagt hij zóó stil, dat ze opeens luistert „kan ik iets voor u

doen?... Zeg het... alles wil ik doen voor u".

Otton heeft den mantel afgeworpen. Ze ziet een oogenblik verbijsterd naar z'n wit altaarkleed, wordt dan het zwaard in z'n handen gewaar, zinkt op de knieën en buigt het hoofd voorover. „Nu mij”, zegt ze gelaten. „Vermoord mij maar. Voor de derde maal mij. Met Siegbert stierf ik mee en met Dagobert nogeens... Want hij is dood, zeg het toch, zeg het"... Het zwaard weer vergeten, ziet ze op, smeekend door haar wanhoopschreien heen.

„Ken mij, vrouwe, ik ben Siegberts vriend.”

Ze lacht hard. „Of ik je ken? Grimoalds handlanger... Satan zelf. Vermomde duivel. Wolf in schaapskleeren. Neen, neen, Himnechild is geen kind meer, dat je kunt bedriegen. Te veel liet je me lijden. Ik ken je wel dadelijk en overal voortaan. Eender, of je zichtbaar of onzichtbaar bent, de booze geest in de lucht, of zoo in je menschengedaante van straks en nu. Weg, weg, weg”...

„Toch weet ik zeker dat Siegbert u over Otton sprak.” Bijna schreit hij het uit, om haar jeugd zoo verwilderd door een smart boven haar kracht. Beseft ze het zelf nog, dat ze niet meer dan een kind zou zijn, deze vrouw in verscheurde weduwsluiers, een zonnekind, had de wanhoop niet dien storm

opgezweept in haar ziel en het licht uit haar oogen verteerd. Hol en donker staren ze uit het schimmig bleeke gezicht, opnieuw star op het zwaard neer, dat hij haar in beide handen voorhoudt, terwijl hij poogt haar te verklaren hoe het voor Siegbert een kenteeken zou geweest zijn, en waarom hij het in dat laatste oogenblik verborgen hield zooals hij zich zelf verborgen hield. Hoe het hem heilig is, zijn kruis, zóó lang terwille van Siegbert gedragen tot het hem droeg en voorbereidde tot zijn priesterschap van nu. Dit zwaard des geestes, door Siegbert hem toevertrouwd, en dat hij nu als onderpand van zijn trouw haar wil toevertrouwen voor Siegberts zoon.

Reeds strekten haar handen zich weifelend uit naar het zwaard, maar opeens trekt zij ze met een schreeuw terug, als brandde ze zich :

„Voor Siegberts zoon! Verleider. Slang die Eva bedroog. Een zwaard inplaats van mijn kind! Weg er mee . . .” Huilend slaat ze het hem onverhoeds uit de handen, dat het neerrinkelt op den vloer. „Je hebt er mijn kind mee vermoord, ons prinsje van drie jaar, voor Grimoald. Het Satansrijk is begonnen op aarde . . . Leugens, leugens, leugens . . . Heel Austrasië één moeras van leugens.”

„De Heilige Geest zal u Zijn licht teruggeven, arme ziel.”

„Mijn kind terug, mijn jongske . . . arm, arm lam op Grimoalds slachtbank . . . en jij de slachter, Satan Neen, neen, leg me het zwijgen niet op. Voor haar kind durft een moeder Satans schande roepen in Satans gezicht.”

„Neme de moeder van Christus U in haar armen,” bidt Otton, die het zwaard opraaft en terug wil gaan in de gang om hulp te zoeken voor de zinneloze, haar vrouwen, die haar hier kunnen wegleiden, dat ze rusten zou en stil worden. Later kan hij immers weerkeren. Te vroeg is hij gekomen.

„Had ik Begga maar hier,” schreit ze ten antwoord op Ottons aanroeping en voor het eerst is er een levende klank in haar stem. Die naam laat hem stilstaan bij het voorhang van den uitgang. Opeens herinnert hij zich, hoe Renula hem dien laatsten morgen in zijn kluis bij Trier, Begga de pleegmoeder noemde van Himnechild.

„Was Begga hier!” beaamt hij, gelukkig om de ingeving „mijn God ja, Begga moest bij u zijn. Met troost en genezing voor u. Begga, die u alles kan verklaren. En die u gelooven zult.”

„De eenige op aarde, die ik nog vertrouw”, zegt Himnechild stil, meegesleept door die

voorspiegeling van Begga's bijzijn. Otton wordt het gewaar, en waagt een stap nader, vol hoop dat hij haar eindelijk toch nog zal kunnen bedaren. „Ik zal Begga voor u gaan roepen”, belooft hij zacht. Ontroerd vraagt hij zich af, of de Moeder Gods dan zoo terstond zijn verzuchting voor deze arme ziel verhoorde, en Begga aanwees als haar middelares.

Maar Himnechild, die afwezig naar het droombeeld van Begga's komst uitzag, schrikte bij z'n belofte, als was ze zijn tegenwoordigheid vergeten. Plotseling slaat ze de vuisten tegen het voorhoofd. „Wat heb ik gedaan? . . . God in den hemel, hem Begga's naam genoemd!” Onverhoeds stelt ze zich voor het gordijn om hem den uitgang te versperren. „Blijf van Begga weg. Hier was 't genoeg. Niet bij haar. Al is ze wijs en sterk. Siegbert was ook wijs en sterk. Maar hoe liet je hem lijden! En mij, die zoo blij en sterk hier kwam. Zielskweller! Niet genoeg, dat je Siegbert van mij vervreemd hield: heel zijn leven moest immers opgaan in één offer om Grimoald van Satan te verlossen. Ik offerde mijn leven met het zijne mede . . . en niets, niets gunde ik me als het geluk van onze kinderen. En toen we meenden overwonnen te hebben, dien nacht dat Grimoald biechtte bij Romaric . . . o, valschaard, valschaard,

toen hiëd je je schuil om den aanloop te nemen tot je laatsten sprong . . . Overwonnen heeft Satan. Siegbert is dood . . . En Himnechild . . . ja, ja, ik weet het . . . gek van angst om mijn kind. Jij hebt het geroofd. Haal hem weer, zeg ik je, wijs hem me!"

Otton verwijt zich ontdaan, dat hij niet reeds weg is om de vrouwen te zoeken, het eerst noodige hier. Maar als hij zich terugwendt naar den drempel, moet hij uitwijken voor een groep van drie mannen, twee tot geleide van den éénen die voorop gaat, log en glanzend van welvaren in zijn vreemdsoortig praalgewaad van bisschoppelijk purper met gouden kruisen doorweven. Deftig staat hij een oogenblik onderzoekend naar Himnechild te kijken.

„De deurwachters zijn me komen waarschuwen, vrouwe", spreekt hij, en schudt bedenkelijk zijn met goudpoeier overstrooiden kroeskop. „Tot mijn spijt moet ik u verzoeken niet langer de rust van den doode te storen." De zoete glimlach om de karmijnroode lippen poogt z'n woorden den invloed te geven, die hun zin en toon missen. Ontzet staarde Himnechild hem aan, en nu hij zwijgt en kijkt, wijst ze hem met een hoog gebaar naar de deur. „Ga, Salapius! Niets wil ik meer hooren van je leugens. Waag het niet opnieuw Siegberts en Renula's eer door het slijk te

sleuren. Childebert is Grimoalds zoon. En nooit, nooit schreef Siegbert in een testament dat hij de zijne is, die hem moet opvolgen. Leugens! Niets dan leugens! 't Is alles omdat Grimoald een schijnkoning noodig heeft in zijn Satansrijk . . . nog een korte poos eer hij zelf zich opwerpt als koning of keizer . . . Want op kwaad broeit hij, op aldoor erger kwaad. Ik begrijp nu alles."

Met een tik tegen z'n voorhoofd om hun haar uitval als raaskal te verklaren, wendde Salapius zich midden onder haar woordstroom tot zijn lijfwachten: „Breng haar naar de scrinia."

Nu ze toestappen en links en rechts haar pols en schouder willen grijpen, stelt Otton zich voor hen en zegt beheerschend: „Geen geweld! Laat haar vrouwen komen." Maar wijkt weer terug voor den afschrik, die hem uit Himnechilds blik tegenflitst en hem laat bezinnen dat hij voor haar nog meer angstwekkend is dan de soldaten.

„Naar de scrinia", herhaalt Salapius verontwaardigd, „niemand heeft hier te bevelen dan ik. Vooruit! Ik volg met de geneesmeesters."

Als Otton ziet hoe willig Himnechild zich laat meevoeren, blij hier weg te komen en met nieuwe hoop in den blik, begrijpt hij zijn machteloosheid om te verhinderen wat

hij zoo afschuwelijk vindt: Deze jonge koningsvrouw weerloos tusschen twee wapenknechten als een boosdoenster weggeleid.

„Eerbied en zachtheid vanzelfsprekend,” roept Salapius de mannen nog na, dat de onbekende bemoeier het hooren zou, wiens bijzijn hem toch ontrust. Maar opeens staat hij stijf van schrik, de handen tegen de ooren, die het toch hooren, dit nieuwe weklagen van Himnechild, zóó luid, dat het galmt door de gangen: „Dagobert, Dagobert... Moeder zoekt je... Dagobert, lieveling.” Hij staat met het hoofd neer, de tanden in de onderlip, bewegeloos, tot het klagen wegsterft tusschen de wanden.

„Alleen een beroofde moeder kan zoo te keer gaan.” Schichtig ziet Salapius om, nu hij weer de stem hoort van den vreemdeling, dien hij in z'n ontsteld luisteren heelemaal vergeten was. „Ik meende eerst dat ze in haar overspanning man en zoon verwarde... Maar er is méér. Wat is er gebeurd met haar zoon?”

Salapius heeft z'n houding al teruggevonden.

„U bemoeit zich met dingen, die u niet aangaan”, zegt hij uit de hoogte. „Wie is u?”

„Een priester ben ik.” Hoog voelt Otton de waarde van zijn wijding tegenover dezen verwijfden Byzantijn.

„Dus een van de doodewakers uit de

sterfkamer. Blijf op je post, priester, en weet dat de bisschop van Toul zich niet door zijn minderen laat ondervragen." Haastig wil Salapius de kamer uit. Maar Otton, wiens achterdocht door dat schuwe ontvluchten groeit, gaat hem na.

De gang is al vol paleisslaven en hovelingen, toegelopen op Himnechids huilen en roepen.

„Ook meer dan een vrouw verdragen kan," hoort Otton den eenen kamerling tegen den anderen zeggen, en dat houdt hem tegen. Deze mannen zullen hem immers gereedelijker inlichten dan die verwaande pronkbisschop, dien hij zonder macht of gezag toch niet ter verantwoording kan roepen. Hij voegt zich bij de twee en vraagt ronduit: „Wat is er gebeurd met koningin Himnechild?"

„Ze zeggen krankzinnig van verdriet. Op één dag man en zoon verliezen. De koning zoo onverwacht dood — en de prins, laat ons zeggen, kwijt."

„Dan toch!"

„Denkelijk ontvoerd — ergens opgeborgen — om elken tegenstand in de kiem te smoren... Goed gezien. Want van ouds: als het bij de Merovingers om de opvolging gaat, stroomt er bloed."

„Maar hoe durft iemand de hand aan Siegberts zoon slaan? En waarom, waarom?"

„Omdat er een testament is van Siegbert ten gunste van Childebert, z'n zoogenaamden pleegzoon.”

„Ze zeggen, dat Himnechild nieteens wist, dat Childebert wezenlijk Siegberts bastard is.”

„Toch was dat genoeg ruchtbaar indertijd.”

„Siegbert en Renula.... er is veel over uitgegaan.”

„Wel hield de een z'n rol van heilige tot het laatst mooi vol, en speelde de andere in Nijvel die hem na.”

„Om waarheid en recht,” roept Otton uit, terwijl hij het Cloviszwaard als een kruis omhoog heft boven zijn en hun hoofden uit, „wij bidden u, Christus, verhoor ons.”

Gelach schatert om hem heen. „Boetprofeet! — Vervloek ons maar. — Strooi asch op je hoofd en kruip in een zak, dan trek je meer de aandacht. — Hola, hola — de tegenpartij staat op. Eén tegen allen. — Zwijg, dwaashoofd. Wij hebben wat we willen: een schijnkoning, die zich niet verzetten zal tegen Grimoalds feesten en gunsten. — En tegenover de wereld Grimoalds onbaatzuchtigheid bewezen. — Dit is anders dan zelf naar de kroon te grijpen. — Zoover gaat zijn edelmoedigheid, dat hij in den vollen rijksraad nog Childebert den aangenomen zoon van Siegbert noemde, en zoo de twijfel laat voortbestaan over zijn her-

komst. Om de geur van heiligheid voor Siegbert niet heelemaal tot stank te laten worden. En de non Renula in z'n moeders klooster te sparen."

„Leve Grimoald!"

„Wacht zijn tijd!"

„Zijn feest."

„Als het koninkje begraven is."

„Het moeras stijgt hun tot de lippen en ze voelen het niet," klaagt Otton, en opdat de weeë drassigheid hem niet verstikken zou, dringt hij tusschen hen uit. Hij snakt naar stilte en ruimte om alleen met God te zijn en te verstaan of het goed is, de eenige gedachte die uit dit somber woelen van de duistere machten als een lichtstraal tot hem doordrong: Naar Begga gaan!

XI

.....Maar hoe meer van die groote zwarte vogels er neervielen door de pijlen van Heracles, hoe dichter de zwermen werden, die krijschend over zijn hoofd rondvlogen, eer ze zich op hem neerstortten. Ze hakten hem met hun ontzaglijke vierkante snavels, hieuwen hem met hun vleugels, grepen hem met hun klauwen vast om hem te verscheuren. Omdat de boog hem uit de handen was gevallen, sloeg en slingerde

Heracles met zijn knots, zoolang tot ze hun snavel in zijn armen groeven. Toen opeens, midden in dat woedende gevecht, werd het stil. Bloedend uit veel wonden en ademloos van moeheid, keek Heracles verwonderd omhoog, en zag een groot gouden schild boven zijn hoofd, dat alle vogels afweerde."

„Dat hield God daar!" Levendig, bijna juichend onderbreekt de kinderstem Grimoalds verhaal, zóó mat, alsof het vunze halfduister het versmoort.

„Och neen, Childebert," verklaart hij lusteloos, „dat hield de beschermster van de moedige krijgers daar, Pallas Athene."

„Is dat een heilige, vader?"

„Ik heb je immers bij de vorige vertelsels al gezegd, dat er toen enkel goden en godinnen waren."

„Enkel duivelen."

„Wat nu weer?"

„Moeder Himnechild heeft ons vroeger zelf verteld, dat de oude goden en godinnen niets dan de duivelen zelf waren Omdat ze in de hel waren gestort en niet aan God gelijk konden zijn, deden ze de menschen zooveel kwaad als God hun goed deed. Maar Christus heeft ze allemaal weggejaagd."

Grimoald zwijgt ontmoedigd. Telkens opnieuw, hoe ver hij er hem ook tracht af te leiden, haalt het kind God en Christus

er bij, en dat maakt hem het vertellen tot een pijnlijker kwelling dan 't al is, hier waar hij z'n gedachten uit de donkerste schachten, waar ze ooit verdoolden, moet terugroepen tot de sprookjes om z'n kind tenminste het kerkerdonker te laten vergeten.

Opeens kruipt Childebert huiverend dicht tegen hem aan: Ik zie ze, vader.... Overal kijken ze."

„Er is immers niemand dan wij."

„De vogels, vader, de vogels." Zoo krampachtig klampt het kind zich aan hem vast, alsof zoo'n angstvogel zelf zich vastklauwde op zijn hart en keel. Maar of Grimoald zich ook loswoelt om te kunnen ademen, even hevig blijft hem de vraag benauwen, hoe het kind nog te sussen als het bang wordt door de eenige vertelsels, die hij nog bedenken kan. Te veel teleurstelling bracht: „morgen, morgen," om de belofte nog uitwerking te laten, waarmee hij hem de eerste dagen paaide: dat de koning van Neustrië zelf met groot gevolg en stoet hen zou komen halen om boven in de stralende paleiszaal toch het groote winterfeest mee te vieren, waarvoor ze op zijn uitnoodiging immers hier naar Reuilly gekomen zijn. Zeker is Grimoald er eigenlijk nooit van geweest, of het kind de verklaring wel geloofde, die hij er telkens bijvoegde: dat het alleen door

een vergissing is, waarin boosdoeners den jongen koning Clovis lieten gelooven, dat ze hier als gevangenen werden opgesloten.

„Geen schrikbeelden, Childebert !” Met dat hij het uitspreekt, beseft Grimoald, dat die barsch bevelende toon allerminst deugt om een kind van zeven jaar gerust te stellen.

„Laat ons liever bidden, vader,” prevelt Childebert na een poos schuchter aan zijn oor.

„Bid maar.”

„Och neen, samen bedoel ik, zooals moeder Himnechild vroeger met Dagobert en mij. Dan waren we nooit bang in het donker.”

„Ja, toe, bid dan.” Grimoald staat op van het stroo en stelt zich tegen den muur onder het traliegat. Even ziet het kind onzeker naar hem op, dan op beide knieën en met den blik langs z'n vaders hoofd heen naar het Decemberlicht, dat grijs door de muur-diepe nis van dat eenig venstertje druilt, begint hij het Onze Vader te bidden. Maar zwijgt halverwegen.

„Nu u, vader”, dringt hij aan als Grimoald niet verroert uit zijn afwezig gepeins.

„Wat ik?”

„Bidden: geef ons heden ons dagelijksch brood, en vergeef ons onze schulden.... u weet wel.”

„Jij doet het immers.”

„Maar als er twee samen bidden, gaat het

toch zoo: de een bidt voor, de ander na."

Grimoald bezint dat hij niet zeggen mag, wat hij op de lippen heeft: „Ik ben het bidden vergeten." Wat, als het onnoozel schaapje zou gaan begrijpen, dat hij een goddelooze is? Dat moet hij hem besparen, angst zelfs voor den eenige, die hem hier beschermen kan. En toch ook, hoe het nog te kunnen missen, dit zwakke vleugje ontluikende liefde van z'n kind voor hem, dit eerste en eenige waar en rein geluk in z'n leven? Hij, die Renula van zich wegstiet, toen ze zich niet verder verderven liet; die Siegbert den dood liet indrinken, toen hij zich niet dood had laten kwellen door hem; en nu tóch in z'n schande, z'n kind heeft....

„Handen vouwen, vader!"

Grimoald is nieteens verwonderd om zich zelf, dat hij zoo willig de vingers ineenlegt. Wel merkt hij de blijde voldoening, die hem door de gedachten licht: „Hij heeft z'n vaders heerschernatuur," blij meteen dat hij het geloof in zich zelf dus nog niet heelemaal verloren heeft.

„Nogeens heelemaal van vooraan," stelt Childebert voor. Hij doet weer de oogen dicht en begint. „Onze Vader, die in den hemel is...." Maar stokt meteen, opgeschrikt als Grimoald zelf, omdat buiten de grendels worden weggeschoven. De sleutel knarst in

het slot. 't Is nog niet de tijd, dat de gevangenebewaarder anders de kruik met versch water en het brood komt brengen. Toch staat hij daar en heft de lantaarn op om hen in hun hoek te zoeken. Hij kucht als een, die niet zomaar met spreken durft beginnen. Zucht dan: Ja, 't is natuurlijk veel beter. Maar 't zal u toch zwaar vallen, heer Grimoald."

„Zeg, wat je te zeggen hebt”, snauwt Grimoald ongeduldig.

„Ik zeg, wat ze me zeiden te zeggen: ik moet uw zoon boven brengen.”

„Wat willen ze met mijn zoon?”

„Hij zal vrij zijn en in goede handen komen.”

„Alsof ik hem aan iemand hier zou toevertrouwen!”

„Gerust, nu uw zuster voor hem ten beste sprak. Ja heer, uw zuster Begga, en ook Himnechild, de koningsweduwe... vanmorgen vroeg zijn ze gekomen... de vrouwen in den ossenwagen, de mannen te paard, heer Ansegis en de jonge Pepijn, — vijftien jaar is die druiste jonker eerst, zeggen ze — vrouwe Begga's man en zoon dus met een priester voorop... soldaten uit Metz achter de wapenknechten uit Asculon... 't Was goed te zien, dat ze ver en zonder rusten gereisd hadden: van de Maas tot den Moezel om koningin Himnechild in Metz af te halen, van Metz naar hier. Midden door den

winter. Alles dan ook vol dooisneeuw en slijk. En zij allemaal even uitgeput en toch nog gehaast."

Begga hier! Het nieuws heeft voor Grimoald opeens een storm van angst en achterdocht bedwongen. Rust en zekerheid gingen er uit van dien naam, waarvan de klank heel de stil-gelukkige sfeer van het ouderlijk huis voor hem liet herleven.

„Childebert." Nu de bode heeft uitverteld, roept Grimoald de straffe oplettendheid van het kind van hem af. „Heb je 't begrepen? Je mag weer bij de menschen . . . in de zon terug."

„En u dan alleen in het donker, vader?"

„Ik ben immers heelemaal niet bang."

„Maar als de zwarte vogels weer komen?"

„Dan zal ik zoo moedig vechten als Heracles."

„Beter is bidden, vader! Dan komt God zelf een gouden schild boven uw hoofd houden."

„Kleine apostel, mooi zoo, ga jij boven bij de menschen maar bidden om het gouden schild. En onthoud nu goed, wat ik je zeggen ga, Childebert: De goede matrona Begga, die je boven zeker in haar armen zal nemen, is vaders zuster. Zeg haar: „Vader laat u groeten en vraagt of u mij brengen wil bij mijn moeder Renula en grootmoeder Itta,

dat zij me leeren leven zooals vader had moeten leven. Zeg dat eens na, woord voor woord. Vooral de namen niet vergeten... en dat laatste."

In één adem vraagt Childebert na de van buiten geleerde boodschap: „Zal vader me nooit meer koning maken?" En als Grimoald beschaamd door die bange vraag in het bijzijn van den cipier, zwijsend het hoofd schudt, bekent het kind verlegen: „Veel liever zou ik monnik worden."

„Misschien is dat ook beter."

„Monniken bidden dag en nacht."

„Om het gouden schild?"

„Nee, enkel om den éénen waren Koning te eeren, den Koning van de koningen."

„Wie zei je dat?"

„Koning Siegbert."

„Hij kon het weten." Grimoald wil er overheen praten maar vindt geen nieuwe gedachte voor het kind in den gedachtenstorm, dien Siegberts naam in hem wekte.

„Ik geloofde altijd", vertelt Childebert terugdenkend, „dat koning Siegbert zelf die ééne ware Koning was, de Koning van de koningen. Maar toen ik hem dat eens vroeg, lachte hij en zei: „Weet je dan niet, dat ik maar een koninkje ben, veel nietiger in de hand van den éénen waren Koning, dan een jong vogeltje dat uit het nest viel, in de hand van een sterken man?"

„Wat heb je dat goed onthouden!“ zegt Grimoald om niet te zwijgen.

„Daar heb ik altijd aan gedacht, toen u mij koning had gemaakt... ik was immers nietsens maar een veertje in de hand van den grooten Koning — misschien zoo'n pluisje, dat Hij wegblijs van Zijn hand, nietwaar vader?“

„Dan toch een zaadje in den wind, dat wel een groote boom kan worden, die goede vruchten voortbrengt.“ Grimoald heeft hem warm in de armen genomen, terwijl hij hem dat toeprevelt en op zijn voorhoofd een schichtigen kus drukt.

„Mag ik nu gaan, vader?“

Met schrik opeens tot de werkelijkheid terug, laat Grimoald hem dadelijk los bij die vraag.

„Ik zou graag gauw beginnen.“ Als voelde hij z'n vaders pijn er om, verklaart hij z'n ongeduld.

„Waarmee beginnen, zaadje van God?“ Grimoald kan niet laten hem de handen op het hoofdje te leggen. Childeberts oogen lachen zonnig in de zijne, bij dien nieuwen naam. En meteen springt hij onder de groote streelende mannenhanden weg en slaat de armen omhoog. „Beginnen een groote boom te worden, vader.“

„Zorg goed voor hem,“ voegt Grimoald

den man met de lantaarn toe, die Childeberts vertrouwelijke kleine hand in de zijne neemt. Terwijl de sleutel al knarst in het slot, keert het kind zich nogeens om. „Zult u kijken of het gouden schild komt, vader?”

„Ik kijk al, jongen.”

De deur is dichtgevallen. Grimoald staat daar en glimlacht nog zooals hij glimlachte bij die laatste woorden. Maar de glimlach wordt een pijntrek. Eerst star en wezenloos. Dan stort Childeberts vader neer, voorover op het stroobed. Voor het eerst sinds de soldaten van Siegberts broer hem en zijn kind hier geboeid binnenbrachten, schreit hij het uit in een woesten storm van snikken en kreten. „Nu is het uit — uit — uit — mijn leven uit. Niets meer. En nu moet het. Nu ik er jou niet meer mee verschrikken zal, arm zieltje. Het moet! Eer de beulen komen. Dat raadde je niet, kleine wijsgeer, dat je vader sliep met het hoofd op een dolk... zijn laatste gelofte aan de eigen eer, de eerste die hij niet breken zal: dat hij zich zelf de eeuwigheid zal insturen, eer de beulen het doen, de hel dan maar in, waar hij thuishoort.”

Hij weet zelf niet, dat hij na een poos star zit te staren op den dolk in zijn handen, en almaar mompelt: „O, goden, goden,” overdenkend of het hun wraak is, omdat

hij hun toch niet heelemaal toebehoorde, of de wraak van Christus, omdat hij Hem weerstond, die niet ophield hem altijd weer en telkens te roepen. Tot het laatste, zoo-even nog, door het kind.

...Maar hoe kan ik, nu nog, naar U hooren, Christus? Ik lafaard, die voor elk doortasten terugschrik, altijd terugschrikte, als niet een anders wil mij dreef... op dien ééne keer na... en hoe was dat tot mijn ondergang! Neen, weg, weg voor mijn oogen, Romaric en Siegbert, heiligen op uw tronen! Ik kan niet nogeens doorstaan, wat ik doorstond, die lange dagen en nachten, twee weken lang, toen ik met Salapius zat schaak te spelen, en wachtte... En toch niet durfde, toen het uur kwam... het eenige, groote albeslissende uur, waarheen ik levenslang had uitgezien. Niet durfde, omdat de stem van God, moeder, mij in die twee weken lam en suf had gekweld... Ja, de dolk is scherp, de dolk is tweesnijdend, van blinkend hard staal. Ik kan hem in mijn hart stooten, ik kan er ook mijn polsen mee doorsnijden. Maar, zie nu weer: ik sta en doe niets! Zooals ik stond na Siegberts dood en niets deed. Tot ik Salapius doen liet, die met zijn leuterwerk toch, toch het grootsche plan wilde aaneenlappen. Suf en lam liet ik hem Himnechilds zoon door een van z'n levieten

ontvoeren. En den mijnen kronen. Speelde zelf de rol, die Salapius me voorzei. En leefde als Childeberts majordomus juist weer op; begon al Salapius gelijk te geven, die zich verlustigde in de beroering in paleis en rijk, in de vasalstaten en broederrijken, over Siegberts testament, ons meesterlijk valschrift, dat den pleegzoon boven den eigen zoon den voorrang gaf. „Laat ze argwanen en twisten,” zeiden we „hoe meer partijen er zich vormen, hoe meer kans op troebelen en oorlog. Eerst als ze elkaar onderling verscheuren dan is het Grimoalds tijd, om op te rijzen als redder van volk en rijk... En toch kroon en troon, maar hoeveel heerlijker en hechter dan zonder deze tusschenregeering, toch kroon en troon voor Grimoald, het wereldrijk...” Was er niet één listiger geweest dan wij, misschien was Grimoalds heerschappij nu gekomen, Salapius... Wij listigaards, die den jongen koning van Neustrië te onnoozel dachten om te veinzen, en den brief goed geloof gaven, waarin hij Childebert en mij naar Reuilly riep, om er den nieuwen koning van Austrasië en zijn majordomus, de eer te kunnen bewijzen, die hun toekwam. „Ga,” zei Salapius, „u is het verplicht aan de toekomst, Siegberts broer z'n geloof in Pepijns zoon te laten houden.” Ik ging en liet hem achter als Childeberts en mijn plaatsver-

vanger.... Morgen, Salapius, morgen kun jij je zelf kronen tot priesterkoning van het Satansrijk. Als je je nog niet gekroond hebt.... Want hel en wereld woelen voort, zooals mijn gedachten, één moeras binnen en buiten mij.... Koud is het staal, scherp en koud. Zal ik durven? Durf ik niet? Goden ziet, hier staat Grimoald magnus et magnificus.... uw prooi. Maar ik wil niet, wil niet de prooi zijn van wie ook, het laatste van m'n trots verdraagt dat niet! Niet uw prooi, goden; niet de prooi van Siegberts broer; niet de prooi van Christus. Alleen, en het moet, het moet, de prooi van me zelf.... Krast de grendel daar? Goed, eer de deur open is.... o drank van den zoeten droomdood, waarom verspilde ik je?.... glad en koud is het staal, en zoo scherp.... Toch nog niet de beulen? Een priester, die nadert met een kruis.... een, dien ik ken.... geest of vleesch? „Otton!”

Hij roept den naam als een angstschreeuw, en tegelijk snijdt hij woest en blind het lemmer links en rechts door zijn polsaders, gooit den dolk Otton voor de voeten, stelt zich tegen den muur met omhoog geheven armen en voelt het bloed vloeien, langzaam en luw.

Pax tecum. Otton werd bij het binnenkomen Grimoalds snelle beweging niet gewaar.

Bevreemd ziet hij hem bij z'n groet daar staan met de handen op, als gaf hij zich over.

„Ook je stem herken ik”, schreeuwt Grimoald hem toe, woedend en toch bang. „Ja hoor, je had gelijk en ik ongelijk. Zeg er niets over. Daarom leef jij en sterf ik. Zoo wreekt Christus zich.”

Met een doffen bons zakt hij ineem, rug en hoofd tegen den kerkermuur. Otton springt op hem toe, treedt en tast in het warme bloed, en begrijpt ontzet dat er geen tijd te verliezen is, wil hij hier volbrengen waartoe God door Begga's woord hem zond.

„Wat heb je gedaan!” jammert hij en wil de polsen grijpen om den vloeienden bloedstroom te stelpen.... Maar hoe, en waarmee?

„Mezelf geslacht!” lacht Grimoald z'n ouden harden lach. „Wou je me soms nog genezen?... Laat me tenminste dien ééner roem, dat ik de beulen van me afhield...”

„Zijn ziel redden!” zegt Otton zich en hij vraagt niet meer hoe of waardoor, maar strekt het Cloviszwaard met het kruisgevest vooruit over Grimoalds opgewend gelaat, en zegt kalm en vast: „Kus dit kruis, Grimoald.”

Otton ziet de woeste oogen plotseling

groot en lichtend worden terwijl ze met een lach van verwondering naar het kruisgevest blijven zien.

„Kus dit zwaard van den geest”, dringt Otton zacht aan, en brengt hem het kruisgevest dichterbij de lippen. In vervoering drukt Grimoald ze er tegen, maar zinkt dan dadelijk terug en ziet op zooals hij opzag... „Laat het blijven”, prevelt hij, en dan als droompratend, weer met dienzelfden lichtenden gelukslach vol verwondering: „Gods gouden schild.”

„Christus is liefde”, reeds willen woorden van bemoediging en zegen Otton gul over de lippen. Maar plotseling wentelt Grimoald zich om, en huilt het uit in nieuwe wanhoop: „Ik, ik een moordenaar... Satan in mij. Hoe zou ik waardig zijn?”

„Zeg me na: ik verzaak al mijn zonden.”

„Rooder dan mijn bloed zijn mijn zonden. Al mijn pijn zij alleen.”

„Grimoald, hoor — ik ben priester en neem ze op me, je zonden — zal ze voor je uitboeten, Grimoald. — Maar roep Christus aan. Zeg het me na: *adveniat regnum tuum. Nogeens. Het kruis boven je hoofd houden?...* Zeker, het is een gouden schild... Het beschermt je tegen de overheden, de machten, de booze geesten in de lucht... De groote Godsrijkkoning ziet op

je neer, in wien we allen één zijn, — als we willen! Bid in berouw, Grimoald."

Opeens na Ottons Absolvotie, onder zijn gebeden voor deze ziel op den drempel der eeuwigheid, wendt Grimoald zich op, alsof hij uit een diepen droom ontwaakt, zegt langzaam maar goed verstaanbaar: „Zoek Siegberts zoon overzee", en zinkt dan rustig weer neer.

Aldoor met het kruis over hem uitgestrekt blijft Otton naast hem op de knieën bidden. Tot hij weet dat deze stilte wel waarlijk de dood is. Dan sluit hij hem de oogen en vouwt hem de handen samen, zoodat de roode polswonden op de borst verborgen liggen.

Even nog zal hij in koningin Nantildes kemenade, aan Begga en allen die daar op zijn terugkeer wachten, gaan melden dat Grimoald een goeden dood gestorven is. En dan zijn nieuwe levenstaak beginnen: als boeteling voor Grimoalds schuld, met het zwaard tot kruis, als een bedelmonnik op weg gaan om Siegberts zoon te zoeken overzee — misschien weer voor de wereld een Godsrijkkoning.

EINDE

